

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BAĞLI TACİR YARDIMCILARININ
TEMSİL YETKİSİ

NURGÜL YILDIZ

2501161244

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ARSLAN KAYA

İSTANBUL - 2020

ÖZ

Bağlı Tacir Yardımcılarının Temsil Yetkisi

Nurgül YILDIZ

İşbu çalışmada birer bağlı tacir yardımcısı olarak kabul edilen ticari temsilci, ticari vekil ve pazarlamacının temsil yetkisi ele alınmaktadır. Anılan kimseler esasen birer temsilci konumunda olsalar da bunlar, adi temsilcinin ticaret hayatına uydurulmuş hâlleridir. Ticaret hayatının kendine has yapısı dolayısıyla üçüncü kişilerin güvenlerinin korunmasının öncelikli olarak hedeflendiği bu temsil sistemi, adi temsilden daha farklı kurallar ihtiva etmektedir.

İşte “Bağlı Tacir Yardımcılarının Temsil Yetkisi” başlıklı bu tezimizde; söz konusu temsilcilerin temsil yetkisinin kanuni kapsamı, bunun sınırlandırılması, sınırlandırmaların üçüncü kişilere karşı etkisi, temsil yetkisinin sona ermesi ve yetkisiz temsile ilişkin hususlar incelenmeye çalışılmıştır. Bu esnada tacir yardımcılarının temsil yetkisi, işletme ve şirket düzeyinde temsil şeklinde ikiye ayrılmış, anılan ayrımın getirmiş olduğu farklılıklar da göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bağlı tacir yardımcısı, ticari temsilci, ticari vekil, pazarlamacı, temsil yetkisi, TK 371/7

ABSTRACT

Powers of Representation of Dependent Merchant Assistants

Nurgül YILDIZ

This study deals with the powers of representation of commercial agent, commercial traveller, powers of representation regarded as dependent merchant assistants. Although these persons are representatives, their power of representation adapted to the business life. Because of special nature of business life, this representational system, which is initially aimed protecting the confidence of third parties and prioritise the process security, has involve different rules than the ordinary representation.

In this study headed “Powers of Representation of Dependent Merchant Assistants”, the legal scope of the representation authority of these representatives, limitation of this authority, the effect of the restrictions, termination of representation authority and unauthorized representation have been examined. The representation power of above-mentioned merchant assistants has explained in the context of commercial enterprises and commercial associations.

Keywords: Dependent merchant assistants, commercial agent, commercial traveller, powers of representation, TCC 371/7

ÖNSÖZ

“Bağlı Tacir Yardımcılarının Temsil Yetkisi” başlıklı bu çalışmamız, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı kapsamında bir yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Çalışmada, birer bağlı tacir yardımcısı olarak kabul gören ticari temsilci, ticari vekil ve pazarlamacının temsil yetkisinin kanuni kapsamı, bunun sınırlandırılması, sınırlandırmaların üçüncü kişilere karşı etkisi, temsil yetkisinin sona ermesi ve yetkisiz temsile ilişkin hususlar incelenmeye çalışılmıştır. Bu esnada tacir yardımcılarının temsil yetkisi, işletme ve şirket düzeyinde temsil şeklinde ikiye ayrılmış ve ilgili konunun, anılan ayrımın getirmiş olduğu farklılıklar da göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın başından itibaren kıymetli desteğini ve hoşgörüsünü benden hiçbir zaman esirgememiş olan danışman Hocam Prof. Dr. Arslan Kaya başta olmak üzere, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı’nın tüm öğretim üyeleri Hocalarıma destekleri için teşekkürlerimi arz ederim. Keza bu süreçte bana rehberlik eden değerli büyüklerime şükranlarımı sunarım.

İstanbul, 2020

Nurgül Yıldız

İÇİNDEKİLER

ÖZ	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

BAĞLI TACİR YARDIMCILARI VE TEMSİL YETKİLERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

I. BAĞLI TACİR YARDIMCILARI	4
A. Genel Olarak	4
B. Adi Temsilci ile Karşılaştırma	5
C. Bağlı Tacir Yardımcılarının Türleri	8
1. Ticari Temsilci	8
2. Ticari Vekil	10
3. Pazarlamacı	11
D. Uygulanacak Hükümler	12
II. TEMSİL YETKİLERİNE İLİŞKİN GENEL ÖZELLİKLER VE TEMSİL YETKİSİNİN VERİLMESİ.....	14
A. Temsil Yetkilerine İlişkin Genel Özellikler	14
1. Temsil Yetkilerinin Sınıflandırılması	14
(a). İradî Temsil.....	14
(b). Doğrudan Temsil	16
2. Temsil Yetkilerinin Soyutluğu	18
B. Temsil Yetkisinin Verilmesi	21
1. İç Temsil Yetkisi	21

2. Dış Temsil Yetkisi.....	22
----------------------------	----

İKİNCİ BÖLÜM

İŞLETME DÜZEYİNDE TEMSİL

I. BAĞLI TACİR YARDIMCILARININ TEMSİL YETKİLERİNİN KAPSAMI VE SINIRLANDIRILMASI.....	26
--	----

A. Ticari Temsilci Bakımından.....	28
------------------------------------	----

1. Kanuni Kapsam.....	28
-----------------------	----

(a). Genel Olarak.....	28
------------------------	----

(b). Olumlu Kapsam: Ticari İşletmenin Amacına Girme.....	29
--	----

(1). Kambyo taahhüdünde bulunma	36
---------------------------------------	----

(2). Davada temsil etme	45
-------------------------------	----

(c). Olumsuz Kapsam.....	48
--------------------------	----

(1). Taşınmazların devri ve aynı hakla sınırlandırılması	48
--	----

(2). Temel işlemler.....	52
--------------------------	----

2. Yetkinin Kapsamının Sınırlandırılması.....	53
---	----

(a). Kanunen İzin Verilen Sınırlamalar.....	53
---	----

(1). Birlikte temsil.....	53
---------------------------	----

(2). Şube ile sınırlandırma	59
-----------------------------------	----

(3). Sınırlamaların tescil edilmesi.....	62
--	----

(b). Diğer Sınırlamalar	66
-------------------------------	----

B. Ticari Vekil Bakımından.....	67
---------------------------------	----

1. Kanuni Kapsam.....	70
-----------------------	----

(a). Olumlu Kapsam	71
--------------------------	----

(b). Olumsuz Kapsam.....	76
--------------------------	----

2. Yetkinin Kapsamının Sınırlandırılması.....	78
---	----

C. Pazarlamacı Bakımından.....	80
--------------------------------	----

1. Kanuni Kapsam.....	80
2. Yetkinin Kapsamının Sınırlandırılması.....	81
II. TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİ.....	83
A. Temsil Yetkisini Sona Erdiren Hâller.....	84
B. Temsil Yetkisinin Sona Ermesinin Sonuçları.....	89
III. YETKİSİZ TEMSİL.....	96
A. Genel Olarak.....	96
B. Kambiyo Senetleri Bakımından.....	99

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANONİM VE LİMİTED ŞİRKETLER DÜZEYİNDE TEMSİL

I. GENEL OLARAK.....	102
II. TİCARİ TEMSİLCİLER VE TİCARİ VEKİLLER.....	105
A. Genel Olarak.....	106
B. Ticari Temsilci ve Ticari Vekillerin Temsil Yetkisine İlişkin Özellik Arz Eden Meseleler.....	110
1. Ticari Temsilci veya Ticari Vekile Yönetim Kurulu Üyesi ile Birlikte Kullanılmak Üzere Temsil Yetkisi Verilmesi.....	110
2. Yönetim Kurulu Üyesinin Ticari Temsilci veya Ticari Vekil Olarak Atanması.....	112
3. Ticari Temsilcinin ve Ticari Vekilin Anonim Şirketin İdaresi veya Bazı İşlerini Yürütmesi İçin Atanması.....	114
4. Temel İşlemler.....	116
5. Temsil Yetkisinin ve Ticari Vekillerin Ticaret Siciline Tescil Edilmesi.....	117
III. DİĞER TACİR YARDIMCILARI (BK 552) VE PAZARLAMACILAR.....	119
IV. SINIRLI YETKİLİ TEMSİLCİLER.....	120
A. Temsilcilerin Atanma Şekli.....	121
1. İç Yönergenin Hazırlanması.....	121
2. İç Yönergenin Tescil Edilmesi.....	125

B. TK 371/7 Uyarınca Atanabilecek Yardımcılar	127
1. Temsil Yetkisini Haiz Olmayan Yönetim Kurulu Üyeleri	128
2. Şirkete Hizmet Akdi ile Bağlı Olan Kimseler.....	130
C. Sınırlı Yetkili Temsilci Sayılan Tacir Yardımcıları.....	133
1. Ticari Vekiller	133
2. Diğer Tacir Yardımcıları.....	135
3. Ticari Temsilciler	137
D. TK 371/7'nin Uygulanmasının Sonuçları	139
SONUÇ.....	144
KAYNAKÇA	151

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
a. g. t.	: adı geçen tez
AlmTK	: Alman Ticaret Kanunu
aş.	: aşağıda
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AvK	: 1136 sayılı Avukatlık Kanunu
b.a.	: eserin bütününe atıf
BankK	: 5411 sayılı Bankacılık Kanunu
Batider	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
bkz.	: bakınız
bs.	: bası
BTHAE	: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü
C.	: Cilt
c.	: cümle
ÇekK	: 5941 sayılı Çek Kanunu
Çev.	: Çeviren
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

dpn.	: dipnot
eBK	: 818 sayılı (mülga) Türk Borçlar Kanunu
et. al.	: ve diğerleri
Ed.	: Editör
eTK	: 6762 sayılı (mülga) Türk Ticaret Kanunu
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GSÜHFD	: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İstBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İsvBK	: İsviçre Borçlar Kanunu
İİBF	: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
İTO	: İstanbul Ticaret Odası
İÜHFM/İHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İÜHFTHABD	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı
karş.	: karşılaştırınız
LHD	: Legal Hukuk Dergisi

MK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
MÜHF-HAD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
NotK	: 1512 sayılı Noterlik Kanunu
TİTRK	: 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu
TK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
TSY	: Ticaret Sicili Yönetmeliği
TNBHD	: Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
s.	: sayfa
S.	: Sayı
Y.	: Yıl
yay. haz.	: yayına hazırlayan
yuk.	: yukarıda

GİRİŞ

Bağlı tacir yardımcıları, ticaret hukuku zaviyesinden bakıldığında, ticari temsilci, ticari vekil ve pazarlamacı şeklinde sayılmaktadır. Esasen bir ticari işletmede, tacire bağlı olarak çeşitli görevleri ifa eden tüm kimseleri bağlı tacir yardımcıları olarak adlandırmak mümkündür. Buna karşın ticaret hukuku, anılan yardımcılardan taciri temsilini konu edindiği için; bu kapsamda yalnızca temsil yetkisini haiz olan bağlı tacir yardımcılarının anılmaktadır. Dolayısıyla çalışmamızda öğretilerdeki genel kabule uygun olarak; ticari temsilci, ticari vekil ve pazarlamacının temsil yetkisi incelenmiştir.

Söz konusu bağlı tacir yardımcılarının, taciri temsil etme yetkisine sahip olduklarından aslında birer temsilcilerdir. Bu kişilerin temsil yetkisine ilişkin genel özellikler, BK 40 vd. hükümlerinde düzenlenen temsil yetkisinden farklı değildir. Anılan temsilciler de birer iradi temsilci olup, doğrudan temsil hükümlerine tabidirler. Nitekim tüzel kişilerin organları yönünden geçerli olan, esasen gerçek anlamda bir temsilci olmadıkları hususu, bağlı tacir yardımcılarının açısından söz konusu değildir. Bahsi geçen yardımcılar da tıpkı adi temsilciler gibi tacirin değil, kendi iradelerini yansıtan ve adi temsilde kabul edilen genel ilkelere tabi olan temsilcilerdir.

Şu hâlde bağlı tacir yardımcılarının neden ayrı düzenlemelere tabi oldukları sorusu akla gelmektedir. Bu sorunun cevabı, bağlı tacir yardımcılarının hukuki işlemleri bir tacir adına yapmaları ve dolayısıyla ticaret hayatında faaliyet göstermeleridir. Ticaret hayatının kendine özgü yapısı ve işlem güvenliğinin sağlanması gereksinimleri, bu temsilcilerin adi temsilcilerden ayrılarak özel birtakım düzenlemelere tabi tutulmaları ihtiyacını doğurmuştur. Söz konusu ihtiyaca cevap veren ve bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkilerini adi temsilcilerden ayıran en önemli özellik, bunların temsil yetkisinin kapsamının kural olarak kanunen belirlenmiş olmasıdır. Öyle ki adi temsilciyle işlem yapan bir üçüncü kişi, kendisine herhangi bir bildirimde bulunulmadığı takdirde söz konusu temsilcinin yetkisini araştırmakla yükümlüdür. Zira bu kişi iyiniyetli olsa dahi, temsil olunanın kendisine karşı yetkisizlik iddiasında bulunması muhtemeldir.

Öte yandan üçüncü kişilerden tacir adına işlem yapan her bir temsilcinin temsil yetkisini araştırmalarını beklemek, ticaret hayatına hâkim olan ilkelerle bağdaşmamaktadır. Temsilciyle işlem yapacak olan kimselerin, onun ilgili işlem bakımından temsile yetkili olduğuna dair güvenlerinin korunması ve tacirin yetkisizlik iddiasını ileri sürebilme imkânının sınırlandırılması gerekmektedir. İşte bağlı tacir yardımcılarının ilişkin özel düzenlemelere dayanarak üçüncü kişiler, söz konusu tacir yardımcısının; ticari temsilci mi, ticari vekil mi ya da pazarlamacı mı olduğunu tespit etmekle yetinmekte; bundan sonra anılan temsilcilerin kanuni temsil yetkilerini esas alarak işlem yapabilmektedir. Artık tacirin, anılan temsilcilerin gerçek yetkilerinin kapsamının daha dar olduğuna, ilgili işlemin yetkisiz temsil hükümlerine tabi olması gerektiğine ilişkin iddiaları, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeyecektir.

Çalışmamızda, bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkisi, kendilerine has özellik gösteren bu hükümlerden yola çıkılarak incelenmiştir. Bu doğrultuda, bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkisinin kanuni kapsamı, kapsamın sınırlandırılması ve üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi, temsil yetkisinin sona ermesi ve bunun sonuçları, yetkisiz temsil hâlleri; bilhassa adi temsilden ayrılan yönleri üzerinde durularak açıklanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte adi temsile ilişkin ilkelerin geçerli olacağı örneğin çifte temsil, temsilcinin kendi kendisiyle işlem yapması gibi hâllerde bu konuda öğretide kabul edilen görüşlere değinilmekle yetinilmiştir. Keza çalışmanın kapsamını sınırlandırmak ve bağlı tacir yardımcılarının bizatihi “temsil yetkisini” incelemek amacıyla; söz konusu yetkinin kimler tarafından veya ne şekilde verildiği gibi yetkilendirmeye dair meseleler ve temsilci olabilecek kişilerin özelliklerine ilişkin konular çalışmanın kapsamının dışında bırakılmıştır.

Bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkisi, işletme ve şirket düzeyinde temsil şeklinde ikiye ayrılmak suretiyle incelenmiştir. Bu doğrultuda, anılan temsilcilerin temsil yetkisinin, söz konusu ayrımın getirmiş olduğu farklılıkların da göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde bağlı tacir yardımcılarının kısaca değinilmiş ve anılan yardımcılardan ayırt edici özellikleri, bunlara uygulanacak hükümler üzerinde

durulmuştur. Bilhassa, bağılı tacir yardımcıları bakımından söz konusu olan kanuni temsil yetkisinin kapsamı ve bunun sınırlandırma usullerine ilişkin özel hükümlere ihtiyaç duyulmasının nedenleri ve sonuçları izah edilmeye çalışılmıştır. Söz konusu bölümde son olarak, bağılı tacir yardımcılarının temsil yetkilerine ilişkin genel özellikler ile temsil yetkilerinin kapsamının belirlenmesinde önem taşıyan iç ve dış temsil yetkileri incelenmiştir.

İkinci bölümde, ticari işletmeyi yönetmek veya bir kısım işlerini yürütmek üzere atanmış bağılı tacir yardımcılarının temsil yetkilerinin kanuni kapsamı, bunun sınırlandırılması, temsil yetkisinin sona ermesi ve sona ermenin sonuçları üzerinde durulmuştur. Buna karşın bağılı başına ayrı bir çalışmanın konusunu oluşturabilecek yetkisiz temsil ve yetkisiz temsilin sonuçları konularına sınırlı bir biçimde değinilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise anonim ve limited şirketlerinin atamış olduğu tacir yardımcıları incelenmiştir. Bu doğrultuda; ticari temsilci, ticari vekil ve pazarlamacının söz konusu ticaret şirketleri tarafından atanması hâlinde ortaya çıkan farklılıklar vurgulanmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra anılan tacir yardımcılarının doğrudan anonim ve limited şirketlerin yönetimine atanmalarına ilişkin durumlar ele alınmıştır. Son olarak 6552 sayılı Kanun ile getirilmiş olan TK 371/7 hükmü detaylıca incelenmiştir. Hüküm, bağılı tacir yardımcılarının temsiline ilişkin bu zamana dek oluşturulan sistemden radikal bir biçimde ayrılması ve özellikle ticari vekile ilişkin yetki sınırlandırmalarının ticaret siciline tesciline imkân vermesi sebebiyle önemli ve aynı zamanda eleştiriye açık bir düzenlemedir. Bu bahiste, söz konusu hükmün uygulama alanı ve hükmün uygulanmasının sonuçları açıklanmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

BAĞLI TACİR YARDIMCILARI VE TEMSİL YETKİLERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

I. BAĞLI TACİR YARDIMCILARI

A. Genel Olarak

Bir gerçek ya da tüzel kişi tacirin, işletmesinin büyüklüğüne bakılmaksızın, buna ilişkin tüm faaliyetlerini tek başına sürdürmesi, günümüzde coğrafi sınır anlayışının önemini yitirmesi, yoğunluk ve çeşitli diğer sebeplerle çoğu zaman mümkün olamamaktadır¹. Bunun için üretim, dağıtım, pazarlama, idare gibi çeşitli alanlarda çalışan ve tacirle arasında hizmet, vekâlet, pazarlamacılık veya acentelik gibi çeşitli sözleşmeler akdedilen tacir yardımcıları devreye girmektedir². Esasen bunların kapsamı oldukça geniştir; bir işletmenin muhasebecisi, görevli ve hizmetlisi, müdürü, acentesi gibi işletmeye ilişkin faaliyet gösteren tüm kişiler tacir yardımcısı olarak nitelendirilebilir. Tacir yardımcısı kavramının kapsamının genişliği ve her bir tacir yardımcısının işlevinin farklı olmasından kaynaklı olarak, bu kimseler öğretide çeşitli ayrımlara tabi tutulmuşlardır. Bu ayrımlardan en önemlileri bağlı ve bağımsız tacir yardımcıları ile temsil yetkisini haiz olan ve olmayan tacir yardımcıları sınıflandırmalarıdır³. Bağlı tacir yardımcıları adından da anlaşılacağı üzere, işlerini yürüttüğü tacire çoğu zaman bir hizmet veya vekâlet sözleşmesi ile bağlı olan (BK 554/1) diğer bir ifadeyle sürekli olarak ücret karşılığı çalışan ve tacirin gözetim ve

¹ Hayri Domaniç, **Ticaret Hukukunun Genel Esasları**, Genişletilmiş 4. bs., İstanbul, Temel Yayın-Dağıtım, 1988, s. 315; Oğuz İmregün, **Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri**, 4. bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2004, s. 145.

² Yaşar Karayalçın, **Ticari İşletme I. Giriş - Ticarî İşletme**, 3. bs., Ankara, 1968, s. 480; Sabih Arkan, **Ticarî İşletme Hukuku**, Son Değişikliklere Göre Hazırlanmış ve Genişletilmiş 25. bs., Ankara, BTHAE, 2019, s. 183; Arslan Kaya (Hüseyin Ülgen/Mehmet Helvacı/N. Füsün Nomer Ertan), **Ticari İşletme Hukuku**, Güncellenmiş ve Kısmen Yeniden Yazılmış 6. bs., İstanbul, Vedat, 2019, s. 726 vd.; Feyzi Necmeddin Feyzioğlu, “Ticari Mümessiller ve Diğer Ticari Vekiller”, **Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı'nın Anısına Armağan**, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1978, s. 407.

³ Ömer Teoman, “Tacir Yardımcıları”, **Doç. Dr. Mehmet Somer'in Anısına Armağan**, MÜHF-HAD Armağan Özel Sayısı, Ed. Murat Yusuf Akın, Y. 2006, C. 12, S. 1-3, s. 221-304, s. 224 vd.

nezareti altında bulunan, onun emir ve talimatlarına uyan kişiler olup; temsil yetkisini haiz bulunup bulunmadığına bakılmaksızın ticari işletme içinde veya dışındaki tüm çalışanlar bu kapsamdadır⁴. Bu ayrımın diğer bir parçasını oluşturan bağımsız tacir yardımcıları ise genellikle ayrı bir işletme işleten ve tacirden bağımsız olarak çalışan kimseler olup; acente, simsar, komisyoncu bunların arasında sayılmaktadır⁵. Temsil yetkisine göre yapılan tasnif açısından yaklaşıldığında, tacir yardımcılarının gerçekleştirdikleri hukuki işlemlerin sonuçlarının doğrudan tacir üzerinde doğmasını sağlayacak olan temsil yetkisine sahip olup olmamaları önem taşımaktadır.

Çalışmamızın konusunu oluşturan bağlı tacir yardımcılarının tespiti açısından, bunların da temsil yetkisinin varlığı belirleyicidir. Zira satış elemanı, muhasebeci, işçi gibi tüm bağlı çalışanlar, esas itibarıyla bağlı tacir yardımcısı olmakla birlikte, aslında temsil yetkisine sahip olmayan ve dolayısıyla dış ilişkiyle ilgisi bulunmayan çalışanların ticari işletme hukuku bağlamında tacir yardımcılarının yetkileri yönünden özellik arz eden bir yönleri bulunmamaktadır⁶. Özetle ticari işletme hukukunda bağlı tacir yardımcıları ticari temsilci, ticari vekil ve pazarlamacı⁷ olarak sayılmaktadır.

B. Adi Temsilci ile Karşılaştırma

Temsil hükümleri mevcutken bunlardan başka temsil kurallarının ihdas edilmesindeki amaç üzerinde durulmasında fayda bulunmaktadır. Zira ticaret hukukunun kapsamındaki bağlı tacir yardımcıları aslında birer temsilci olup, bunların

⁴ İmregün, **Genel İlkeler**, s. 146; Arkan, **a.g.e.**, s. 184.

⁵ Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 483-484; Reha Poroy/Hamdi Yasaman, **Ticari İşletme Hukuku**, 18. bs., İstanbul, Vedat, 2019, s. 256. Anılan son yazar acente ile tek yetkili satıcıyı özel durumda olan tacir yardımcıları olarak nitelendirmiştir. *Teoman* da acenteyi her iki sınıftan ayrı olarak değerlendirmiş (Teoman, **a.g.m.**, s. 224); tek satıcının ise tacir yardımcısı olmadığını ifade etmiştir (Teoman, **a.g.m.**, s. 227).

⁶ Teoman, **a.g.m.**, s. 226; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 728.

⁷ İbrahim Çağrı Zengin, **Pazarlamacılık Sözleşmesi**, İstanbul, On İki Levha, 2013, s. 43 dñn. 5; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 728. Pazarlamacının tacir yardımcısı niteliğini taşıyıp taşımadığı hakkında bkz. aş. Birinci Bölüm, I, C, 3.

düzenlendiği hükümler de esasen temsil hükümleridir⁸. Adi temsilcilerin dışında böyle bir temsilci grubunun oluşturulmasının sebebi, bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkilerinin ticari temsil niteliğinde olmasıdır⁹. Bu kişilerin temsil yetkilerinin kanunla belirlenmesi ticaret hayatının gereklerinden kaynaklanmaktadır¹⁰.

Adi temsilde, temsilcinin temsil yetkisi, temsil edilen tarafından dilendiği gibi sınırlandırılabilen ve bu sınırlandırmalar kural olarak üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmektedir¹¹. Üçüncü kişilerin, temsilcinin temsil yetkisinin kapsamını kendilerinin araştırması gerekmektedir¹². Bu gereklilik, özellikle dış temsilin gerçekleşmediği, yani temsil yetkisinin bu kimselere bildirilmediği (BK 41/2, 42/3) durumlarda ortaya çıkmaktadır. Zira temsil yetkisinin içeriğine ilişkin BK 41/2 uyarınca; *“Temsil yetkisi üçüncü kişilere bildirilmişse temsil yetkisinin içeriği ve derecesi, bu bildirime göre belirlenir.”*; keza temsil yetkisinin sınırlandırılması ve geri alınmasıyla ilgili olarak BK 42/3’e göre *“Temsil olunan verdiği yetkiyi üçüncü*

⁸ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 317. Bunların temsil hükümleri olduğundan bahisle BK 48’in devamında düzenlenmesi gerektiği hakkında bkz. Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 410. Yazar bu düzenlemenin sebebinin tacir yardımcılarının temsil yetkilerinin temelinde çoğu zaman vekâlet akdinin olması olduğunu da ifade etmiştir. Aynı yönde bkz. İsmail Kırca, **Ticari Mümessillik**, Ankara, Yetkin, 1996, s. 44. Diğer yandan bu hükümlerin ticari temsil niteliğinde olması dolayısıyla Türk Ticaret Kanunu’nda düzenlenmesi gerektiği görüşü hakkında bkz. Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 731; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 45; Oruç Hami Şener, **Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015, s. 5 dpn. 5. Benzer yönde bkz. Tolga Ayoğlu, “Bağlı ve Bağımsız Tacir Yardımcıları Bakımından Getirilen Yenilikler”, **Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Ticari İşletme Alanında Getirdiği Yenilikler 183 Sempozyumu, 25-26 Kasım 2011**, İstanbul, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, 2012, s. 52.

⁹ Kırca, bu kişileri ticarete uydurulmuş olan temsilciler şeklinde ifade etmiştir (Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 45).

¹⁰ Bu konuda bkz. Yargıtay HGK’nın 19.10.2011 tarih ve 12-549/644 sayılı kararı: *“...Ticari hayattaki yoğunluk ve karmaşıklık, ticari işletme sahibinin, belirli bir büyüklüğe ulaşmış olan işletmesini tek başına yönetmesini neredeyse imkansızlaştırdığı için, yardımcı kullanması zorunlu hale gelmektedir. Ticari mümessil ve ticari vekil, bu yardımcılardan ikisidir. Gerek ticari mümessillik ve ticari vekillik; gerekse diğer yardımcılıklar (örneğin komisyoncu, acente gibi) 818 sayılı Borçlar Kanunu’nun 32.maddesinde düzenlenmiş olan temsil müessesesinin, ticari hayatın söz konusu gereklerinden kaynaklanan, bu gerekliliklere uydurulmuş özel türleridir. Önemli bir ortak yön olarak, hem ticari mümessillik ve hem de ticari vekillik, tek taraflı bir hukuki işlemle verilen bir temsil yetkisini içerirler ve bu temsil yetkisinin verilmesinde etken olan alt ilişkiden bağımsız bir nitelik taşırlar...”* [Serdar Nart, “TBK m. 40-48”, **İstanbul Şerhi Türk Borçlar Kanunu, Yürürlük Kanunu, Cilt-1 (Madde 1-82)**, 3. bs., Ed. Turgut Öz/Faruk Acar/Emre Gökyayla/H. Murat Develioğlu, İstanbul, Vedat, 2019, s. 608 dpn. 17].

¹¹ İmregün, **Genel İlkeler**, s. 146; Selahattin Tekinay/Sermet Akman/Haluk Burcuoğlu/Atilla Altop, **Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1993, s. 200.

¹² Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 482.

kişilere açıkça veya dolaylı biçimde bildirmişse, bu yetkiyi tamamen veya kısmen geri aldığı onlara bildirmediği takdirde, yetkinin geri alındığını iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri süremez.”. Hükümün mefhum-u muhalifinden üçüncü kişiye herhangi bir bildirim yapılmamışsa, bu kişinin iyiniyetli olması hâlinde dahi, temsilciyle yapmış olduğu işlemin aslında temsil yetkisinin kapsamında olmadığı kendisine karşı ileri sürülebileceği sonucuna ulaşılmaktadır. İşte bu durum ticaret hayatının mahiyetine uygun düşmemektedir. Zira tacirin temsilcisiyle işlem yapan üçüncü kişiye her durumda temsilcinin yetkisinin herhangi bir sınırlamaya tabi olup olmadığını araştırma külfeti yüklemek, hem ticaret hayatının gerektirdiği olağan akışı zedelemekte hem de temsil olunanın ilgili hukuki işlemle bağlı olmaması riskini içerdiğinden işlem güvenliği ilkesine aykırıdır¹³. Oysa ticari temsil yetkisini haiz tacir yardımcılarının temsil yetkilerinin sınırı kanunla çizilmiş olup, tacir tarafından yapılan sınırlandırmalar kural olarak üçüncü kişilere karşı ileri sürülememektedir¹⁴.

Fakat hemen ifade edilmelidir ki bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkileri sınırlandırılmaz nitelikte değildir. Esasen tıpkı adi temsilde olduğu gibi, temsilcinin temsil yetkisi miktar, konu, kişi vb. bakımından muhtelif şekillerde sınırlandırılabilir. Ticari temsil açısından farklılık, bu durumun iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesinde ortaya çıkmaktadır¹⁵. Öyle ki temsil yetkisinin sınırları BK tarafından en açık şekilde çizilmiş olan ticari temsilcinin dahi temsil yetkisinin, örneğin miktar bakımından sınırlandırıldığı üçüncü kişiye bildirilmişse; tacir, söz konusu sınırlandırmaya aykırı bir şekilde yapılan bir sözleşme hakkında, üçüncü kişiye karşı anılan işlemle bağlı olmadığını ileri sürebilecektir¹⁶. Ancak üçüncü kişi sınırlamayı bilmiyorsa ya da bilmesi de gerekmiyorsa, ayrıca bu yetkinin kapsamını araştırmasına gerek kalmaksızın temsilciyle işlem yapabilecektir. Dolayısıyla ilgili hükümlerle birlikte bağlı tacir yardımcısı ile hukuki işlem yapacak olan üçüncü kişi, bu açıdan belirsizlikten kurtarılarak güvenceye alınmaktadır.

¹³ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 410.

¹⁴ Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 482.

¹⁵ Temsil yetkisinin kapsamına ilişkin farklılıkların yanında temsil yetkisini sona erdiren hâller bakımından da ticari temsilin adi temsilden ayrıştığı noktalar bulunmaktadır; bkz. aş. İkinci Bölüm, II, A.

¹⁶ Bkz. aş. İkinci Bölüm, I, A, 2.

C. Bağı Tacir Yardımcılarının Türleri

Bağı tacir yardımcıları işlevlerine ve temsil yetkilerinin kapsamına göre kendi aralarında tasnif edilmektedir. BK’da her bir bağı tacir yardımcısının temsil yetkisine, bunun sınırlandırılmasına ve bazısı için yetkinin alenileştirilmesine ilişkin çeşitli hükümler ihdas edilmiştir. Bunların temsil yetkilerinin kapsamının ve buna ilişkin meselelerin ele alınmasından önce her bir bağı tacir yardımcısının özellikleri ve hukuki niteliği üzerinde kısaca durulmasında fayda bulunmaktadır.

1. Ticari Temsilci

Ticari temsilci, BK 547’de “...işletme sahibinin, ticari işletmeyi yönetmek ve işletmeye ilişkin işlemlerde ticaret unvanı altında, ticari temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere, açıkça ya da örtülü olarak yetki verdiği...” tacir yardımcısı şeklinde tanımlanmaktadır¹⁷. Buradan yola çıkılarak ifade edilmelidir ki ticari temsilci, en geniş yetkili tacir yardımcısı olup, tacirin işletmeyle ilgili yapabileceği işlemlerin birçoğunu yapma yetkisini haizdir¹⁸. Bu sebeple öğretilde, ticari temsilcinin tacirin “*alter egosu*” olduğu görüşü benimsenmektedir¹⁹.

Tanım maddesinde de ifade edildiği üzere, ticari temsilcinin, atandığı ticari işletmeyi yönetmek/idare etmek ve bu taciri temsil etmek şeklinde iki temel işlevi vardır²⁰. Nitekim yargı kararlarında da ticari temsilcinin hem “*idare*” hem de

¹⁷ Ayrıca belirtmelidir ki bir ticari temsilci birden çok işletmeyi yönetmek ve işletmek üzere tayin edilebilir (Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 149; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 246).

¹⁸ Feyzioğlu, **Bağı Tacir Yardımcıları**, s. 431; Teoman, **a.g.m.**, s. 228.

¹⁹ Halil Arslanlı, **Kara Ticareti Hukuku Dersleri Umumî Hükümler**, 3. bs., İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1960, s. 167; Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 322. Buna karşın Şener, “*alter ego*” şeklindeki tanımlamanın günümüz bakımından geçerliliğini yitirdiğini ileri sürmektedir (Şener, **Ticari Temsilci**, s. 136).

²⁰ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 35; Ayhan/Çağlar/Özdamar, **a.g.e.**, s. 450. Nitekim ticari temsilciye sadece yönetim veya temsil yetkisi verilemeyeceği hakkında bkz. Sami Karahan, **Ticari İşletme Hukuku**, 27. bs., Konya, Mimoza, 2015, s. 331.

“*temsil*” yönünden yetkili olduğu ifade edilmektedir²¹. Ticari işletmenin bütün olarak yönetiminden sorumlu oldukları için, ticari temsilciler uygulamada genellikle genel müdür, genel koordinatör, müdür, şube müdürü isimleriyle görev almaktadırlar²².

Bu denli geniş yetkilere sahip bir tacir yardımcısı fikri ilk olarak Alman hukukunda doğmuş olup, bu kişiler “*prokurist*”, sahip oldukları temsil yetkisi ise “*prokura*” olarak adlandırılmıştır²³. Alman hukukundan İsviçre hukukuna oradan da hukukumuza intikal eden bu kurumun temel işlevi, üçüncü kişilerin, temsilcinin temsil yetkisinin kapsamını araştırmalarına gerek kalmaksızın, işletmeyle ilgili neredeyse tüm hukuki işlemleri temsilcilerle yapmalarıdır. Diğer yandan tacirin temsil yetkisini dilediği şekilde sınırlandırmak ve yetkisizlik iddiasını ileri sürmek suretiyle kendisini hukuki işlemle bağlı olmaktan kurtarması zorlaştırılmıştır.

Ticari temsilci ile ilgili bu kapsamda değinilecek son husus, aleniyetin sağlanması için ticari temsilcinin ticaret siciline tescilinin öngörülmüş olmasıdır. Bununla birlikte anılan tescil açıklayıcı niteliktedir²⁴. Dolayısıyla ticari temsilci sicile tescil edilmeden de atanabilir. Ticari temsilcinin atanması bakımından adi temsildeki kurallar geçerlidir²⁵.

²¹ Örneğin, Yargıtay 12. HD’nin 01.10.2018 tarih ve 2017-5549/7155 sayılı kararında ticari temsilcinin idareci niteliği, “...Ticari mümessil, işletme sahibini temsile yetkili bir kişi olmanın yanı sıra, aynı zamanda ticari işletmenin belirli yetkilere sahip idarecisi niteliğini de taşır. Örneğin bir bankanın genel müdürü, hukuki bakımdan bankanın ticari mümessilidir; ancak idari bakımdan da, yürütme organının bir parçasıdır. Nitekim ticari mümessilliğin bu yönü, ticari mümessili tarif eden BK 449/I’de ‘...işlerini idare ...’ ibaresiyle vurgulanmıştır...” şeklinde ifade edilmiştir. Aynı yönde bkz. Yargıtay 12. HD’nin 19.01.2015 tarih ve 2014-26693/987 sayılı kararı (<https://karararama.yargitay.gov.tr>, 09.07.2019).

²² Ancak sonraki bölümde değinileceği üzere, ticari temsilcinin bulunduğu idari mevki, bu kişinin ticari temsilci olduğuna dair belirleyici bir kıstas değildir. Örneğin genel müdürlük görevini yürüten bir kimse, ticari vekil olarak atanabileceği gibi, diğer çalışanlara da ticari temsilcilik yetkisinin verilmesine bir engel yoktur. Genel yetkili ticari vekil ve ticari temsilcinin ayırt edilmesi hakkında bkz. aş. İkinci Bölüm, I, B.

²³ İlhan Ulsan, “İsviçre Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak Alman Hukukunda Prokurist”, **Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı’nın Anısına Armağan**, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1978, s. 625.

²⁴ Poroy/Yasaman, **a.g.e.**, s. 257; Karahan, **a.g.e.**, s. 331.

²⁵ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 47 vd.

2. Ticari Vekil

Ticari vekil, BK 551/1 uyarınca “... bir ticari işletme sahibinin, kendisine ticari temsilcilik yetkisi vermeksizin, işletmesini yönetmek veya işletmesinin bazı işlerini yürütmek için yetkilendirdiği kişidir...”. Buna göre ticari vekil, ticari temsilcilik yetkisinden daha dar kapsamlı bir temsil yetkisini haiz olan tacir yardımcılarına duyulan ihtiyaçtan doğmuş olup, temsil yetkisinin kapsamının belirlenmesi yönünden tacirin müdahale yetkisi bu temsilciler bakımından daha fazladır. Bununla birlikte söz konusu yetkinin sınırları iyiniyetli üçüncü kişilere karşı BK tarafından belirlenmiştir²⁶. Ticari vekilin temel unsurları, sınırlı bir yönetim ve temsil yetkisine sahip olması şeklinde ifade edilmektedir²⁷.

Feyzioğlu, ticari vekilliği, “dar ve teknik anlamıyla ticari vekâlet” olarak tanımlamaktadır²⁸. Gerçekten de vekil BK 502’de “...vekâlet verenin bir işini görmeyi veya işlemini yapmayı üstlendiği sözleşme...” olarak açıklanırken; ticari vekil ise ticari işletmeyi yönetmek veya buradaki bazı işleri yürütmek üzere görevlendirilen kişi şeklinde tanımlanmaktadır. Her ikisinin de yürütülen işin gerektirdiği kadar temsil yetkisini haiz olması esastır²⁹. Bu sebeple kanaatimizce de ticari vekillik, vekilin ticaret hukukundaki yansımasıdır. Ticari vekil, vekilin ticari işletmedeki işleri yürüten özel hâli olduğuna göre; tacirin ticari işletmesindeki sürekli nitelikteki işlerini görmek³⁰ için BK 504 anlamında vekil atayamayacağı, bu kişinin hukuki niteliğinin ticari vekil olması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

²⁶ Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 494; Poroy/Yasaman, **a.g.e.**, s. 259.

²⁷ Caner Taşatan, “Ticari Vekil”, **İstBD**, Y. 2013, C. 87, S. 2, s. 323. Yazar aynı zamanda ticari işletmenin varlığını da ticari vekilliğin unsuru olarak belirtmiştir.

²⁸ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 428.

²⁹ Ticari vekil açısından işin gerektirdiği yetki “alınmış işler” (BK 551/2) kıstası ile ifade edilmiştir. Vekâlet sözleşmesi için bkz. Cevdet Yavuz/Faruk Acar/Burak Özen, **Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)**, Güncellenmiş ve Yenilenmiş 14. bs, İstanbul, Beta, 2016, s. 627 vd.

³⁰ Bununla birlikte *Arslanlı* belli bir işin görülmesi için bile ticari vekilin atanabileceği görüşündedir (*Arslanlı*, **Kara Ticareti**, s. 173). Örneğin uzmanlık gerektiren bir konudaki sözleşmenin akdedilmesi için tacir bir kişiyi ticari vekil olarak atayabilir, bu durumda ticari vekilin temsil yetkisi sözleşmenin ifa edilmesi ile birlikte sona erecektir.

Ticari vekillerin hem işletmenin tümünü hem de sadece bazı işlerini yürütmek üzere atanabilmesi dolayısıyla aslında temsil yetkisini haiz olan bağlı tacir yardımcılarının büyük çoğunluğunun hukuki niteliğinin ticari vekil olduğu ifade edilmelidir³¹.

3. Pazarlamacı

Hem düzenlenme yeri hem de düzenleniş biçimi bakımından ticari temsilci ve ticari vekilden ayrılan pazarlamacı, Borçlar Kanunu'nun "*Hizmet Sözleşmeleri*" adlı Altıncı Bölümü'nün İkinci Ayrımı'nda 448. vd.'nda pazarlamacılık sözleşmesi bağlamında düzenlenmiştir. Buna göre, pazarlamacılık sözleşmesi hizmet sözleşmesinin bir alt türünü oluşturmaktadır³².

BK 448'e göre pazarlamacı, "*sürekli olarak, bir ticari işletme sahibi işveren hesabına ve işletmesinin dışında, her türlü işlemin yapılmasına aracılık eden veya yazılı anlaşma varsa, bu anlaşmada belirtilen işlemleri yapan*" kimsedir. Pazarlamacı, tacire hizmet sözleşmesi ile bağlı olan, işletmenin dışında gezici olarak faaliyet gösteren, tacirin işletmesel faaliyetlerinin alanını genişletmesini sağlayan³³ duruma göre ya aracı ya da tacirin temsilcisi durumunda olan tacir yardımcısıdır³⁴.

Pazarlamacının, eBK'da yer alan ve BK'ya dahil edilmeyen seyyar tüccar memurunun yerine düzenlendiği hususunda öğretide farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre, seyyar tüccar memurlarının yeni BK'da düzenlenmemesi; bununla

³¹ Örnekler için bkz. Taştan, **a.g.m.**, s. 325.

³² Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 754.

³³ Pazarlamacının işlevleri için bkz. Zengin, **a.g.e.**, s. 41 vd.; Arkan, **a.g.e.**, s. 192; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 755.

³⁴ Bağlı tacir yardımcılarının farklı olarak pazarlamacının bir hizmet sözleşmesi özelinde düzenlenmesi ve söz konusu hükümlerin temsilden ziyade pazarlamacı ile işveren arasındaki iç ilişkiyi içermesi sebebiyle pazarlamacının bir tacir yardımcısı olmadığı görüşü hakkında bkz. Ayoğlu, **a.g.m.**, s. 48. Öte yandan baskın olan görüş, pazarlamacının işlevi itibarıyla bir bağlı tacir yardımcısı olduğu doğrultusundadır. Bu yönde bkz. Metin Topçuoğlu, "Yeni Tacir Yardımcısı Pazarlamacı", **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. I, S. 2, Y. 2011, s. 30; Zengin, **a.g.e.**, s. 44; Arkan, **a.g.e.**, s. 203; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 756. Öte yandan pazarlamacılık sözleşmesinin hukuki niteliğinin hizmet sözleşmesinden ziyade vekâlet sözleşmesine yaklaştığı yönünde bkz. Umut Akdeniz, Pazarlamacılık Sözleşmesi, **GÜHFD**, Y. 2013, C. XVII, S. 4, s. 10.

birlikte BK'ya pazarlamacının eklenmesi ve pazarlamacının hukuki niteliğinin seyyar tüccar memuruna oldukça benzerlik göstermesi sebebiyle pazarlamacı, aslında seyyar tüccar memuru yerine ikame edilmiştir³⁵. Diğer görüşe göre ise pazarlamacılık ilişkisinin hizmet sözleşmesi temelinde düzenlenmiş olması ve temsil yetkisinin seyyar tüccar memurundan daha kısıtlı olması sebebiyle pazarlamacı, seyyar tüccar memuruna işlevsel olarak benzerlik göstermekle birlikte ondan farklıdır³⁶.

Pazarlamacılık sözleşmesine ilişkin tanım hükmünden de anlaşıldığı üzere, pazarlamacı aracı pazarlamacı ve sözleşme akdeden pazarlamacı şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Esasen aracı pazarlamacının taciri temsil yetkisi olmadığından³⁷, bu çalışmada yalnızca sözleşme yapmaya yetkili pazarlamacı incelenecektir.

D. Uygulanacak Hükümler

Temsile ilişkin genel hükümler BK 40 vd. maddelerinde düzenlenmiş olup, *“Saklı Hükümler”* kenar başlıklı BK 48'e göre *“Ortaklık temsilcileri ile organlarının ve ticari vekillerin yetkisine ilişkin hükümler saklıdır.”*³⁸. Nitekim BK 40 vd. hükümlerine göre özel hüküm niteliğinde olan tacir yardımcılarının temsil yetkilerine ilişkin hükümler öncelikli olarak uygulanacaktır³⁹. Buna göre, ticari temsilci ve ticari

³⁵ Topçuoğlu, **a.g.m.**, s. 30. Benzer görüş olarak Kaya, pazarlamacının seyyar tüccar memurlarıyla birtakım noktalarda farklılık gösterse de esas itibarıyla onun yerine ikame edilebileceğini ifade etmiştir [Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 755].

³⁶ Zengin, **a.g.e.**, s. 35. Yazar her ikisinin de aynı işlevi gördüğünü belirtmekle birlikte bunların aslında farklı nitelikteki tacir yardımcıları olduğunu ifade etmiştir.

³⁷ Topçuoğlu, **a.g.m.**, s. 33; ayrıca bkz. aş. İkinci Bölüm, I, C, 1.

³⁸ Hükümde, özel hüküm bulunan konularda öncelikle bunların uygulanması gerektiğinin ifade edildiği hakkında bkz. Feyzi Necmeddin Feyzioğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. - I**, Yenilenmiş ve Genişletilmiş 2. bs., İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1980 (Borçlar Genel), s. 439. Bu hükmün gerekli olmadığı yönünde görüşler de mevcuttur; örneğin bkz. Necip Kocayusufpaşaoğlu/Hüseyin Hatemi/ Rona Serozan/ Abdülkadir Arpacı, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm, C. I**, Yenilenmiş Genişletilmiş Tamamlanmış 4. Basıdan 7. Tıpkı bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2017, s. 774. Zira BK 40 vd.'na göre özel hüküm niteliğinde olan bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkilerine ilişkin hükümlerin öncelikli olarak uygulanacağı aşikârdır. Hükümde ticari vekilin yanında ticari temsilcinin de belirtilmiş olması gerektiği, bu yönde atfın hatalı olduğu ve ticari temsilciye ilişkin hükümlerin de özel hüküm niteliği taşıdığı hakkında bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 6. Keza yazar buradaki *“ticari vekiller”* ibaresinin aslında eksik tercüme edildiğini ifade etmiştir.

³⁹ İmregün, **Genel İlkeler**, s. 147.

vekil hakkında BK 547 vd. hükümleri; pazarlamacılar için ise BK 448 vd. hükümleri öncelikli olarak uygulama alanı bulacaktır. Bununla birlikte ticari temsilci ve ticari vekile ilişkin hükümler ağırlıklı olarak temsil yetkisinin kapsamını ve sınırlandırılmasını düzenlediğinden doğrudan temsilin hükmü, temsil yetkisinin sona ermesi, yetkisiz temsil konularında BK 40 vd. hükümleri uygulama alanı bulacak, temsil yetkisinin özellikleri, verilme şekli, yetkinin kötüye kullanılması, temsil yetkisinin devri gibi konularda da adi temsildeki ilkeler esas alınacaktır. Bağlı tacir yardımcıları birer iradi temsilci olup doğrudan temsil yetkisini haiz bulunduklarından, bunlar bakımından genel temsil hükümleri doğrudan ve tamamlayıcı olarak uygulanacaktır⁴⁰.

BK'da düzenlenme biçimi bakımından farklılık arz eden pazarlamacı üzerinde ise ayrıca durulmalıdır. Pazarlamacının yer aldığı hükümlerde ticari temsilci ve ticari vekilden farklı olarak, esas itibarıyla taraflar arasındaki iç ilişki hüküm altına alınmış olup, temsil yetkilerine büyük ölçüde sadece BK 452'de yer verilmiştir. Pazarlamacının temsil yetkisinin son derece sınırlı olması ile birlikte adi temsile ilişkin hükümlerin yanında ticari temsilcinin ve ticari vekilin düzenlendiği hükümler de uygun düştüğü ölçüde kıyasen uygulama alanı bulacaktır⁴¹.

Ayrıca belirtilmelidir ki ticari temsilci, ticari vekil ve pazarlamacının, tacir olmayan bir kimse tarafından atanamamasından dolayı, bu kimselerin tacir olmayan kişilerce atanması hâlinde, vekâlet akdine ilişkin hükümlerin ve yine tamamlayıcı olarak temsile ilişkin BK 40 vd.ndaki kuralların uygulanması gerekecektir⁴².

⁴⁰ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 44 vd.; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 6. Diğer bir ifadeyle, temsil tipi farklılık göstermediği için şirket temsiline olduğu gibi burada kıyasen uygulama söz konusu olmayacaktır. Konu hakkında bkz. İnceoğlu, M. Murat, **Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil**, İstanbul, On İki Levha, 2009, s. 10.

⁴¹ Örneğin, temsil yetkisinin sona ermesine ilişkin BK 554/2 hükmünün pazarlamacı hakkında da uygulanması gerektiği yönünde bkz. Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 760.

⁴² Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 430; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 9.

II. TEMSİL YETKİLERİNE İLİŞKİN GENEL ÖZELLİKLER VE TEMSİL YETKİSİNİN VERİLMESİ

A. Temsil Yetkilerine İlişkin Genel Özellikler

1. Temsil Yetkilerinin Sınıflandırılması

(a). İradi Temsil

Temsil yetkisinin iradi ya da kanuni temele dayanması temsil yetkisinin kaynağına göre tespit edilmekte olup bu yetkinin bir kanun hükmünden doğması hâlinde kanuni temsil; temsilcinin iradesinden doğması hâlinde ise iradi temsil söz konusu olmaktadır⁴³. İradi temsilde yetkilendirme, temsil olunanın tek taraflı irade beyanı ile gerçekleşmektedir⁴⁴. Kanuni temsilde ise yetki ilgili kanun hükmü gereği doğrudan veya mahkeme kararı ile temsilci üzerinde doğmaktadır⁴⁵. BK 40 vd. hükümleri esasen iradi temsile ilişkin olup, bunlar ancak uygun düştükleri takdirde kanuni temsil bakımından da uygulanmaktadır⁴⁶.

Bir temsil yetkisinin kanuni mi iradi mi olduğunun en önemli sonuçlarından biri, temsilcinin yetkilendirildiği işlemi temsil olunanın kendisinin yapma yetkisini haiz olup olmamasıdır. Şayet kanuni temsil mevcut ise temsil olunan söz konusu işlemi gerçekleştirme konusunda ehliyetsiz olacaktır⁴⁷. Bir diğer fark ise temsil

⁴³ Turhan Esener, **Mukayeseli Hukuk ve Hususiyle Türk-İsviçre Borçlar Hukuku Bakımından Sâlahiyete Müstenit Temsil**, Ankara, Ajans Türk Matbaası, 1961, s. 11 vd.; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 168; Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 24. bs., Ankara, Yetkin, 2019, s. 484; Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 378; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 629 vd.; M. Kemal Oğuzman/M. Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I**, Güncellenip Genişletilmiş 17. bs., İstanbul, Vedat, 2019, s. 228.

⁴⁴ Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 231.

⁴⁵ Andreas von Tuhr, **Borçlar Hukukunun Umumi Kısımı, C. 1**, Çev. Cevat Edege, Ankara Yargıtay Yayınları No 15, 1983, s. 362-363; Eren, **a.g.e.**, s. 484.

⁴⁶ Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 379; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 169.

⁴⁷ Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 630. Diğer yandan iradi temsil yönünden ise temsil olunanın bizzat yapamayacağı bir hukuki işlem konusunda temsilcinin de yetkili olmayacağı yönünde bkz. Seza Reisoğlu, **Bankacılık Yönünden Borçlar Hukuku Kuralları**, Ankara, Türkiye Bankalar Birliği, 1960, s. 31.

yetkisinin kapsamı olarak gösterilebilir. İradi temsilde temsil yetkisinin verilmesi ve bunun kapsamı temsil edilenin iradesine bağlı olduğundan, yetkinin kapsamı temsil olunan tarafından tayin edilmektedir⁴⁸. Buna karşılık kanuni temsilde temsil yetkisinin kapsamı kanun tarafından belirlenmektedir. Keza kanuni temsilde temsil olunan temsilciyi kendisi tayin etmediği gibi, söz konusu temsilcinin temsil yetkisinin geri alınması veya sınırlandırılması da söz konusu değildir⁴⁹.

Bağlı tacir yardımcıları da tacirin tek taraflı beyanı ile yetkilendirilmekte ve bu işlemler bakımından tacirin kendisi de yetkili olmaktadır. Ancak iradi temsilden farklı olarak, bunların temsil yetkilerinin kapsamı tamamıyla tacirin iradesine bağlı değildir⁵⁰. Her birinin yetkisinin derecesi farklı olacak şekilde kanun tarafından belirlenmiştir. Bu sebeple *Karayalçın* bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkisinin iki gruba da dahil olmadığını, bunun yeni bir temsil türü olan ve sınırları kanunla çizilmiş bir temsil yetkisi olduğunu ifade etmektedir⁵¹. Yazara göre, iradi temsilde temsil edilen kişinin, temsil yetkisini kural olarak dilediği gibi sınırlandırabilmesi, bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkilerine uygun düşmemektedir.

Bununla birlikte her ne kadar temsil yetkilerinin kapsamı kanunla belirlenmiş olsa da kanaatimizce bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkileri de temelde iradi temsil niteliğindedir⁵². Nitekim bahsi geçen ayırım temsil yetkisinin kaynağına göre yapılmakta olup, bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkileri de temsil olunanın yetkilendirmesine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır, diğer bir ifadeyle temsil yetkilerinin kaynağını yine temsil olunanın iradesi oluşturmaktadır. Bununla birlikte, temsil yetkisinin kapsamı bakımından getirilen hukuki himaye yalnızca iyiniyetli

⁴⁸ Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 481.

⁴⁹ Reisoğlu, **a.g.e.**, s. 30.

⁵⁰ Açık veya özel yetkilendirmeye gerek kalmaksızın taciri temsil yetkilerinin yasa gereği doğduğu yönünde bkz. Teoman, **a.g.m.**, s. 225.

⁵¹ Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 482.

⁵² Ticari temsilcinin temsil yetkisinin işletme sahibinin iradesine bağlı olması sebebiyle bunun bir iradi temsil olduğu yönünde bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 34.

üçüncü kişilere karşı geçerli olup, tacir üçüncü kişilere duyurmak kaydıyla temsil yetkisinin kapsamında düzenlemeler yapma imkânına sahiptir⁵³.

(b). Doğrudan Temsil

Bilindiği üzere temsil, doğrudan ve dolaylı temsil olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Doğrudan temsilde; temsilcinin, temsil olunan adına ve hesabına yaptığı işlemin sonuçları direkt temsil olunan üzerinde doğmaktadır⁵⁴. “*Temsilin hükmü*” kenar başlıklı BK 40’taki “*Yetkili bir temsilci tarafından bir başkası adına ve hesabına yapılan hukuki işlemin sonuçları, doğrudan doğruya temsil olunana bağlar...*” hükmü, doğrudan temsilin varlığı için temsilcinin başkasının adına ve hesabına işlem yapılmasını şart koşmuştur⁵⁵.

Temsilcinin başkasının adına ve kendi hesabına yahut kendi adına ve başkası hesabına hareket etmesi hâlinde ise dolaylı temsil söz konusu olacaktır⁵⁶. Dolaylı temsilde işlemin sonuçlarının temsil olunana geçmesi için BK 40/3’e göre “*...alacağın devri veya borcun üstlenilmesine ilişkin hükümler uygulanır.*” Dolayısıyla temsilci işlemin sonucunda üzerinde doğan hak ve borçları temsil olunana devredecektir.

⁵³ Bkz. aş. İkinci Bölüm, I.

⁵⁴ von Tuhr, **a.g.e.**, s. 334; Esener, **a.g.e.**, s. 12; Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 379; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 223; Eren, **a.g.e.**, s. 481.

⁵⁵ eBK döneminde buna karşılık gelen maddede yalnızca “*diğer bir kimse namına*” ibaresi yer alsa da öğretide her iki unsurun varlığı aranıyordu (Esener, **a.g.e.**, s. 96; Cevdet Yavuz, **Türk-İsviçre ve Fransız Medeni Hukuklarında Dolaylı Temsil**, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1983, s. 24 dnp. 35). Keza BK 40’ın madde gerekçesinde de şu şekilde ifade edilmiştir: “*...Tasarıda, burada doğrudan doğruya temsilin söz konusu olduğu göz önünde tutularak, yetkili temsilci tarafından ‘bir başkası adına ve hesabına’ yapılan hukukî işlemin sonuçlarının, doğrudan doğruya temsil olunana ait olduğu belirtilmiştir. Tasarının 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında, öğretide “ilgili için örtülü işlem” olarak adlandırılan, doğrudan doğruya temsilin özel bir görünümü düzenlenmektedir.*” (Nart, **a.g.m.**, s. 600).

Dolayısıyla doğrudan temsilin söz konusu olabilmesi için temsilcinin hem tacir adına hem de onun hesabına işlem yapması şarttır. Bunlardan birinin eksikliği hâlinde doğrudan temsilden bahsedilemeyecektir. Temsilcinin kendi adına ve başkası hesabına veya başkası adına ama kendi hesabına işlem yapması ihtimalinde dolaylı temsil gerçekleşecektir.

⁵⁶ Dolaylı temsilde söz konusu işlemin sonuçlarının doğrudan temsil olunan üzerinde doğmaması sebebiyle burada gerçek anlamda bir temsilin söz konusu olmadığı yönünde görüşler ileri sürülmüştür. Bu görüşler hakkında bkz. Yavuz, **a.g.e.**, s.15 vd.

BK 40 vd. (ve BK 547 vd.) hükümlerinde doğrudan temsil düzenlenmiş olup, temsil olunan ile üçüncü kişi arasında hukuki bir sonucun doğmasını sağlayan temsil doğrudan temsildir⁵⁷. Bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkisinden bahsederken de bu yetkinin doğrudan temsil hükümlerine tabi olduğu anlaşılmalıdır⁵⁸. Nitekim ticari temsilci, hukuki işlemleri tacirin ticaret unvanıyla ve “*temsilen*” ibaresini veya benzeri ifadeleri kullanarak gerçekleştirmektedir (BK 547/1)⁵⁹. Keza ticari vekil ve pazarlamacının temsil yetkisini düzenleyen hükümler de doğrudan temsile ilişkindir⁶⁰. Dolayısıyla bunların temsilci sıfatıyla yaptığı işlemlerin hukuki sonuçları doğrudan tacir üzerinde doğmaktadır.

Doğrudan temsilin iki şartı⁶¹ olan temsilcinin temsil yetkisine sahip olması ve temsilcinin başkası adına hareket ettiğini üçüncü kişiye açıklaması bunlar hakkında da geçerlidir. Temsilcinin bu sıfatını kural olarak açıkça bildirmesi gerekir⁶². Bununla birlikte öğretide açıklama ilkesi olarak adlandırılan bu kuralın iki istisnası bulunmaktadır. Bunlardan ilki bilhassa bağlı tacir yardımcıları konusunda sıkça karşılaşılan ve BK 40/2, c. 2’de yer alan “...*Ancak, karşı taraf bir temsil ilişkisinin varlığını durumdan çıkarıyor veya çıkarması gerekiyor...*” hükmüdür. Burada

⁵⁷ Eren, **a.g.e.**, s. 481; dolaylı temsil sonucunda temsil olunan ile üçüncü kişi arasında bir hukuki sonucun doğmasını sağlayan tek hükmün BK 509 olduğu yönünde bkz. Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 223 dpn. 622.

⁵⁸ Ancak söz konusu hâl, temsilcilerin dolaylı temsil hükümleri uyarınca hukuki işlem yapmalarına engel olmaz. Fakat şu durumda BK 40 vd. hükümleri uygulama alanı bulmayacaktır. Örneğin işletmenin temsil yetkisini haiz bir çalışanı, temsilci sıfatını açıklamamışsa ve temsil ilişkisinin varlığı da üçüncü kişi tarafından anlaşılmıyorsa ya da onun açısından işlemin kiminle yapıldığı farksız değilse, bu hâlde temsilci ilgili işlemde şahsen sorumlu olacaktır.

⁵⁹ Bununla birlikte bunun bir geçerlilik şartı olmadığını, BK 40/2’deki koşulların sağlanması kaydıyla doğrudan temsilin gerçekleşebileceği kabul edilmektedir (Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 167-168; Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 488; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 163).

⁶⁰ Pazarlamacı açısından bkz. Zengin, **a.g.e.**, s. 110 dpn. 193; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 758. Nitekim adi vekil açısından da BK 504/2 uyarınca ifade edilen karinenin doğrudan temsile ilişkin olduğu, dolaylı temsil yetkisinin iç ilişkiyi ilgilendirdiğini; bunun için vekâlet sözleşmesi harici ayrıca bir yetkilendirmeye ihtiyaç duyulmadığı hakkında bkz. Kocayusufoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 654; aksi görüşte bkz. Yavuz, **Dolaylı Temsil**, s. 52-53.

⁶¹ Esener, **a.g.e.**, s. 12; von Tuhr, **a.g.e.**, s. 346; Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 395; Eren, **a.g.e.**, s. 484-488; İncoğlu, **a.g.e.**, s. 26.

⁶² Açıklama ilkesi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 395 vd.; Eren, **a.g.e.**, s. 486-488.

temsilcinin temsil yetkisinin olduğuna dair örtülü bir irade söz konusudur⁶³. Örneğin, üçüncü kişilerin; mağazada çalışan kasiyerin, otel resepsiyonundaki ya da banka gişesindeki çalışanın temsil yetkisinin varlığını durumdan çıkarması gerekmektedir⁶⁴. Öğretide ifade edildiği üzere, üçüncü kişi, işlemin karşı tarafının temsilci sıfatıyla hareket ettiğini güven teorisi uyarınca anlamakta haklı ise şu durumda da doğrudan temsil hükümleri uygulanacaktır⁶⁵. Bu hâlde temsil yetkisinin ayrıca açıklanmasına gerek kalmaksızın işlemin sonuçları tacir üzerinde doğacaktır⁶⁶.

Açıklama ilkesinin diğer bir istisnası ise işlemin karşı tarafının hukuki işlemi temsilci veya temsil olunandan biri ile yapmasının farksız olması durumunda söz konusu olmaktadır (BK 40/2, c. 2)⁶⁷.

2. Temsil Yetkilerinin Soyutluğu

Temsil yetkisinin verilmesi için teorik olarak herhangi bir sözleşme ilişkisinin varlığına gerek yoksa da uygulamada bu yetki çoğu zaman hizmet veya vekâlet sözleşmeleri kapsamında görülen işin bir gereği olarak verilmektedir (BK 42/1, c. 2)⁶⁸. Keza bağlı tacir yardımcıları açısından da temelde genellikle bu iki sözleşme tipi yer almaktadır (BK 554/1). Temsil yetkisinin bu sözleşmede düzenlenmesi

⁶³ von Tuhr, **a.g.e.**, s. 368; Nart, **a.g.m.**, s. 623. Temsilcinin bu sıfatı ticari örf adete ya da hayatın olağan akışına göre tespit edilmektedir (Esener, **a.g.e.**, s. 98).

⁶⁴ Eren, **a.g.e.**, s. 487.

⁶⁵ Temsilcinin aslında temsil iradesi olmaması hâlinde bile üçüncü kişi, işlem yaptığı kişiyi temsilci olarak nitelendirmekte haklı ise BK 40/2, c. 2 hükmünün uygulanması gerektiği yönünde bkz. Esener, **a.g.e.**, s. 98; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 225; Nart, **a.g.m.**, s. 622. Temsilcinin yetkisiz olması hâlinde ise kural olarak yetkisiz temsil hükümlerinin uygulanacağı yönünde bkz. Esener, **a.g.e.**, s. 98; Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 395; ayrıca bkz. aş. İkinci Bölüm, II, B, 2.

⁶⁶ von Tuhr, **a.g.e.**, s. 368; Eren, **a.g.e.**, s. 487.

⁶⁷ Söz konusu durum, öğretide “*ilgili için işlem teorisi*” olarak adlandırılmaktadır. Konu hakkında bkz. Esener, **a.g.e.**, s. 12; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 225-226.

⁶⁸ Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 230; Eren, **a.g.e.**, s. 494. Buna karşılık *Kocayusufpaşaoğlu*, temel ilişki olmadan temsil yetkisinin verilmiş olmasının anormal bir nitelik taşıdığını, bunun ancak nadiren gerçekleşebileceğini; bu hâlde temsile ilişkin yetkilendirmenin aynı zamanda zımni bir vekâlet icabı olduğunu ileri sürmüştür (Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 650-652, 654). *Hatemi/Gökyayla*’ya göre de vekâletsiz temsil mümkün değildir (Hüseyin Hatemi/K. Emre Gökyayla, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, 4. bs., İstanbul, Vedat, 2017, s. 107, 110). Anılan son yazarlara göre temsil olunan ile temsilci arasında bir hizmet sözleşmesi akdedilmiş olsa bile, çalışanın temsil yetkisini haiz olması durumunda söz konusu sözleşme saf bir hizmet sözleşmesi değildir.

hâlinde dahi yetkinin soyut, diğer bir deyişle anılan sözleşmeden bağımsız olduğu kabul edilmektedir^{69,70}.

Soyutluk ilkesinin kabulünün en önemli neticesi temeldeki ilişkinin herhangi bir sebeple geçersiz olması ya da hiç olmaması hâlinde temsil yetkisinin bundan etkilenmemesidir⁷¹. Üçüncü kişiler temeldeki ilişkinin geçerliliğini araştırmak yükümlülüğü altında değildir, buna karşın temsil yetkisinin geçerli bir şekilde verilip verilmediği veya kapsamı hakkındaki savunmalar bu kimselere karşı ileri sürülebilir⁷².

⁶⁹ Eren, **a.g.e.**, s. 495. Buna uygun olarak BK'daki düzenlemenin de iç ilişkiden bağımsız olarak temsil yetkisi üzerine olduğu yönünde bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 34 dñn. 5. Bağımsızlık ifadesinin kullanılmasının daha yerinde olacağı hakkında bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 649.

⁷⁰ Bununla beraber temsil yetkisinin iç ilişkinin geçerliliğine bağlanması mümkündür. Bu hâlde temel ilişkideki sözleşmenin geçersiz olmasından bahisle temsilcinin de yetkisiz olacağı sonucuna ulaşırsa da, söz konusu durumun iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği hakkında bkz. Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 231 dñn. 649.

⁷¹ Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 230; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 649; Şener Akyol, **Türk Medeni Hukukunda Temsil**, İstanbul, Vedat, 2009, s. 37; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 34.

⁷² Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 655. Örneğin anonim şirkette, ticari temsilcinin geçerli bir yönetim kurulu kararı olmaksızın atanması ve sonrasında kendisine bir yetki belgesi verilmesi durumunda, yönetim kurulu kararının geçersiz olmasının iç ilişkiyi ilgilendirmesi sebebiyle şirket iyiniyetli üçüncü kişilere karşı yetkisizlik iddiasında bulunamayacaktır (Şener, **Ticari Temsilci**, s. 31). Keza anonim şirketler ve limited şirketler yönünden bkz. TK 373/2: “Temsil yetkisinin ticaret sicilinde tescilinden sonra, ilgili kişilerin seçimine veya atanmalarına ilişkin herhangi bir hukuki sakatlık, şirket tarafından üçüncü kişilere, ancak sakatlığın bunlar tarafından bilindiğinin ispat edilmesi şartıyla ileri sürülebilir.”. Şener, anılan hükmün ticari temsilciler için de uygulama alanı bulacağı görüşündedir (Şener, **Ticari Temsilci**, s. 31).

Limited şirketlerde ticari temsilcinin genel kurul kararı uyarınca atanmasının şirketin iç işleyişine ilişkin olduğu; müdürler tarafından atanan ticari temsilcinin de şirketi bağlayacağı işlem yapabileceği hakkında bkz. Yargıtay 21. HD'nin 09.03.2015 tarih ve 2014-13663/4545 sayılı kararı: “...[B]ir ticari ortaklığa ...'nın 631. maddesi kapsamında ‘ticari temsilci’ atanabilir. Belirtilen kurala göre, ortaklık sözleşmesinde başka şekilde düzenlenmediği takdirde ticari temsilci ancak genel kurul kararı ile atanabilir. Ancak genel kurulun aldığı bu atama kararı şirketin iç ilişkisi ile ilgilidir. Bu atama kararının ve dolayısıyla temsil yetkisinin müdürlerce ticari temsilciye bildirilmesi, yani ona temsil yetkisi verilmesi gerekir. Bu genellikle uygulamada ticari temsilcilere noterce düzenlenen vekaletnamelerin verilmesi suretiyle gerçekleştirilir. Bu vekaletnameler ortaklık adına müdürler tarafından imzalanacaktır. Genel kurulun bu şekildeki atama kararının iç ilişkiyle ilgili olmasından ötürü gerçekten böyle bir atama kararı olmaksızın tek başına müdürler de geçerli bir şekilde limited ortaklığa ticari temsilci atayabilirler. Ticari temsilcinin bu şekilde ortaklık müdürünce atanması genel kurulun devredilemez yetkileri arasında değildir...” (<https://www.lexpera.com.tr/>, 06.09.2019).

Karşı yönde bkz. Yargıtay 12. HD'nin 03.07.2018 tarih ve 2017-5549/7155 sayılı kararı: “...Somut olayda, bonoları keşideci sıfatı ile imzaladığı ihtilafsız olan ...'ün ticari mümessil olarak tayin edildiğine ilişkin ,Mülga 6762 sayılı TTK 539/II (6102 sayılı TTK 616/1-b) ve 545. (6102 sayılı TTK

Temsil yetkisinin soyutluğunun kanuni yansımalarından birisi BK 42/1 ve özel hüküm niteliğinde olan BK 554/1 hükümleridir⁷³. Buna göre, temsil yetkisinin geri alınması temel ilişkinin devam etmesine engel değildir⁷⁴.

Bağlı tacir yardımcıları açısından değerlendirilecek olursak, öncelikle ticari temsilcinin temsil yetkisinin soyut olduğu kabul edilmektedir⁷⁵. Buna karşın, ticari vekilin temsil yetkisinin soyut olmadığı ifade edilmiştir⁷⁶. Kanaatimizce, ticari vekiller yönünden, temsil yetkisinin soyutluğu prensibinin uygulanmamasını gerektiren özellikli bir durum yoktur. Diğer bir ifadeyle, söz konusu yetkinin geçerliliği temel ilişkinin geçerliliğine bağlı değildir. Fikrimizce ticari vekilin temsil yetkisinin soyut olmamasından kasıt; temsil yetkisinin kapsamının temeldeki sözleşmeye göre, yani ticari vekile bırakılan işe göre belirleneceği ve bu yetkinin söz konusu işin görülmesi sebebiyle verilmesidir. Keza taraflar arasındaki temel ilişkinin sona ermesi durumunda ticari vekilin temsil yetkisi de sona erecektir⁷⁷.

631/1) maddelerine göre, borçlu şirket tarafından alınmış bir genel kurul kararı bulunmadığı gibi, 13.02.2014 tarihli 00738 yevmiye numaralı Pazar Noterliğince onaylanmış şirket kuruluş sözleşmesinde şirket müdürü olarak atanan ...'ya verilen yetkiler arasında ticari mümessil tayin etme yetkisinin bulunmadığı da anlaşılmıştır. Borçlu şirket müdürü ... tarafından 25.07.2016 tarihli 0203 yevmiye numaralı ... Noterliğince verilen vekaletnamede ...'ün şirketin bazı işlemleri için ticari vekil olarak atandığı ve bu vekaletnamede verilen yetkiler arasında şirket nam ve hesabına kambiyo senetlerinden olan bono düzenleme yetkisinin bulunmadığı görülmüştür. Bu durumda Hakkı Öksüz tarafından düzenlenen bonoların borçlu şirketi sorumlu kılmayacağı anlaşılmaktadır..."; Yargıtay 19. CD'nin 30.05.2018 tarih ve 2015-26941/6575 sayılı kararı [İÜHFTHABD (yay. haz. Abuzer Kendigelen et.al.), **Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları (2018)**, İstanbul, On İki Levha, 2019, s. 346-349].

Kanaatimizce anonim şirket ve limited şirketler açısından TK 373/2 hükmü, ticari temsilcilerin ve hatta TK 371/7 (ve TK 629/3) uyarınca sicile tescili caiz olan sınırlı yetkili temsilcilerin temsil yetkileri bakımından kıyasen uygulanmalıdır (Konu hakkında bkz. aş. Üçüncü Bölüm, II, B, 5). Bu hâlde atamaya ilişkin hukuki sakatlıklar, bunları bilmeyen üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyecektir. Öte yandan ticaret siciline tescil edilmeyen ticari vekillerin atanmaları durumunda, üçüncü kişilerden söz konusu atamanın, geçerli bir (limited şirketler yönünden) genel kurul veya yönetim kurulu kararına dayanıp dayanmadığını araştırmaları beklenemez. Şu hâlde ilgili kurul kararının iç ilişkiyle ilgili olduğu kabul edilmeli ve buna aykırılığın iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi mümkün olmamalıdır.

⁷³ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 116.

⁷⁴ Buna karşılık hâkim görüşe göre, temel ilişkinin sona ermesi durumunda temsil ilişkisi de sona erecektir. Konu hakkında detaylı açıklama için bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 653. Ayrıca bkz. aş. İkinci Bölüm, II, A.

⁷⁵ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 34.

⁷⁶ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 428.

⁷⁷ Konu hakkında bkz. aş. İkinci Bölüm, II, A.

Pazarlamacı yönünde ise; temsil yetkisi BK 452/1 uyarınca yazılı bir anlaşma ile verildiğinden, temsil yetkisinin geçerliliğinin bu anlaşmanın geçerliliğine bağlı olduğu, bu sebeple temsil yetkisinin soyut olması ilkesinin bu hususta geçerli olmadığı belirtilmektedir⁷⁸.

B. Temsil Yetkisinin Verilmesi

1. İç Temsil Yetkisi

Temsilci, temsilcilik sıfatını temsil olunanın/tacirin tek taraflı irade beyanının kendisine ulaşması ile kazanmaktadır^{79,80}. Temsil yetkisinin açık veya örtülü bir beyanla verilmesi mümkündür⁸¹. Pazarlamacı konusunda açık yetkilendirme olması gerektiği hususu saklı kalmak kaydıyla, ticari temsilci ve ticari vekile örtülü bir biçimde temsil yetkisi verilebilmektedir⁸². Örneğin, bu kimselerin atandıkları görev

⁷⁸ Zengin, **a.g.e.**, s. 111 dpn. 196. Dolayısıyla tacir, pazarlamacılık ilişkisinin geçersiz olmasından bahisle pazarlamacının temsil yetkisinin de geçersiz olacağını ileri sürebilecektir.

⁷⁹ Temsilcinin, beyanın kendisine ulaştığından haberdar olmasına gerek yoktur, konu hakkında bkz. Esener, **a.g.e.**, s. 25; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 231; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 637.

⁸⁰ Öğretide çoğunlukla kabul edildiği üzere, Türk hukukunda, Alman hukukunda olduğu gibi üçüncü kişiye yapılacak olan bir bildirim suretiyle temsilcinin atanması mümkün değildir. Bununla birlikte BK 41/2 hükmünde geçen “*temsil yetkisi üçüncü kişilere bildirilmişse*” ibaresinin yalnızca temsil yetkisinin içeriğini değil aynı zamanda temsil yetkisinin varlığını da kapsadığı; iyiniyetli üçüncü kişiye yapılan bildirimin bu hüküm uyarınca anlam ifade ettiği; temsilci olduğu bildirilen kişinin, bildiren adına yaptığı hukuki işlemin temsil olunanı bağladığı ifade edilmektedir. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Esener, **a.g.e.**, s. 47; Necip Kocayusufpaşaoğlu, “Bir Yetki Belgesi İle Kanıtlanan Temsil Yetkisinin Geri Alınmasında Üçüncü Kişilerin İyiniyetinin Korunması Açısından BK. M. 33/II, 34/III ve 37 Karşısında BK. M. 36/II’nin Uygulama Alanının Belirlenmesi”, **Prof. Dr. Halûk Tandoğan’ın Hâtırasına Armağan**, Ankara, BTHAE, 1990, s. 208; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 233-234; Eren, **a.g.e.**, s. 491. Ayrıca bu hâlde (sözde) temsilci ile temsil olunan arasında iç ilişkiye vekâletsiz iş görme hükümlerinin uygulanacağı konusunda bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 642, 652.

⁸¹ Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 231; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 638. Temsil yetkisinin varlığı için, temsilcide kendisine temsil yetkisi verildiği konusunda haklı bir güvenin oluşmasının yeterli olduğu hakkında bkz. Esener, **a.g.e.**, s. 25; Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 392; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 638; karşı yönde güven teorisinin, kural olarak sadece üçüncü kişiler bakımından sonuç doğuracağı hakkında bkz. Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 232.

⁸² *Teoman*, ticari temsilcilik yetkisinin gerektirdiği işlemlerin yapılmasına sessiz kalınması suretiyle ve her hâlde bir kimsenin zımni olarak ticari temsilci olarak atanmayacağını, söz konusu atamanın yalnızca işletmenin yönetimi (iç ilişki) bakımından geçerli olabileceğini ileri sürmüştür. Bu kapsamda, yazar eBK döneminde kaleme aldığı eserinde, eBK 449/2’den yola çıkarak tescilin açıklayıcı işlevi olsa da vekâletnamenin varlığının gerekliliğini, yani atamanın ancak yazılı bir belge ile yapılacağını

icabı bir temsil yetkisini haiz olmaları gerektiği hâllerde, örtülü temsil yetkisinin verildiği kabul edilmektedir⁸³.

İç temsil ilişkisinde ticari temsil yönünden özellikli bir durum mevcut değildir, bu ilişkide temsil olunanın korunması esastır⁸⁴. Daha önceden de değinildiği üzere, ticari temsilin ayırt ediciliği dış ilişkide ortaya çıkmaktadır⁸⁵. Tacir, bağlı tacir yardımcısının türü ne olursa olsun, temsil yetkisini dilediği şekilde sınırlandırmakta ve ona talimat vermekte serbesttir.

2. Dış Temsil Yetkisi

Dış temsil yetkisi, temsilciye verilen yetkinin üçüncü kişilere bildirilmesi ile gerçekleşmektedir⁸⁶. Üçüncü kişilere yapılan bildirim, özellikle temsil yetkisinin kapsamının belirlenmesi (BK 41/2) ve bu yetkinin tamamen veya kısmen geri alınması (BK 42/3) yönünden önemli sonuçlar doğurmaktadır⁸⁷.

Adi temsil ile ticari temsilin ayrımının sonuçları kendisini dış temsil ilişkisinde göstermektedir. Şöyle ki dış temsil yetkisi verilmemişse, temsil yetkisinin kapsamı kendisine bildirilmeyen üçüncü kişi, söz konusu yetkinin kapsamını araştırmak durumundadır. Bu hâlde üçüncü kişinin iyiniyeti korunmamaktadır. Oysa ticari

vurgulamaktadır (Teoman, **a.g.m.**, s. 228). Aynı yönde bkz. İmregün, **Genel İlkeler**, s. 147. Buna karşın çoğunlukla kabul gören görüş uyarınca söz konusu belgenin düzenlenmesinin, ticari temsilcinin atanması için bir geçerlilik şartı değil, atamanın neticesi olduğu yönünde bkz. Domanıç, **Genel Esaslar**, s. 320.

⁸³ von Tuhr, **a.g.e.**, s. 342. Öte yandan kural olarak temsil yetkisi gerektiren bir iş olmasına karşın temsil olunanın/tacirin temsil yetkisi vermeden de bir kimseyi bu işle görevlendirebileceği yönünde bkz. Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 232.

⁸⁴ von Tuhr, **a.g.e.**, s. 356; Esener, **a.g.e.**, s. 26; Eren, **a.g.e.**, s. 490.

⁸⁵ Bkz. yuk. Birinci Bölüm, I. B. Diğer taraftan adi temsilde iç ve dış ilişki ayrımı yapılmasına ihtiyaç bulunmadığı yönünde bkz. İnceoğlu, **a.g.e.**, s. 35.

⁸⁶ von Tuhr, **a.g.e.**, s. 343; Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 385; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 233; Eren, **a.g.e.**, s. 490. Temsilci atanması iç temsil ilişkisi ile yani doğrudan temsilciye yapılacak olan bildirimle mümkün olduğundan bu bildirimin kurucu nitelikte bir hukuki işlem olduğu, dış temsil bakımından ise üçüncü kişilere yapılan bildirimin hukuki işlem olmadığı ifade edilmektedir (Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 646).

⁸⁷ Söz konusu hükümlerin üçüncü kişilerin temsil yetkisinin varlığına ilişkin güvenlerini koruduğu hakkında bkz. Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.m.**, s. 207.

temsilde, iç temsil yetkisi iyiniyetli üçüncü kişiye karşı ileri sürülemeyecek; temsilcinin, sınırları BK tarafından belirlenmiş olan temsil yetkisini haiz olduğu kabul edilecektir⁸⁸.

Dış temsil yetkisi, temsil olunanın/tacirin verdiği yetkiyi üçüncü kişilere açıkça veya dolaylı biçimde bildirmesi suretiyle gerçekleşebilir (BK 42/3)⁸⁹. Çoğu hâlde açıkça beyan edilmiş olmasa da temsilcinin atandığı görev gereği temsil yetkisini haiz olması gerektiren durumlarda dolaylı bir bildirimden söz edilecektir⁹⁰. Buradan yola çıkarak, bağlı tacir yardımcılarının birçoğunun BK 42/3 hükmünün kapsamında olduğu söylenebilecektir⁹¹.

Dış temsil ile ilgili olarak, yetkinin kapsamının tespit edilmesi hususunda BK 41/2 hükmü önem arz etmektedir. Hüküm uyarınca: *“Temsil yetkisi üçüncü kişilere bildirilmişse temsil yetkisinin içeriği ve derecesi, bu bildirimde göre belirlenir.”*. Buradan hareketle temsil yetkisi, iç ilişkideki temsil yetkisinden daha geniş kapsamlı olarak bildirilmişse, temsil yetkisinin kapsamının tayininde bu bildirim esas alınmaktadır⁹². Hükümün mefhum-u muhalifinden, söz konusu bildirimin temsilci tarafından yapılması durumunda, adi temsil açısından, iyiniyetli üçüncü kişinin

⁸⁸ Bkz. yuk. Birinci Bölüm, I, B.

⁸⁹ Hükümde yer alan *“dolaylı biçimde”* ibaresinin *“diğer davranış biçimleri ile”* olarak anlaşılması gerektiği hakkında bkz. Ahmet M. Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 23. bs, Ankara, Turhan Kitabevi, 2019, s. 323. Keza temsil olunanın temsil yetkisini vermiş olduğu yönünde bir izlenim oluşturmada da dış temsil ilişkisinin tesis edilmiş olacağı yönünde bkz. von Tuhr, **a.g.e.**, s. 342; Eren, **a.g.e.**, s. 490.

⁹⁰ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 173. Örneğin bir kimsenin müdür olarak atanmasının temsil yetkisinin verildiğinin üçüncü kişilere bildirimi anlamına geldiği hakkında bkz. Eren, **a.g.e.**, s. 490.

⁹¹ Öte yandan tacirin yardımcıları açısından diğer temsilcilere nazaran *“görünüş temsiliyle”* daha sık karşılaşılacağı yönünde bkz. Şener Akyol, **Türk Medeni Hukukunda Temsil**, İstanbul, Vedat, 2009, s. 18.

⁹² Eren, **a.g.e.**, s. 491; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 641. Bildirilen yetkinin kapsamının daha dar olması durumunda ise ortaya çıkan ihtimaller için bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, **a.g.e.**, s. 181; daha geniş kapsamlı olan yetkinin esas alınması gerektiği yönünde bkz. Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 234, 236.

Bununla birlikte hükmün uygulama alanı bulabilmesi için üçüncü kişinin iyiniyetli olması gerektiği; söz konusu hükmün üçüncü kişiler nezdinde oluşturulan güveni koruduğu ifade edilmektedir (Esener, **a.g.e.**, s. 47; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 642; Eren, **a.g.e.**, s. 491). Örneğin, uzun süredir şirket adına işlem yapmayan bir şirket temsilcisinin eski bir vekâletnameye (yetki belgesine) dayanarak, şirket adına yüksek bedelli bir işlem yapmaya çalışmasına, işlemin karşı tarafının şüpheleri yaklaşması gerektiği yönünde bkz. Nart, **a.g.m.**, s. 665 dpn. 109.

korunmayacağı; bu hâlde temsil olunanın vermiş olduğu temsil yetkisinin kapsamının esas alınacağı ifade edilmiştir⁹³. Bununla beraber temsilcinin vekâletnamesini⁹⁴ üçüncü kişiye ibraz etmesi durumunda da bildirimin temsil olunan tarafından yapıldığı; dolayısıyla dış temsilin gerçekleştiği kabul edilmektedir⁹⁵.

Görüldüğü üzere BK 41/2 ve BK 42/3, esasen temsilcinin temsil yetkisiyle ilgili üçüncü kişiler nezdinde oluşan güveni korumaktadır⁹⁶. Öğretide buna benzer bazı durumlarda da (yetkisiz) temsilciye temsil yetkisi varmışçasına muamele edilmesi gerektiği kabul edilmektedir. Söz konusu durum, yaratılan hukuki görünüşe dayalı temsil yetkisi olarak ifade edilmektedir⁹⁷. Bu hâlde, gerçek hukuki durum ile, dış görünüşte yaratılan durumun aslında farklı olması ve birbirine uymaması söz konusu olmakta ve gerçek hukuki durum yerine oluşan görünüşe itibar edilmektedir⁹⁸. Temsil olunan, söz konusu görünüşe sebebiyet vermişse, görünüşteki temsile güvenen iyiniyetli üçüncü kişilerle yapılan işlemler sanki gerçekte bir temsil yetkisi varmış gibi temsil olunanı bağlamaktadır⁹⁹.

⁹³ Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 642; Nart, **a.g.m.**, s. 660.

⁹⁴ Uygulamada, “*vekâletname*” temsil yetkisini gösterir belge anlamında kullanılmaktadır. Dolayısıyla vekâletname, vekâlet sözleşmesinden bağımsız bir anlamı haizdir.

⁹⁵ Eren, **a.g.e.**, s. 490; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 642.

⁹⁶ Söz konusu hükmün esasen görünüşte temsilin kanuni dayanağı olduğu yönünde bkz. Hüseyin Ülgen, **Türk Ticaret Hukukunda Hukuki Görünüş Nazariyesi**, İstanbul, Vedat, 2005, s. 235 vd.

⁹⁷ Görünüşte temsil hususunda ayrıntılı bilgi için bkz. Ülgen, **a.g.e.**, s. 163 vd. Hukuki görünüşe dayalı dış temsil ilişkisi, katlanma suretiyle yaratılan hukuki görünüş ve ihmal suretiyle yaratılan hukuki görünüş olarak ikiye ayrılmaktadır. Birinci hâlde kendisine temsil yetkisi verilmemesine rağmen temsilci gibi davranan kimseden haberdar olan temsil olunan, bu durumu önlemezken; ikinci hâlde ise kişinin temsilci gibi hareket ettiğinden gerekli özeni göstermemesi sebebiyle bilmemesi söz konusu olmaktadır. Öğretide tartışmalı olmakla birlikte çoğunluk görüşe göre bu ikisi sonuç bakımından aynıdır. Konu hakkında bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 643-645; Ülgen, **a.g.e.**, s. 184 vd.; von Tuhr, **a.g.e.**, s. 342. Öte yandan görünüşte temsil ile katlanma temsili şeklinde bir tasnifleme için bkz. Akyol, **a.g.e.**, s. 55; Nart, **a.g.m.**, s. 663.

Diğer yandan yetkisiz temsilciye devamlı olarak verilen icazetin de bu sonuca yol açtığı hakkında bkz. aş. İkinci Bölüm, III, A.

⁹⁸ Ülgen, **a.g.e.**, s. 163 vd.

⁹⁹ Ülgen, **a.g.e.**, s. 183. Örneğin, bir kimsenin, kendisinin temsilcisiymiş gibi davranan ve üçüncü kişilerde temsil yetkisinin varlığına dair haklı bir güven uyandıran kimseye karşı sessiz kalması durumunda, artık oluşturulan hukuki görünüme bu kişinin sebebiyet vermiş olacağı yönünde bkz. Fırat Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2. bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 1997, s. 222 dpn. 194. Yazar, tacirin bir başkasının kendisine dair senet imzaladığını bilmesine rağmen sessiz kalması sonucunda söz konusu senetten bizzat sorumlu olması gerektiğini ifade etmiştir. Ancak böyle bir temsil yetkisinin

Fakat ifade edelim ki oluşturulan görünüşe (yetkisiz/sahte) temsilci sebebiyet vermişse bu hâlde yetkisiz temsil hükümlerinin uygulanması gerekecektir¹⁰⁰. Yaratılan hukuki görünüşe güven, temsil hukukunda geniş bir uygulama alanı bulmaktadır. Öyle ki temsil olunanın/tacirin sebebiyet verdiği hukuki görünüş, ticaret sicilinin olumlu etkisinin karşısında bile üstün tutulabilmektedir¹⁰¹.

Öte yandan söz konusu durum, temsil yetkisinin örtülü olarak verilmesi ile karıştırılmamalıdır. Zira temsil yetkisinin örtülü olarak verilmesinde gerçekte de bir temsil yetkisi mevcuttur¹⁰². Örtülü davranışlarla kendisine temsil yetkisi verildiği konusunda haklı güveni oluşan kişi temsilci olarak kabul edilecektir¹⁰³. Bu ayırım sonuçları bakımından önemlidir, zira anılan son durumda temsilci sadece kendisine karşı hukuki görünüş yaratılan kişiye karşı değil, herkese karşı yetkili bir temsilci sayılacaktır.

varlığının kabulü için temsil olunanın bu gibi eylemlere uzunca bir süre sessiz kalmış olması gerektiği yönünde bkz. Öztan, **a.g.e.**, s. 222 dpn. 194.

¹⁰⁰ Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 396.

¹⁰¹ Burada ticaret sicilinin olumlu etkisinden faydalanmak isteyen, fakat sicildeki durumun aksine bir hukuki görünüş yaratan kimsenin hakkını kötüye kullanması söz konusu olmaktadır. Konu hakkında bkz. aş. İkinci Bölüm, I, B, 2, (a), (3).

¹⁰² Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 643; Nart, **a.g.m.**, s. 662.

¹⁰³ Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 643. Konu hakkındaki tartışma için bkz. yuk. Birinci Bölüm, II, B. 1.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞLETME DÜZEYİNDE TEMSİL

I. BAĞLI TACİR YARDIMCILARININ TEMSİL YETKİLERİNİN KAPSAMI VE SINIRLANDIRILMASI

İradi temsil yetkisinin kapsamı temsil olunan tarafından belirlenmekle birlikte¹, daha önce de açıklandığı üzere², bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkisi bu hususta farklılaşmaktadır. Adi temsilde iç temsil yetkisi temsilciye yapılan bildirimle göre, dış temsil yetkisi ise üçüncü kişiye yapılan bildirimle göre (bu bildirim çoğu zaman temsil olunanın hazırlamış olduğu vekâletname ile gerçekleşmektedir) tespit edilmektedir³. Ticari temsilde ise iç temsil yetkisi yönünden bir fark yoktur; tacir temsil yetkisinin kapsamını temsilciye dilediği şekilde bildirebilir. Buna karşılık, dış temsil yetkisinde söz konusu durum değişmektedir. Öyle ki temsil yetkisinin sınırları, her bir tacir yardımcısı için BK tarafından farklı derecelerde çizilmiş olup, dış ilişkide bunlar esas alınmaktadır⁴.

Öte yandan üçüncü kişilere sınırlandırılmış temsil yetkisinin bildirilmesi hâlinde, artık söz konusu sınırlamalar bu kişilere karşı ileri sürülebilecektir. Diğer bir ifadeyle, adi veya ticari temsil olduğu fark etmeksizin, temsil yetkisinin kapsamı üçüncü kişilere bildirilmişse (dış temsil), yetkinin kapsamı söz konusu bildirimle göre belirlenecektir (BK 41/2). Özetle bu hususta ticari temsilin farkı, temsil yetkisinin

¹ Esener, **a.g.e.**, s. 72; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Alttop, **a.g.e.**, s. 177.

² Bkz. yuk. Birinci Bölüm, I, B.

³ Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 656. Bununla birlikte özellikle yetkilendirme beyanında belirsizlik olması hâlinde, bunun yorumlanmasında güven teorisi uyarınca temsilcinin buna vermesi gereken anlamın esas alındığı yönünde bkz. Esener, **a.g.e.**, s. 80; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 236; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 656. Bu sonucun, temsil yetkisi verilmesinin, yöneltmesi gerekli bir irade beyanı olması ve bu beyanların güven teorisine göre yorumlanması prensibinden ortaya çıktığı yönünde bkz. İnceoğlu, **a.g.e.**, s. 159.

⁴ von Tuhr, **a.g.e.**, s. 346; Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 482.

kapsamının üçüncü kişiye özel olarak bildirilmediği durumlarda ortaya çıkmaktadır. Şu hâlde adi temsil açısından tacirin belirlemiş olduğu kapsam esas alınacakken tacir yardımcıları bakımından BK'daki düzenlemeye göre hareket edilecektir.

Bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkileri hakkında da genel temsil kaideleri geçerli olacaktır. Temsili tanımlayan BK 40 hükmünde belirtildiği üzere temsilci “...başkası adına ve hesabına ... hukuki işlemi...” yapmaktadır, dolayısıyla temsil esasen hukuki işlemlerde mümkündür⁵. Öğretide hukuki işlem benzeri fiillerde de temsilin mümkün olduğu kabul edilmektedir⁶. Temerrüt ihtarı, ayıp ihbarı gibi ihtar ve ihbarlar bu kapsamdadır⁷. Bununla birlikte haksız fiillerde⁸ ve maddi fiillerde⁹ temsilden söz edilemeyecektir. Yine kişiye sıkı surette bağlı hakların da temsil yoluyla kullanımı kural olarak mümkün değildir¹⁰. Anılan haklar genelde aile ve miras hukuku alanlarında düzenlenmiş olduğundan çoğu zaman ticaret hukukuna konu olmaz. Bununla birlikte, çalışmamızın konusu ile nispeten ilişkili olması sebebiyle örnek gösterebileceğimiz ölüme bağlı tasarruflar, bir tacir yardımcısı tarafından tacir adına yapılamayacaktır¹¹.

⁵ Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 224; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 624. Hukuki işlem ve hukuki işlem benzeri fiil kavramları için birçoğu yerine bkz. M. Kemal Oğuzman/Nami Barlas, **Medeni Hukuk, Giriş - Kaynaklar – Temel Kavramlar**, 25. bs., İstanbul, Vedat, 2019, s. 179-180.

⁶ Esener, **a.g.e.**, s. 70 vd.; Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 382; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 224; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 169 vd.; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 624; İncoğlu, **a.g.e.**, s. 10.

⁷ von Tuhr, **a.g.e.**, s. 338; Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 382.

⁸ Örneğin hukuka aykırı bir anlaşmanın yapılması için bir başkasına temsil yetkisi verilemeyeceği yönünde bkz. Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 382.

⁹ von Tuhr, **a.g.e.**, s. 338. Maddi fiiller hakkındaki ayrıntılı açıklamalar için bkz. Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 36 vd. Bunlar bakımından ancak BK 116 uyarınca yardımcı kişilerin söz konusu olabileceği hakkında bkz. von Tuhr, **a.g.e.**, s. 329; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 221 dpn. 616. Zilyetliğin iktisabında temsilin mümkün olduğu hakkında bkz. M. Kemal Oğuzman/Özer Seliçi/Saibe Oktay-Özdemir, **Eşya Hukuku Kısaltılmış Ders Kitabı**, 1. bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2018, s. 27.

¹⁰ von Tuhr, **a.g.e.**, s. 338; Esener, **a.g.e.**, s. 70 vd.; Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 378; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 224; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 169 vd.; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 624; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 224; İncoğlu, **a.g.e.**, s. 10; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 143.

¹¹ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 169.

Sonuç olarak, “hukuki işlem” ve “hukuki işlem benzeri fiil” kavramlarının tespiti önem taşımaktadır. Zira temsil kabul etmeyen işi bir kimse temsilci sıfatıyla yapsa bile bu işlemden kendisi sorumlu olacaktır.

Temsil yetkilerinin kanuni kapsamının her bir tacir yardımcısı yönünden farklılık göstermesi sebebiyle temsil yetkilerinin kapsamı her biri bakımından ayrı ayrı incelenmiştir.

A. Ticari Temsilci Bakımından

1. Kanuni Kapsam

(a). Genel Olarak

Ticari temsilcinin haiz olduğu “*ticari temsilcilik yetkisi*”, kapsamı kanunla belirlenmiş ve üçüncü kişilere karşı kural olarak sınırlandırılmayan bir temsil yetkisidir¹². “*Temsil yetkisinin kapsamı*” kenar başlıklı BK 548/1’de “*Ticari temsilci, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı, işletme sahibi adına kambiyo taahhüdünde bulunmaya ve onun adına işletmenin amacına giren her türlü işlemleri yapmaya yetkili sayılır.*” hükmü yer almaktadır. Buna göre ticari temsilcinin, atandığı ticari işletmenin amacına giren tüm konularda yetkili olması esastır¹³. Bununla birlikte, ticari temsilci BK 548/2 gereği “*...açıkça yetkili kılınmadıkça, taşınmazları devredemez veya bir hak ile sınırlandıramaz*”. Bu fıkra da temsil yetkisinin kanuni kapsamı dışında bırakılan hukuki işlemler hüküm altına alınmıştır. Yani ticari temsilcinin temsil yetkisinin kapsamını düzenleyen 548. maddenin birinci fıkrası bu

¹² Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 166; İmregün, **Genel İlkeler**, s. 149; Teoman, **a.g.m.**, s. 231; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 36. Ticari temsilcinin temsil yetkisi üçüncü kişilere karşı kural olarak ancak iki hâlde sınırlandırılabilir. Bu sınırlamaların da esas itibarıyla gerçek anlamda bir sınırlama olmadığı yönündeki görüşler için bkz. aş. İkinci Bölüm, I, A, 2. Ticari temsilcinin temsil yetkisine; işlem miktarı, işlem yapılacak üçüncü şahıs, işlem türü gibi getirilen sınırlandırmalar, adi temsilde olduğu gibi iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez. Diğer taraftan BK 548’in emredici olduğu yönünde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 136.

¹³ İmregün, **Genel İlkeler**, s. 149; Poroy/Yasaman, **a.g.e.**, s. 258; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 737.

kapsamı olumlu (müspet) açıdan, ikinci fıkrası ise olumsuz (menfi) açıdan belirlemiştir¹⁴.

Kanunda bu hususta açık bir hüküm bulunmamasına rağmen, öğretide kanuni kapsamın dışında bırakılan bir hâl daha kabul edilmiştir ki bu hâl çerçevesinde kalan işlemlere genel olarak temel işlemler denilmektedir¹⁵. Buna göre, işletmenin devamlılığına aykırı işlemler bakımından ticari temsilcinin temsil yetkisinin doğası gereği sınırlandığı kabul edilmiş, bunlar da temsil yetkisinin kapsamının menfi bir sınırı olarak sayılmıştır.

(b). Olumlu Kapsam: Ticari İşletmenin Amacına Girme

BK 548’de ticari temsilcinin işletmenin amacına giren her türlü işlem¹⁶ hakkında temsil yetkisinin olduğu hüküm altına alınmıştır. Buradan hareketle ticari temsilcinin temsil yetkisinin kanuni kapsamını tespit ederken esas alınacak temel kıstas, ilgili hukuki işlemin ticari işletmenin amacına dahil olup olmadığıdır. Hukuki iş veya işlemin, işletmenin amacına dahil olması ve aynı zamanda temsil yetkisinin kapsamının dışında bırakılan özel işlerden¹⁷ olmaması hâlinde, anılan işlemin kural olarak ticari temsilcinin temsil yetkisinin içinde kaldığı sonucuna ulaşılır.

¹⁴ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 106; Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 414.

¹⁵ Bkz. aş. İkinci Bölüm, I, A, 1, (c), (2).

¹⁶ Bundan hukuki işlem ve hukuki işlem benzeri fiillerin anlaşılacağı hakkında bkz. yuk. İkinci Bölüm, I. Örneğin ticari temsilcinin borç ikrarının da taciri bağlayacağı hakkında bkz. Yargıtay 15. HD’nin 11.07.2013 tarih ve 2012-6888/4535 sayılı kararı: “...Açıklanan hukuksal sebeplerle, ticari mümessiller, temsil ettikleri tacirleri her bakımdan borçlandırmaya yetkilidirler. Yargısal uygulamalar da bu yöndedir (Örneğin Y. 11. HD’nin 18.05.1989 tarih 1988/5482 Esas ve 1989/2967 Karar sayılı kararı). Somut olayda da, davalıların ticari mümessili olan ... 24.03.2011 havale tarihli ve 17717 yevmiye numaralı yazısı ile davalıların davacıya yanlar arasındaki sözleşmeden kaynaklanan borcunun 2.249.809,00 USD olduğu bildirilmiştir. Davalılar adına ticari mümessilin belirtilen yazısı ile borç miktarına ilişkin bildirim, davalı şirketleri bağlayıcıdır...” (<https://www.lexpera.com.tr>, 09.10.2019).

¹⁷ Kanun’un kapsam dışı bırakması tacirin ayrıca bir yetkilendirme yapmaması hâlinde geçerlidir. Yoksa BK 548/2’de ifade edildiği gibi özel bir yetkilendirme ile ticari temsilci bu işlemler açısından da temsil yetkisini haiz olur. Keza temel işlem niteliğindeki işlemler konusunda yetkilendirilen ticari temsilci, bunları tacir adına gerçekleştirebilir. Örneğin, ticari temsilcinin özel yetkilendirme ile ticari işletmeyi devredebileceği hakkında bkz. Arkan, **a.g.e.**, s. 192. Bununla birlikte bazı temel işlemleri özel olarak yetkilendirilse bile şirketler hukuku kaynaklı düzenlemeler sebebiyle bunları yapamaz; bu konuda bkz. Hasan Pulaşlı, “Şirketler Hukukundaki Temsil ile Borçlar Kanunundaki Ticari Mümessil

Ticari temsilci “*işletmenin amacına giren her türlü işlemi*” yapmaya yetkili olduğundan, işletmenin işletilmesine yönelik olarak olağan ve olağanüstü tüm işlemleri yapabilmektedir¹⁸. Ticari temsilcinin ayırt edici özelliği ve “*alter ego*” olarak adlandırılmasının sebebi özellikle bu noktada ortaya çıkmaktadır. Öyle ki kendisine en çok benzerlik gösteren genel yetkili ticari vekilin yetkisinin kapsamı olağan işlemlerle sınırlıyken ticari temsilci olağanüstü işlemleri de yapabilmektedir¹⁹.

Ticari temsilcinin yapabileceği işlemler bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla şu şekilde sayılabilir: Alım-satım sözleşmeleri yapmak²⁰, buna ilişkin olarak ücreti tayin etmek²¹, ücrette indirim yapmak²², ücreti tahsil etmek²³, alacaklardan feragat

ve Ticari Vekil Ayırımı”, **Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi**, Y. 2014, C. 1, S. 2, s. 3-22, ayrıca bkz. aş. Üçüncü Bölüm, II, B, 5.

¹⁸ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 169; Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 322; İmregün, **Genel İlkeler**, s. 149; Ulusan, **a.g.m.**, s. 651.

¹⁹ Örneğin bkz. Yargıtay HGK’nın 19.04.2006 tarih ve 165/23 sayılı kararı: “...Ticari mümessilin, bir işletmenin tüm işlerini idareyle görevlendirilmesine ve böylece, işletmenin belirli yetkilere sahip ‘idarecisi’ niteliğinde olmasına ve adeta işletmenin sahibi imiş gibi işletme konusuna giren tüm işlemleri (B.K. nun 451. maddesindeki sınırlamalar dışında) yapabilme yetkisine sahip bulunmasına karşın, ticari vekilin temsil yetkisi, işletmenin olağan işleriyle sınırlıdır; ticari vekil, işletmenin yönetimine ve yürütülmesine ilişkin yetkilere sahip değildir. Dolayısıyla ticari mümessil işletmenin olağan ve olağanüstü nitelikteki bütün işlerini yapma yetkisine sahip olduğu halde, ticari vekil, kural olarak sadece olağan işleri yapabilir; ticari vekilin, olağan işler dışında kalan alanlarda işletmeyi temsilen işlem yapabilmesi, ancak, işletme sahibince o konuda özel olarak yetkilendirilmesiyle mümkündür...” (<https://www.lexpera.com.tr>, 09.10.2019).

²⁰ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 169; Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 322. Yine işletme konusuna ilişkin eser, taşıma sözleşmesi gibi her türlü sözleşmeyi akdetmek de ticari temsilcinin yetkileri arasındadır (Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 489). Bu sözleşmeler tüm maddi/gayri maddi taşınırlara ilişkin olabilir [Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 738]; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 111; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 156. Eser sözleşmesine ilişkin olarak bkz. Yargıtay 15. HD’nin 11.07.2013 tarih ve 2012-6696/4547 sayılı kararında: “Taraflar arasındaki hukuki ilişki, somut olayda uygulanması gereken 818 Sayılı Borçlar Kanunu’nun 355. maddesi hükmünde tanımlı yapılan eser sözleşmesi ilişkisidir. Davacı alt yüklenici, davalılar ise yüklenicidir...818 Sayılı Borçlar Kanunu’nun 449. maddesi hükmü gereğince Av...’ın ‘ticari mümessil’ olarak yetkilendirilmiş olduğu sonucuna varılmaktadır. ... Açıklanan hukuksal sebeplerle, ticari mümessiller, temsil ettikleri tacirleri her bakımdan borçlandırmaya yetkilidirler. Yargısal uygulamalar da bu yöndedir (örneğin Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin 18.05.1989 tarih 1988/5482 E. ve 1989/2967 Karar sayılı kararı). Somut olayda da, davalıların ticari mümessil olan Av.... İşler Müsteşarlığı’na gönderdiği 24.03.2011 havale tarihli ve 17717 yevmiye numaralı yazısı ile davalıların davacıya yanlar arasındaki sözleşmeden kaynaklanan borcunun 512.222,74... olduğu bildirilmiştir. Davalılar adına ticari mümessilin belirtilen yazısı ile borç miktarına ilişkin bildirimi, davalı şirketleri bağlayıcıdır...” (<https://www.lexpera.com.tr>, 09.09.2019).

²¹ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 169.

²² Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 415.

etmek²⁴, ayıplı malları kabul etmek²⁵, ithalat-ihracat işlemlerini gerçekleştirmek²⁶, hizmet sözleşmeleri ile işçi alımı yapmak²⁷, işletmenin satış politikasını değiştirmek²⁸, kira sözleşmeleri akdetmek ve bunları tapuya şerh ettirmek²⁹, sigorta sözleşmesi akdetmek³⁰, bağışlarda bulunmak³¹, borç alıp vermek³², bu kapsamda kredi sözleşmeleri akdetmek³³, kefil olmak³⁴, sayılan bu akitleri feshetmek veya

²³ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 322.

²⁴ Arkan, **a.g.e.**, s.190; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 113.

²⁵ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 415.

²⁶ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 111.

²⁷ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 322; Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 489; Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 415; Uluşan, **a.g.m.**, s.651. Arkan, **a.g.e.**, s. 190; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 113. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 157.

²⁸ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 107, Arkan, **a.g.e.**, s. 190. Satış politikasını değiştirmeye yönelik hukuki işlemler gerçekleştirmek, aynı zamanda özel yetkilendirme olmadan sadece ticari temsilcinin yapabileceği olağanüstü işlemlerden kabul edilmektedir.

²⁹ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 322; Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 489; Arkan, **a.g.e.**, s. 190. Ancak kiralanan malvarlığının, işletmenin ana malvarlığını oluşturmaması gerektiği, özellikle uzun süreli kira sözleşmelerinde söz konusu olabilecek bu durumda, işletmenin işletilmesinin imkânsız hâle geleceği yönünde bkz. Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 738; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 158.

³⁰ İncoğlu, **a.g.e.**, s. 175; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 159.

³¹ Uluşan, **a.g.m.**, s. 651; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 113; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 161; Kayar, **a.g.e.**, s. 370. Ancak bu bağışların yine ticari işletmeyle ilgili olması gerektiği kabul edilmektedir. Büyük miktartlı bağışların özel yetkilendirme olmadıkça yapılamayacağı hakkında bkz. Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 739; İncoğlu, **a.g.e.**, s. 177.

³² Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 322; Pulaşlı, **Ticari Mümessil**, s. 15.

³³ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 112; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 168. Kredi alınması için işletme rehni sözleşmesi de akdedebileceği yönünde bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 114; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 739; karşı yönde bkz. İsmail Kayar, **Ticari İşletme Hukuku**, Güncellenmiş 11. bs., Ankara, Seçkin, 2019, s. 371; Arkan, **a.g.e.**, s. 192. Arkan, işletmenin rehnedilmesini temel işlemlerle birlikte değerlendirmiş olup bu işlem için temsilcinin tacirden özel yetki alması gerektiği görüşündedir; benzer yönde bkz. Abuzer Kendigelen (Hüseyin Ülgen/Mehmet Helvacı/Arslan Kaya/N. Füsün Nomer Ertan), **Ticari İşletme Hukuku**, Güncellenmiş 4. Basıdan 5. Tıpkı bs., İstanbul, On İki Levha, 2015, s. 232; Karahan, **a.g.e.**, s. 340-341.

Kanaatimizce, ticari temsilci özel yetkilendirmeye ihtiyaç duymadan işletmeyi rehnedebilmelidir. Zira borcun ödenememesi sonucunda rehinli malların satılması riski, aslında BK'nın açıkça izin verdiği kambyo taahhüdünde bulunmanın da bir sonucu olarak meydana gelebilir. Ticari temsilcinin geniş yetkilerle donatılmış olması aynı zamanda işletmenin son bulmasına sebep olma riskini içeren işlemleri de yapmaya yetkili olması anlamına gelir. Aynı zamanda işletmenin faaliyetlerini devam ettirebilmesi için oluşan nakit ihtiyacını karşılamak, ancak işletmenin rehnedilmesi karşılığı çekilen kredilerle mümkün olmaktadır. Aynı yönde gerekçeler için bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 114.

TİTRK'e göre rehnedilen ticari işletmenin kapsamına işletmenin faaliyetine özgülenmiş taşınmazların girmeyeceği, nitekim Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik'in 17/1 hükmünde yer alan "taşınmaz" ibaresinin kaldırılmasının bu görüşü desteklediği yönünde bkz. Arkan, **a.g.e.**, s. 59.

bunlardan dönmek³⁵, her türlü ihtar ve ihbarları göndermek/tebellüğ etmek³⁶, ticaret siciline ilişkin işlemler yapmak³⁷, işletmenin organizasyonel yapısı ile ilgili olarak şube açmak-kapatmak³⁸, işletmenin merkezini değiştirmek³⁹, tacir yardımcılarını atamak^{40,41}, tek satıcılık sözleşmeleri akdetmek⁴². Bunların yanı sıra kamu hukuku

³⁴ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 112; Arkan, **a.g.e.**, s. 191; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 739. Ticari temsilcinin garanti sözleşmeleri de akdedebileceği yönünde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 161. Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarına göre de ticari temsilci tacir adına kefalet sözleşmeleri akdedebilmektedir [Yargıtay 11. HD'nin 23.03.1982 tarih ve 851/1225 sayılı kararı, (<https://www.lexpera.com.tr/>, 06.09.2019)]. Bu yönde bkz. 11. HD'nin 04.10.2018 tarih ve 2016-10315/6052 sayılı kararı: "...[T]arihli vekaletname incelendiğinde, davalının vekil tayin ettiği dava dışı ...'ın, çok geniş yetkilerle davalıyı temsil ettiği, 6098 sayılı TBK'nın 547. maddesi (818 sayılı BK'nın m. 449) gereğince, dava dışı vekilin ticari temsilci olduğu ve bu nedenle davalı adına tüm hukuki işlem ve eylemleri gerçekleştirebileceği anlaşılmaktadır. Somut olayda, dosyadaki bilgi ve belgelerden, davacı ile dava dışı ... arasında aktedilen ... tarihli kredi sözleşmesinde, davalının adının yanındaki imzanın ticari temsilcisi dava dışı ... tarafından davalı adına ve hesabına atıldığı anlaşılmıştır, somut olayın özelliği itibarıyla, ticari temsilci tarafından vekaleten imza atıldığı yönünde bir ibarenin bulunmamasının sonuca etkili olmamasına göre, dava dışı vekilin, davalı adına ve hesabına vekaleten üçüncü kişiler lehine kefalet verme yetkisinin bulunduğu kabulü gerekirken...". Bununla birlikte söz konusu kararda şu şekilde bir karşı oy yer almaktadır: "Keza, dava dışı ...'ın 818 sayılı BK'nın 449. maddesi anlamında ticari mümessil olduğunun kabulü halinde dahi sonuç değişmeyecektir. Ticari mümessil, aynı kanunun 450. maddesi uyarınca, "hüsnüniyet sahibi kişilere karşı" müessese sahibinin namına müessesenin gayesine dahil olan bilumum tasarrufları yapmak صلاحیتini haiz sayılır ise de, kefalette bulunmanın ticari işletmenin gayesine dahil bir tasarruf işlemi olarak kabulü mümkün olmadığı gibi bu yönde bir taahhüt işlemi yapma yetkisi bulunmayan vekaletnameyi, bizzat delilleri arasında ibraz eden davacı bankanın bu durumu bilmediği ileri sürülemeyeceğinden, ...'ın bu cihette dahi davalıyı borç altına sokmasının mümkün bulunmadığı açıktır..." (<https://www.lexpera.com.tr/>, 06.09.2019). Kanaatimizce, bir kimsenin ticari temsilci olarak nitelendirilmesi hâlinde, artık bu kişi (BK 548/2 saklı kalmak kaydıyla) ticari işletmenin konusuyla ilgili tüm olağan ve olağanüstü işler bakımından temsil yetkisini haiz olacağından, kefalet işleminin vekâletnamede sayılmamış olmasının ticari temsilcinin bu konuda yetkisiz olduğu anlamına gelmeyecektir. Bununla birlikte vekâletnamenin üçüncü kişiye ibraz edilmesi, BK 549/4 anlamında iyiniyetini ortadan kaldırır. Konu hakkında bkz. aş. İkinci Bölüm, I, A, 2, (b).

³⁵ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 415. Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 738.

³⁶ Teoman, **a.g.m.**, s. 234.

³⁷ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 115.

³⁸ Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 489; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 739; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 115; Arkan, **a.g.e.**, s. 190. Aksi görüş olarak yurt içi ya da yurt dışında şube açılmasının temel işlem niteliğinde olduğu yönünde bkz. Teoman, **a.g.m.**, s. 234. Temel işlemler genel olarak işletmenin "işletilmesine" aykırı olan işlemler olup (Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 107), kanaatimizce şube açmak bu kapsamda sayılmamalıdır.

³⁹ Ulsan, **a.g.m.**, s. 651; Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 489.

⁴⁰ Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 489; Ulsan, **a.g.m.**, s. 651. Ticari temsilcinin güven ilişkisine dayalı olması sebebiyle ticari temsilci, başka bir ticari temsilci atayamamaktadır. Bu yönde bkz. İmregün, **Genel İlkeler**, s. 150; Mahmut T. Birsnel, "Ticari Mümessil Tarifinde Şahsi Unsur", **Batider**, Y. 1963, C. II, S. 1, s. 8-9.

kaynaklı olan ruhsat izni talep etmek⁴³, vergi beyannamelerini düzenlemek⁴⁴ gibi işlemleri de yapmaya yetkilidir.

Daha önce de belirttiğimiz üzere ticari temsilcinin tüm bu işlemleri yapabilmesi için bunların ticari işletmenin amacına girmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, BK'da “*işletmenin amacı*” ibaresi kullanılmışsa da bu ifadeyle aslında “*işletmenin konusunun*” kastedildiği ifade edilmektedir⁴⁵. Zira işletmelerin amacı her zaman kazanç sağlamak olduğundan, eğer ilgili ibareden genel olarak işletmenin “*amacı*” anlaşılırsa, ticari temsilcinin bu amaca yönelik olan her iş bakımından yetkili olduğu sonucu ortaya çıkacaktır ki bu da ticari temsilcinin temsil yetkisini aşırı ve kurumun maksadına aykırı olacak şekilde genişletecektir⁴⁶.

İşletmenin konusunun/amacının sınırlarını tespit etmek önem teşkil etmektedir⁴⁷. Öncelikle öğretilde kabul edildiği üzere, işletmenin konusu/amacı tespit

⁴¹ Ticari temsilci, yetkisi dahilinde olmak kaydıyla bu kişilerin yetkisiz olarak yapmış olduğu işlemlere icazet verebilir [Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 738; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 165].

⁴² Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 738.

⁴³ Uluşan, **a.g.m.**, s.652; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 116.

⁴⁴ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 415. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 116; karşı yönde bkz. İmregün, **Genel İlkeler**, s. 150.

⁴⁵ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 169; Teoman, **a.g.m.**, s. 232; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 106 dñn. 5; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 141 dñn. 293; benzer olarak *Arkan* işletmenin amacına ulaşması için faaliyet konusuna giren her işlemin bu kapsamda olduğunu ifade etmektedir (Arkan, **a.g.e.**, s. 190); aynı yönde *Kaya*, anılan ibareyi, işletme konusuna giren ve işletmenin yönetilmesine veya işletilmesine yönelik işler olarak açıklamaktadır [Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 737].

⁴⁶ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 169; İmregün, **Genel İlkeler**, s. 149.

⁴⁷ İşletmenin konusu TK'da da çeşitli alanlarda düzenlenmiştir. Özellikle eTK döneminde geçerli olan *ultra vires* ilkesi bakımından şirketin hak ehliyetini haiz olduğu işlerin tespiti hakkındaki değerlendirmelerden burada da yararlanılabilir; bu yönde bkz. Ertan Demirkapı, “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun Ticari Temsilciye İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, **DEÜFHD, Özel Sayı: Prof. Dr. Burhan Ceyhan’a Armağan**, Y. 2010, C. XII, s. 831. Bir başka örnek olarak, ticari temsilcinin yetki düzenlemesine de bir ölçüde benzerlik gösteren kollektif şirkete ilişkin TK 233 hükmünde de şirketi temsile yetkili kişilerin şirketin işletme konusuna giren işlemler bakımından yetkili olduğu ifade edilmiştir. eTK 176’da (TK 233’te) “*şirketin işletme konusuna giren*” ifadesi yerine “*şirketin gayesine dahil olan*” ifadesi yer almıştır. Öğretilde bu ifadenin de geniş yorumlanması gerektiği, ilgili işlemin ticaret hayatının gereği olarak şirket konusu ile bağlantılı olması durumunda temsil yetkisinin kapsamında kalacağı ifade edilmektedir. Şirketin işletme konusunun beraberinde getirdiği tüm işlemlerin, temsil yetkisinin içinde olduğu hakkında bkz. Arslanlı, **Kollektif Şirketler**, s. 325. Konu hakkında bkz. Ersin Çamoğlu, **Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 3. bs., İstanbul, Vedat, 2010, s. 206; Ersin Çamoğlu

edilirken objektif amaç dikkate alınmalıdır. Bundan kasıt, söz konusu işlemin, aynı faaliyet konusundaki her ticari işletmede yapılabilecek işlerden olmasıdır⁴⁸. İşletme sahibinin güttüğü özel bir amaç dikkate alınmaz⁴⁹. Bunların yanında, işletmenin fiilî konusuna itibar edilip edilmemesi gerektiği sorusu akla gelmektedir. Gerçek kişi tacirlerin işlettiği işletmelerin konusu TSY 50 uyarınca ticaret siciline tescil edilecektir. Bu ikisi arasında farklılık olması durumunda sicilde tescil edilen konunun esas alınması gerekecektir. Sicile tescili öngörülmüş olan bu husus hakkında TK 36 hükmü uygulama alanı bulacak olup iyiniyetli üçüncü kişilerin bu kayıtları bilip buna göre hareket ettiği kabul edilecektir⁵⁰.

İkinci olarak, işletmenin konusu ile temsil yetkisi arasında sıkı bir bağ aranmamaktadır⁵¹. İşletmenin konusuyla doğrudan ilgili olan işlemlerin yanında, dolaylı olanlar da temsil yetkisinin kapsamındadır⁵². Örneğin, banka işlemleri dolaylı işlemlere örnek verilebilir; işletme için gerekli olan nakit ihtiyacını karşılamak

(Reha Poroy/Ünal Tekinalp), **Ortaklıklar Hukuku I**, Güncellenmiş, Yeniden Yazılmış 14. bs., İstanbul, Vedat, 2019, s. 241.

⁴⁸ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 415; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 106; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 141.

⁴⁹ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 106; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 141.

⁵⁰ Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 741. Tüzel kişilerde ise fiilî işletme konusu problemi, ana sözleşmede yazılı olanla fiilen iştigal edilen konunun farklı olması durumunda gündeme gelebilecektir. Buna ilişkin olarak *Teoman*, işletmenin fiilî konusuna bakılması gerektiğini ifade etmiştir; şirkete atanmış ticari temsilci bakımından şirketin ana sözleşmesinde yazan tüm iştigal konularına itibar edilmeyeceğini ileri sürmüştür (*Teoman*, **a.g.m.**, s. 232); karşı yönde bkz. İncoğlu, **a.g.e.**, s. 178. Her ne kadar şirketin işletme konusu hakkında TK 36/1 hükmü uygulanmayacaksa da (TK 354), kanaatimizce üçüncü kişilerin fiili işletme konusunu bilmeleri kendilerinden beklenmemelidir.

⁵¹ Öyle ki söz konusu işlemlerin işletmeye büsbütün yabancı olmaması ticari işletmenin konusuna girmesi için yeterlidir. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 107. Bu noktada ticari işletmeyle söz konusu işlem hakkında bir bağlantının kurulması yeterlidir. İsvBK'da 459'da yer alan "*işletmenin beraberinde getirdiği*" ibaresinin bu anlamda kullanıldığı hakkında bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 141.

⁵² Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 107; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 142. *Ulus*, bir inşaat işletmesindeki ticari temsilcinin yayım veya nakliyat işleri yapabileceğini ifade etmişse de kanaatimizce işletme konusuyla dolaylı da olsa bir bağlantısı bulunmadığından bunlar temsil yetkisinin kapsamı dışındadır (*Ulus*, **a.g.m.**, s.651). *Ulus*, AlmTK 49/1 maddesinden hareketle somut ticari işletmeyle sınırlanmadan herhangi bir ticari işletmede yapılabilecek bir işin ticari temsilcinin yetkisi alanında olduğunu ileri sürmüştür. Dolayısıyla yazar, ticari temsilcinin yetkisinin, atandığı ticari işletmeyle bağlantılı olması gerektiği şartını aramamıştır (*Ulus*, **a.g.m.**, s.651). Ticari temsilcinin yetkisini, söz konusu düzenlemenin amacını aşar biçimde genişleten bu görüş Türk hukuku bakımından taraftar bulmamıştır.

amacıyla ticari temsilcinin bankadan kredi çekmek, müvekkil adına hesap açmak ve hesabı kullanmak yetkisi vardır^{53,54}.

Tüm bunlardan hareketle ticari “*işletmenin amacına girme*” ibaresinin geniş yorumlanması ve ilgili işlemin işletme konusuna dahil olup olmamasının üçüncü kişiler zaviyesinden yapılacak olan bir değerlendirmeye göre tespit edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Asıl olan objektif bir ölçünün esas alınmasıyken kanaatimizce maddede geçen “*iyiniyetli üçüncü kişilere karşı*” ibaresi gereği, üçüncü kişilerin sübjektif durumu da göz önünde bulundurulmalıdır. Şöyle ki ilgili işlemin objektif olarak işletmeyle ilgili olduğu söylenebilirse de aslında bu işlemin fiilen, tacirin kararından dolayı işletmenin faaliyeti kapsamında olmayan bir işlem olduğunu üçüncü kişinin bildiği veya bilmesi gerektiği ispat edilirse, bu hâlde tacir söz konusu işlemle bağlı olmadığını ileri sürebilecektir. Keza TK 19/1 hükmünün ticari temsilcinin gerçekleştirdiği işlemlere uyarlanması durumunda da benzer sonuca ulaşılacaktır⁵⁵. Tacir, işlemin yapıldığı anda (veya öncesinde) bunun ticari işletmesiyle ilgili olmadığını diğer tarafa açıkça bildirirse veya durum, işlemin ticari işletmeyle ilgili olmasına elverişli değilse (yani üçüncü kişinin bunu bilmesi gerekiyorsa), ticari temsilcinin yaptığı işlemle bağlı olmayacaktır. Örneklendirecek olursak, bir otel işletmesinde görevli ticari temsilcinin otelin önündeki arsada havuz

⁵³ Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 739; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 111; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 167; Ayhan/Çağlar/Özdamar, **a.g.e.**, s. 450. Bu yetkinin tüm işletmelerdeki ticari temsilciler için var olduğu hakkında bkz. İnceoğlu, **a.g.e.**, s. 174.

⁵⁴ Örneğin Yargıtay 11. HD'nin 14.11.2014 tarih ve 2013-15541/17625 sayılı bir kararında “...Bir ticari işletmenin anasözleşmesinde belirtilen işletme mevzuuna doğrudan doğruya girmemekle birlikte o işletmenin ticari faaliyetlerini kolaylaştıran ticari iş ve sözleşmelerin de o işletmenin mevzuu içinde bulunduğu kabulü zorunludur. Dairemizin yerleşik içtihatlarında da (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 23.03.1982 tarih 851/1225 E.K. sayılı ilamı) ticari amaç güden işletmelerin kredi temini konusunda bankalara karşı müştereken sorumluluk yüklenmek suretiyle birbirine destek olması ve kefil olması işletme mevzuu içinde kalan muamele olarak kabul edilmektedir...” ifadelerine yer verilmiştir [İÜHFTHABD (yay. haz. Abuzer Kendigelen et.al.), **Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanunu'na İlişkin Kararları (2014)**, İstanbul, On İki Levha, 2018, s. 195-196].

⁵⁵ Kırca, ticari temsilcinin, tacirin özel hayatı ile ilgili bir işlem yapması varsayımında, karşı tarafın durumu bilmediği veya durumun somut olarak anlaşılabilir nitelikte olmadığı hâllerde, söz konusu işlemin taciri bağlayabileceğini, zira ticari temsilcinin yaptığı işlemin kural olarak işletmenin işletilmesine yönelik sayıldığını ifade etmektedir (Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 126). Yazara göre aksini ispat etmekle tacir yükümlü olacaktır. Bu kabul, TK 19/1'de yer alan, tacirin borçlarının ticari olması esasının ticari temsilcinin gerçekleştirdiği hukuki işlemler açısından da uygulanacağı görüşüne dayanmaktadır (Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 126). Bu görüşe katılmakla birlikte belirtelim ki böyle bir ihtimal, ancak yapılan işlemle ticari işletmenin konusu arasında bir bağın olması durumunda gündeme gelebilecektir.

yapımı konusunda üçüncü kişiyle bir eser sözleşmesi akdetmesi, işletmenin konusu ile havuz yapımı arasında bağlantı olduğundan, kural olarak temsil yetkisinin kapsamı içindedir. Ancak tacirin otelde sadece konaklama hizmeti vermek istediğini, diğer konularda bir faaliyete girmek niyetinde olmadığını temsilciyle işlem yapan üçüncü kişi biliyor veya bilmesi gerekiyorsa tacir, ticari temsilcinin yetkisiz olduğunu ileri sürebilecektir⁵⁶.

Şimdi, ticari temsilcinin temsil yetkisinin kanuni kapsamını belirlerken öğretide özellikle incelenen ve uygulamada sıkça karşılaşılan hukuki işlemler üzerinde ayrıca duralım.

(1). Kambiyo taahhüdünde bulunma

Ticari temsilci müvekkil tacir adına kambiyo taahhüdünde bulunmaya yetkilidir (BK 548). Kambiyo taahhütleri kambiyo senetleri olan poliçe, bono ve çeki kapsar (TK 670 vd.)⁵⁷. Bununla birlikte, ticari temsilcinin kambiyo senetleri dışında kalan diğer tüm kıymetli evrakı ve kıymetli evrak benzeri senetleri düzenleme/ciro etme yetkisini haiz olduğundan şüphe yoktur⁵⁸. Ancak kambiyo senetlerinin BK 548/1’de özel olarak vurgulanmasının sebebi; işlemin ticari temsilcinin yetkisinin kapsamında olması için ticari işletmenin konusu ile ilgili olması gerektiği prensibinden ayrılmasıdır⁵⁹. Birazdan ayrıntılı olarak izah edileceği üzere, ticari temsilcinin düzenlediği/ciro ettiği/aval verdiği kambiyo senedinin taciri bağlaması için temel ilişkinin ticari işletmenin amacına giren bir konuya ilişkin olması

⁵⁶ Ancak ifade edilmelidir ki bu durumun ispatı uygulamada çoğu zaman mümkün olmayacaktır. İyiniyet kavramı ve iyiniyet karinesinin aksinin ispatı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Halil Akkanat, **Türk Medeni Hukukunda İyiniyetin Korunması**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2010, s. 54 vd.

⁵⁷ Türk hukukunda çekin bir kambiyo senedi olarak sayılması sebebiyle “*kambiyo taahhüdü*” ibaresinin kapsamına çekin de girdiği hakkında bkz. Ünal Tekinalp, “Kambiyo Senetlerinde Temsile İlişkin Bazı Sorunlar”, **Temsil ve Vekalet İlişkin Sorunlar Sempozyumu, 14-16 Haziran 1976**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Enstitüsü Yayınları, Sulhi Garan Matbaası, 1977, s.35-48, s. 36. Bu konudaki tartışmalar için bkz. Tekinalp, **Kambiyo Senetlerinde Temsil**, s. 36 dpn. 2’de anılan yazarlar.

⁵⁸ Bu kapsamda kambiyo senetlerine benzeyen senetler, diğer emre yazılı senetler örnek olarak gösterilebilir.

⁵⁹ Nitekim Feyzioğlu, bu düzenlenmenin kambiyo senetlerinin soyutluğu ilkesi gereği yapıldığını ifade etmektedir (Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 416).

gerekmezken diğer kıymetli evrak ve benzeri senetler bakımından ana kural uygulanacaktır.

Kambiyo taahhüdünde bulunmak, kambiyo senedinin düzenlenmesini, ciro edilmesini, aval verilmesini ve senedin kabul edilmesini (poliçe bakımından) kapsamaktadır^{60,61}. Ticari temsilci, ticari vekilin aksine, ayrıca bir yetkilendirmeye gerek olmaksızın kambiyo senetlerinde taciri bağlayıcı bu işlemleri gerçekleştirebilecektir (BK 548/1; BK 551/2)⁶².

Kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi bahsinde üzerinde durulması gereken birkaç husus mevcuttur. Bunlardan ilki kambiyo taahhüdünün ticari işletmeye ilişkin bir işten kaynaklanıp kaynaklanmaması meselesidir. Zira belirtildiği üzere temsil yetkisinin sınırlarını ticari işletmenin konusu çizmektedir. Ticari işletmeyle ilgili olan işlem ticari temsilcinin kanuni yetkisinin kapsamında kalmaktadır. Durum böyle olmakla birlikte, kambiyo senetlerindeki soyutluk ilkesi⁶³, senedin düzenlenmesine

⁶⁰ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 107; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 171. Nitekim *Tekinalp*; kambiyo taahhüdünde bulunmakla aynı anlamda değerlendirebilecek olan ve TK 678’te (eTK 590’da) yer alan “*poliçeye imza koymak*” ibaresinin, poliçenin düzenlenmesini, kabul edilmesini, ciro edilmesini, aval verilmesini ve araya girilmesini kapsadığını ifade etmektedir (Tekinalp, **Kambiyo Senetlerinde Temsil**, s. 37). Kambiyo senedi alacağın temlik yoluyla devredebilirse de (Teoman, **a.g.m.**, s. 233) ticari işletmenin konusuyla bağlantılı olma şartı alacağın temlik bakımından varlığını sürdürecektir.

⁶¹ Kambiyo taahhüdünde bulunmaktan kastın tedavül sözleşmesinin akdedilmesi olduğu yönünde bkz. Abuzer Kendigelen/İsmail Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, İstanbul, On İki Levha, 2019, s. 133.

⁶² Bu yönde çok sayıda karar olmakla birlikte örneğin bkz. Yargıtay 12. HD’nin, 10.11.2016 tarih ve 30514/23259 sayılı kararı: “...Ticari vekil, özel yetki verilmedikçe tacir adına ödünç alamaz, kambiyo taahhütlerinde bulunamaz ve davacı veya davalı olarak mahkemelerde taciri temsil edemez (TBK 551/2). Oysa ticari mümessil, bu tür işlemleri dahi yapma yetkisine sahiptir...Somut olayda takibe dayanak bononun keşide tarihi 20.11.2014’tür. Borçlu tarafından verilen 30.11.2007 tarihli 29327 yevmiye nolu vekâletnamenin incelenmesinde, borçlu adına bilimum ihale işleri ile birlikte ... Bankası A.Ş., ... A.Ş., ...A.Ş ve bilcümle şubelerinde bazı bankacılık işlemleri yapabilmesi için ...’nin ticari vekil olarak atandığı ve bu vekâletnamede de borçlu nam ve hesabına senet ve çek imzalama yetkisinin verildiği, ancak söz konusu vekâletten, 07.12.2012 tarihinde 26549 yevmiye nolu azilname ile azledildiği, söz konusu azilnamenin vekile tebliğ edildiği anlaşılmaktadır. Yine borçlu tarafından verilen 07.10.2011 tarihli 4470 yevmiye nolu vekâletnamede ise açıkça borçlu adına kambiyo senedi düzenleme yetkisi verilmediği gibi bu vekâletten de aynı azilname ile azledildiği, dosyadaki mevcut diğer tüm vekâletnamelerde ise ... ya da bir başka kişiye kambiyo senedi düzenleme yetkisi verilmediği gibi, adı geçen ticari mümessil olarak da kabul edilemeyeceği görülmektedir. Bu durumda düzenleme tarihi itibarı ile imzadan muteriz borçlu sorumlu değildir...” (<https://www.lexpera.com.tr>, 02.08.2019).

⁶³ Maddi soyutluk ilkesi, kambiyo taahhüdünün senedin düzenlenmesine sebep olan temel ilişkiden ayrılması, ondan bağımsızlaşması anlamına gelmektedir. Konu hakkında bkz. Reha Poroy/Ünal Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, Gözden Geçirilmiş 23. bs., İstanbul, Vedat, 2019, s. 37

sebeup olan temel ilişkinin, ticari işletmenin konusuyla ilgili olup olmadığının araştırılması gereğine aykırı düşmektedir.

Bu konu hakkında hangi görüşün benimseneceği önem taşımaktadır. Zira pratikte doğacak sonuç da buna bağlı olarak değişecektir. Ticari işletmeyle ilgili olma esası burada da kabul edilirse, temel işlemin işletmeyle ilgili olmaması durumunda bununla ilgili yapılan kambiyo taahhüdünden de tacir kural olarak sorumlu olmayacaktır. Temsilcinin yetkisiz olması hâlinde “Yetkisiz İmza” kenar başlıklı TK 678 hükmü devreye girecektir. Buna göre: “*Temsile yetkili olmadığı hâlde bir kişinin temsilcisi sıfatıyla bir poliçeye imzasını koyan kişi, o poliçeden dolayı bizzat sorumludur; bu poliçeyi ödediği takdirde, temsil olunduğu kabul edilen kişinin haiz olabileceği haklara sahip olur. Yetkisini aşan temsilci için de hüküm böyledir.*”. Anılan görüşün kabulünde, ticari temsilcinin senetten bizzat sorumlu olacağı sonucuna varılacaktır⁶⁴. Bununla birlikte tacir yetkisiz temsil def’ini iyiniyetli olup olmamasından bağımsız olarak bütün üçüncü kişilere karşı ileri sürerek senetle bağlı olmaktan kurtulacaktır⁶⁵. Böyle bir sonuç, ticari temsil bakımından her daim vurgulanan ticaret hayatının güvenilirliği esasına aykırıdır. Zira üçüncü kişiler senetle işlem yaparken adına taahhütte bulunan tacirin ekonomik gücüne güvenmektedirler. Bu hâlde ise tacirin senetten sorumlu olmaması işlem güvenliğini zedeleyecektir. Böyle bir sonuçla karşılaşmamak için lehtarın/tüm cirantaların söz konusu taahhüdün işletme konusuna ilişkin olarak verilip verilmediğini araştırması gerekecektir ki bu gereklilik üçüncü kişiler açısından pratikte işlerliği olamayan ve ticari temsilcilikle bağdaşmayan bir külfetin yüklenmesi anlamına gelecektir. Söz konusu sebeplerden dolayı ticari temsilcinin, işletmenin konusuna girip girmediğine bakılmaksızın kambiyo taahhüdünde bulunma

vd.; Hüseyin Ülgen (Mehmet Helvacı/Arslan Kaya/N. Füsün Nomer Ertan), **Kıymetli Evrak Hukuku**, 12. bs., İstanbul, Vedat, 2019, s. 96 vd.; Kendigelen/Kırca, **a.g.e.**, s. 100-102.

⁶⁴ Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsil durumunda temsilcinin sorumluluğuna ilişkin olarak bkz. Öztan, **a.g.e.**, s. 407 vd. Kambiyo senetlerinde yetkisiz temsile ilişkin olarak ayrıca bkz. aş. İkinci Bölüm, III, B.

⁶⁵ Yetkisiz temsil def’inin iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülebileceği yönünde bkz. Öztan, **a.g.e.**, s. 221; Poroy/Tekinalp, **a.g.e.**, s. 99; Helvacı (Ülgen/Kaya/Nomer Ertan), **Kıymetli Evrak**, s. 74. Aynı yönde, yetkisiz temsilin isnat def’ileri kapsamında olduğu ve bunun mutlak olarak herkese karşı ileri sürülebileceği hakkında bkz. Kendigelen/Kırca, **a.g.e.**, s. 98.

yetkisini haiz olduğu kabul edilmelidir. Nitekim BK 548’de sözü edilen “*işletmenin amacına giren her türlü işlemleri yapma*” yetkisi zaten kambiyo taahhüdünde bulunmayı kapsarken kambiyo taahhüdünde bulunmanın ayrıca düzenlenmesi bahsi geçen bağlantının kesilmesi amacını taşımaktadır⁶⁶.

Bu görüş, iyiniyetli üçüncü kişiler bakımından öğretide neredeyse oybirliği ile kabul görmektedir⁶⁷. Yargıtay da aynı yönde içtihat geliştirmiştir. Yargıtay HGK’nın 30.01.1980 tarih ve 1979-1692/170 sayılı kararında “*Yasada ticari mümessilin iyiniyetli üçüncü kişilere karşı kambiyo taahhütlerinde bulunacağından söz edilmesinin nedeni, ticari senetlerin niteliklerinden doğmaktadır. Ticari senetlerin ticari işletme ile olan ilgisi iyiniyetli üçüncü kişilerce kolaylıkla anlaşılamayacağından ticari mümessilin imzaladığı senetlerin iyiniyetli üçüncü kişiler bakımından işletmeyi bağlayacağı öngörülmüştür.*”⁶⁸.

Öte yandan *Kırca*, ticari temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunabilmesi için işin ticari işletmenin amacına dahil olması gerektiği kanaatindedir. Ancak yazar kambiyo senedinin soyut olması dolayısıyla ticari işletmeyle ilgili olup olmadığının tespitinin yapılamayacağını belirterek iyiniyetli kişilere karşı bu kıstasın uygulanmayacağını ileri sürmüştür⁶⁹.

İyiniyetli üçüncü kişiler bakımından durum böyle olmakla birlikte, üçüncü kişinin iyiniyetli olmaması hâlinde, tacirin yine de ilgili kambiyo taahhüdü ile bağlı olup olmayacağı sorusu gündeme gelmektedir. Diğer bir ifadeyle tacir, ticari

⁶⁶ Bu yönde bkz. Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 416.

⁶⁷ Feyzioğlu iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ticari temsilcinin düzenlediği kambiyo senedinin taciri her zaman bağlayıcı olduğunu ifade etmiştir (Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 416). Aynı yönde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 181; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 739; aksi görüş için bkz. Serdar Acar, “Kambiyo Senetlerinde Temsil Yetkisindeki Sakatlıklar ve Sonuçları”, **İİBF**, Y. 2006 , C. 1, S. 2, s. 31. Anılan son yazar üçüncü kişinin iyiniyetli olup olmadığına ilişkin ayrıca bir değerlendirmede bulunmamıştır.

⁶⁸ Yargıtay’ın bu yönde çok sayıda kararı olmakla birlikte örnek olarak bkz. Yargıtay 12. HD’nin 27.06.2013 tarih ve 14105/24179 sayılı; Yargıtay 12. HD’nin 19.06.2012 tarih ve 3943/21367 sayılı kararları (<https://www.lexpera.com.tr>, 09.09.2019).

⁶⁹ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 108 vd. Dolayısıyla yazarın kıymetli evrak hukuku yönünden ayrıca bir ayrıma gitmediği, bu görüş uyarınca senedi sonradan iktisap edip etmemesine bağlı olmaksızın hamilin, temel ilişkinin ticari işletmenin konusu ile ilgili olmadığını bildiğinin veya bilmesi gerektiğinin tacir tarafından ispatlanması durumunda, tacirin senetle bağlı olmaktan kurtulacağı anlaşılmaktadır.

temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunurken esasen söz konusu işlemin işletmenin konusuyla ilgili olmadığını bilen ya da bilmesi gereken kişilere artık yetkisiz temsil iddiasını ileri sürebilecek midir? Bu soru yanıtlanırken göz önünde bulundurulması gereken bir diğer husus da BK 548'deki “iyiniyetli üçüncü kişilere karşı” ibaresidir⁷⁰.

Bahsi geçen konuda *İnceoğlu*, üçüncü kişinin iyiniyetinin belirleyici olmadığı, işletme amacına girsin girmesin temsilcinin her hâlükârda kambiyo taahhüdünde bulunabileceği görüşündedir⁷¹. Dolayısıyla anılan görüşe göre işletme konusu dışında bir sebeple (ticari işletmeyi ilgilendirmeyen bir ilişki kapsamında) kambiyo taahhüdünde bulunulduğunu bilen/bilmesi gereken hamil de tacire başvurabilecektir.

Diğer yandan öğretide *Kaya* ve *Şener* ise ticari işletmenin amacı dışında bir taahhütte bulunulmasının bir şahsi defî teşkil ettiği, bunun ise üçüncü kişilere karşı kambiyo senetlerine ilişkin özel hükümlere göre, daha açık bir anlatımla TK 687 hükmü uyarınca ileri sürebileceğini ifade etmişlerdir⁷².

Kanaatimizce de temsilcinin taciri temsilen giriştiği kambiyo taahhütlerinin taciri bağlaması için ticari işletmeyle ilgili olmalarına gerek yoktur. Diğer bir anlatımla ticari işletmenin konusu dışındaki bir işlem sebebiyle yapılan kambiyo taahhüdünden dolayı tacir, yetkisizlik def’ini ileri süremeyecektir⁷³. Bununla birlikte tacirin anılan işlemde her zaman sorumlu olacağı görüşü de fikrimizce isabetli değildir. Zira ticari işletmeyle ilgili olmayan bir iş dolayısıyla kambiyo taahhüdünde bulunulduğunu bilen üçüncü kişiye karşı taciri sorumlu tutmak, burada korumaya değer bir hukuki menfaatin bulunmaması sebebiyle yerinde olmayacaktır. Nitekim maddedeki “iyiniyetli üçüncü kişilere karşı” ibaresi de bunu açıklamaktadır.

⁷⁰ *Teoman* burada geçen “iyiniyetli üçüncü kişilere karşı” ibaresini, ticari temsilcinin tacir adına kambiyo taahhüdünde bulunma şekliyle ilişkili olarak yorumlamaktadır. Yazara göre kambiyo senedinde ticari temsilcinin tacir adına hareket ettiğini gösteren bir ibareye yer verilmemişse, ticari temsilci senetten kendisi sorumlu olacaktır. Ancak senedin bir temsil ilişkisine binaen düzenlendiğini bilen üçüncü kişiye karşı tacirin kendisi sorumlu olacaktır (*Teoman, a.g.m.*, s. 233).

⁷¹ *İnceoğlu, a.g.e.*, s. 177.

⁷² *Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), Ticari İşletme*, s. 739; *Şener, Ticari Temsilci*, s. 182.

⁷³ Oysa ticari temsilcinin temsil yetkisinin şube ile sınırlandırılması bakımından gündeme gelebilecek benzer bir durum için bkz. aş. İkinci Bölüm, I, A, 2, (a).

Menfaatleri dengelemek için tacirin üçüncü kişiye karşı ileri sürebileceği bir def'i imkânı olmalıdır. Bu hâlde tacir, ticari temsilcinin işletme konusu dışındaki bir işlem (temel ilişki) kapsamında kambiyo taahhüdünde bulunduğu, bir nevi yetkisini kötüye kullandığına ilişkin bir def'i ileri sürebilecektir.

Bilindiği üzere emre yazılı senetler yönünden def'iler çeşitli ayrımlara tabi tutulsa da esas olarak mutlak def'i ve nisbi def'i olarak ikiye ayrılmakta; senet metninden anlaşılan def'iler ve hükümsüzlük def'ileri mutlak def'i, diğerleri ise nisbi def'i teşkil etmektedir⁷⁴. Buradan hareketle bahsi geçen konuyla ilgili tacirin ileri sürebileceği def'i, nisbi def'iler arasında yer alan ve temel ilişkiden kaynaklanan bir şahsi def'idir. Şahsi def'ilerin üçüncü kişilere karşı ileri sürülebileceği hâllere ilişkin TK 687/1 hükmüne göre: *“Poliçeden dolayı kendisine başvurulanan kişi, düzenleyen veya önceki hamillerden biriyle kendi arasında doğrudan doğruya var olan ilişkilere dayanan def'ileri başvuran hamile karşı ileri süremez; meğerki, hamil, poliçeyi iktisap ederken bile bile borçlunun zararına hareket etmiş olsun.”*. Dolayısıyla bu def'iler, üçüncü kişinin/hamilin, ancak bilerek borçlunun/tacirin zararına hareket etmesi hâlinde ileri sürülebilecektir⁷⁵. Kötüniyetten çok daha istisnai durumlarda ortaya çıkabilecek ve ispatı da daha zor olan *“bilerek borçlunun zararına harekette”*, hamilin durumu bilmesi gerekmesi ve hatta bilmesi yeterli olmayacaktır⁷⁶.

Temel ilişkinin tarafları yönünden ise tacir bu def'iyi BK 548/1 hükmü gereği temel ilişkinin karşı tarafının iyiniyetli olmadığı durumlarda ileri sürebilecektir. Örneklendirmek gerekirse, bir ticari temsilci olan (T)'nin, ticari işletmeden bağımsız olarak özel işiyle ilgili lehtar (L) lehine, tacir adına bir bono düzenlediğini ve sonrasında bononun hamil (H)'ye ciro edildiğini varsayalım. Bu hâlde kural olarak tacir, bu bono ile bağlıdır. Ancak tacir, bononun (T)'nin kişisel ihtiyacı için düzenlendiğini (L)'nin bildiğini ya da bilmesi gerektiğini ispatladığı takdirde, bu def'isini (L)'ye karşı ileri sürebilecektir. Tacirin (H)'ye karşı sorumluluktan

⁷⁴ Öztan, **a.g.e.**, s. 218 vd.

⁷⁵ Öztan, **a.g.e.**, s. 241.

⁷⁶ *“Bilerek borçlunun zararına hareket”* kavramı hakkında bkz. Helvacı (Ülgen/Kaya/Nomer Ertan), **Kıymetli Evrak**, s. 75-76; Kendigelen/Kırca, **a.g.e.**, s. 116 vd. Anılan kavramın *“hileli itilaf”* kavramından daha dar olduğu yönünde bkz. Numan Sabit Sönmez, **Kambiyo Senetlerinde Şahsi Defiler**, İstanbul, On İki Levha, 2019, s. 135 vd.

kurtulması için ise ancak (H)'nin bilerek kendisinin (tacirin) zararına hareket ettiğini ispatlaması gerekecektir. Aynı durum, (T)'nin ciro eden ya da avalist olması hâlinde de geçerli olacaktır. Senedi (T)'den devralan hamile karşı kötünietli olduğunun ispatı yeterli olacakken diğer hamiller bakımından bilerek borçlunun zararına hareket etmesi aranacaktır.

Bu başlık altında incelenmesi gereken bir diğer konu ise ticari temsilcinin gerçek kişi tacir adına çek düzenleme yetkisidir. Konunun özellik göstermesinin sebebi “Ceza sorumluluğu, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı” kenar başlıklı ÇekK 5/3’tür: “Çek hesabı sahibi gerçek kişi, kendisi adına çek düzenlemek üzere⁷⁷ bir başkasını temsilci veya vekil⁷⁸ olarak tayin edemez. Gerçek kişinin temsilcisi veya vekili olarak çek düzenlenmesi hâlinde, bu çekten dolayı hukukî ve cezai sorumluluk çek hesabı sahibine aittir”. Hükmün ifadesinden çekin temsilci tarafından keşide edilmesi hâlinde, bunun geçerli olup olmayacağı sorusu akla gelmekteyse de; esasen temsilcinin çek düzenlemesinin bir yaptırıma tabi olmaması nedeniyle temsilci tarafından düzenlenen çekin geçerli olduğu öğretide çoğunlukla kabul edilmektedir⁷⁹. Tüm bunlarla birlikte, hükmün zaten ticari temsilci ve kambiyo taahhüdü konusunda yetkilendirilen ticari vekil tarafından düzenlenen çekler bakımından bir etkisinin olmadığı ifade edilmektedir⁸⁰.

Ticari temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunması konusunda incelenmesi gereken son bir husus da ticari temsilcinin bu taahhüdü yapma şeklidir. Normal şartlarda, ticari temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunurken BK 547’deki genel

⁷⁷ Hükmün yalnızca, çek düzenlenmesine ilişkin olduğu, örneğin temsilcinin temsil edilen adına çek hesabı açmasının bu kapsamda olmadığı yönünde bkz. Poroy/Tekinalp, **a.g.e.**, s. 376.

⁷⁸ Hükümde kullanılan “veya vekil” ibaresine gerek olmadığı yönünde haklı bir eleştiri için bkz. H. Ali Dural, “5941 sayılı Çek Kanunu’na Göre Gerçek Kişilerin Temsilci Aracılığıyla Çek Düzenlemesi ve Gerçek Kişi Tacirin Ticari Mümessilinin Çek Düzenleme Yetkisi”, **GSÜHFD**, Y. 2010, C. 9, S. 1, s. 668 dñn. 3.

⁷⁹ Bu yönde bkz. Abuzer Kendigelen, **Çek Hukuku**, Gözden Geçirilmiş ve Güncelleştirilmiş 5. bs., İstanbul, On İki Levha, 2019, s. 127 ve dñn. 304’te anılan yazarlar. *Tekinalp*, bu hükme aykırılık hâlinde çekin geçerliliğinin etkilenmeyeceğini belirterek, hükmün amacının temsilcinin yetki alanına ilişkin ortaya çıkabilecek problemlerin önüne geçmek olduğunu ileri sürmektedir (Poroy/Tekinalp, **a.g.e.**, s. 377). ÇekK’nın BK’ya göre özel kanun niteliğinde olduğu gerekçesiyle aksi yönde bkz. Pulaşlı, **Kıymetli Evrak**, s. 124.

⁸⁰ Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 128; konu hakkında ileri sürülen görüşler için bkz. Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 128 dñn. 308.

kural uyarınca tacirin ticaret unvanı altına, kendisinin temsilci olduğunu gösterir bir ibare ekleyerek imzasını atması gerekirken uygulamada çoğunlukla anılan ibare eklenmeden doğrudan imza atılmaktadır⁸¹. Buna göre, temsilcinin temsil yetkisini gösteren bir ibarenin senet metninde olmaması durumunda senetten kimin sorumlu olacağı sorusu gündeme gelmektedir. Bu konu çeşitli ihtimallere göre ayrı ayrı incelenmelidir.

Birinci ihtimal -ki uygulamada bu duruma sıklıkla rastlanmaktadır- ticari temsilcinin “*vekâleten*” veya “*temsilen*” gibi ibareleri eklemeksizin doğrudan tacirin ticaret unvanı altına kendi imzasını atması hâlidir⁸². *Poroy/Tekinalp* hak sahiplerinin güvenlerinin korunmasının gereği olarak, temsil ilişkisinin senetten anlaşılmadığı hâllerde senetten temsilcinin sorumlu olacağını ifade etmiştir⁸³. Ağırlıklı olan diğer bir görüşe göre, arada geçerli bir temsil ilişkisinin mevcut olmasından hareketle kambiyo senedinin temsil olunanı/taciri bağladığı kabul edilmektedir⁸⁴.

Buna karşılık *Özta*n da temsil durumunu belli ederek imza atıp atmamasına bakılmaksızın temsil olunanın sorumlu olacağını belirtmişse de, durumu bilmeyen kişilere karşı temsilcinin sorumlu olacağını, senedi temsilci sıfatıyla imzaladığı def’ini bu kişilere karşı ileri süremeyeceğini ileri sürmüştür⁸⁵.

⁸¹ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 124. Temsili ifade eden ibarenin (ki uygulamada çoğunlukla “*vekâleten*” ibaresi tercih edilmektedir) senet üzerinde herhangi bir yerde olması mümkündür (Tekinalp, **Kambiyo Senetlerinde Temsil**, s. 40).

⁸² Belirtilmelidir ki anılan sorun diğer temsilciler için de gündeme gelmektedir. Bununla birlikte ticari vekilin “*vekâleten*” imza edemeyeceği kabul edilmektedir (Bu konuda bkz. Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 495).

⁸³ Poroy/Tekinalp, **a.g.e.**, s. 166; M. Fatih Arıcı, “Kambiyo Senetlerinde Temsilcinin Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdünde Bulunmasından Doğan Sorumluluk”, **Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı**, İstanbul, Beta, 1999, s. 23 dñn. 28; aynı yönde bkz. Ülgen (Helvacı/Kaya/Nomer Ertan), **Kıymetli Evrak**, s. 149.

⁸⁴ Halil Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, 3. bs., İstanbul, 1954, s. 67; Tekinalp, **Kambiyo Senetlerinde Temsil**, s. 40; Mehmet Helvacı, “Kambiyo Senetlerinde Defiler”, **Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan Birinci Cilt**, İstanbul, Vedat, 2007, s. 675; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 131. *Karayalçın* temsil ilişkisinin senetten anlaşılmadığı durumlarda temsilcinin sorumlu olduğunu belirtse de, senedi imzalayanın temsilci sıfatıyla hareket ettiğini ispatlaması hâlinde temsil olunanın sorumlu olacağını ifade etmektedir [Yaşar Karayalçın, **Ticaret Hukuku – III. Ticarî Senetler (Kambiyo Senetleri)**, 4. bs., Ankara, Sevinç Matbaası, 1970, s. 48].

⁸⁵ Dolayısıyla senet ciro edilmedikçe tacirin sorumlu olacağı sonucuna ulaşılmaktadır (Özta)n, **a.g.e.**, s. 404).

Öte yandan bizim de katıldığımız görüşe göre, *Kendigelen/Kırca*, temsil ilişkisinin varlığının senetten anlaşılması gerektiğini, aksi hâlde temsilcinin kambiyo taahhüdüyle bağlanacağını; yalnızca BK 40/2 gereği “...ancak, karşı taraf bir temsil ilişkisinin varlığını durumdan çıkarıyor veya çıkarması gerekiyor ya da hukuki işlemi temsilci veya temsil olunandan biri ile yapması farksız ise...” senetten tacirin sorumlu olacağını ifade etmiştir⁸⁶. Temsil ilişkisinin anlaşılması için senette muhakkak temsile ilişkin ibarenin yer alması gerekmemektedir. Tüzel kişiye ait unvanın üzerine imza atılması durumunda da temsil ilişkisinin senetten anlaşıldığı ifade edilmiştir⁸⁷. Dolayısıyla gerçek kişi tacirin ticaret unvanının altına atılan imza hariç tutulmak kaydıyla, senetten çoğu hâlde temsilcinin sorumlu olmayacağı sonucuna ulaşılmaktadır.

İkinci bir ihtimal ise temsil olunanın/tacirin senetten anlaşılamadığı hâllerdir⁸⁸. Bunlar çeşitli şekillerde gerçekleşebilir; temsilci senedi kendi adı ve soyadını yazarak düzenleyebilir ya da yalnızca imza atabilir veya tacirin ticaret unvanını eksik/yanlış bir şekilde yazarak temsil olunanın tespitini olanaksızlaştırır.

Bir görüş uyarınca, konunun esas itibarıyla ispat meselesi olmasıyla birlikte, kambiyo senedinin temsil yetkisine dayanılarak düzenlendiğini ispat eden temsilcinin sorumluluktan kurtulacağı, senetle tacirin bağlı olacağını aksi hâlde senetten temsilcinin sorumlu tutulacağı ifade edilmektedir⁸⁹.

Diğer bir görüş olarak *Arslanlı*, temsil olunan kişinin senetten anlaşılmaması sebebiyle temsil olunanın sorumlu olmayacağını ifade etmiştir; bununla birlikte,

⁸⁶ Kendigelen/Kırca, **a.g.e.**, s. 134.

⁸⁷ Kendigelen/Kırca, **a.g.e.**, s. 134. Keza *Öztan*’ın da temsil durumunun belli edilmesi konusunda işaret ettiği Yargıtay kararlarında şirket kaşesi altına koyulan imzanın şirket adına atılmış sayılacağına hükmedilmiştir (*Öztan*, **a.g.e.**, s. 404). Aynı yönde, ticari işletmenin kaşesi altına atılan imzanın da temsil ilişkisini gösterdiği hakkında bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 130.

⁸⁸ Esasen burada da temsil ilişkisinin varlığı senetten anlaşılmadığından, bu ihtimal bakımından bir ayırım yapmayan yazarların görüşlerinin bu hâlde de aynen geçerli olduğu kabul edilmelidir.

⁸⁹ Tekinalp, **Kambiyo Senetlerinde Temsil**, s. 41.

temsil ilişkini gösterir bir ibarenin olmaması sebebiyle temsilcinin de kambiyo taahhüdüyle bağlı olmadığını ileri sürmüştür⁹⁰.

Arslanlı ve Poroy/Tekinalp ise senedi kendi adına düzenleyen temsilcinin (dolaylı temsil ilişkisi), senetten bizzat sorumlu olacağını ifade etmiştir⁹¹. Bu durumda *Teoman* da temsilcinin sorumlu olacağını ileri sürmekle birlikte, BK 548 hükmündeki “*iyiniyetli üçüncü kişilere karşı*” ibaresi dolayısıyla üçüncü kişinin temsil ilişkisini bilmesi hâlinde tacirin sorumlu olacağını belirtmiştir⁹². Benzer olarak *Şener*, temsil olunanın/tacirin ticaret unvanının yazılmadığı/eksik yazıldığı ve temsile ilişkin bir ibarenin bulunmadığı hâlde temsilcinin iyiniyetli üçüncü kişiye karşı sorumlu olacağını ileri sürmüştür⁹³.

(2). Davada temsil etme

Ticari temsilci ticari vekilden farklı olarak, ayrıca bir yetkilendirmeye gerek olmaksızın tacir adına ticari işletme ile ilgili dava açma ve davayı takip etme yetkisini haizdir⁹⁴. Ticari temsilcinin tacir adına ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz talebinde bulunması da bu kapsamda değerlendirilmektedir⁹⁵. Keza ticari temsilciye benzer olarak, acentenin dava yetkisini düzenlendiği maddedeki “*dava açma*” ibaresinin icra takiplerini ve icra şikayetlerini de kapsadığı ifade edilmektedir⁹⁶. Bu yetki esas itibarıyla ticari temsilcinin işletmeyle ilgili tüm işleri yapabilmesi

⁹⁰ Arslanlı, **Ticari Senetler**, s. 67.

⁹¹ Arslanlı, **Ticari Senetler**, s. 67. *Poroy/Tekinalp*’in bu bahiste işaret ettiği, temsilin anlaşılmadığı hâllerde iyiniyetli üçüncü kişilere karşı temsilcinin sorumlu olacağına ilişkin Yargıtay kararları için bkz. *Poroy/Tekinalp*, **a.g.e.**, s. 167 dpn. 47. Benzer olarak *Kırca* da ticaret unvanının bulunmaması hâlinde temsilcinin sorumlu olacağını ifade etmektedir (*Kırca*, **Ticari Mümessillik**, s. 165).

⁹² *Teoman*, **a.g.m.**, s. 232.

⁹³ *Şener*, **Ticari Temsilci**, s. 131.

⁹⁴ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 169; Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 323; Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 416.

⁹⁵ *Şener*, **Ticari Temsilci**, s. 192. Acentelik açısından benzer yönde, yönünde bkz. Arslan Kaya, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi Birinci Kitap Ticari İşletme Yedinci Kısım Acentelik (TTK m. 102-123)**, Genişletilmiş 2. bs., İstanbul, Beta, 2016, s. 65 ve dpn. 88’de anılan yazarlar.

⁹⁶ Bu hususta bkz. Kaya, **Acentelik**, s. 65 ve dpn. 88’de anılan yazarlar.

ilkesinden ve aynı zamanda BK 551/2'nin mefhum-u muhalifinden ortaya çıkmaktadır⁹⁷.

Bu düzenleme tıpkı acentelikte olduğu gibi AvK 35'te düzenlenen avukatın tekel hakkına da istisna teşkil etmektedir^{98,99}. Diğer bir anlatımla BK 504/3 uyarınca dava açmak hususunda yetkilendirilen vekilin davayı bizzat açabilmesi veya takip edebilmesi için avukat olması gerekirken ticari temsilci için böyle bir şart mevcut değildir¹⁰⁰. Ticari temsilciler AvK 35'te sayılan *“mahkeme, hakem veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek”* ve bunların dışında kalan *“resmi dairelerdeki bütün işleri de”* gerçekleştirmek yetkilerini haizdirler. Bunun dışında, ticari temsilciler tacir adına yetki sözleşmesi de akdedebilecektir¹⁰¹. Yine yargılamayla ilgili olarak, esas kaide nin ticari temsilcinin yetkili olmasından hareketle HMK 74'te sayılan ve vekilin

⁹⁷ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 323; Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 490; Teoman, **a.g.m.**, s. 234; Sıtkı Akyazan, “Ticari Temsilcilik ve Ticari Vekillik Banka Şube Müdürlerinin Hukukî Durumları ve Yetkilerini Aşarak Limit Dışı Kredi Tahsisleri”, **Batider**, Y. 1971, C. VI, S. 2, s. 265; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 185; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 110; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 740. Mehaz Kanun İsvBK'da de ticari temsilcinin bu yetkisi açıkça belirtilmemişse de AlmTK 49'da ticari temsilcinin tüm yargısal işlemleri tacir adına yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

⁹⁸ Acenteler de TK 105/2'de düzenlenmiş olan dava yetkileri gereği ticari temsilcilerin yanında avukatlık tekelinin bir diğer istisnasını oluşturmaktadırlar. Buna ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. Kaya, **Acentelik**, s. 64 dpn. 87.

⁹⁹ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 323; Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 490; Arkan, **a.g.e.**, s. 191; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 184; Bahtiyar, **Ticari İşletme**, s. 218. Ticari temsilcinin bu sıfatını ispat etmesi hâlinde artık dava için vekâletname ibraz etmesine gerek olmadığı yönünde bkz. Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 490; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 110; aksi yönde, Akyazan, **a.g.m.**, s. 275; ticari temsilcinin ancak dava açma konusunda bir avukat yetkilendirebileceği, hükmün vekilin avukat olma şartı bakımından bir istisna olmadığı hakkında bkz. Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 416 dpn. 23. *Ulus an* ise ticari temsilcinin dava açabileceğini, sulh olabileceğini ve davayı yürütmesi için vekil tutabileceğini belirtmiştir; bu ifadesine istinaden yazarın, davanın ticari temsilci tarafından yürütülemeyeceği kanaatinde olduğu sonucuna ulaşmaktayız (*Ulus an*, **a.g.m.**, s. 652). Diğer taraftan *Arkan*, AvK 35/3 uyarınca avukat bulundurması gereken şirketlerin işletmeleri için atanan ticari temsilcilerin dava açması/takip etmesinin fiilen söz konusu olmayacağını ifade etmiştir (*Arkan*, **a.g.e.**, s. 191 dpn. 4). Ancak yazarın da belirttiği gibi şirket avukatının varlığı uygulamada böyle bir sonuç doğursa da bu durum teorik olarak ticari temsilcinin taciri davada temsil etme yetkisini engelleyici değildir. Aynı yönde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 190; aksi yönde bkz. Pulaşlı, **Ticari Mümessil**, s. 17.

¹⁰⁰ Hatta ticari vekillerin dahi özel yetkilendirmeye rağmen davayı bizzat takip edemeyecekleri ifade edilmektedir. Bu konu için bkz. aş. İkinci Bölüm, I, B, 1.

¹⁰¹ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 197.

özel olarak yetkilendirilmesi gereken sulh olma, hâkimi reddetme, davanın tamamını ıslah etme, haczi kaldırma, tahkim ve hakem sözleşmesi yapma¹⁰², konkordatoyu kabul veya reddetme, alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvurma, davadan veya kanun yollarından feragat etme, karşı tarafı ibra ve davasını kabul etme, yargılamanın iadesi yoluna gitme konularında da ticari temsilci yetkilidir¹⁰³. Ancak HMK 74'te sayılmış olmakla birlikte, zaten kural olarak temsilin mümkün olmadığı kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarla ilgili konularda ve kanuni yetkisi kapsamında olmayan örneğin, konkordato veya sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması teklifinde bulunma veya tacirin iflasını isteme konularında ticari temsilci temsil yetkisini haiz değildir¹⁰⁴.

HMK 74'te sayılan yemini kabul, iade, yeminin reddi veya başkasını tevkil etme konusunda ise öğretide farklı yönde görüşler ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre, ticari temsilci tüm bunları gerçekleştirebilir; hatta yeminin *“kişinin kendisinden kaynaklanan vakıalarla”* ilgili olması durumunda ticari temsilcinin bizzat gerçekleştirdiği işlemler hakkında kendisinin yemin etmesi gerekliken¹⁰⁵, diğer bir görüş ise ticari temsilcinin tacirin adına, taraf sıfatıyla yemin etme yetkisini haiz olmadığını ileri sürmektedir¹⁰⁶.

Bunun yanında Tebligat Kanunu'nun 12. maddesinin *“Bir ticarethanenin muamelelerinden doğan ihtilaflarda, ticari mümessiline yapılan tebliğ muteberdir.”* hükmü uyarınca işletmeye ilişkin davalarda ticari temsilciye de tebligat yapılabilir¹⁰⁷.

¹⁰² Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 169; Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 416.

¹⁰³ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 323; İmregün, **Genel İlkeler**, s. 149; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 111; Arkan, **a.g.e.**, s. 191; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 740; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 195.

¹⁰⁴ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 195. Kanaatimizce temsilin caiz olduğu konularda ticari temsilciye özel yetki verilse bile ticari temsilcinin bu konularda taciri davada temsil etme yetkisi olmayacaktır. Örneğin, ticari temsilciye iflas isteme yetkisi verilse bile bu yetki esasen ‘ticari temsilcilik’ yetkisi içinde olmayıp BK 40 vd. bakımından ek bir yetkilendirme niteliğini taşımaktadır.

¹⁰⁵ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 323; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 111.

¹⁰⁶ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 197. Yazar ayrıca ticari temsilcinin isticvap edemeyeceğini de ifade etmektedir.

¹⁰⁷ Bu bağlamda icra takiplerine ve noterlik işlemlerine ilişkin tebligatların da ticari temsilciye yapılabileceği hakkında bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 190.

Dava konuları yönünden bir değerlendirme yapıldığında acentelikten farklı olarak, ticari temsilcinin sadece bizzat akdettiği/aracılık ettiği sözleşmelerden doğan ihtilaflarda değil; ticari işletmenin konusuna giren ve ticari temsilcinin yetki alanında olan tüm ihtilaflar bakımından taciri davada temsil etme yetkisi vardır¹⁰⁸. Bunun yanında TK 105/2 uyarınca müvekkile izafeten dava açılması ticari temsilciler yönünden söz konusu olmaz.

Diğer taraftan hangi mahkemelerin görevli olduğu ya da çekişmeli dava veya çekişmesiz iş olması da ticari temsilcinin yetkisi açısından fark etmemektedir¹⁰⁹. Dolayısıyla burada da işletmenin konusuna girme kriteri yönünden geniş bir değerlendirme yapılmalı, işletmeye ilişkin olabilecek konularda ticari temsilcinin yetkili olduğu sonucuna ulaşılmalıdır.

(c). Olumsuz Kapsam

(1). Taşınmazların devri ve aynı hakla sınırlandırılması

Ticari temsilcinin temsil yetkisinin kapsamı dışında bıraktığı hukuki işlemler BK 549/2’de düzenlenmiştir. Bu hüküm uyarınca: *“Ticari temsilci, açıkça yetkili kılınmadıkça, taşınmazları devredemez veya bir hak ile sınırlandıramaz.”*. Hükümün amacı, işletmenin “işletilmesi” bakımından önem taşıyan ve değerleri çoğu zaman taşınırlardan yüksek olan varlıkların açık yetkilendirme olmadan ticari temsilci

¹⁰⁸ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 323; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 110. Bu kapsamda özel olarak yetkilendirilmedikçe ticari temsilcinin, örneğin taşınmazın devrinden veya aynı bir hakla sınırlandırılmasından doğan ihtilaflar bakımından yetkili olmadığı yönünde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 190 vd. Teoman ise ticari temsilcinin işletme konusu içinde kalan işlemlerle ilgili olan fakat özellikle ticari temsilcinin kendisi tarafından gerçekleştirilen işlemlerle ilgili olan davalarda taciri temsil edeceğini ifade etmiştir (Teoman, **a.g.m.**, s. 234). Mevcut yasal düzenlemeler bakımından, ticari temsilcinin bizzat akdettiği sözleşmeler ve işlemler hakkında davada taciri temsil etme yetkisinin bulunması ayrıcalıklı bir hâl teşkil etmemektedir. Ancak ticari temsilcinin kendisinin gerçekleştirdiği hukuki işlemler hakkında taraf ehliyetini haiz olması, sağladığı kolaylık bakımından uygulamada daha çok tercih edilebilir.

¹⁰⁹ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 190 vd. Yazar ticari temsilcinin TK 82/7 uyarınca zayi belgesi alabileceğini de belirtmiştir.

tarafından devrini veya ayni hak ile sınırlandırılmasını engellemektir¹¹⁰. Bu sınırlama iyiniyetli olup olmadığına bakılmaksızın herkese karşı geçerli olur¹¹¹.

Taşınmazdan ne anlaşılması gerektiği “*Taşınmaz mülkiyetinin konusu*” kenar başlıklı MK 704’te açıklanmış olup; arazi, tapu kütüğünde ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar ve kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler taşınmaz olarak sayılmıştır¹¹². BK 548/2 kapsamında belirtilen taşınmazlar, işletmenin birer unsuru olan, işletmeye daimî olarak tahsis edilen taşınmazlardır¹¹³.

Taşınmazın kapsamını tespit ettikten sonra bunun devri veya ayni bir hakla sınırlandırılması üzerinde durulmalıdır. Devir, mülkiyet hakkının geçişine ilişkin bir işlem olup¹¹⁴, bir tasarruf işlemi olan devrin kendisinin yapılması mümkün olmadığı gibi devre ilişkin borçlandırıcı sözleşmeler¹¹⁵ de yapılamaz. Zira bunların taciri

¹¹⁰ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 117. Taşınmazların tedavülünün ve ikamesinin daha zor olması bakımından bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 213. *Teoman* taşınmazların devrinin zaten tacire özgü olan işlemlerden oluşunu kabul ederek özel yetkilendirme hükmünün gereksiz olduğunu ifade etmiştir (Teoman, **a.g.m.**, s. 233). Fakat kanaatimizce ticari temsilcinin kural olarak tüm işlemleri yapabileceği kabul edildiğinden bu hüküm olmasaydı da ticari temsilcinin taşınmazları devredemeyeceği sonucuna varılamazdı. Ancak ticari işletmenin ana taşınmazının devrinin, temel işlem olmasından dolayı taşınmaz devrinin ticari temsilcinin yetkisinin dışında kalacağı söylenebilirdi.

¹¹¹ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 213.

¹¹² Bununla birlikte MK’da taşınmaz olarak gösterilmemesine karşın gemi siciline kayıtlı gemiler de İİK uyarınca taşınmaz olarak sayılmıştır (İİK 136). TK 936’da ise “*Sicile kayıtlı olup olmadıklarına bakılmaksızın bütün gemiler bu Kanunun ve diğer kanunların uygulanmasında taşınır eşyadandır.*” denilerek İİK hükümleri (ve TK 937’de sayılan diğer hâller) ayrı tutularak gemi, taşınır eşya olarak kabul edilmiştir. Bunun gibi çeşitli kanunlar ile MK arasında farklılık olan konularda, her alanda o alanla ilgili özel hükümler uygulanacaktır (Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, **a.g.e.**, s. 203-204). Burada BK 548’in kapsamını belirlemek bakımından esas alınması gereken hüküm MK 704’tür. Zira BK, MK’nın tamamlayıcısıdır (BK 646). Dolayısıyla gemi taşınır mal olarak değerlendirilip BK 548/2 kapsamına girmeyecektir. Gemi ve uçaklar bakımından aynı yönde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 215. Bununla birlikte somut duruma göre, gemi satışının temel işlem niteliğinde, yani işletmenin devamlılığını engelleyici bir işlem olması da gündeme gelebilecektir.

¹¹³ Nitekim ticari işletmenin unsuru olmayan taşınmazlar bakımından ticari temsilcinin zaten temsil yetkisini haiz olmadığı yönünde bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 116 dñn. 67. Yazar, ticari işletmede yer alan ve üçüncü kişinin malik olduğu bir taşınmaz yönünden de anılan yasağın uygulanacağını ifade etmiştir. Bu durum, üçüncü kişinin taşınmazın devri veya ayni hakla sınırlandırması konusunda taciri yetkilendirmesi hâlinde gündeme gelecektir.

¹¹⁴ Taşınmazın paylı mülkiyete çevrilmesinin de bu kapsamda olduğu yönünde bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 214; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 216.

¹¹⁵ Bu sözleşmelerin alım-satım, bağışlama vaadi, trampa, şirket sözleşmesi gibi sözleşme tiplerinin yanında sulh sözleşmesi gibi isimsiz sözleşme tipleri şeklinde de olabileceği yönünde bkz. Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, **a.g.e.**, s. 205-206. Dolayısıyla ticari temsilcinin, türü ne olursa olsun üçüncü kişi lehine taşınmazın mülkiyetini devir borcu doğuran bir sözleşme akdetmesi mümkün değildir.

bağlayıcı olduğu kabul edilirse, üçüncü kişi MK 716 hükmü uyarınca taşınmazın mülkiyetinin kendisine geçmesini sağlayabilecektir¹¹⁶. Bu durum ise BK 548/2'nin varmak istediği sonuca aykırılık teşkil edecektir.

İkinci yasak işlem taşınmazların aynı bir hakla sınırlandırılmasıdır. Esasen madde lafzında “*bir hak ile sınırlandırma*” şeklinde ifade edilmekteyken öğretide bu hakkın “*sınırlı aynı bir hak*” olduğu kabul edilmektedir¹¹⁷. Sınırlı aynı haklar esasen mülkiyet hakkı dışında kalan tüm aynı haklar olup, mülkiyet hakkının içeriğini sınırlayarak eşya üzerinde doğrudan hakimiyet sağlayan haklardır¹¹⁸. Bunlar MK'da sınırlı sayıda¹¹⁹ düzenlenmiştir. Taşınmaz üzerinde kurulabilecek haklar: Yararlanma hakları olan intifa hakkı, oturma hakkı, üst (inşaat) hakkı, kaynak hakkı, geçit hakkı, kat irtifakı ve diğer düzensiz kişisel irtifak hakları; teminat amaçlı olanlar ise taşınmaz yükü, ipotek, ipotekli borç senedi ve irat senedidir¹²⁰. Bu haklar bakımından da tıpkı devirde olduğu gibi borçlandırııcı sözleşmenin yapılması mümkün değildir¹²¹. Bununla birlikte, BK 548/2'den de anlaşıldığı üzere ticari temsilci taşınmazı üçüncü kişiye devredemez veya taşınmaz üzerinde üçüncü kişi lehine sınırlı aynı hak kuramazken ticari temsilcinin bir taşınmazı tacir adına devralmasında veya tacir lehine sınırlı aynı hak tesis edilmesine engel yoktur¹²².

¹¹⁶ Bu kapsamda noterde taşınmaz satış vaadi sözleşmesinin yapılamayacağı ve aynı sonuca varması sebebiyle tapuda şerh edilip edilmemesinden bağımsız olarak, ticari temsilcinin işletmedeki taşınmaz üzerinde üçüncü kişiye önalım, alım ve geri alım hakkı veremeyeceği yönünde bkz. Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 417; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 119; Arkan, **a.g.e.**, s. 193; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 218 vd.; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 740.

¹¹⁷ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 417; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 119. Buna karşın tapuya şerh edilmek suretiyle etkisi kuvvetlendirilmiş nisbi hakların bu madde kapsamına girmediğine ilişkin değerlendirme için bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 216. Öğretide de bu yönde görüş birliği vardır. Örneğin kira sözleşmeleri tapuya şerh düşülseler bile bu durum onlara aynı hak niteliği kazandırmayacağı için kira sözleşmesinin tapuya şerhi ticari temsilcilerin yetkili olduğu işlemler arasında sayılmaktadır. Bu yönde bkz. Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 417; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 216. Buna karşın ticari temsilcinin işletmenin ana unsuru olan taşınmazları uzun süreli kiraya veremeyeceği yönünde bkz. Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 738.

¹¹⁸ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, **a.g.e.**, s. 405.

¹¹⁹ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, **a.g.e.**, s. 404.

¹²⁰ Ticari temsilcinin bu senetleri devredememekle birlikte bunları düzenleyebileceği görüşü için bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 120.

¹²¹ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 119. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 217.

¹²² İmregün, **Genel İlkeler**, s. 150; Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 417; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 121; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 223. Madde kapsamına girmeyen diğer hâller

Taşınmazlara ilişkin bu yasak bazı durumlarda uygulama alanı bulmayacaktır. Buna ilişkin en sık gösterilen örnek ticari işletmenin konusunun taşınmaz alım satımı olduğu hâllerdir. Öğretide ifade edildiği üzere, bu durumda ticari temsilcinin temsil yetkisi bu sınırlamaya tabi olmaz. Zira aksinin kabulü görevi işletmeyi işletmek olan ticari temsilciyi işlevsiz kılacaktır¹²³. Benzer olarak işletmenin konusunun konut yapımı olduğu durumlarda da bu yasağın uygulanmayacağı ifade edilmiştir¹²⁴.

Son olarak yetkinin verilmesine ilişkin meselelere de değinilmelidir. Tacirin BK 548/2 uyarınca yetki vermesi durumunda bu yetki şekle bağlı olmayacaktır¹²⁵. Bu yetkinin madde hükmünde ifade edilenden daha dar bir biçimde verilmesi de akla gelebilir. Örneğin, açık yetkilendirme sadece belirli taşınmazlara ilişkin olabilir ya da küçük bir ihtimal olsa da yalnızca devir veya ayni hakla sınırlandırmaya ilişkin borçlandırıcı işlem yapma konusunda yetki verilebileceği gibi taşınmazlar üzerinde sadece sınırlı ayni hak kurma bakımından da yetkilendirilebilir. Bu durumda verilen yetki ticari temsilcilik yetkisi olmayıp BK 40 vd. hükümlerine tabi olacaktır¹²⁶. Nitekim ancak BK 548 anlamında verilecek genel bir yetki ticari temsilcilik yetkisi olup, bu yetkiyle birleşecektir¹²⁷. Dolayısıyla dar kapsamlı verilen yetki ek bir yetkidir ve bunun sınırlandırılması, geri alınması gibi hâllerde adi temsil hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Taşınmazların devri veya ayni hakla sınırlandırılması

arasında, ayni hakkın sicilden terkinini isteme (Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 417; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 227); (mevcut taşınmazlara bir sınırlandırma getirilmediği için) ayni hakla sınırlandırılmış bir taşınmazı devralma (Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 122; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 224) ve ayni hakların sıralarını değiştirme (Şener, **Ticari Temsilci**, s. 226) sayılabilir.

¹²³ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 324; İmregün, **Genel İlkeler**, s. 150; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 118; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 222; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 740.

¹²⁴ Teoman, **a.g.m.**, s. 232.

¹²⁵ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 418; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 124; Kaya (Ülgen/Helvacı/Ertan), **Ticari İşletme Hukuku**, s. 740. Buna karşın vekâletnameye açık hüküm koyulmasının gerekli olduğu yönünde bkz. Teoman, **a.g.m.**, s. 233. Yetkinin şekle bağlı olması bir geçerlilik şartı olmamakla birlikte NotK 89 gereği yetkinin yazılı olarak verilmesi zorunluluğu doğmaktadır. Verilecek olan bu yetki ticari temsilcilik yetkisi olduğundan bu yetkinin yalnızca tacir tarafından verilebileceği hakkında bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 122; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 220.

¹²⁶ Belirli taşınmazlara yönelik verilen yetkinin bir taşınmaza yönelik olarak da verilebileceği hakkında bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 122-123; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 740. Ancak verilen bu yetkinin ticari temsilcilik yetkisi olmadığı yönünde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 221.

¹²⁷ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 123.

yönünde verilecek yetkinin tescil edilip edilmemesi gerektiği hususunda da öğretide farklı yönde görüşler bulunmaktadır¹²⁸. Fikrimizce, BK 547 uyarınca ticari temsilcilik yetkisi verildiği sicile tescil edildiğinden, ticari temsilcilik yetkisinin içinde sayılan bu yetkinin de tescil edilmesi gerekmektedir. Tescilin niteliği açıklayıcı olacaktır. Ancak bahsedildiği üzere böyle bir yetkinin tescil edilebilmesi için sınırlı olarak verilmemiş olması gerekmektedir.

(2). Temel işlemler

BK’da açıkça ifade edilmese de öğreti tarafından kabul edilen “*temel işlemler*”, ticari temsilcinin temsil yetkisinin kanuni kapsamının dışında kalan bir diğer konudur. Temel işlem olarak adlandırılan işlemlerin kaynağı, BK 547 hükmüdür. Buna göre ticari temsilci, “*işletmeyi yönetmek*” diğer bir deyişle işletmek üzere atanmaktadır¹²⁹. İşte bu yüzden işletmeyi sona erdirici faaliyetleri yapması temsil yetkisinin kapsamının dışında sayılmıştır. Bu sebeple ticari temsilci işletmeyi kapatamaz, devredemez¹³⁰, tacirin iflasını isteyemez, konkordato talep edemez¹³¹. Keza temsil yetkisi şube ile sınırlandırılan ticari temsilci, atandığı şubeyi kapatamaz¹³². Zira söz konusu temsilci bu şubeyi “yönetmek” üzere atanmaktadır.

Ticari temsilci, taşınmazlar haricinde ticari işletmenin içerdiği malvarlığı unsurlarını (TK 11/3) devretmeye yetkilidir. Ancak söz konusu malvarlığı, ticari işletmenin malvarlığının önemli bir miktarını oluşturuyorsa, bunun ticari temsilci

¹²⁸ Tescil edilmesi gerektiği yönünde bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 124; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 220; tescil edilmesinin gerekli olmadığı yönüne bkz. Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 418. Kaya tescilin gerekli olmadığını, ancak yapılması durumunda bunun açıklayıcı nitelikte olduğunu ifade etmiştir [Kaya (Ülgen/Helvacı/Ertan), **Ticari İşletme Hukuku**, s. 740].

¹²⁹ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 415; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 126; Arkan, **a.g.e.**, s. 192.

¹³⁰ Mehmet Fatih Arıcı, **Ticari İşletmenin Aktif ve Pasifi ile Devri**, İstanbul, Vedat, 2008, s. 109.

¹³¹ İmregün, **Genel İlkeler**, s. 150; Teoman, **a.g.m.**, s. 234; Arkan, **a.g.e.**, s. 192. Keza ticari temsilci, işletmenin faaliyetlerini durduramaz veya işletme izninin iptalini isteyemez (Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 126). Bununla birlikte Arkan, ticari temsilcinin özel yetki alarak bu işlemleri yapabileceğini ifade etmektedir (Arkan, **a.g.e.**, s. 192 dpn. 2).

¹³² Şener, **Ticari Temsilci**, s. 199. Konuyla ilgili olarak, şubeye atanmış olan temsilcinin temsil yetkisinin şubenin kapanması ile birlikte sona ereceği yönünde bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 153; Kaya (Ülgen/Helvacı/Ertan), **Ticari İşletme Hukuku**, s. 743; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 250-251.

tarafından devri, söz konusu devrin temel işlem kapsamında sayılmasından dolayı mümkün olmamalıdır¹³³.

Öte yandan yine yönetim kapsamına girmediğinden, ticari temsilci işletmenin hukuki temelini değiştirecek işlemler de yapmaya yetkili değildir; dolayısıyla ticari temsilci işletmenin konusunu, tacirin ticaret unvanını, işletme adını değiştiremez^{134,135}.

2. Yetkinin Kapsamının Sınırlandırılması

(a). Kanunen İzin Verilen Sınırlamalar

(1). Birlikte temsil

Ticari temsilcinin temsil yetkisine ilişkin ve herkese karşı ileri sürülebilen bir iradi sınırlama¹³⁶ olan birlikte temsil BK 549/2’de “*Temsil yetkisi, birden çok kişinin birlikte imza atmaları koşuluyla da sınırlandırılabilir. Bu durumda, diğerlerinin katılımı olmaksızın temsilcilerden birinin imza atmış olması, işletme sahibini bağlamaz.*” şeklinde düzenlenmiştir. Bu hüküm uyarınca, ticari temsilcilik yetkisinin kullanılması için birden çok temsilcinin birlikte işlem yapmaları şartını koyma imkânı oluşturulmuştur. Hükümün ihdas edilmesindeki amaç, yetkisi çok geniş olan ticari temsilcinin bu yetkisini kötüye kullanmasını engellemek için yapacağı

¹³³ Örneğin ticari temsilcinin, işletmenin ana üretim konusu olan markanın devri konusunda yetkili olmayacağı yönünde bkz. Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 742.

¹³⁴ Poroy/Yasaman, **a.g.e.**, s. 258; İmregün, **Genel İlkeler**, s. 250; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 742; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 128. Ticari temsilci ticaret unvanının korunması için gerekli hukuki tedbirleri alma yetkisini haizdir. İşletmenin konusunun değiştirilmesi hususunda aksi yönde bkz. Uluhan, **a.g.m.**, s. 651.

¹³⁵ Ticaret şirketine atanan ticari temsilci ise şirkete ortak alamaz, şirketten ortak çıkaramaz, sermaye artırımında bulunamaz, şirket türünü değiştiremez. Bu yönde bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 127; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 742.

¹³⁶ Birlikte temsilin esas itibarıyla bir sınırlandırma olmadığı yönünde bkz. Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 170; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 134. Öte yandan Şener bunun şahsi bakımdan bir sınırlama olduğunu ifade etmektedir (Şener, **Ticari Temsilci**, s. 268). Bunun yanı sıra yazar, birlikte temsilin sınırlandırmalara ilişkin madde olan AlıTK 50’de düzenlenmediğini, bunun yerine AlıTK 48’de hüküm altına alındığını ifade etmiştir. Birlikte temsilde temsilcilerin münferit temsil yetkilerinin sınırlandırıldığı yönünde bkz. Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 421.

işlemlerde bir veya birkaç temsilcinin işleme katılmasını sağlayarak bir kontrol mekanizması geliştirmektedir¹³⁷.

Birlikte temsil yetkisi verildiğinde birden çok temsilci ancak birlikte hareket etmek suretiyle taciri bağlayıcı işlem yapabileceklerdir; aksi hâlde, yani birlikte hareket etmesi gereken kişilerden birisi ya da birkaçı işlemde yer almazsa yetkisiz temsil hükümleri devreye girecektir¹³⁸.

Birlikte temsil bahsi öncelikle temsilciler açısından incelenecektir. Hükümden ve sınırlamanın özünden anlaşıldığı üzere burada birden çok temsilcinin olması gerektiği şüphesizdir¹³⁹. Birden çok kişinin atanması bunların yetkilerinin birlikte temsil ile sınırlandırıldığı anlamına gelmemektedir; zira esas olan, her bir temsilcinin ayrı ayrı ticari temsilcilik yetkisine sahip olmasıdır¹⁴⁰. Birlikte temsil yetkisi verilmesi istisnai nitelikte olduğundan, bu şekilde verilen temsil yetkisi açıkça belirtilmelidir^{141,142}.

Birlikte temsil yetkisini kullanacak temsilcilerin sayısı iki olabileceği gibi daha fazla da olabilmektedir. İki'den fazla temsilcinin bulunduğu hâllerde çift imza¹⁴³ ya

¹³⁷ Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 491; Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 421.

¹³⁸ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 170; Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 492; Arkan, **a.g.e.**, s. 194.

¹³⁹ Birlikte ticari temsilcilik yetkisini haiz ticari temsilcilerin aynı zamanda atanmaları zorunlu değilse de bu şekilde atanan tek bir ticari temsilcinin sicile tescil edilemeyeceği yönünde bkz. Uluhan, **a.g.m.**, s. 660. Bir kişiyi ticari temsilci olarak atayıp diğerinin atamasının sonraya bırakılması hâlinde ilk atanana da ticari temsilci olmadığı, dolayısıyla pasif temsil yetkisini de haiz bulunmadığı yönünde bkz. Kırcı, **Ticari Mümessillik**, s. 135.

¹⁴⁰ Teoman, **a.g.m.**, s. 237.

¹⁴¹ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 421; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 743. Buna karşın vekâlet akdi bakımından birden fazla vekilin varlığı durumunda (BK 511/2) bunların karine olarak birlikte temsil yetkisini haiz olduklarını yönünde bkz. Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 421; bu karinenin temsil olunana borç altına sokacak işlemler bakımından mevcut olduğu yönünde bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 665.

¹⁴² Münferiden temsil yetkisini haiz olan birden fazla temsilcinin olduğu durumlarda bunların aynı işlemleri yapması hâlinde adi temsildeki genel kaideler uygulama alanı bulacaktır. Bu takdirde ulaşılabilecek sonuç işlemin borçlandırıcı ve tasarruf işlemi olmasına bağlı olarak değişecektir. Konu hakkında bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 639-640.

¹⁴³ Bu hususta, “çift imza” ve “birlikte imza/temsil” ifadeleri arasındaki fark önem kazanmaktadır; bu ayrım hakkında bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 267; anonim şirketler yönünden bkz. Çamoğlu, **a.g.e.**, s. 199-200.

da temsilcilerin birkaçının veya tümünün imzası da öngörülebilmektedir¹⁴⁴. Fazla sayıda atanan ticari temsilciler bakımından uygulamada genellikle “*grup temsil*” sistemine rastlanmaktadır¹⁴⁵.

Tacir atayacağı ticari temsilci sayısını, bunlardan hangilerinin münferiden hangilerinin ise birlikte temsil yetkisini haiz olacağını ve ticari temsilcilik yetkisini birlikte kullanması gereken temsilcilerin tayini bakımından serbesttir¹⁴⁶. Burada önemli olan, her bir temsilcinin, birlikte temsil yetkisi verildiği diğer temsilciyle “*ticari temsilcilik yetkisini*” kullanabiliyor olmasıdır¹⁴⁷. Yani birlikte hareket edecek olan temsilciler, BK 548’de tanımlanan ve kural olarak sınırlandırılmayan temsil yetkisini¹⁴⁸ kullanacaklardır. Dolayısıyla yalnızca belirli hukuki işlemler veya miktarı belirli seviyeyi aşan işlemler yönünden birlikte temsil yetkisi verilemez¹⁴⁹. Örneğin, grup ticari temsilciliğinde birinci ve ikinci dereceden imza yetkililerinin bedeli 500.000 TL’yi aşan işlemler haricinde tüm işlemleri münferiden gerçekleştirebilecekleri ancak 500.000 TL’yi aşanlar bakımından ise birinci ve ikinci

¹⁴⁴ İki den fazla kişinin atanması durumunda tacir, birlikte temsil yetkisini kullanacak kişileri çeşitli şekillerde belirleyebilmektedir. Örneğin çift imza kuralı benimsendiğinde temsilcilerden herhangi ikisinin birlikte hareket ederek işlem yapabileceği öngörülebileceği gibi belirli kişileri eşleştirmek suretiyle birlikte temsil yetkisi de verilebilmektedir. Örneğin A, B ve C’nin birer ticari temsilci olduğu düşünüldüğünde A’nın B ile birlikte temsil yetkisini haiz olduğu; B’nin ise hem A ile birlikte hem de C ile birlikte temsil yetkisinin bulunduğu bir düzenleme yapılabilir. Keza her üçünün de birlikte temsil yetkisini haiz olması da öngörülebilir. Bu konuda çeşitli ihtimaller için bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 136.

¹⁴⁵ Grup ticari temsilciliğinde temsil yetkisinin uzmanlık alanlarına göre kullanılması amaçlanmaktadır; bu konuda bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 272. Gruplar genellikle birinci dereceden imza yetkilileri ve ikinci dereceden imza yetkilileri olarak ayrılmakta, buradaki ticari temsilciler de işletmedeki pozisyonlarına göre gruplandırılmaktadır. Tacir, birinci dereceden ve ikinci dereceden birer imza yetkilisinin birlikte hareket etmesini de öngörebilmektedir. Bu yönde bkz. Pulaşlı, **Ticari Mümessil**, s. 20; özellikle banka şube müdürleri hakkındaki uygulama için bkz. aş. İkinci Bölüm, I, A, 2, (a).

¹⁴⁶ Teoman, **a.g.m.**, s. 237.

¹⁴⁷ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 170; Teoman, **a.g.m.**, s. 237; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 136.

¹⁴⁸ Feyzioğlu, **Bağı Tacir Yardımcıları**, s. 421. Zira burada tek bir ticari temsilcilik yetkisi bulunmaktadır, bu yönde bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 134. Keza buradaki ticari temsilcilik yetkisinin bir bütün olarak tek yetki olduğu, parçalara bölünmediği yönünde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 267.

¹⁴⁹ Teoman, **a.g.m.**, s. 237. Anonim ve limited şirketlerdeki temsilcilerin temsil yetkilerinin çeşitli şekillerde sınırlandırılması imkânına ilişkin TK 371/7’nin ticari temsilciler yönünden değerlendirmesi için bkz. aş. Üçüncü Bölüm, IV, C, 3.

dereceden birer imza yetkilisinin çift imzasının aranması sicile tescil edebilir bir sınırlama değildir¹⁵⁰.

Benzer işlevi görecek bir diğer uygulama ise birlikte temsil yetkisini haiz ticari temsilcilere ayrıca tek başına gerçekleştirebilecekleri işlemler konusunda temsil yetkisi vermektir. Bu örnekte birlikte temsil yetkisine ilişkin sınırlama, kanunen izin verilen bir sınırlama olduğu için ticaret siciline tescil ettirilebilecektir. Bununla beraber verilen ek yetkilerin tescili mümkün olmayıp bunlar adi temsile ilişkin hükümlere tabi olacaktır¹⁵¹. Neticede tacir bu ek yetkileri adi temsile ilişkin kurallar çerçevesinde dilediği gibi sınırlandırabilecek/geri alabilecek ve bunlar kural olarak yine adi temsile ilişkin kurallar kapsamında üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edecektir¹⁵². Bu sebeple ek yetkinin kapsamını araştırma külfeti üçüncü kişiler üzerinde doğacaktır. Bir ticari temsilcinin sahip olduğu münferit temsil yetkisinin yanında, bu kişiye bir diğer ticari temsilciyle birlikte temsil yetkisinin verilebileceği de kabul edilmektedir¹⁵³.

Öğretide incelenen bir diğer konu, birlikte temsil yetkisini kullanacak temsilcilerin hukuki niteliğidir. Zira BK 549’da “*birden çok kişinin*” ifadesi, ticari temsilcinin temsil yetkisini kullanacağı diğer kişinin de mutlaka bir ticari temsilci olmasının gerekip gerekmediği konusunda akla soru işareti getirmektedir¹⁵⁴. Buna ilişkin olarak öğretide, sicile tescil edilebilir geçerli bir sınırlama olması için birlikte temsil yetkisinin BK 548 anlamında tam bir ticari temsilcilik şeklinde verilmesi

¹⁵⁰ Böyle bir sınırlamanın sicile tescil edilmesi hâlinde dahi iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği hakkında bkz. aş. İkinci Bölüm, I, A, 2, (b).

¹⁵¹ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 147.

¹⁵² İmregün, **Genel İlkeler**, s. 146; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 200. Dış temsilin gerçekleşmesi durumunda ise temsil yetkisinin kısmen veya tamamen geri alındığının üçüncü kişiye bildirilmesi gerekmektedir (bkz. yuk. Birinci Bölüm, II, B, 2).

¹⁵³ Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 492; Uluşan, **a.g.m.**, s. 660; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 137; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 273 dñn. 595, 597; Arkan, **a.g.e.**, s. 194; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 743. Bu temsil biçiminin öğretide “*yarı birlikte temsil*” şeklinde adlandırıldığı yönünde bkz. İnceoğlu, **a.g.e.**, s. 226 dñn. 481. Buradaki amacın yalnızca diğer temsilciyle birlikte hareket edebilen temsilciyi genellikle tecrübesiz olmasından kaynaklı olarak kontrol etme olduğu vurgulanmaktadır.

¹⁵⁴ *Demirkapı*, İsvBK bakımından madde lafzında parantez içinde kullanılan (birlikte ticari temsilcilik manasında olan) “*Kollektiv-Prokura*” ibaresinin bu anlamda belirsizliği giderdiğini ifade etmektedir (Demirkapı, **a.g.m.**, s. 839).

gerekliliği ve bu yetkiyi ancak ticari temsilcilerin haiz olması sebebiyle diğer kişinin de ticari temsilci olması gerektiği kabul edilmektedir¹⁵⁵. Dolayısıyla ticari temsilci olmayan biriyle kombine edilen birlikte temsil yetkisinin tescil edilemeyeceği ve sadece iç ilişkideki sınırlamalar gibi etki doğuracağı belirtilmektedir¹⁵⁶. Gerçekten de hem sicile tescil edilebilmesi hem de kullanılan yetkinin kapsamı bakımından, BK 549/2 anlamındaki temsil yetkisi ancak ticari temsilciler tarafından kullanılabilir¹⁵⁷.

Bu bahiste incelenecek son husus, ticari temsilciye tacirle birlikte hareket etme zorunluluğu getirilip getirilememesi konusudur. *Kırca*, bu şekildeki bir sınırlamanın ticari temsilcilik yetkisinin daralmaması ve ekonomik ihtiyaçların böyle bir yetkilendirmeyi gerektirmesi dolayısıyla mümkün olduğunu ifade etmektedir¹⁵⁸. Diğer yandan bizim de katıldığımız görüşe göre, *Şener*, temsilin unsuru olan yetki devrinin bu varsayımda gerçekleşmediğini, böyle bir sınırlamanın temsil kurumuna aykırı olduğunu ve ancak iç ilişkide geçerli olabileceğini ileri sürmektedir¹⁵⁹. Esasen temsil olunanın/tacirin işlemi bizzat gerçekleştirmesi durumunda, BK anlamında bir temsil de söz konusu olmayacaktır. Nitekim BK 549/2 hükmünün ikinci cümlesinde yer alan “*temsilcilerden birinin*” ibaresinin de ticaret siciline tescil edilebilen birlikte

¹⁵⁵ Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 491; Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 170; Arkan, **a.g.e.**, s. 194; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 135. Nitekim diğer temsilcilerin ticaret siciline tescilinin mümkün olmadığını, zaten birlikte temsil yetkisini haiz olabilmeleri ihtimalinde bile örneğin ticari vekilin temsil yetkisinin daha dar kapsamlı olması sebebiyle ticari temsilcinin de yetkisinin tümünü kullanamayacağı haklı olarak ifade edilmektedir.

¹⁵⁶ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 138; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 281; Demirkapı, **a.g.m.**, s. 831.

¹⁵⁷ Bir ticari temsilcinin münferiden temsil yetkisini haiz olması şartıyla, örneğin, genel yetkili bir ticari vekille birlikte kullanılacak bir temsil yetkisi de ayrıca verilebilir. Bu uygulamaya genel yetkili ticari vekilin gerçekleştirdiği işlemlerin kontrol edilmesini sağlamak için başvurulabilir. Anılan yetkilendirme esasen ticari vekilin temsil yetkisinin sınırlandırılmasıyla ilgili olup, sınırlama üçüncü kişilere bildirilmesi kaydıyla dış ilişkide geçerli olacaktır. Aynı esasa tabi olacak şekilde, ticari temsilci ve bir başka temsilciye miktar, konu gibi çeşitli kısıtlamaları içeren birlikte temsil yetkisi verilebilir.

¹⁵⁸ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 139.

¹⁵⁹ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 284, aynı yönde bkz. Demirkapı, **a.g.m.**, s. 838 dpn. 128.

temsil yetkisinin ancak “*temsilciler*” bakımından mümkün olacağı görüşünü destekler niteliktedir¹⁶⁰.

Birlikte temsil yetkisi ile ilgili olarak değerlendirilmesi gereken ikinci mesele, “*birlikte harekettir*”. Temsilcilerin birlikte hareket etmesi şart koşulmuşsa da bundan temsilcilerin bu işlemleri aynı anda yapmaları gerektiği anlaşılmamalıdır; bir ticari temsilcinin tek başına gerçekleştirdiği işleme diğeri daha sonra icazet vermek suretiyle katılabilmektedir^{161,162}. Bir ticari temsilcinin gerçekleştirdiği hukuki işleme diğeri icazet verene kadar işlem askıda hükümsüzdür; icazet verildiği takdirde işlem baştan itibaren geçerli hâle gelir¹⁶³. Ticari temsilci diğerrinin yapmış olduğu hukuki işleme sonradan icazet verebileceği gibi önceden izin de verebilir. Genel nitelikte bir önceden izin verilemeyip bu iznin “*bütün şartları belirtilmiş*” bir hukuki işlem

¹⁶⁰ Gerçek kişiler yönünden böyle olmakla birlikte anonim veya limited şirkete atanan ticari temsilcilerin, şirketin yönetim organı üyesiyle birlikte temsil yetkisini haiz olması konusunda bkz. aş. Üçüncü Bölüm, II, A, 1.

¹⁶¹ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 171; İmregün, **Genel İlkeler**, s. 151; Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 491; Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 422; Uslan, **a.g.m.**, s. 661; Teoman, **a.g.m.**, s. 237; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 743. Aksi görüş Mimaroglu, **Ticaret Hukuku**, s. 488. Adi temsil bakımından bkz. von Tuhr, **a.g.e.**, s. 360; Eren, **a.g.e.**, s. 498; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 243. Bununla birlikte resmi şekle tabi işlemlerde bütün temsilcilerin aynı anda bulunması gerektiği durumlarda bu kuralın uygulanamayacağı hakkında bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 664.

¹⁶² Bu icazetin zımnen de verilebileceği, buna örnek olarak TK 21/3 uyarınca gönderilen teyit mektubuna itiraz etmeyen ticari temsilcinin bu işleme icazet vermiş sayılacağı hakkında bkz. Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 422. Benzer olarak, kollektif şirketi birlikte temsil etme yetkisini haiz temsilcilerden birinin sessiz kalması ile işleme icazet vermiş sayılabileceği yönünde bkz. Arslanlı, **Kollektif Şirketler**, s. 318. Ticari temsilcinin icazeti, tacirin/temsil olunanın yetkisiz temsilcinin yaptığı işleme icazet vermesinin sonuçlarıyla aynı olduğundan, orada geçerli olan hususlar kanaatimizce burada da uygulama alanı bulmalıdır. Dolayısıyla açık veya zımni olarak icazet verilebilmesinin yanında, örneğin dürüstlük kuralı uyarınca sözleşmeye itiraz edilmesinin beklenmeyeceği hâllerde de (ayrıntılı bilgi için bkz. Ayfer Kutlu Sungurbey, **Yetkisiz Temsil**, İstanbul, Yasa Yayınları, 1988, s. 60) icazet verilmiş sayılmalıdır. Yetkisiz temsil bakımından benzer durumlar için bkz. aş. Üçüncü Bölüm, III, A.

¹⁶³ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 141; Uslan, **a.g.m.**, s. 661; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 289.

hakkında verilmesi gerekmektedir¹⁶⁴. Bununla birlikte ticari temsilcilerin birbirlerine belirli tür işlemler için temsil yetkisi verebilecekleri kabul edilmektedir¹⁶⁵.

Öte yandan birlikte temsil yetkisini haiz ticari temsilcilerin ayrı ayrı temsil yetkisine sahip oldukları istisnai durumlar da söz konusu olmaktadır. Buna göre, kanunda düzenleme bulmasa bile öğretide her ticari temsilcinin pasif temsil yetkisinin olduğu ifade edilmektedir¹⁶⁶. Fakat ticari temsilcinin temsil yetkisi şube ile de kısıtlanmışsa, bu hâlde pasif temsil yetkisi bu şube (veya merkez) ile sınırlı olacaktır¹⁶⁷. Bunun yanında hakkın korunması için yapılması gereken işler bakımından da bu esas kabul edilmektedir¹⁶⁸.

(2). Şube ile sınırlandırma

“Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması” kenar başlıklı BK 549’da düzenlenmiş olan bir diğer sınırlama, ticari temsilcinin temsil yetkisinin bir veya birden fazla¹⁶⁹ şube ile sınırlandırılmasıdır. Bu hâlde ticari temsilci işletmenin konusuna giren tüm işlemleri değil, şubenin konusuna giren işlemleri yapmaya yetkili olacaktır. Dolayısıyla yapılabilecek işlemlerin hukuki niteliği bakımından esasen bir

¹⁶⁴ Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 243; aynı yönde bkz. Uluşan, **a.g.m.**, s. 663; İsmail Kırca, “Ticaret Şirketlerinde Birlikte Temsile Yetkili Kişilerin Birbirlerine Tek Başına İşlem Yapma Yetkisi Vermeleri”, **AÜHFD**, Y. 2008, C. 57, S. 3, s. 460. İzin işlem gerçekleşene kadar her zaman geri alınabileceği yönünde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 288.

¹⁶⁵ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 171; Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 492; Kırca, **Birlikte Temsil**, s. 461 vd. Bununla birlikte söz konusu temsilcilerden birinin, diğerini münferiden temsil yetkisini haiz olacak şekilde yetkilendiremeyeceği yönünde bkz. Reisoğlu, **a.g.e.**, s. 30.

¹⁶⁶ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 171; İmregün, **Genel İlkeler**, s. 151; Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 491; Uluşan, **a.g.m.**, s. 662; Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 423; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 145; Arkan, **a.g.e.**, s. 194; Teoman, **a.g.m.**, s. 237; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 744. Bununla bağlantı olarak ticari temsilcilerden birisinin temsil yetkisinin sona ermesi hâlinde bile diğerinin pasif temsil yetkisini koruyacağı hakkında bkz. Uluşan, **a.g.m.**, s. 660; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 135. Kalan ticari temsilcinin aktif temsil yetkisini haizmiş gibi taciri tek başına temsil etmesine sessiz kalan tacirin söz konusu temsilciyi münferiden ticari temsilci olarak atadığının kabul edilmesi gerektiği yönünde bkz. Uluşan, **a.g.m.**, s. 660.

¹⁶⁷ Anonim şirketlerdeki yönetim kurulu üyeleri yönünden benzer durum için bkz. Oğuz İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, Yenilenmiş 4. bs., İstanbul, Yasa Yayınları, 1989, s. 220.

¹⁶⁸ Uluşan, **a.g.m.**, s. 662; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 146; Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 423. Yazar ayıp ihtarında bulunmayı örnek olarak göstermektedir. Şener ise TK 281 hükmünden yola çıkarak aynı sonuca ulaşmaktadır (Şener, **Ticari Temsilci**, s. 295).

¹⁶⁹ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 151.

sınırlandırma olmamaktadır. Ticari temsilcinin yetkisinin şube ile sınırlandırılması istisnai olduğundan bu durumun açıkça belirtilmesi gerektiği ifade edilmektedir¹⁷⁰.

Anılan sınırlandırmanın iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edebilmesi için söz konusu birimin hukuken de bir şube sayılması gerekmektedir¹⁷¹. Bu kapsamda, ticari temsilcinin yetkisinin yalnızca merkezin işleriyle sınırlı olup olamayacağı konusunda öğretide görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Merkezin dış ilişkiler yönünden bağımsızlığı ve ekonomik bakımdan şubeden farkının olmaması sebebiyle ticari temsilcinin yetkisinin merkezle sınırlandırılabilmesi görüşü yanında¹⁷²; bunun mümkün olmayacağını savunan bir görüş de bulunmaktadır¹⁷³. Kanaatimizce şube kavramının dar yorumlanmaması gerekip hukuki ve ekonomik niteliği açısından şubeye benzerliği dolayısıyla ticari temsilcinin temsil yetkisi merkezle sınırlanabilir. Hatta, merkezin de esasen bir şube sayılmasından bahisle, ticari temsilcinin temsil yetkisini merkez ve bir veya birkaç şube ile sınırlandırmasında da bir engel yoktur.

Ticari temsilcinin temsil yetkisinin şube ile sınırlandırılmasının en sık karşılaşılan örneklerinden biri bankalardır¹⁷⁴. Hatta banka şube müdürleri

¹⁷⁰ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 418; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 151; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 249. Buna karşın bkz. Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 491. Yazar, şubeye atanan temsilcinin şubenin işi kapsamında olmayan bir hukuki işlem gerçekleştirmesi hâlinde karşı tarafın çoğu zaman iyiniyetli değerlendirilemeyeceğini ifade etmektedir. Gerçekten de temsilciye örtülü bir ticari temsil yetkisi verilmesi mümkünken şube müdürünün ya da ticari temsil yetkisini haiz başka bir şube çalışanının temsil yetkisinin, somut olayda aksini değerlendirmeye yöneltecek bir olgu yoksa, şube ile sınırlı olduğu kabul edilebilir. Tescil edilmemiş olan bu sınırlandırmanın ileri sürülebilmesi için üçüncü kişinin iyiniyetli olmadığı ispat edilmelidir. Bu bağlamda yazarın ileri sürdüğü görüş kabul görürse, şube çalışanlarının şube ile sınırlı bir temsil yetkisi olduğu çoğu zaman ileri sürülebilecektir.

¹⁷¹ Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 491; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 149; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 742; Arkan, **a.g.e.**, s. 194; şube kavramı için bkz. İsmail Doğanay, “Temsil ve imza yetkisini haiz banka memurlarının, bu yetkilerinin geri alınması halinde, keyfiyetin ilanı şart mıdır?”, **Batider**, Y. 1968, C. IV, S. 4, s. 681 vd.

¹⁷² Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 325; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 150; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 252; Ayhan/Çağlar/Özdamar, **a.g.e.**, s. 453. Merkezin de bir şube olmasından bahisle aynı yönde İmregün, **Genel İlkeler**, s. 151. Benzer şekilde “merkez şube” kullanımı için bkz. Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 742. Yazar ticari temsilcinin yetkisinin merkez şubeyle veya diğer şubeyle/şubelerle sınırlandırılabilmesini ifade etmiştir [Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 742].

¹⁷³ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 171.

¹⁷⁴ Akyazan, **a.g.m.**, s. 271. Bankanın şubelerinin ticari temsilci veya ticari vekiller tarafından yönetildiği hakkında bkz. Doğanay, **a.g.m.**, s. 682. Bununla birlikte “...banka şube müdürleri organ

bakımından kanunen izin verilen iki sınırlama çoğu zaman aynı anda uygulanmakta, şube müdürlerine aynı zamanda birlikte temsil yetkisi verilmektedir¹⁷⁵. Banka şube müdürleri de birer ticari temsilci olduklarından bunların temsil yetkileri ancak BK 549 hükmüne göre sınırlandırılabilir¹⁷⁶.

Bir ticari temsilcinin yetkisinin şubeyle sınırlandırılması hâlinde, yetkisi sınırlandırılmamış bir diğer ticari temsilcinin yetkisinin bundan etkilenip etkilenmeyeceği sorunu da gündeme gelmiştir. Şener, bu durumda tam yetkili ticari temsilcinin şube yönünden yetkilerinin sınırlanacağını, zira bu ikisinin yan yana olamayacağını ileri sürmüştür¹⁷⁷. Fikrimizce, şube işleri bakımından hem yetkisi şubeyle sınırlı ticari temsilcinin hem de tam yetkili ticari temsilcinin aynı anda yetkili olması mümkündür¹⁷⁸. Bu durum, bir ticari işletmeye atanan ve her biri münferiden temsil yetkisini haiz olan ticari temsilcilere benzetilebilir.

Bu bahiste TK 40/4'e ayrıca değinmek gerekmektedir. Hükme göre: *"Merkezleri Türkiye dışında bulunan ticari işletmelerin Türkiye'deki şubeleri ... için yerleşim yeri Türkiye'de bulunan tam yetkili bir ticari mümessil atanır. Ticari işletmenin birden çok şubesi varsa, ilk şubenin tescilinden sonra açılacak şubeler yerli ticari işletmelerin şubeleri gibi tescil olunur."* Hükümden de anlaşıldığı üzere ticari temsilcinin yetkisi doğal olarak şubenin işleri ile sınırlı olmakla birlikte, *"tam yetkili"* ibaresinden dolayı bu ticari temsilcilerin temsil yetkisi birlikte temsil ile

sayılmadıkları takdirde en azından ticari mümessil niteliğini haiz..." oldukları yönünde bkz. Reisoğlu, **a.g.e.**, s. 32. Banka şube müdürleri bir ticari temsilci olabileceği gibi, TK 371/3 uyarınca temsil yetkisi bir şube ile sınırlandırılmış organsal temsilci de olabilirler.

¹⁷⁵ Nitekim eskiden ticari temsilci ve ticari vekile ilişkin düzenlemelerin yanı sıra istisnai bir kural olarak değerlendirilen ve bankalardaki birinci ve ikinci derece imza yetkilileri şeklindeki uygulamanın kanunen de kabul edildiğini gösteren (önceki mülga kanunlarda ve) mülga 4389 sayılı Bankalar Kanunu 9/5'te yer alan *"birinci derecede imza yetkisini haiz görevli"* ibaresi BankK'da yer almamıştır. Buna rağmen birinci ve ikinci dereceden imza yetkililerinin olması, mevcut hükümler bakımından her iki sınırlamanın da aynı anda uygulanması suretiyle mümkündür. Konu hakkında bkz. Doğanay, **a.g.m.**, s. 680 vd.

¹⁷⁶ Mülga 7129 sayılı Bankalar Kanunu'nun 44. maddesinde yer alan kredi açma limitlerine aykırı bir şekilde kredi tahsisinde bulunan banka şubesi müdürünün yaptığı işlemin bankayı bağlayacağına ilişkin karar hakkında bkz. Akyazan, **a.g.m.**, s. 276 vd.

¹⁷⁷ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 251.

¹⁷⁸ Kırca, bir şube için birlikte temsil yetkisini haiz birkaç ticari temsilci atanabileceği gibi, yetkisi şube ile sınırlandırılan ticari temsilcinin, tam yetkili ticari temsilciyle birlikte temsil yetkisini haiz olacak şekilde de yetkilendirilebileceğini ifade etmiştir (Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 151).

sınırlandırılmaz¹⁷⁹. Kanaatimizce böyle bir işletmenin Türkiye’de başka şubeler açması hâlinde, hâlâ hiçbir sınırlandırmaya tabi olmayan bir ticari temsilcinin mevcudiyeti gerekeceğinden en az bir ticari temsilcinin Türkiye’de bulunan tüm şubeler açısından yetkili olması gerekir.

Temsil yetkisi şube ile sınırlandırılmış olan ticari temsilcinin, bu sınırlandırmaya aykırı olarak yaptığı işlemler yetkisiz temsil hükümlerine tabi olacaktır¹⁸⁰. Tacir, sınırlamayı ticaret siciline tescil ettirdiği takdirde herkese karşı yetkisizlik iddiasında bulunabilecektir. Ancak bu sonucun kambyo senetleri yönünden uygulanması hususunda akla bazı soru işaretleri gelebilir. Nitekim öncesinde de değinildiği üzere kambyo senetleri bakımından geçerli olan soyutluk ilkesi gereğince, senedi iktisap eden kimselerin senedin düzenlenmesine veya devredilmesine neden olan temel ilişkilerin geçerliliğini incelemelerine gerek olmamaktadır¹⁸¹. Burada ise yetkisi şube ile sınırlanmış ticari temsilcinin, bir başka şubenin alanına giren konu hakkında kambyo taahhüdünde bulunması durumunda hangi hükümlere öncelik verileceği sorusu gündeme gelecektir. Kanaatimizce burada kambyo hukukundaki kurallara üstünlük tanınarak; yetkisi bir şube ile sınırlandırılmış olan ticari temsilcinin bir başka şube ile ilgili kambyo taahhüdünde bulunması hâlinde de tacir, yetkisizlik def’ini bir mutlak def’i şeklinde ileri süremeyecektir. Bu def’i, bir şahsi def’i olarak kambyo hukuku kurallarına göre, senedi bilerek tacirin zararına hareket ederek iktisap eden hamile karşı ileri sürülebilecektir. Ancak BK 548/1 gereği tacir, temel ilişkinin karşı tarafına, söz konusu def’iyi onun iyiniyetli olmadığını ispatladığı takdirde ileri sürme imkânına sahip olmalıdır.

(3). Sınırlamaların tescil edilmesi

¹⁷⁹ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 250.

¹⁸⁰ Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 742.

¹⁸¹ Ticari temsilcinin kambyo taahhüdünde bulunma yetkisi konusunda ticari işletmenin amacına girmemenin ancak şahsi def’i olarak ileri sürülebileceği hakkında bkz. yuk. İkinci Bölüm, I, A, 1, (b).

Kanunun cevaz verdiği sınırlamalara ilişkin olarak BK 549/3'te "*Temsil yetkisine ilişkin yukarıdaki sınırlamalar, ticaret siciline tescil edilmedikçe, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm doğurmaz.*". Dolayısıyla anılan bu sınırlamaların herkese karşı ileri sürülebilmesi için ticaret siciline tescil edilmiş olması gerekmektedir¹⁸². Ticari temsilcilerin temsil yetkisi baştan itibaren bu sınırlamalarla tescil edilebileceği gibi anılan sınırlamaların sonradan da yapılması mümkündür¹⁸³. Keza çeşitli sınırlamalar aynı zamanda tescil edilebilir¹⁸⁴.

Bilindiği üzere ticari işletmenin tescili ticari işletme niteliğinin ve tacir sıfatının kazanılması açısından açıklayıcı nitelikte olduğu için ticari işletme baştan itibaren hiç tescil edilmemiş olabilir ya da işletme tescil edilmekle birlikte ticari temsilcinin sicile tescil edilmemiş olması ihtimali de vardır. Bu hâlde ticari işletme ve ticari temsilci sicile tescil edilene kadar iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edebilecek bir sınırlandırma yapılamayacaktır¹⁸⁵.

Şube işleri ve birlikte temsil sınırlamaları, ticaret siciline tescil edilmedikçe, "*iyiniyetli üçüncü kişilere*" karşı hüküm doğurmaz (BK 549/3). Bunlar tescil edilmemişse üçüncü kişiler kural olarak iyiniyetli sayılırlar (MK 3/1)¹⁸⁶. Öğretide tescil edilmeyen bu sınırlamaların üçüncü kişilere karşı ancak bunları bildikleri takdirde ileri sürülebileceği görüşü hakimdir¹⁸⁷. Üçüncü kişinin sınırlamayı bildiğinin ispatı, noter yoluyla ulaştırılmış bir sirkülerle mümkün olmaktadır¹⁸⁸. eBK 451'de, bugünkü BK 549/3'teki fıkra karşılık gelen bir düzenleme yer almamaktaydı. Dolayısıyla anılan sınırlamaların tescil edilmemesi durumunda eTK

¹⁸² Poroy/Yasaman, **a.g.e.**, s. 259. Anılan düzenlemenin, üçüncü kişiler yönünden temsilciyle işlem gerçekleştirmeden önce ticaret sicili kayıtlarını inceleme gerekliliğini doğurduğu hakkında bkz. Mehmet Emin Bilge, **Ticaret Sicili**, İstanbul, Beta, 1999, s. 171. Bu bilgilenme yükümü, tacir olup olmadığı fark etmeksizin tüm kişiler açısından geçerlidir; konu hakkında bkz. Bilge, **a.g.e.**, s. 175-176.

¹⁸³ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 151.

¹⁸⁴ İmregün, **Genel İlkeler**, s. 151; Arkan, **a.g.e.**, s. 195; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 305.

¹⁸⁵ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 317; Teoman, **a.g.m.**, s. 229. Aynı kural yetkinin şube ile sınırlandırılması bakımından da geçerlidir; bu konuda bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 247.

¹⁸⁶ İmregün, **Genel İlkeler**, s. 149; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 744.

¹⁸⁷ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 326; Teoman, **a.g.m.**, s. 236; Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 171; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 152; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 744.

¹⁸⁸ Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 744.

39/2'deki “Tescili lazım geldiği halde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı gerekirken ilan edilmemiş olan bir husus ancak bunu bildikleri ispat edilmek şartıyla, üçüncü şahıslara karşı dermeyeran edilebilir.” hükmü devreye girmektedir¹⁸⁹. Bu sebeple söz konusu sınırlamalar, üçüncü kişilere ancak bunları bildikleri (müspet vukuf) hâllerde hüküm ifade edecekti¹⁹⁰.

Oysa TK 36/4'te tescil edilmeyen hususların üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi için bu kimselerin anılan hususları muhakkak bilmeleri şartı aranmamış; bilmeleri gerekmeleri de yeterli görülmüştür¹⁹¹. Durum böyle olmakla birlikte, ilgili sınırlamaların tescil edilmemesi durumu hâlihazırda BK 549/3'te düzenlendiğinden, artık TK 36/4 hükmünü uygulamaya da gerek kalmayacaktır. BK 549/3'te tescil edilmeyen sınırlandırmaların iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm doğurmayacağı ifade edilmiştir. Öyleyse, bu kuralın mefhum-u muhalifinden çıkan sonuca göre, eğer anılan sınırlamalar tescil edilmemişse, iyiniyetli olmayan üçüncü kişilere karşı ileri sürülmeleri mümkün olacaktır. Üçüncü kişinin iyiniyetli sayılması içinse yalnızca bir olguyu bilmemesi yeterli değildir; aynı zamanda durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermesi de gerekmektedir (MK 3/2). Diğer bir anlatımla üçüncü kişi, söz konusu sınırlamayı “bilmiyor” ya da “bilmesi de gerekmiyorsa” iyiniyetlidir¹⁹². Tacirin bunun aksini ispatlaması hâlinde ise artık söz konusu sınırlamalar bu kimseye karşı ileri sürülebilmelidir¹⁹³. Nitekim varılan bu sonuç, TK 36/4 hükmü ile de uyum göstermektedir.

¹⁸⁹ Örneğin anonim şirketi temsil yetkisini haiz kişilere TK 371/3 (eTK 321/2) uyarınca tescil edilmesi gerekip de tescil edilmemiş sınırlamaların, üçüncü kişilere karşı ancak bunları bildikleri (eTK 39) takdirde ileri sürülebileceği yönünde bkz. Halil Arslanlı, **Anonim Şirketler: II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller**, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1960, s. 145. Konu hakkında bkz. aş. Üçüncü Bölüm, II, B, 3.

¹⁹⁰ Bilge, **a.g.e.**, s. 199.

¹⁹¹ Abuzer Kendigelen, **Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, Güncellenmiş 2. Basıdan 3. (Tıpkı) bs., İstanbul, On İki Levha, 2016, s. 71-72; müspet vukuf olgusunun genişlediği hakkında bkz. Arslan Kaya, **Notlu Türk Ticaret Kanunu**, Güncellenmiş 7. bs., İstanbul, Beta, 2018, s. 15.

¹⁹² Söz konusu olgunun ispatı açısından bkz. Akkanat, **a.g.e.**, s. 79 vd.

¹⁹³ *Karahan* üçüncü kişilerin bilmelerini veya bilmeleri gerektiğini müspet vukuf olarak ifade etmiştir (Karahan, **a.g.e.**, s. 341).

Öte yandan ticaret sicilindeki yetki sınırlamasına ilişkin kayıt ile üçüncü kişiye gönderilen sirküler arasında farklılık olması hâlinde hangisinin esas alınacağı sorusu da gündeme gelebilir. Bu konuda *Karayalçın*, şu örneği vermiştir: Bir kişiye kambiyo senedini düzenleme yetkisi içeren bir vekâletname vermek suretiyle söz konusu kişiyi ticari temsilcisi tayin eden tacir, aynı gün ticaret sicilinde bu kişinin imza yetkisini çift imza ile sınırlandığını tescil ve ilan ettirirse; tacir iyiniyetli üçüncü kişiye karşı bu sınırlamayı ileri süremeyecektir, zira vekâletnameye güvenerek işlem yapan üçüncü kişi bakımından TK 36/3 uygulanmayacaktır¹⁹⁴. Bu görüşe katılmakla birlikte, bu ikisinin aynı günde gerçekleşmediği durumlar da ayrıca incelenmelidir. Kanaatimizce burada zamansal olarak bir değerlendirme yapılmalıdır.

Söz konusu sirküler üçüncü kişiye sınırlamanın tescilinden sonra gönderilmişse o hâlde bu sirküler esas alınmalıdır. Zira anılan sirküler esasen “diğer sınırlamaların” üçüncü kişilere bildirilmesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla sicilde bir yetki sınırlaması yoksa da üçüncü kişiye gönderilen bu sirküler, tacirin ilgili kişiye karşı BK 549/4 hükmüne dayanmasını sağlayacaktır.

Buna karşılık temsil yetkisinin sınırlamasının tescili sonradan yapılırsa, artık TK 36/3 gereği sicilin olumlu etkisi devreye girecektir. Örneklendirecek olursak, tacirin üçüncü bir kişiye göndermiş olduğu sirkülere göre temsilcinin birlikte temsil yetkisi ile kısıtlanmadığı varsayımında; anılan sınırlama sonradan sicile tescil edilirse üçüncü kişi, artık TK 36/3 uyarınca temsilcinin temsil yetkisinin birlikte temsil ile sınırlandırıldığını bilmediğini ileri süremeyecektir. Keza bu hüküm BK 42/3 hükmüne de bir anlamda istisna teşkil etmekte, ticaret siciline tescil üçüncü kişiye yapılan bildirim niteliğini taşımaktadır. Bununla birlikte, kanaatimizce birçok hâlde tacirin ticaret siciline dayanması MK 2’ye aykırılık teşkil edecektir¹⁹⁵. Zira tacir

¹⁹⁴ Karayalçın, **Kambiyo Senetleri**, s. 48 dpn. 23; Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 482 dpn. 2.

¹⁹⁵ Hakkın kötüye kullanılması hakkında bkz. Oğuzman/Barlas, **a.g.e.**, s. 284 vd. Bahsi geçen örnekten farklı bir durum ele alınsa da yaratılan hukuki görünüşün ticaret sicilindeki kayıttan farklı olması durumlarında, bu görünüşe itibar edilmesi gerekip gerekmediği, diğer bir deyişle TK 36/3 (eTK 39/1) hükmünün mutlak nitelikte olup olmadığına dair görüşlerin değerlendirmesi için bkz. Bilge, **a.g.e.**, s. 178 vd. Yazar, ancak hakkın kötüye kullanılması durumlarında, tacirin “*kötüniyetli olarak oluşturduğu hukuki görünüm nedeniyle, sicile bakmanın gereksiz kabul edildiği durumlarda*” sicilin olumlu etkisine dayanamaması gerektiğini ileri sürmüştür (Bilge, **a.g.e.**, s. 182). Öte yandan birlikte temsil yetkisi tescil ettirilmiş temsilcilerden birinin, üçüncü bir kişiyle sürekli olarak temsil olunan/tacir adına tek başına hukuki işlem yapmasına itiraz etmeyen tacirin sonradan yetkisiz temsil

üçüncü kişiye bir imza sirküleri gönderdiği vakit, bu kimsede tacirin kendisine iletmiş olduğu sirkülere göre hareket etme konusunda haklı bir güven oluşturmaktadır. Söz konusu durum, hakkın kötüye kullanıldığı hâllerden, uyandırılan güvene aykırı bir davranışta bulunulması kapsamında değerlendirilebilecektir. Bilhassa tacirin bizzat sirküler göndermiş olduğu durumlarda, yarattığı hukuki görünüş sebebiyle tacir, temsilcisinin üçüncü kişiyle yaptığı işlemle bağlı olacaktır.

(b). Diğer Sınırlamalar

Ticari temsilcinin yönetim yetkisi iç ilişkide dilendiği gibi sınırlanabilirken bu sınırlandırmalar üçüncü kişilere karşı kural olarak ileri sürülemezler¹⁹⁶. Tescil edilemeyen söz konusu sınırlamalar talimat niteliğindedir¹⁹⁷. Temsilcinin talimatın dışına çıkarak üçüncü kişiyle bir hukuki işlem gerçekleştirmesi durumunda, tacir söz konusu işlemle bağlı olacak, ancak temsilciye rücu edebilecektir¹⁹⁸.

Yukarıda anılan sınırlamalar (BK 549) haricindekiler, ticaret siciline tescil edilseler dahi iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemezler (BK 549/4)¹⁹⁹.

iddiasında bulunmasının hakkın kötüye kullanılması teşkil edeceğine dair yabancı mahkeme kararı için bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 142 dpn. 41.

¹⁹⁶ Teoman, **a.g.m.**, s. 231.

¹⁹⁷ İmregün, **Genel İlkeler**, s. 152; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 744. Öğretide kabul edildiği üzere talimat, temsil yetkisinin sınırlandırılması anlamına gelmemektedir; bu sebeple adi temsil yönünden de sadece iç ilişkide geçerli olacağı ifade edilmektedir, konu hakkında bkz. von Tuhr, **a.g.e.**, s. 347. Hatta yazara göre, üçüncü kişinin söz konusu talimattan haberdar olması durumunda dahi, bu talimat kendisine karşı ileri sürülemez (von Tuhr, **a.g.e.**, s. 347). Keza talimatın iç ilişkiyle ilgili olduğu hakkında bkz. Akyol, **a.g.e.**, s. 116-118; buna karşın talimatın bir yetki sınırlandırması olduğu; üçüncü kişinin iyiniyetini koruyucu hükümler saklı kalmak kaydıyla, talimata aykırı hareket eden temsilcinin yetkisiz temsil hükümlerine tabi olacağı hakkında bkz. Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 239; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 766; Eren, **a.g.e.**, s. 500.

Ticari temsil yönünden yetki sınırlamalarının talimat gibi değerlendirilmesindeki amaç, bunların kural olarak yalnızca iç ilişkide hüküm ifade edeceğini belirtmektir. Yoksa tacirin beyanının, bir yetki sınırlandırması mı yoksa bir talimat niteliğinde mi olduğu ayrımı yapmanın, bunların her ikisi de iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceğinden pratik olarak bir sonucu bulunmamaktadır.

¹⁹⁸ İmregün, **Genel İlkeler**, s. 149.

¹⁹⁹ Poroy/Yasaman, **a.g.e.**, s. 258; İmregün, **Genel İlkeler**, s. 152. Bu yönde örnek olarak bkz. Yargıtay12. HD'nin 01.07.2013 tarih ve 17167/24427 sayılı kararı: “Somut olayda 22.05.2009 tarihli Ticaret Sicil Gazetesinde yayınlanan 06.04.2009 tarihli yönetim kurulu karar tutanağının (1) numaralı paragrafının (b) bölümünde A. A grubu imza yetkilisi olduğu, aynı tutanağın (2) numaralı

Öğretideki hâkim görüşe göre, anılan sınırlamalar, ancak üçüncü kişilerin müspet vukufu hâlinde ileri sürülebilecektir²⁰⁰. Bununla birlikte, BK 549/4'te yer alan “iyiniyet” kavramı, MK 3/2 gereği “*bilmeyi gerekmeyi*” de kapsadığı için, üçüncü kişilerin somut olayın gereklerine göre, diğer sınırlamaları da bilmeleri gerektiklerinin ispat edilmesi durumunda anılan sınırlamalar bu kimselere karşı ileri sürülebilmelidir²⁰¹. Bununla birlikte söz konusu sınırlamaların ticaret siciline tescil edilmiş olması, üçüncü kişilerin bunları bildikleri anlamına gelmez (TK 549/4).

B. Ticari Vekil Bakımından

Ticari vekilin temsil yetkisi ticari temsilciden daha dar kapsamlıdır. Bununla birlikte ticari temsilcide olduğunun aksine tüm ticari vekiller için neredeyse standartlaşmış tek tip bir temsil yetkisi yoktur²⁰². Ticari vekilin temsil yetkisi tacirin vekili görevlendirdiği işin niteliğine bağlı olup her bir ticari vekilin temsil yetkisinin kapsamı da buna göre değişkenlik gösterebilmektedir. Bu sebeple ticari temsilciliğe

paragrafının (b) bölümünde de B grubu imza yetkilisininde münferiden atacağı imza ile borçlu şirketi temsile yetkili olduğunun belirtilmektedir. Takip dayanağı bono 18.11.2011 tanzim tarihli olup bu tarih A. A. temsile yetkili olduğu süre içinde kalmaktadır. Yukarıdaki açıklamalar karşısında bononun tanzim tarihinden önce yönetim kurulu kararı ile borçlu şirketin temsili konusunda 300.000,00TL miktarla sınırlı olarak A ve B grubu temsilcilerin müşterek imzasını taşıması koşulu getirilmiş ve bu sınırlama 22.5.2009 tarihli ticaret sicil gazetesinde yayımlanmış olsa da 3.kişilere karşı ileri sürülemeyeceğinden yetkili Abat Abat'ın imzasını taşıyan bono nedeniyle borçlu şirket sorumludur.” (<https://www.lexpera.com.tr>, 09.10.2019).

²⁰⁰ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 326; Poroy/Yasaman, **a.g.e.**, s. 258; İmregün, **Genel İlkeler**, s. 151; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 745; Ali Bozer/Celal Göle, **Ticari İşletme Hukuku**, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. bs., Ankara, BTHAE, 2018, s. 122; Necla Akdağ Güney, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, Genişletilip Güncelleştirilmiş 2. bs., İstanbul, Vedat, 2016, s. 123. Örneğin, sürekli iş ilişkisi içinde olunan kişilere, diğer sınırlamaları içeren belgenin noter aracılığı ile tebliğ ettirilerek söz konusu sınırlamaların bu kimselere karşı ileri sürülebileceği yönünde bkz. Teoman, **a.g.m.**, s. 235. Öte yandan diğer sınırlandırmaların, üçüncü kişilere uygun araçlarla duyurulmuş olması hâlinde bile hüküm ifade etmeyeceği hakkında bkz. Tekil, **a.g.e.**, s. 198.

²⁰¹ Sınırlamaların üçüncü kişilere ileri sürülebilmeleri için bu kimselerin ilgili sınırlamaları “*bilmeleri*” veya “*bilecek durumda olmaları*” gerektiği hakkında bkz. Arkan, **a.g.e.**, s. 195; Kayar, **a.g.e.**, s. 372-373.

²⁰² Standartlaşmış yetki ile kastedilen, ticari temsilcinin hangi işletmede, hangi görevde bulunursa bulunsun tüm durumlar için kanun tarafından temsil yetkisinin kapsamının opsiyonsuz ve emredici bir biçimde düzenlenmiş olması ve bu yetkinin dış ilişkide ancak kısıtlı hâllerde sınırlandırma yoluyla çeşitlendirilmesinin mümkün olmasıdır. Keza ticari temsilcinin temsil yetkisinin standardize edilmiş olduğu yönünde bkz. Fahiman Tekil, **Ticari İşletme Hukuku**, İstanbul, Tekil Yayıncılık, 1990, s. 198. Buna karşın ticari vekilin temsil yetkisinin “tipik” olarak düzenlendiği yönünde bkz. Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 428.

ilişkin hükümlerin daha ziyade emredici, ticari vekile ilişkin olanların ise yorumlayıcı olduğu ifade edilmektedir²⁰³.

BK 551 uyarınca ticari vekil işletmeyi yönetmek ya da işletmenin bazı işlerini yürütmek üzere atandığından çeşitli görevler bakımından yetkilendirilebilmektedir. Oysa BK 547’de geçen “*işletmeyi yönetmek*” ibaresinden ticari temsilcinin her durumda işletmeyi yönetmek için atandığı anlaşılmaktadır. Yani ticari temsilci bütün işletmenin yöneticisi pozisyonundadır. İşte, her ikisinin de ticari işletmeyi yönetmek üzere atanması hâlinde, ticari vekilin temsil yetkisinin daha dar olmasından dolayı aralarındaki fark daha net bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Örneğin, bir fabrikaya atanan müdürün ticari temsilci olduğu sonucuna varılırsa, önceki başlıklarda değinildiği üzere, fabrika müdürü neredeyse her hukuki işlemi yapmaya yetkili olacaktır. Diğer yandan bu kişinin bir ticari vekil olarak atandığı kabul edilirse artık o fabrika müdürü olarak ancak alışılmış/olağan işleri yapabilecek (BK 551/2), diğer işlemler bakımından yetkisiz temsil hükümleri devreye girecektir.

Pratik sonucu bu denli önemli olmasına rağmen özellikle her iki tacir yardımcısının da örtülü olarak atanabilmeleri sebebiyle bu kişilerin hukuki niteliklerinin tespitinde belirsizlikler yaşanmaktadır²⁰⁴. Bu sorun, tacir yardımcısının tescil edilmiş olması hâlinde büyük ölçüde çözülmektedir. Zira vekilin tescil edilememesi sebebiyle tacirin tescil ettirdiği tacir yardımcısının ticari temsilci olarak atandığı anlaşılmaktadır. Böyle olmakla birlikte, tescil edilmiş tacir yardımcısının mutlak biçimde ticari temsilci olarak kabul edilmesi de doğru değildir. Küçük bir ihtimal de olsa ticari vekilin de yanlışlıkla/ihmali olarak ticaret siciline tescil edilmesi söz konusu olabilir. *Teoman* bu tescilin kişinin ticari temsilci olduğuna dair bir karine oluşturduğunu ifade etmektedir²⁰⁵. Dolayısıyla bu varsayımda tescil edilmiş bir tacir yardımcısının aslında ticari vekil olduğunu ispat yükü tacir üzerinde olacaktır. Tacir üçüncü kişinin bu durumu bildiğini veya bilmesi gerektiğini ispat

²⁰³ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 172; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 748.

²⁰⁴ Bu noktada kanunda ayırt ediciliği sağlamaya yönelik bir düzenlemenin olması gerektiği yönünde bkz. Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 495. Nitekim Alman hukukunda ticari temsilci ancak açık bildirimle atanabilmektedir (Ulusán, **a.g.m.**, s. 642).

²⁰⁵ *Teoman*, **a.g.m.**, s. 243.

edecek olursa sorumluluktan kurtulacaktır; aksi durumda anılan tacir yardımcısı ticari temsilci olarak kabul edilecektir. Fikrimizce bu sonuç güven teorisi bakımından da yerindedir.

Diğer yandan tacir yardımcısının ticari temsilci tarafından atanması hâlinde de bu kişinin vekil olduğu sonucuna ulaşılabilecektir. Nitekim ticari temsilcinin, bir başka ticari temsilci tarafından atanması mümkün değildir²⁰⁶.

Bu hâllerin dışında ve tacirin açık bir iradesinin olmadığı durumlarda *Arslanlı*, genel yetkili bir temsilcinin aksi açıklanmamışsa ticari temsilci olduğunun kabul edilmesi gerektiğini ifade etmiştir; zira yazara göre, ticari vekilin temsil yetkisinin üçüncü kişilere açık ya da örtülü biçimde açıklanması gerekmektedir²⁰⁷. *İmregün* ise benzer olarak belirsizlik durumunda iyiniyetli üçüncü kişinin korunması ve örneğin, ticari vekil tarafından yetkisiz olarak düzenlenen kambiyo senedinin taciri bağlaması gerektiğini savunmuştur²⁰⁸. *Poroy/Yasaman*, tescilin olmaması durumunda tacir yardımcısının davranışlarına ve kullandığı yetkilere bakılması gerektiğini ifade etmiştir, örneğin açıkça izinsiz olarak kambiyo taahhüdünde bulunmasına karşın işletme sahibinin buna icazet verdiği durumlarda bu kişinin ticari temsilci olarak kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmüştür²⁰⁹. Benzer olarak *Kaya*, bu gibi durumlarda tacir yardımcısının taciri bağlayıcı olarak yapabildiği hukuki işlemlere bakılması gerektiğini belirtmiş; tacirin izin veya icazet verdiği işlemlerin olağanüstü nitelik taşıması hâlinde, kişinin ticari temsilci olarak kabul edilmesi gerektiğini ifade etmiştir²¹⁰. *Teoman*'a göre, vekâletnamede gösterilen yetkiler üzerinden bir değerlendirme yapılmalıdır, ancak burada hangi yetkilerin verildiğinden ziyade tacirin geniş bir temsil yetkisi verip vermediği araştırılmalıdır²¹¹. Yargıtay da son anılan görüşe yakın bir değerlendirme yapmakta; tacir yardımcısının vekâletnamede

²⁰⁶ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 128.

²⁰⁷ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 174.

²⁰⁸ Yazar, talimata aykırı davranan temsilciyi seçen tacirin sorumlu tutulmasının hakkaniyete uygun olacağını ileri sürmüştür (İmregün, **Genel İlkeler**, s. 155).

²⁰⁹ Poroy/Yasaman, **a.g.e.**, s. 260.

²¹⁰ Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 749.

²¹¹ Aynı zamanda tarafların tacir yardımcısını “genel müdür”, “görevli” gibi nitelendirmelerinin de belirleyici olmadığı yönünde bkz. Teoman, **a.g.m.**, s. 243.

gösterilen yetkilerini incelemekte ve temsilcinin geniş yetkilerle donatılıp donatılmamasına göre hukuki niteliğini tespit etmektedir²¹².

Kanaatimizce, ispat hukuku bakımından vekâletnamede yer alan yetkiler çoğu zaman belirleyici olsa da, eğer varsa temsilcinin bunların dışında haiz olduğu yetkileri de göz önüne alınarak karar verilmesi gerekmektedir. Örneğin, bir kimsenin öncelikle ticari vekil olarak atanması, sonrasında kendisine açık veya zımni olarak ticari temsilcilik yetkisi verilmesine karşın vekâletnamenin yenilenmemesi durumunda, bu kişinin vekâletnamesindeki yetkilere rağmen ticari temsilci olduğu şüphesizdir. Ya da vekâletnamede yer almamasına karşın tacirin temsilcinin giriştiği kambiyo taahhüdünü *benimsemesi* hâlinde temsilcinin bu konuda temsil yetkisinin olduğu kabul edilmelidir²¹³. Yine bu kapsamda güven teorisi gereği üçüncü kişi nezdinde oluşturulan hukuki görünüm de dikkate alınmalıdır.

1. Kanuni Kapsam

Ticari vekilin temsil yetkisinin kapsamı kanun tarafından ticari temsilcininki kadar kesin belirlenmemiştir. Bununla birlikte kanuni kapsam; BK 551/2'nin birinci cümlesinde ifade edilen olumlu kapsam ve BK 551/2'nin ikinci cümlesinde düzenlenen olumsuz kapsam şeklinde incelenebilir.

²¹² Bu hâlde her bir somut durum bakımından ayrı bir inceleme yapılmaktadır. Örneğin vekâletnamede kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisi yer almasa bile çok geniş yetkiler verilmesi hâlinde kişinin ticari temsilci olarak kabul edilmesi gerektiği yönünde bkz. Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 431. Örnek karar için bkz. HGK'nın 16.5.2018 tarih ve 2017-836/1097 sayılı kararı: *“Vurgulanmalıdır ki; yukarıda yapılan açıklamaların da ortaya koyduğu gibi, bir kişinin ticari vekil mi, yoksa ticari mümessil mi olduğunun çekişmeli bulunduğu hâllerde, öncelikle, o kişiye işletme sahibi (veya işletmeyi temsile yetkili kişi) tarafından verilen yetkilerin içerik ve kapsamı dikkate alınarak bir değerlendirme yapılmalıdır. Eğer verilen yetkiler, işletmenin hem olağan ve hem de olağanüstü nitelikteki bütün işlerinin idare edilmesine olanak tanıyan bir içerik ve genişlikte ise, ortada ticari mümessilin bulunduğu; buna karşılık, sadece olağan işlerle sınırlı bir yetki verilmiş ise, ticari vekilden söz edilmesi gerektiği kabul edilmelidir...”* (<https://www.lexpera.com.tr>, 08.10.2019).

²¹³ Örneğin bkz. Yargıtay 13.12.2018 tarih ve 2017-54/7931 sayılı kararı: *“...Mahkemece, davalı şirket yönünden davanın kabulüne, diğer davalı ... yönünden ise ...'nın 678. maddesi gereğince çekten dolayı bizzat sorumlu olması gerekmekte ise de Ağır Ceza Mahkemesi'nde verdikleri savunmada çekin tarafların bilgisi dahilinde tek imza ile şirket adına keşide olunduğu ve şirket tarafından benimsendiği gerekçesi ile davalı ... hakkında açılan davanın reddine karar verilmesi yerindedir...”* [ÜHFTHABD (yay. haz. Kendigelen et.al.), **Kararlar 2018**, s. 378-379].

(a). Olumlu Kapsam

Kanun, ticari vekilin yetkisinin belirlenmesinde bir çerçeve çizmiş olmakla birlikte, bu çerçevenin içerdiği yetkiler her durumda farklılık göstermektedir. Zira ticari vekilin temsil yetkisinin belirlenmesinde esas olan bu kişinin yürüttüğü iş olmaktadır²¹⁴. Yani ticari vekilin işletmedeki pozisyonuna göre yapabileceği işler, aynı zamanda onun temsil yetkisinin kapsamını oluşturmaktadır²¹⁵.

Ticari vekiller gördüğü işe göre ikiye ayrılmaktadır: Ticari işletmeyi yönetmek üzere yetkilendirilen bir ticari vekil genel yetkili²¹⁶; işletmenin bazı işlerini yürütmek üzere yetkilendirilen vekil ise özel yetkili/sınırlı yetkili ticari vekildir²¹⁷. Özel yetkili ticari vekillerin bir işletmede çok çeşitli görevler üstlenmesi söz konusu olabilir. Temsil yetkisini haiz bağlı tacir yardımcılarının ticari temsilci, ticari vekil ve pazarlamacıdan ibaret olduğu da göz önünde bulundurulduğunda, temsil yetkisi tacirin iradesine bağlı olan ve değişkenlik gösterebilen ticari vekillere çok fazla rastlanacağı açıktır. Özetle üçüncü kişilerle tacir adına hukuki işlemler yapmaya yetkili olan birçok çalışan aslında özel yetkili ticari vekildir. Öyle ki bir lokantadaki

²¹⁴ Nasıl ki ticari temsilcinin temsil yetkisinin belirlenmesinde anahtar kelimenin “işin ticari işletmeyle ilgili” olduğu söylenebilirse, ticari vekil için de bu kelimenin “ticari vekilin yürüttüğü iş” olduğu ifade edilebilir.

²¹⁵ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 172. *İmregün*, görülen işin üçüncü kişilerce nesnel biçimde anlaşılabilir olması gerektiğini ifade etmiştir (İmregün, **Genel İlkeler**, s. 154).

²¹⁶ *Karayalçın*, satış mağazasındaki görevli veya hizmetli (ve eBK’da düzenlenen fakat BK’ya alınmayan seyyar tüccar memuru) olmayan, ticari temsilci haricindeki temsilcilerin iyiniyetli üçüncü kişilere karşı genel yetkili ticari vekil olarak kabul edilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 494, 495). Fakat fikrimizce, BK 552 kapsamında olmayan her ticari vekilin genel yetkili vekil sayılmaması gerekir. Zira özel yetkili vekiller BK 552 ile sınırlı olmayıp bu kişilerin gördükleri iş dolayısıyla temsil yetkileri dışarıdan tespit edilebilir durumdadır (Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 172). Bu varsayım ancak üçüncü kişide haklı bir güven oluşturulması hâlinde mümkün olmalıdır. Bununla birlikte ‘genel müdür’ olarak görev yapan temsilcilerin en azından genel yetkili ticari vekil olarak kabul edilmesi gerektiği hakkında bkz. Taştan, **a.g.m.**, s. 324.

²¹⁷ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 428. Özel yetkili ticari vekilin tek bir işlemin görülmesi üzerine de atanabileceği yönünde bkz. Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 173. *Domaniç* vekilin temsil yetkisinin üçüncü kişilere karşı kural olarak genel yetkili olacağını, özel yetkili vekil olabilmesi için bunun yetkilerinin üçüncü kişilere açık veya zımni bir biçimde açıklanması gerektiğini ifade etmiştir (Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 330).

garson²¹⁸, bir otelin resepsiyonunda çalışan kişi, tezgahtar, bir departmanın müdürünün hepsi özel yetkili ticari vekil olabilmektedir.

Yetkinin kapsamı görülen işe göre tespit edildiğinden, bunu tayin eden kişi aslında tacir olmaktadır²¹⁹. Bu hâlde ticari vekilin temsil yetkisinin adi temsilciden bir farkı olmayacağı akla gelse de ticari vekilin yürüttüğü görev dış dünyaya yansıdığından²²⁰, temsil yetkisinin içeriği objektif olarak diğer kişilerce de öngörülebilir olmaktadır²²¹. Adi temsille arasındaki farkı ortaya koyan bir diğer husus BK'da yer alan karinedir²²². Bu karine BK 551/2'de şu şekilde ifade edilmiştir: “*Bu yetki, işletmenin alışılmış bütün işlemlerini kapsar.*”. Buna göre ticari vekilin türüne bakılmaksızın, yürüttüğü işin gerektirdiği tüm alışılmış/olağan işleri²²³ yapmaya yetkili olduğu karinesi getirilmiştir²²⁴. Bu sayede tacirin iradesinden ve işletmedeki iş bölümünden bağımsız olarak, ticari hayatın gereklerine ve işletmenin

²¹⁸ Teoman, **a.g.m.**, s. 241.

²¹⁹ Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 751. Tacirin iradesini güven teorisine uygun şekilde yorumlanması gerektiği hakkında bkz. İnceoğlu, **a.g.e.**, s. 189 dpn. 347.

²²⁰ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 172.

²²¹ Öyle ki tacirin, hukuki görünüşe göre ticari vekil olarak tayin edildiği kabul edilen kişiyle arasında aslında bir hizmet sözleşmesi olmadığını iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri süremeyeceği hakkında bkz. Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 173. Yazar, anılan kimsenin aslında ticari vekil olmadığını iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceğini belirtmiş; tacirin üçüncü kişilerin bunu bildiklerini (müspet vukuf) ispat etmesi hâlinde sorumluluktan kurtulabileceğini ifade etmiştir. Kanaatimizce tacirin MK 3/2 hükmü gereği bu kişilerin durumun gerektirdiği özeni göstereceklerini ispat etmesi de yeterli sayılmalıdır. Tüm bunların yanında, oluşan hukuki görünüş sonucu bir kişinin ticari vekil olarak kabul edilebilmesi için bu duruma temsil olunanın davranışlarının sebebiyet vermiş olması gerektiği yönünde bkz. İnceoğlu, **a.g.e.**, s. 188 dpn. 343. BK 552 bakımından aynı yönde bkz. Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 495 vd. Yazar söz konusu durumun tacirin bilgisi dâhilinde olması gerektiğini ileri sürmüştür, dolayısıyla bu görünüşe tacirin sebebiyet vermiş olması gerekmektedir. Diğer yandan *İmregün* ilgili görünüşe tacirin sebep olması açısından bir ayırım yapmadan hukuki görünüşe itimat eden iyiniyetli üçüncü kişiye karşı sorumlu olunacağını savunmuştur (İmregün, **Genel İlkeler**, s. 154).

²²² Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 433.

²²³ “*Alışılmış işler*” ibaresinin yerine birçok yerde düzenlendiği şekilde “*olağan iş*” ibaresinin daha isabetli olacağı hakkında bkz. Ayoğlu, **a.g.m.**, s. 47.

²²⁴ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 173; Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 329; Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 433; Kayar, **a.g.e.**, s. 374; aksi yönde bkz. İmregün, **Genel İlkeler**, s. 155; Zeynep Mineliler, “Ticari Vekil”, **Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan, C. II**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2010, s. 1473; Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 124. Yazarların ifadesinden yalnızca genel yetkili ticari vekillerin işletmenin olağan işlerini yapabileceği kanaatinde oldukları anlaşılmaktadır. *Teoman* da özel yetkili ticari vekillerin yetkileri hâlihazırda belirli işlemlerle sınırlandırıldığı için, olağan işlerin bunlar bakımından belirlenmesinin gerekmediğini ifade etmiştir (Teoman, **a.g.m.**, s. 242).

boyutuna göre²²⁵ ticari vekilin bir işi yapmaya yetkili olduğu kabul edilirse artık o işlem kural olarak taciri de bağlar. Ticari vekilin yetkileri olağan işlemlerle sınırlı olduğundan, bunların olağanüstü işlemleri yapabilmesi için ayrıca yetkilendirilmesi gerekmektedir²²⁶.

İmregün, olağan işleri “nitelik ve nicelik açısından işletmede her gün yapılan işlemler” olarak tanımlanmaktadır²²⁷. Kanaatimizce, bir işin olağan iş sayılabilmesi için bunun her gün yapılmasının aranması, bu kavramın kapsamını oldukça daraltır. Bunun yerine “belirli sıklıkla/düzenli olarak yapılan işler” kavramı kullanılabilir.

Teoman da benzer olarak olağan işlerden kastın gündelik iş ve işlemler olduğunu ifade etmiş²²⁸; ayrıca TK 223 hükmünün²²⁹ ilk cümlesinden yola çıkarak, anılan ibarenin “işletmenin amacının ve konusunu elde etmek için yapılması gereken tüm iş ve işlemler” olarak yorumlanabileceğini ileri sürmüştür²³⁰.

Kaya’ya göre ise olağan/olağanüstü iş, ilgili işlemin niceliği ve niteliği bakımından yapılacak olan bir değerlendirmeye göre belirlenecektir²³¹. Bir işin olağanüstü iş kabul edilmesi aynı zamanda bunun miktarının yüksekliği dolayısıyla da mümkündür²³². Örneğin, bir oto galeride araba satışı yapan ticari vekilin tek bir

²²⁵ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 433.

²²⁶ Arkan, **a.g.e.**, s. 200.

²²⁷ İmregün, **Genel İlkeler**, s. 155.

²²⁸ Teoman, **a.g.m.**, s. 240.

²²⁹ Kollektif şirketler bakımından düzenlenen “Yönetimin kapsamı” kenar başlıklı TK 223 hükmü uyarınca: “Şirketin yönetimi kapsamındaki hususlar, şirketin amacını ve konusunu elde etmek için yapılması gereken olağan işlem ve işler ile sınırlıdır. Şirketi yönetenler, şirket menfaatine uygun gördükleri işlerde, olağan işlem ve işlerle sınırlı olmak şartıyla, sulh, feragat ve kabul ile tahkime de yetkilidirler. Şu kadar ki bağışta bulunmak, kefil olmak, üçüncü kişi lehine garanti vermek, ticari mümessil tayin etmek ve şirket konusuna girmiyorsa taşınmazları satmak, satın almak, teminat göstermek, şirketin özüne ilişkin üretim araçlarını elden çıkarmak, rehnetmek veya ticari işletme rehni kurmak gibi olağan iş ve işlemler dışında kalan hususlarda ortakların oybirliği şarttır.”.

²³⁰ Teoman, **a.g.m.**, s. 242. Yazar bazı işlerin tüm ticari işletmeler bakımından olağan sayılacağını ifade etmiştir (Teoman, **a.g.m.**, s. 242).

²³¹ Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 751.

²³² İşlemin niceliği ve niteliği bakımından bir sınır olduğu yönünde bkz. Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 751.

günde yüz adet araç satması, işlemin miktarı dolayısıyla olağanüstü iş sayılacaktır^{233,234}.

Bu bahiste, belirtilmesi gereken bir diğer husus, ilgili işlemin aslında o işletme bakımından olağanüstü nitelikte olmasının ya da ticari vekilin görevleri arasında yer almamasının üçüncü kişilere karşı ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gereken hâllerde ileri sürülebileceğidir²³⁵.

Olağan işlerin kapsamı esas olarak ticari vekilin yürüttüğü işe göre belirlenir: Şöyle ki genel yetkili bir ticari vekil olan müdür ile bir özel yetkili vekil olan veznedar veya bir satış departmanındaki çalışan açısından olağan yetkinin içeriği değişiklik gösterir. Örneğin, bir fabrika müdürü olan ticari vekilin taciri temsilen hizmet sözleşmesi akdetmesi (işçi alması) olağan bir iş olarak kabul edilmekle birlikte²³⁶, satış departmanındaki bir çalışan bakımından bunun olağan bir iş sayılmayacağı açıktır.

Öte yandan; ücreti tahsil etmek, malları teslim almak, emanet anlaşması akdetmek, kira sözleşmesi akdetmek, bankada bir müşteri için teminat mektubu

²³³ Büyük miktardaki bağışlar yönünden de bu hususun geçerli olacağı hakkında bkz. İnceoğlu, **a.g.e.**, s. 191 dpn. 349. Bununla birlikte yazar önemsiz miktardaki bağışları bu kapsamda değerlendirmemiştir. Olağanüstü işlemler yönünden bkz. HGK'nın 16.5.2018 tarih ve 2017-836/1097 sayılı kararı: "... Yeri gelmişken şu da belirtilmelidir ki; olağan işlerin neler olduğunun belirlenmesinde, hem işletmenin niteliği, iş hacmi gibi unsurlar, hem de, yapılacak işlemlerin türü ve değeri göz önüne alınmalıdır. Örneğin, işletmenin satış politikasında değişikliğe gitmek, işletmede kullanılan makineleri daha yeni teknolojiyle üretilmiş olanlarla değiştirmek konusunda sözleşmeler yapmak, olağanüstü nitelikteki işlemlerden sayılmaktadır. Nitekim Hukuk Genel Kurulunun 19.4.2006 gün, 2006/19-165 E., 2006/213 K.; 29.11.2006 gün ve 2006/12-758 E., 2006/754 K., 05.11.2008 gün ve 2008/15-651 E., 2008/654 K sayılı kararlarında da aynı ilkeler benimsenmiştir..." (<https://www.lexpera.com.tr>, 09.10.2019).

²³⁴ Somut örnekle benzerlik göstermesi açısından, yetkisiz şirket temsilcinin her iki tarafın (şirketin ve üçüncü kişinin) menfaatine uygun bir sözleşme akdetmesi durumunda şirketin yetkisiz temsil iddiasıyla işlemle bağlı olmadığını ileri sürmesinin hakkın kötüye kullanımı teşkil edeceği yönünde bkz. İsmail Kırca, "Ticaret Şirketlerinde Temsil Yetkisine Getirilen ve Tescilli Caiz Olmayan Sınırlandırmaların Üçüncü Kişilere Etkisi", **Batider**, Y. 1994, C. 17, S. 3, s. 154.

²³⁵ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 174. Yazar üçüncü kişilerin bunu bilmelerini aramışsa da izleyen açıklamalarında MK 3/2 uyarınca bilmelerinin gerekmesini de bu kapsama dahil etmiştir. Üçüncü kişilerin temsilcinin temsil yetkisinin kapsamını araştırmaları gerektiğini ifade eden yazarın, bu kişilerin ilgili hususta özen göstermeleri gerektiği görüşünde olduğu anlaşılmaktadır.

²³⁶ Mineliler, **a.g.m.**, s. 1474. Taşatan yazarın bunu olağanüstü iş olarak ifade ettiğini belirtmişse de, *Mineliler* bu işlemi genel yetkili ticari vekil bakımından olağan iş olarak değerlendirmiştir (Taşatan, **a.g.m.**, s. 332).

vermek genel yetkili ticari vekil bakımından olağan iş olarak sayılmaktadır²³⁷. Keza işletmenin boyutu da göz önünde bulundurularak genel yetkili ticari vekilin, özellikle kendi yetkisine giren “*belirli*” bir işin görülmesi için alt yetki vermesi, diğer bir ifadeyle özel yetkili bir ticari vekil ataması da mümkün olmalıdır²³⁸.

“*Diğer tacir yardımcıları*” kenar başlıklı BK 552’de sayılanlar da aslında birer özel yetkili ticari vekildir²³⁹. Bunların ayırt edici niteliği, temsil yetkilerinin kapsamının kanun tarafından düzenlenmiş olmasıdır²⁴⁰. Hükümde yalnızca satış mağazasında çalışan görevli ve hizmetliler düzenlenmiştir²⁴¹. Dolayısıyla diğer işletmelerdeki çalışanlar da özel yetkili ticari vekiller olmakla birlikte; bunlar BK 552’ye değil, BK 551’e tabidirler²⁴². Dolayısıyla özel yetkili ticari vekiller BK 552 ile sınırlı değildir; BK 551 her iki tip ticari vekili kapsar şekilde düzenlenmiştir²⁴³.

Toptan, yarı toptan veya perakende satışlarla uğraşan ticari işletmelerin görevli veya hizmetlileri, kural olarak ticari işletmenin alışılmış bütün satış işlemlerini yapmak, yetkili oldukları işlemler hakkında faturaları imzalamak, ticari işletmenin alışılmış işlemlerinden doğan borçların ifa edilmesine veya bunların hiç ya da gereği gibi ifa edilmemesine ilişkin ihtar veya diğer açıklamaları işletme sahibi adına yapmak; bu nitelikteki ihtar veya diğer açıklamaları, özellikle alışılmış işlem dolayısıyla teslim edilmiş mallara ilişkin ayıp bildirimlerini tacir adına kabul etmek²⁴⁴ yetkisini haizdirler (BK 552). Bu temsilcilerin satış bedellerini talep ve

²³⁷ Örneklerin tamamı için bkz. Turgut Uygur, **Borçlar Kanunun Sorumluluk ve Tazminat Hukuku**, C. 8, Ankara, Seçkin, 2003, naklen, Mineliler, **a.g.m.**, s. 1474.

²³⁸ Adi temsil yönünden bkz. İncoğlu, **a.g.e.**, s. 246 vd.

²³⁹ Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 748. Nitekim bunlar eBK 453/3’te ticari vekillerle birlikte düzenlenmişlerdi.

²⁴⁰ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 436.

²⁴¹ *Poroy/Yasaman* tezgâhtar, kasa görevlisi ve garson gibi yardımcılardan bu “görevli ve hizmetli” kapsamında olduğunu ifade etmiştir (*Poroy/Yasaman*, **a.g.e.**, s. 260).

²⁴² Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 175.

²⁴³ İncoğlu, BK 551’de genel yetkili ticari vekillerin BK 552’de özel yetkili ticari vekillerin düzenlendiğini ifade etmiştir (İncoğlu, **a.g.e.**, s. 190). *Mineliler* de özel yetkili ticari vekillerin BK 552’de hüküm altına alındığını belirtmiş (Mineliler, **a.g.m.**, s. 1476) ve bundan hareketle genel yetkili ticari vekilin işletmenin olağan işlerini yapabileceğini ileri sürmüştür (Mineliler, **a.g.m.**, s. 1473).

²⁴⁴ Diğer bir ifadeyle, hakkı koruyucu beyanlar bakımından aktif ve pasif temsil yetkileri bulunmaktadır (Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 495; Teoman, **a.g.m.**, s. 244).

tahsil etme hususu da BK'da açıkça düzenlenmiştir²⁴⁵. Buna göre işletme içindeki çalışanlar ancak kasa görevlisi yoksa bedel talep edebilecek²⁴⁶, işletme dışındakiler ise yazılı olarak yetkilendirilirlerse²⁴⁷ satış bedellerini alabileceklerdir²⁴⁸(BK 552/2).

(b). Olumsuz Kapsam

Ticari vekilin temsil yetkisi bakımından kanunun kapsam dışında bıraktığı işlemler bulunmaktadır. Ticari vekilin bu işlemler konusunda yetkili olmaması, tıpkı ticari temsilcide olduğu gibi, mutlak bir kural değildir; tacirin açık yetkilendirmesi ile bu işlemlerin de ticari vekil tarafından tacir adına gerçekleştirilmesi mümkündür²⁴⁹. Anılan işlemler, BK 551/2'de şu şekilde ifade edilmiştir: “... *ticari vekil açıkça yetkili kılınmadıkça, ödünç olarak para veya benzerlerini alamaz*²⁵⁰, *kambiyo taahhüdünde*^{251,252} *bulunamaz, dava açamaz ve açılmış davayı takip*

²⁴⁵ BK 552 uyarınca satış bedellerini almaya yetkili olanlar, faturaları kapatmaya veya makbuz vermeye de yetkilidirler.

²⁴⁶ Teoman'ın bu hâller dışında, satış görevlilerine ödeme yapılamaması konusundaki eleştirisi için bkz. Teoman, **a.g.m.**, s. 244.

²⁴⁷ Feyzioğlu amaca uygun yorum yaparak bunun bir ispat şartı olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir (Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 435 dpn. 58). Buna karşın katıldığımız görüş uyarınca, BK 12/2 hükmü gereği mevcut hukuki düzenlemelere göre bunun bir geçerlilik şartı olduğu yönünde bkz. İncoğlu, **a.g.e.**, s. 194.

²⁴⁸ İmregün ticari vekilin işletme dışında temsil yetkisi olmadığını ileri sürmüş (İmregün, **Genel İlkeler**, s. 153); buna karşılık İncoğlu bunun ancak özel yetkili ticari vekiller için söz konusu olabileceğini ifade etmiştir (İncoğlu, **a.g.e.**, s. 193). Kanaatimizce de ticari vekil yönünden böyle bir sınırlama yapılamayacağı gibi, işletmenin bazı işlerinin işletme dışında görülmesi gereksinimi doğabilir. Dolayısıyla yer bakımından temsil, ancak bunun düzenlendiği BK 552 hükmünde ve buradaki düzenleme ile sınırlı olacak şekilde geçerlidir.

²⁴⁹ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 432. Bu yetkinin yazılı olması gerektiği hususunda bkz. Teoman, **a.g.m.**, s. 243. Buna karşın açık yetkinin yazılı yetki anlamına gelmediği hakkında bkz. İncoğlu, **a.g.e.**, s. 192 dpn. 354; benzer yönde Acar, söz konusu yetkilendirmenin bir geçerlilik şartına bağlı olmadığına; fakat ispat için yetkinin yazılı olarak verilmesinin yararlı olduğunu ifade etmiştir (Acar, **a.g.m.**, s. 29). Biz de “açık” yetkinin “yazılı” olmasının gerekmediği kanaatindeyiz.

²⁵⁰ Söz konusu hükmün ticari vekilin borçlandırıcı işlem yapamayacağı anlamına gelmediği yönünde bkz. Abuzer Kendigelen, **Hukuki Mütalâalar**, Cilt IX: 2007, İstanbul, On İki Levha, 2007, s. 18.

²⁵¹ Hükümde yalnızca kambiyo taahhüdü zikredilmiş olduğundan, kambiyo senetleri dışında kalan kıymetli evrak veya diğer belgeleri düzenleme konusunda açık yetkilendirme şartı aranmayacağı yönünde bkz. Esra Cenkcı/Mehmet Çetinkaya, “Ticari Vekilin Kambiyo Taahhüdünde Bulunma Yetkisi”, **Terazi Hukuk Dergisi**, Y. 2013, C. 8, S. 86, s. 26. Kambiyo taahhütlerinde bulunma yetkisinin açıkça belirtilmesi gerektiği ifade edilmektedir; nitekim “*bütün senetleri imzalamaya*” ibaresini içeren bir yetkilendirmenin kambiyo senetlerini kapsamadığı yönünde bkz. Yargıtay 12. HD'nin 02.06.1988 tarih ve 1987-9545/7202 sayılı kararı (Öztan, **a.g.e.**, s. 401 dpn. 6).

edemez.”. Taşınmazların devri ve aynı haklarla sınırlandırılması her ne kadar bunlar arasında sayılmamışsa da *alter ego* olarak tanımlanan ticari temsilcinin dahi bu işlemler açısından açık yetkilendirmeye ihtiyaç duyması sebebiyle ticari vekiller hakkında da bu esas kabul edilmektedir²⁵³. Ticari vekilin kefalet verememesi de bu kapsamda sayılmıştır²⁵⁴. Bunun dışında ticari temsilcinin yapamayacağı temel işlemler, ticari vekilin ancak olağan işlemleri yapabilmesi dolayısıyla zaten ticari vekilin temsil yetkisinin kapsamına girmemektedir.

Ticari vekilin hükümde sayılan işlemleri yapabilmesi için açıkça yetkilendirilmiş olması gerekmektedir. Bu bahiste, kambiyo taahhütlerine ilişkin miktar bakımından sınırlı bir yetki verilmesi gündeme gelebilir. Yani kambiyo senedi düzenleme yetkisi verilmekle birlikte miktar yönündeki sınırlandırmanın üçüncü kişilere bildirilmemesi varsayımında, tacir kambiyo taahhüdü ile bağlı olmadığını ileri süremeyecekse de, özellikle vekâletnamenin ibrazı, sirküler gönderimi gibi üçüncü kişilere bu sınırlandırmanın bildirildiği hâllerde söz konusu sınırlama bu kişilere karşı geçerli olacaktır²⁵⁵. Dava açma yetkisi açısından ise ticari vekile açıkça yetki verilmiş olsa bile, söz konusu temsilcinin tacir adına ancak bir avukata yetki vermek suretiyle dava açabileceği kabul edilmektedir²⁵⁶.

²⁵² Kambiyo senetlerinde temsile ilişkin olarak bkz. yuk. İkinci Bölüm, I, A, 1, (b).

²⁵³ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 330; Arkan, **a.g.e.**, s. 200. Bunların maddede zikredilmemiş olması aslında kanun koyucu tarafından olağanüstü işlem olarak kabul edilmelerinin bir sonucu olarak görülebilir. Diğer bir anlatımla, ticari vekilin taşınmazları devredememesinin ve aynı haklarla sınırlandıramamasının bunların zaten olağan işlem sayılmamasından kaynaklandığı ileri sürülebilir.

²⁵⁴ Arkan, **a.g.e.**, s. 200.

²⁵⁵ Tacirin, kambiyo taahhüdünde bulunma yetkisini bir sınırlandırma olmaksızın vermesi ya da bu sınırlandırmanın üçüncü kişilere bildirilmemesi hâlinde burada kanuni karine devreye girecek, miktar ve konu bakımından “alınmış işler” sınırı uygulanacaktır.

²⁵⁶ Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 752; aksi görüş için bkz. Teoman, **a.g.m.**, s. 234.

2. Yetkinin Kapsamının Sınırlandırılması

Ticari vekilin temsil yetkisi, ticari temsilcinin yetkisinden farklı olarak sınırlandırılabilme açısından daha serbesttir²⁵⁷. Sınırlama açık veya örtülü²⁵⁸ olarak yapılabilmektedir²⁵⁹. Miktar, konu, kişi yönlerinden çeşitli sınırlamalar söz konusu olabilir; keza ticari vekillere birlikte temsil yetkisi verilebilir, ticari vekilin yetkileri şube işleriyle sınırlandırılabilir²⁶⁰.

Söz konusu hâlde, bir hükmün bulunmaması sebebiyle adi temsil hükümlerine göre serbestçe sınırlandırma yapılabileceği düşünülebilir. Ancak ticari vekilin yetkisi bakımından kanuni bir karinenin söz konusu olması sebebiyle bu karinedeki yetkilerden daha sınırlı bir temsil yetkisini haiz olmasını isteyen tacir bu sınırlandırmayı üçüncü kişilere duyurmakla/bildirmekle yükümlüdür²⁶¹. Bu sınırlamanın yapılabilmesi için duyurunun kamuya veya ilgili çevrelere dürüstlük kuralına uygun bir şekilde yapılmış olması gerekmektedir²⁶². Anılan duyuru ticari

²⁵⁷ Poroy/Yasaman, **a.g.e.**, s. 259; Feyzioğlu, temsil yetkisinin belirlenmesinde öncelikle tacirin iradesine bakılmakta, bu iradenin açıklanmaması veya temsil yetkisinin içeriğinin açıkça belirlenmemesi hâlinde de BK'da yer alan karineye başvurulacağı ifade edilmektedir (Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 432 vd.), aynı yönde bkz. Mineliler, **a.g.m.**, s. 1473. Ticari vekilin yürüttüğü işin tespiti ve dolayısıyla yetkisinin kapsamının belirlenmesinde öncelikle bakılacak nokta tacirin iradesidir. Bu iradeye göre ticari vekilin yürüttüğü görevle ilgili olağan işler (karine) yetkinin kapsamını oluşturacaktır. Anılan karineden daha kısıtlı bir yetkilendirme olursa; bu durumu yetkinin sınırlandırılması olarak kabul etmek gerekecek ve yetkisizlik iddiasında bulunan tacirin, karinenin aksini ispatlaması gerekecektir. Burada, temsil yetkisinin kanuni kapsamı ile bunun sınırlandırılmasının ayrımı kanaatimizce önemlidir. Zira bir sınırlama olması hâlinde bunun doğrudan herkese karşı ileri sürülmesi kendiliğinden mümkün olmayacaktır.

²⁵⁸ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 175.

²⁵⁹ Ticari vekilin yetkili olduğu işlemler ayrı ayrı sayılması hâlinde, bunların olağan yetkilerden daha dar olması durumunda da sınırlandırma söz konusu olacaktır.

²⁶⁰ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 330; Arkan, **a.g.e.**, s.201; Mineliler, **a.g.m.**, s. 1473. TK 371/7 saklı kalmak kaydıyla, söz konusu sınırlandırmaların tescili mümkün değildir. Anılan sınırlandırmalar, hataen tescil edilmiş olsalar bile üçüncü kişilere karşı bir hüküm ifade etmezler.

²⁶¹ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 432. *İnceoğlu*, oluşturulan hukuki görünüşü hariç tutarak, ticari vekilin yetkilerinin sınırlandırılması bakımından bir duyurunun aranmasının gerekli olmadığını, temsile ilişkin genel hükümlerin uygulanacağını ileri sürmüştü de (İnceoğlu, **a.g.e.**, s. 194) kanaatimizce ticari vekiller bakımından getirilen bu karineden dolayı adi temsil hükümlerinden ayrılmış olup karine, ancak sınırlamanın üçüncü kişilere duyurulması hâlinde işlemeyecektir.

²⁶² Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 432; Tekil, **a.g.e.**, s. 203.

vekil ile işlem yapacak olan kişilere yönelik olup bildirimin sirküler, ilan veya mutad davranışla yapılabilmesi mümkündür²⁶³.

Sınırlandırmanın bildirilmesi konusunda adi temsil bakımından kabul edilen genel ilkeler burada da geçerli olacaktır. Buna göre temsil yetkisinin kapsamı üçüncü kişilere bildirilmişse, yetkinin geri alındığı da yine önceki bildirimle eşdeğer vasıtalarla bildirilmelidir²⁶⁴. Örneğin, tacir, işletmesindeki departman müdürünün temsil yetkisini üçüncü kişiye göndermiş olduğu bir sirküler ile bildirilmişse, sonradan yetkinin sınırlandırıldığını ilan etmesi, bu kişiye karşı kural olarak geçerli olmaz. Bu hâlde yapılan sınırlandırmalar iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeyecektir²⁶⁵.

Özetle karinenin aksini ispat etmek tacirin görevi olup, tacir üçüncü kişilerin bu sınırlamayı bildiğini veya bilmesi gerektiğini ispatlayarak işlemle bağlı olmaktan kurtulacaktır²⁶⁶. Bunun dışında, BK 552’de sayılan ticari vekillerin yetkilerinin sınırlandırılması ise kanun tarafından düzenlenmiş olup, müşterilerin kolaylıkla

²⁶³ Poroy/Yasaman, **a.g.e.**, s. 259. Örneğin bir işyerinin herkes tarafından görülebilir yerlerine ilan asmak şeklinde de olabileceği hakkında bkz. İmregün, **Genel İlkeler**, s. 154; Arkan, **a.g.e.**, s. 201. Şirketlere atanan ticari vekil bakımından, yuk. İkinci Bölüm, I, B, 2.

²⁶⁴ Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.m.**, s. 210. Bu hâlde yetkinin verilisi gazete ilanı ile bildirilmişse, kısmen ya da tamamen geri alındığının da aynı gazetede ilan edilmesi gerektiği yönünde bkz. von Tuhr, **a.g.e.**, s. 357.

²⁶⁵ Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.m.**, s. 211. Bu kapsamda örneğin ticari vekilin işlem yaptığı bölgelerde çok satan bir gazetede ilgili duyurunun yapılmasının yeterli olduğu ifade edilse de (Karahana, **a.g.e.**, s. 349; Mineliler, **a.g.m.**, s. 1473) kanaatimizce üçüncü kişilerin şahsında bir değerlendirme yapılmalıdır. Bu kişilerin durumun gereklerine göre kendilerinden beklenen özeni gösterip göstermedikleri araştırılmalıdır. Dolayısıyla söz konusu gazete ilanı, ilgili sınırlamaların üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi için kanımızca yeterli değildir. Keza ticari vekillerin temsil yetkisine ilişkin sınırlamaların üçüncü kişilere karşı ancak bunu bildikleri ya da bilebilecek durumda oldukları takdirde ileri sürülebileceği hakkında bkz. Emin Kaya, **Türk Özel Hukukunda Ticari Vekillik**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010, s. 65.

²⁶⁶ İç ilişkideki sınırlandırmaların iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği yönünde bkz. Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 751. Bununla birlikte *Arslanlı*, üçüncü kişilerin sınırlandırmaları bilmeleri hâlinde bunların kendilerine karşı ileri sürülebileceğini ifade etmiştir (Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 173).

görebilecekleri bir yerde ve kolayca okuyabilecekleri bir biçimde, yazıyla duyuru yapılarak yetki sınırlaması mümkün olabilir (BK 552/1)²⁶⁷.

C. Pazarlamacı Bakımından

1. Kanuni Kapsam

Pazarlamacılar ikiye ayrılmakta olup, pazarlamacının temsil yetkisini haiz olabilmesi için öncelikle BK 452/1 uyarınca tacirin onu yazılı olarak yetkilendirmiş olması²⁶⁸ gerekmektedir. Aracı pazarlamacının temsil yetkisi yoktur²⁶⁹.

Sözleşme akdetmeye yetkili pazarlamacı, bahsedildiği üzere bir tür özel yetkili ticari vekil olduğundan yetkisinin düzenlenme biçimi de ticari vekilinkine benzerlik göstermektedir. Pazarlamacı da ticari vekil gibi, fiilî işletme konusu kapsamında²⁷⁰, yetkili kılındığı işlemin (yürüttüğü işin) icrası için gereken bütün olağan hukuki işlemleri kural olarak yapabilecektir (BK 452/2)^{271,272}. Bu doğrultuda, pazarlamacı sözleşme hazırlıklarını yapmaya, ödeme ve ifa şartlarını belirmeye, teslim ve taşıma ile ilgili masraflar konusunda anlaşmaya yetkilidir²⁷³. Fakat temsil yetkisini haiz

²⁶⁷ Karayalçın, **Ticari İşletme**, s. 496. Hükmün sınırlayıcı olmadığı, diğer yollarla da sınırlandırmanın açıklanabileceği yönünde bkz. Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 435. Yazılılık koşulunu geniş değerlendirip görsellerle de bu sınırlandırmanın yapılabileceği hakkında bkz. Taştan, **a.g.m.**, s. 333.

²⁶⁸ Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 763. Pazarlamacıya sözleşme yapma yetkisi verilebilmesi için hem pazarlamacılık sözleşmesinin hem de temsil yetkisinin yazılı olarak verilmesi gerektiği yönünde bkz. Zengin, **a.g.e.**, s. 112.

²⁶⁹ Arkan, **a.g.e.**, s. 203; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 764. Aracı pazarlamacının, aracı acente gibi pasif temsil yetkisini haiz olmadığı; bu sebeple ancak pasif haberci olarak nitelendirilebileceği hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Zengin, **a.g.e.**, s. 114 dnp. 209.

²⁷⁰ Zengin, **a.g.e.**, s. 116.

²⁷¹ Pazarlamacının anılan işlerin icrası ve sonlandırılması konusunda yetkili olduğu hakkında bkz. Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 763.

²⁷² Sözleşmenin ifası ile ilgili olmayan veya sözleşmenin sonuçlandırılmasına yönelik sözleşmenin feshi, sözleşmeden dönme, ibra gibi işlemler olağanüstü nitelikte sayılacaktır (Topçuoğlu, **a.g.m.**, s. 41). Pazarlamacının kurulan sözleşmeleri feshetmeye yetkili olduğu hususunda bkz. **Pazarlamacılık Sözleşmesi**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014, s. 21.

²⁷³ Zengin, **a.g.e.**, s. 117; Arkan, **a.g.e.**, s. 203.

pazarlamacının, aslında birer olağan iş sayılan²⁷⁴ tahsilat yapabilmesi²⁷⁵ ve ödeme günlerini değiştirebilmesi için özel olarak yetkilendirilmesi gerekmektedir (BK 452/2)²⁷⁶. Pazarlamacının sayılan söz konusu işlemler bakımından 452/1 uyarınca yetkilendirilmesi yeterli olmayıp; tahsilat yapabilmesi ve ödeme günlerini değiştirebilmesi hususunda kendisine açık ve ayrıca bir yetki verilmelidir²⁷⁷. İşte bu hususta pazarlamacı, özel yetkili ticari vekillerden ayrılmaktadır.

Yine pazarlamacının özel yetkili ticari vekilin bir türü olmasından hareketle pazarlamacı, BK 551/2’de sayılan işlemleri, özel yetkilendirme olmadıkça, tacir adına gerçekleştiremez²⁷⁸. Keza olağan iş sınırını aşan ve ticari vekilin de yapamayacağı işlemler yönünden yetkili olmadığı konusunda şüphe yoktur.

2. Yetkinin Kapsamının Sınırlandırılması

Pazarlamacının temsil yetkisi ancak yazılı şekilde sınırlandırılabilir; bu açıdan yazılılık bir geçerlilik şartıdır²⁷⁹.

BK’da, pazarlamacının temsil yetkisinin kapsamı hususunda iki farklı düzenleme yer almaktadır. Bir üst başlıkta değinildiği üzere BK 452/2 hükmünde işlem yapmaya yetkili pazarlamacının yetkisi, kural olarak olağan işlerle sınırlandırılmıştır. Öte yandan tanım maddesi olan BK 448’de pazarlamacının, yazılı anlaşma varsa, bu anlaşmada belirtilen işlemleri yapmaya yetkili olduğu ifade

²⁷⁴ Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 761, Topçuoğlu, **a.g.m.**, s. 34.

²⁷⁵ Pazarlamacının para borçları dışındaki edimleri kabul edebileceği yönünde bkz. Topçuoğlu, **a.g.m.**, s. 42-43.

²⁷⁶ BK 452/2 kapsamında yetkilendirilen pazarlamacının, tacir lehine rehin ya da kefalet gibi ödemeyi teminat altına alan işlemler yönünden yetkili olduğu hakkında bkz. Topçuoğlu, **a.g.m.**, s. 43; Akdeniz, **a.g.m.**, s. 13. Keza pazarlamacının nakit para yerine bir ödeme vasıtası olduğu için çeki de kabul edebileceği yönünde bkz. Akdeniz, **a.g.m.**, s. 14.

²⁷⁷ BK 452/2’nin lafzı gereği bu yetkilendirmenin yazılı olmasının gerekmediği yönünde bkz. Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 758; aksi yönde bkz. Topçuoğlu, **a.g.m.**, s. 34.

²⁷⁸ Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 761. Buna karşın pazarlamacının dava açabileceği hakkında bkz. Topçuoğlu, **a.g.m.**, s. 43; aksi yönde bkz. Zengin, **a.g.e.**, s. 118; Akdeniz, **a.g.m.**, s. 13.

²⁷⁹ Topçuoğlu, **a.g.m.**, s. 44; Zengin, **a.g.e.**, s. 121.

edilmiştir. İşte, anlaşmada yazılan işlemlerin, BK 452/2'deki yetkilerden daha dar bir biçimde sayılması, temsil yetkisinin sınırlandırılması mahiyetinde olacaktır²⁸⁰. Şayet sayma yöntemi yerine pazarlamacıya genel bir yetki verilmesi durumlarında BK 452/2'deki kural uygulanacaktır²⁸¹.

Pazarlamacının temsil yetkisinin sınırlandırılmasının üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmesi konusunda ise esasen ticari vekilin temsil yetkisine getirilen sınırlandırmalarla aynı hususlar geçerlidir. Sınlandırmalar üçüncü kişilere bildirilmek şartıyla pazarlamacının sınırlandırılmış temsil yetkisi bu kişilere karşı ileri sürülebilmektedir. Yine adi temsilde olduğu gibi, tacirin talimatları iç ilişkide geçerli olup, bunlar üçüncü kişilere bildirilmediği müddetçe dış ilişkide hüküm ifade etmeyecektir²⁸².

Bu hususta BK 450/2 hükmüne de değinmek gerekir. Buna göre: *“Pazarlamacı, işlem yapmaya yetkiliyse, talimatta öngörülen fiyatlara ve diğer işlem koşullarına²⁸³ uymak zorundadır; işveren razı olmadıkça, bunlarda değişiklik yapamaz.”*. Hükümde *“talimat”* ifadesine yer verilmesinden yola çıkarak söz konusu koşulların hukuki niteliğinin talimat olarak değerlendirecek olunursa, bu hâlde bunların esasen iç ilişkiyle ilgili olduğu ve BK 450/2'nin, doğurduğu etki bakımından BK 452/2 hükmünden farklı olduğu sonucuna ulaşılabacaktır. Zira BK 452/2'de zikredilen hâller, pazarlamacının kanuni temsil yetkisinin kapsamında olmadığı için; tacirin söz konusu işlemlerle bağlı olmadığını ileri sürebilmesi üçüncü kişilerin iyiniyetine bağlı değildir. Örneklendirecek olursak; bedelde değişiklik yapmak pazarlamacının yetkisiz olduğu işlemler arasında sayılmamıştır. Anılan temsilcinin, kural olarak göreviyle ilgili olan tüm olağan işleri yapmaya yetkili olduğu esastan hareketle üçüncü kişiye aksine bir bildirimde bulunulmadıkça

²⁸⁰ Zengin, **a.g.e.**, s. 117. Pazarlamacının taciri temsilen yapabileceği işlemlerin anılan sözleşmede ayrı ayrı sayılmasının şart olmadığı; bu hâlde pazarlamacının işletmenin fiilî işleme konusu doğrultusunda, işletmede üretilen mal veya hizmetlerin pazarlanmasına ve satışına ilişkin her türlü olağan işlemi yapabileceği yönünde bkz. Zengin, **a.g.e.**, s. 15, 115.

²⁸¹ Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 758.

²⁸² Talimatın niteliği hakkına bkz. yuk. İkinci Bölüm, A, I, 2, (b).

²⁸³ Diğer işlem koşullarının ifa yeri ve zamanı, ödeme günü, taşıma veya sigorta masraflarına ilişkin hususlar olduğu hakkında bkz. Zengin, **a.g.e.**, s. 73.

pazarlamacı olağan sınırlarda kalmak kaydıyla bedelde değişiklik yapma yetkisini haizdir. Bu hâlde pazarlamacı, olağan miktarda bir indirim yapabilecektir. İşte, BK 450/2’de ifade edilen konularda talimat niteliğinde olduğu kabul edilirse, artık tacir belirlenen bedele razı gelmediğini, bu sebeple ilgili işlemin kendisini bağlamadığını iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri süremeyecektir. Keza ödeme gününü değiştirebilmesi konusunda yetkilendirilen pazarlamacının (BK 452/2), ödeme gününü değiştirirken tacirin talimatlarına uymadığı hususu yine iyiniyetli üçüncü kişiler nezdinde hüküm ifade etmeyecektir.

Zengin, hükümde yer alan “işveren razı olmadıkça, bunlarda değişiklik yapamaz” ifadesinden yola çıkarak, bu hususlarda pazarlamacının temsil yetkisinin kısıtlandığını; bunlara aykırılık hâlinde iyiniyetli olmayan üçüncü kişilere karşı yetkisiz temsile ilişkin hükümlerin uygulanacağını ifade etmiştir²⁸⁴. Kanaatimizce de söz konusu talimatlar kural olarak dış ilişkide hüküm ifade etmemeli, bunlar ancak üçüncü kişilere -bir yetki belgesi veya diğer yollarla- bildirildiği takdirde ileri sürülebilmelidir. Keza talimatlara ilişkin bildirimler yetkinin bildirimi ile eş değer araçlarla yapılmalıdır.

Tüm bunlarla birlikte, hem temsil yetkisinin yazılı olarak verilmesinden hem de pazarlamacının işletme dışında faaliyet göstermesinden kaynaklı olarak, pazarlamacının yetki belgesi birçok durumda üçüncü kişiye ibraz edilecektir²⁸⁵. Bu sayede pazarlamacının temsil yetkisine getirilen sınırlamalar ve talimatlar üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecektir.

II. TEMSİL YETKİSİNİN SONA ERMESİ

Ticari temsilcilerin, ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkilerinin sona ermesine ilişkin BK 554’te özel bir hüküm getirilmiş olsa da burada sınırlı bir

²⁸⁴ Zengin, **a.g.e.**, s. 124-125.

²⁸⁵ Temsil yetkisi yazılı olarak verildiğinden, işlem yapmaya yetkili pazarlamacıya BK 44 uyarınca bir yetki belgesi verilmesi gerektiği ve üçüncü kişilerce bu belgenin kontrol edilmesi hususu hakkında bkz. Zengin, **a.g.e.**, s. 112-113; Muhammet Ali Güllüce, **Tacir Yardımcısı Olarak Pazarlamacı**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014, s. 64.

alan düzenlendiğinden, temsil yetkisinin sona ermesi konusu, adi temsile ilişkin BK 42 vd. hükümleriyle birlikte değerlendirilmelidir²⁸⁶. Biz temsil yetkisini sona erdiren hâller üzerinde kısaca durup, esas olarak temsil yetkisinin sona ermesinin sonuçlarını inceleyeceğiz.

A. Temsil Yetkisini Sona Erdiren Hâller

Temsil yetkisinin sona ermesi temelde iki şekilde gerçekleşebilir: Bunlardan ilki, BK 42’de düzenlenen temsil yetkisinin tamamen geri alınması ve BK 43’te sayılan hâllerde temsil yetkisinin sona ermesidir²⁸⁷.

BK 554 hükmü esasen BK 43’e göre özel hüküm niteliğinde olup, adi temsil açısından geçerli olan kuraldan ayrılmaktadır. Nitekim BK 43/1 uyarınca temsil yetkisi “...aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça²⁸⁸ veya işin özelliğinden anlaşılmadıkça, temsil olunanın veya temsilcinin ölümü, gaipliğine karar verilmesi, fiil ehliyetini kaybetmesi veya iflas etmesi durumlarında sona erer.”²⁸⁹. Maddede sayılan durumların temsil edilen veya temsilci bakımından gerçekleşmesi hâlinde temsil yetkisi sona erecektir. Oysa BK 554/2 gereği “İşletme sahibinin fiil ehliyetini kaybetmesi veya ölümü, ticari temsilcilerin, ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkisini sona erdirmez.”²⁹⁰. Bu sebeple işletme sahibinin (tacirin)

²⁸⁶ Aynı yönde bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 183; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 357; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 745.

²⁸⁷ Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 687.

²⁸⁸ Temsil yetkisi tek taraflı olarak verildiğinden bu ibarenin yerinde olmadığı hakkında bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 690.

²⁸⁹ Ölümden sonra devam edecek olan temsil yetkisinin yanında bir de kişinin ölümü anından itibaren hüküm ifade edecek ve postmortal temsil yetkisi olarak adlandırılan bir ölüme bağlı tasarruf işlemi olarak temsil yetkisinin de verilebileceği ifade edilmektedir. Bu konuda ayrıntılı açıklamalar için bkz. von Tuhr, **a.g.e.**, s. 354 vd.; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 691 vd.; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 364 vd. Yazar her ne kadar buna ilişkin bir düzenleme olmasa da öğretide kabul edildiği üzere adi temsilde olduğu gibi ticari temsil bakımından da söz konusu yetkinin verileceğini ileri sürmüştür (Şener, **Ticari Temsilci**, s. 376).

²⁹⁰ Hükmün emredici olarak düzenlendiği, aksi yönde anlaşmanın ancak iç ilişkide geçerli olduğu ancak iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği yönünde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 370 vd. Benzer olarak Kırca, tarafların aksi yönde anlaşma yapabileceklerini fakat bu anlaşmanın tescil edilemeyip iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceğini ifade etmektedir (Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 189); aynı yönde bkz. Karahan, **a.g.e.**, s. 345.

ölmesi veya fiil ehliyetini kaybetmesi durumunda adi temsil hükümleri uygulanacak olsaydı temsil yetkisi sona erecektiye de²⁹¹ burada ticari temsile ilişkin hüküm olan BK 554 uyarınca bu hâllerde temsilcinin temsil yetkisi devam edecektir^{292,293}. Tacirin ölümü sonrasında devam eden temsil yetkisinin kapsamı değişmemektedir²⁹⁴. Anılan hükümle işletmenin devamlılığının sağlanması amaçlanmıştır²⁹⁵. Bununla birlikte tacirin ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi hâlleri dışındaki sona erme sebeplerinde (örneğin temsilcinin ölümü, fiil ehliyetini kaybetmesi²⁹⁶, tacirin iflas etmesi, temsilcinin iflas etmesi²⁹⁷) BK 43 uygulama alanı bulacak ve hükümde belirtilen istisnalar her somut olay bakımından değerlendirilecektir²⁹⁸.

Ayrıca ifade edilmelidir ki her ne kadar BK 554 hükmünde ticari temsilcilerden ve BK 551 ile 552’de düzenleme alanı bulan ticari vekilden

²⁹¹ Diğer yandan BK 43’te yer alan “işin özelliğinden anlaşılmadıkça” ibaresine dayanılarak tacir yardımcılarının temsil yetkisinin devam edeceği sonucuna da ulaşılabildi. Ama bunun için her somut olayın incelenmesi gereği doğacaktı. Nitekim BK 43 hükmü ile aynı sonuca yorum yoluyla ulaşılabileceği hakkında bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 375.

²⁹² Ticari temsilci açısından bu yetkinin ve hatta ticari işletmenin tescil edilip edilmemesinin de hükmün uygulanması bakımından önem taşımadığı, zira bu tescilin buradaki niteliğinin açıklayıcı olduğu hakkında bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 369.

²⁹³ Elbette ticari temsilcinin bu yetkisi, mirasçılar tarafından geri alınabilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 189; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 369.

²⁹⁴ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 383.

²⁹⁵ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 327; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 189; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 746.

²⁹⁶ Temsilcinin kısıtlanması suretiyle fiil ehliyetinin sınırlandırılması durumunda da BK 43’ün uygulanacağı yönünde bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 188 vd; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 702; aksi yönde bkz. Esener, **a.g.e.**, s. 185; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 195. Öte yandan temsilcinin fiil ehliyetini sürekli olarak kaybetmesi hâlinde BK 43’ün uygulanacağı, bununla birlikte bu ehliyetini geçici olarak kaybetmesi durumunda temsilcinin yapacağı işlemler taciri bağlamasa bile temsil yetkisinin sona ermeyeceği yönünde bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 702.

²⁹⁷ Bu hâlde temsilcinin temsil yetkisinin sona ermemesi gerektiği hakkında bkz. HGK’nın 19.06.1964 tarih ve 304/675 sayılı kararı (Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 328).

²⁹⁸ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 188. Temsil olunanın/tacirin iflası durumunda bu istisnaların uygulama alanının daralacağı hakkında bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 703. Yazar, temsil olunanın iflası durumunda, temsilcinin yetkisinin devam etmesi yönünde bir yetkilendirilmenin mümkün olmayacağını belirtmektedir. Domaniç de BK 43 (eBK 35) hükmünün bu anlamda hatalı olduğunu ifade etmektedir (Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 328).

bahsedilmişse de, pazarlamacının da esasında bir özel yetkili ticari vekil olmasından hareketle söz konusu hüküm pazarlamacı açısından da uygulanmalıdır²⁹⁹.

Bahsedildiği üzere BK 554'te yalnızca iki durum zikredilmiştir: İşletme sahibinin (tacirin) ölümü ve fiil ehliyetini kaybetmesi. Bunların sınırlı sayıda olup olmaması önemlidir; zira bu kapsamın genişletilmesi ihtiyacı doğabilir. Örneğin, tacir hakkında gaiplik kararı verilmesi durumunda temsil yetkisinin sona erip ermeyeceğine BK 43'e göre yapılacak olan bir değerlendirme neticesinde mi karar verilecektir yoksa bu hâl de doğrudan BK 554 kapsamında değerlendirilip temsilcinin temsil yetkisi devam mı edecektir? Bizim de katıldığımız görüş uyarınca, tacirin gaipliğine karar verilmesi durumunda da BK 554 uygulama alanı bulmalı, dolayısıyla tacir yardımcısının temsil yetkisi devam etmelidir³⁰⁰. Zira gaiplik durumunda ölüme bağlı hükümler devreye girmektedir³⁰¹.

Bunun dışında BK 554'te yer alan bir farklılık da tüzel kişiler yönünden söz konusudur. Şöyle ki BK 43/2'de hükmün bir tüzel kişiliğin sona ermesi durumunda da uygulanacağı ayrıca belirtilmişken; BK 554 yalnızca gerçek kişiler esas alınarak düzenlenmiştir. Anılan son hükümde tüzel kişilerin zikredilmemiş olması kanaatimizce bilinçlidir. Zira gerçek kişi tacirin ölümünden sonra işletme mirasçılar tarafından işletilmeye devam edecekken/edilebilecekken tüzel kişiler yönünden böyle bir devamlılık sağlanmamaktır. Tüzel kişiliğin sona ermesi hâlinde temsilcinin temsil yetkisi de sona ermektedir³⁰². Fakat fiil ehliyetinin kaybı açısından vereceğimiz

²⁹⁹ Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 760.

³⁰⁰ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 190.

³⁰¹ Temsil yetkisinin sona ereceği an bakımından MK 35/2 hükmünün uygulanmayacağı, gaiplik kararının verilmesi ile temsil yetkisinin sona ereceği ifade edilmektedir. eBK 35/1'de "*gaiplik hükmünün ilanı*" şeklindeki ifadenin isabetsiz olduğu ve bu yöndeki tartışmalar hakkında bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 695 dpn. 28. Yeni BK 43'te bu ifade "*gaiplik kararı verilmesi*" şeklinde düzeltilmiştir.

³⁰² Kırca'ya göre, ticaret şirketinin sona erdiğinin ticaret siciline tescil edilmesi, ticari temsilcinin temsil yetkisini ortadan kaldırır. Dolayısıyla şirketin tasfiye aşamasında ticari temsilcinin temsil yetkisi bulunmamaktadır. Bununla birlikte yazar, BK 550 uyarınca da ayrıca bir tescilin yapılması gerektiğini ifade etmektedir (Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 190). Aynı yönde bkz. Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 746. Kanaatimizce tasfiye amacının sınırları içinde kalmak kaydı ile temsil yetkisinin devam etmesi, yetkinin kapsamı sebebiyle ticari temsilci bakımından mümkün olmasa da, özellikle ticari vekil yönünden kararlaştırılabilir veya bu yetki işin niteliği gereği devam edebilir. Pazarlamacının da temsil yetkisinin devam edebileceği hakkında bkz. Zengin, **a.g.e.**, s. 123. Adi temsilci bakımından bkz. Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 246;

cevap değişir, tüzel kişi tacirin fiil ehliyetini kaybetmesi de mümkündür, kanuni organların eksikliği hâlinde bu durum gündeme gelir³⁰³. Bu hâlde temsilcinin temsil yetkisi devam etmelidir. BK 554'te zikredilmeyen bir hâl de iflastır. Tacirin iflas etmesi durumunda BK 554 hükmünün uygulanması mümkün değildir. Tacir iflas ettiğinde ticari temsilcinin temsil yetkisi sona erecektir; zira iflasın açılmasıyla birlikte tacirin malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisi ortadan kalkar³⁰⁴.

BK 43'te sayılanlar dışında öğretide ve içtihatlarda kabul edilmiş diğer sona erme sebepleri de mevcuttur. Belirli bir işi yapmak üzere temsil yetkisi verilmesi hâlinde bu işin görülmesi, temsil yetkisi süreye bağlanmışsa bu sürenin dolması³⁰⁵, temsil yetkisinin (bozucu) koşula bağlanması durumunda koşulun gerçekleşmesi, tacir ile temsilcinin sıfatlarının birleşmesi hâllerinde de temsil yetkisi tüm tacir yardımcıları bakımından sona erer³⁰⁶.

Kocayusufoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 696. Tasfiye durumundaki şirketi yalnızca tasfiye memurlarının temsil ettiğinden bahisle önceki tüm temsilcilerin temsil yetkisinin sona ereceği yönünde bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Alttop, **a.g.e.**, s. 195.

³⁰³ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 391. *Kırca*, tüzel kişi tacirin fiil ehliyetini kaybetmesi hâlini incelememekle birlikte temsilcinin tüzel kişi olması hâlinde fiil ehliyetini kaybettiği zaman, bunun geçici olması durumunda temsil ilişkisinin sona ermeyeceğini, ancak örneğin sürekli organ eksikliği olması durumunda şirketin sona ermesi neticesinde temsil yetkisinin sona ereceğini ifade etmiştir (*Kırca*, **Ticari Mümessillik**, s. 190). Keza *Arslanlı*, geçici organ yokluğu durumunda, örneğin şirketin yönetim kurulu üyelerinin istifa etmiş olması veya temsil yetkisini haiz üyelerin çeşitli sebeplerle şirketten ayrılmalari hâlinde ticari temsilcilerin ve ticari vekillerin temsil yetkilerinin devam edeceğini belirtmiştir (*Arslanlı*, **Anonim Şirketler**, s. 129). Ticaret şirketlerinde organ yokluğu konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. İsmail Cem Soykan, **Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu**, İstanbul, On İki Levha, 2012, b.a.

³⁰⁴ İmregün, **Genel İlkeler**, s. 152; *Kırca*, **Ticari Mümessillik**, s. 190; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 746. Bununla birlikte konkordato ilan edilmesi bakımından öğretide bir görüş birliği yoktur. *Kırca*, bu durumda tacirin tasarruf yetkisinin tamamen kısıtlanmaması dolayısıyla ticari temsilcinin temsil yetkisinin devam edeceğini ileri sürmüştür (*Kırca*, **Ticari Mümessillik**, s. 191 vd.); aynı yönde bkz. Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 746. Diğer yandan Şener'e göre, konkordato durumunda ticari temsilcinin yetkilerinin kısıtlanması sebebiyle, temsil yetkisi devam edemeyecektir (Şener, **Ticari Temsilci**, s. 439-440). Öte yandan ticari vekilin temsil yetkisinin BK 43 uyarınca işin özelliği gereği devam etmesi mümkün olmalıdır.

³⁰⁵ Temsil yetkisinin süreli verilmediği durumlarda dahi bankanın basiretli bir tacir gibi davranması gerekli olduğundan, iki seneyi aşkın ya da geçerliliği konusunda şüphe duyulan vekâletnamelere dayanarak işlem yapmaması gerektiği; ancak söz konusunun temsilcinin bankayla uzun zamandır iş ilişkisinde bulunduğu durumlarda bu kaidenin geçerli olmadığı görüşü hakkında bkz. Reisoglu, **a.g.e.**, s. 35.

³⁰⁶ *Kırca*, **Ticari Mümessillik**, s. 192 vd. Temsil yetkisinin süresinin dolması ve yetkinin bozucu şarta bağlanması durumunda bu şartın gerçekleşmesi konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. von Tuhr, **a.g.e.**, s. 350; Kocayusufoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 688; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Alttop, **a.g.e.**, s. 191; Eren, **a.g.e.**, s. 506.

Diğer yandan işletmenin devredilmesi, ürün kirasına verilmesi, bir şirkete sermaye olarak getirilmesi gibi durumlarda ticari temsilcinin temsil yetkisinin sona ereceği kabul edilirken³⁰⁷; hizmet sözleşmesinin devam etmesi hâlinde ticari vekillerin ve pazarlamacıların temsil yetkilerinin sona ermeyeceği ifade edilmektedir³⁰⁸. Bununla birlikte işletmenin faaliyet konusunun ya da tacirin ticaret unvanının değişmesi, söz konusu temsilcilerin temsil yetkisini sona erdirmeyecektir³⁰⁹.

İradi bir sona erme nedeni olarak temsil yetkisinin (tamamen) geri alınması BK 554/1 hükmünde “İşletme sahibi, ticari temsilcilerin, ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkilerini, aralarındaki hizmet, vekâlet, ortaklık ve benzeri sözleşmelerden doğan hakları saklı kalmak koşuluyla, her zaman geri alabilir.” şeklinde düzenlenmiştir³¹⁰. Anılan düzenleme emredicidir³¹¹. Nitekim adi temsilde de bu düzenlemeye benzer olarak temel ilişkideki haklar saklı kalmak kaydıyla temsil yetkisinin her zaman geri alınabileceğine ve temsil edilenin bu haktan feragat edemeyeceğine dair emredici bir hüküm getirilmiştir (BK 42). Her ne kadar BK’da

³⁰⁷ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 192 vd.; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 745 vd. Şirketin tasfiyesi ile birleşme, bölünme ve tür değiştirmesi yönünden bkz. Ayhan/Çağlar/Özdamar, **a.g.e.**, s. 459.

³⁰⁸ Arslanlı, **Kara Ticareti**, s. 176.; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 776.

³⁰⁹ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 393.

³¹⁰ Adi temsil açısından bkz. aynı yönde BK 42/2. Temsil yetkisini geri almaya yetkili kişiler hakkında ayrıntılı açıklamalar için bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 185 vd.; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 403 vd. Temsil yetkisinin geri alınmasının üçüncü kişilere yapılan bildirimle mümkün olmayacağı ancak bu bildirimin üçüncü kişilerin iyiniyetini ortadan kaldıracığı yönünde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 415. Yani bu durumda ticari temsilcinin söz konusu kişiyle temsilci sıfatıyla yapacağı hukuki işlemler taciri bağlamazken kendilerine bildirimde bulunulmayan kişiler yönünden temsilcilik sıfatı devam edecektir. Geri almanın örtülü olabileceği ve bir şekle tabi olmadığı hakkında bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 192; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 709.

³¹¹ İmregün, **Genel İlkeler**, s. 152; Yargıtay da aynı görüştedir, bkz. 3. HD’nin 27.05.2008 tarih ve 6473/9608 sayılı kararı (Halûk N. Nomer, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş 16. bs., İstanbul, Beta, 2018, s. 144). Bununla bağlantılı olarak, temsil yetkisinin geri alınmasının bir şarta ya da süreye bağlanamayacağı yönünde bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 184; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 397; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 745. Yazarlar yine bu nedenlerle yetkinin geri alınması hâlinde ceza koşulunun ödeneceği yönündeki anlaşmalardaki ilgili hükümlerin BK 27/2 uyarınca geçersiz olacağını ifade etmiştir. Aynı yönde bkz. Eren, **a.g.e.**, s. 504; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 192; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 710; aksi yönde görüş için bkz. von Tuhr, **a.g.e.**, s. 353; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 244. Alman hukukundaki aksi yöndeki görüşler için bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 398 dpn. 873.

düzenlenmemiş olsa da öğretide ve içtihatlarda temsilcinin azledilmesi dışında istifa etmesi de iradi sona erme sebepleri arasında sayılmaktadır³¹².

B. Temsil Yetkisinin Sona Ermesinin Sonuçları

Temsil yetkisinin sona ermesi ileriye etkili olup, temsil yetkisi iç ilişkide sona erme sebeplerinin gerçekleştiği andan veya temsilcinin azledilmesi hâlinde bu beyanın temsilciye ulaşması anından itibaren sona erer³¹³. Ancak temsil yetkisinin sona ermesi olgusu, tek başına ve her zaman bu durumun üçüncü kişilere karşı ileri sürülebileceği anlamına gelmez.

Temsil yetkisinin sona ermesinin üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi özellikle ticari temsilci bakımından ayrıca incelenmelidir. Zira BK 550 uyarınca *“Temsil yetkisinin verildiği ticaret siciline tescil edilmemiş olsa bile, sona erdiği tescil edilir. Temsil yetkisinin sona erdiği ticaret siciline tescil ve ilan edilmediği sürece, bu yetki iyiniyetli üçüncü kişiler için geçerliliğini korur.”*³¹⁴. Hüküm, TK 36/4’ün bir yansıması niteliğindedir³¹⁵. eTK 39/2’de (TK 36/4) *“Tescili lazım geldiği halde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı gerekirken ilan edilmemiş olan bir husus ancak bunu bildikleri ispat edilmek şartıyla, üçüncü şahıslara karşı dermeyeran*

³¹² von Tuhr, **a.g.e.**, s. 351; Esener, **a.g.e.**, s. 197-198; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 194; Eren, **a.g.e.**, s. 505; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 187; İnceoğlu, **a.g.e.**, s. 269-270; karşı yönde bkz. Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 244. İstifanın her zaman mümkün olduğu ve istifa hakkından feragat edilemeyeceği yönünde bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 188; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 745. Temsilcinin istifa etmesi ile temsil yetkisinin sona ermesi durumunda BK 42/2 hükmünün kıyasen uygulanması gerektiği konusunda bkz. Esener, **a.g.e.**, s. 198; Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 430; aksi yönde bkz. İnceoğlu, **a.g.e.**, s. 270.

³¹³ Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 747. Temsilcinin azledilmesi bakımından ayrıca bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 708.

³¹⁴ Tescil isteminde bulunabilecek kişiler hakkında bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 455 vd.

³¹⁵ Tescilin tacir yönünden bir külfet niteliği taşıdığı hakkında bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 459. Bu yönde Yargıtay tarafından verilmiş birçok karar mevcut olup, Yargıtay 12. HD’nin 27.06.2013 tarih ve 14105/24179 sayılı kararı örnek olarak gösterilebilir: *“Somut olayda keşideci borçlu şirket tarafından Antalya 6. Noterliğinin 08.12.2006 tarih ve 35279 yevmiye nolu vekâletnamesiyle S. K. ‘ya ‘...çek ve belgeleri imzalamaya’ yetkisi verildiği, S. K. ‘nın Antalya 16. noterliğinin 05.07.2011 tarih ve 4042 yevmiye nolu ihtarnameyle azledildiği ve muhataba 15.07.2011 tarihinde tebliğ edildiği, çekin tanzim tarihinin 01.11.2012 olduğu, azilnamenin Ticaret Sicili gazetesinde ilan edilip edilmediğine ilişkin dosya kapsamında bilgi ve belge bulunmadığı görülmüştür...”* (<https://www.lexpera.com.tr>, 08.10.2019).

edilebilir.” denilmek suretiyle tescil edilmemiş olan bir hususun üçüncü kişiye karşı ancak bunu bilmesi hâlinde ileri sürülebileceği hüküm altına alınmıştı. Buradan hareketle *Kırca* “iyiniyet” ibaresinin yalnızca bilmeyi değil, bilmeyi gerekmemi de kapsadığını, bu sebeple BK 550’deki “*iyiniyetli üçüncü kişiler*” şeklinde kullanımın isabetsiz olduğunu ifade etmiş; söz konusu ibareyi eTK 39/2’ye uyumlu olarak “*bunu bilen üçüncü kişiler*” olarak yorumlamıştır³¹⁶. Mevcut hüküm (TK 36/4) ise “iyiniyet” kavramına uygun olarak düzenlendiğinden, üçüncü kişinin tescil edilmesi gereken hususu bilmesi veya bilmesi gerekmesi şeklinde yorumlanmasında isabetsizlik yoktur³¹⁷.

BK 550 hem iradi hem de kanuni sona erme hâlleri bakımından uygulama alanı bulur³¹⁸. Sona ermenin iyiniyetli üçüncü kişiler nezdinde hüküm ifade edebilmesi, bu durumun tescil edilmiş olmasına bağlıdır³¹⁹. Örneğin, banka şube müdürünün görevden alınması ya da bir başka şubeye nakledilmesi hâlinde yetkisi sona ereceğinden bu durum tescil edilmelidir³²⁰.

Söz konusu tescil yönünden önem arz eden bir nokta da tescilin niteliğidir. Bu konuda öğretide görüş birliği yoktur. Bir görüşe göre tescil kurucu niteliktedir³²¹. Bir diğerine göre ise tescilin niteliği açıklayıcıdır; temsil yetkisinin geri alınmasında veya sona erme hâlleri gerçekleştiğinde temsil yetkisi de ortadan kalkar³²². Kanaatimizce anılan tescil, temsil yetkisinin sona ermesi açısından açıklayıcıdır. Zira

³¹⁶ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 195 dpn. 46.

³¹⁷ Üçüncü kişilerin temsil yetkisinin sona erdiğini bilecek durumda olmaları hâlinde, temsilcinin bu kişilerle taciri bağlayacak şekilde işlem yapabileceği hakkında bkz. Kaya, **a.g.e.**, s. 373.

³¹⁸ Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 194; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 450; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 747; Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 323-324.

³¹⁹ Poroy/Yasaman, **a.g.e.**, s. 259; Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 747.

³²⁰ Akyazan, **a.g.m.**, s. 271. *Doğanay*, banka şubesinde imza yetkisini haiz tüm görevlilerin ticaret siciline tescil edilmesi ve bu yetkilerinin sona ermesi durumunda veya bu kişilerin başka bir şubeye nakli hâlinde yetkilerinin sona erdiğinin hem şubenin hem de merkezin bağlı bulunduğu ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Doğanay, **a.g.m.**, s. 683 vd.).

³²¹ Teoman, **a.g.m.**, s. 239; Taştan, **a.g.m.**, s. 327. *Karahan* tescilin kurucu olduğunu ifade etmekle birlikte söz konusu ifadeyi sicilin olumlu fonksiyonunun devreye girmesi anlamında kullanmaktadır (Karahan, **a.g.e.**, s. 344).

³²² Aynı sebeple, sona erme hataen tescil edilse bile temsil yetkisinin sona ermeyeceği yönünde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 458.

tescil, temsil yetkisinin sona ermesi için bir geçerlilik şartı olarak düzenlenmemiştir. Bununla birlikte, “*temsil yetkisinin geri alındığının veya sona erdiğinin üçüncü kişilere ileri sürülebilmesi*” için yani sicilin olumlu fonksiyonunun söz konusu olabilmesi için ticaret siciline tescil şarttır. Temsil yetkisinin sona erdiği tescil edilmemişse, yetkinin sona erdiği, ancak bunu bilen veya bilmesi gereken kişilere karşı ileri sürülebilecektir³²³. Hüküm iyiniyetli üçüncü kişileri koruma amacı taşımakta olup, hükmün düzenlenme biçimi BK 549’daki sınırlamalara benzemektedir.

Temsil yetkisini sona erdiren durumların ticaret siciline tescil edilmesi hâlinde, temsilcinin temsil yetkisinin sona erdiğinin de ayrıca tescil edilip edilmemesi gerektiği konusu öğretide tartışmalıdır. Bir görüş uyarınca, iflas hâlinde temsil yetkisi için ayrıca tescile gerek yoktur, zira iflas dairesinin kendisi ticaret siciline bildirimde bulunacaktır; bunun haricindeki tüm durumlar için ayrıca BK 550 uyarınca tescilin de yapılması gerekmektedir³²⁴. Buna karşın diğer görüşe göre, iflas hâlinde dahi tescilin yapılması gerekmektedir³²⁵. Diğer yandan bir başka görüş uyarınca, ticaret siciline tescili gerekli bir neden sonucu sona eren temsil yetkisinin tescil edilmesine lüzum yoktur³²⁶.

Bahsi geçen hususla ilgili olarak TSY 47/2 hükmü de gündeme gelecektir. Şöyle ki temsil yetkisinin süreye bağlandığı hâllerde, temsil yetkisi ile birlikte temsil

³²³ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 459. Yazarın ifade ettiği ve bizim de katıldığımız görüşe göre, temsil yetkisinin sona erdiğinin ilanının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi dışındaki herhangi bir gazetede yapılmış olması, üçüncü kişinin iyiniyetini ortadan kaldırmak için yeterli değildir (Şener, **Ticari Temsilci**, s. 460).

³²⁴ Domaniç, **Genel Esaslar**, s. 328; Arkan, **a.g.e.**, s. 197; Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 194. Bununla birlikte sicilde ticari temsilciye ilişkin bir kaydın olması durumunda yazar bunun terkin edilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 195); aynı yönde bkz. Kaya (Ülgen/Helvacı/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 747. Diğer durumlarda tescilin yapılmasının gerekli olduğuna örnek olarak Kırca, ticaret şirketinin atadığı ticari temsilci bakımından, ticaret şirketinin sona erdiği ticaret siciline tescil edilse bile BK 550’ye göre ayrıca bir tescilin yapılması gerektiğini ileri sürmüştür (Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 190). Buradan hareketle örneğin temsilcinin fiil ehliyetinin kısıtlanması ve ilgili kararın MK 410 uyarınca ilan edilmiş olması hâlinde de BK 550 uyarınca ayrıca bir ilan yapılmalıdır. Aksi hâlde üçüncü kişilerin iyiniyetli olduğu sonucuna varılır. Bununla birlikte söz konusu temsilcinin ticari vekil ya da pazarlamacı olması durumunda, anılan kararın ilanı ile MK 410/2 gereği üçüncü kişilerin iyiniyeti ortadan kalkacaktır; bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 705.

³²⁵ Feyzioğlu, **Bağlı Tacir Yardımcıları**, s. 427.

³²⁶ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 454.

yetkisinin süresi de ticaret siciline tescil edilecek ve bu tescil yönünden de TK 36/3 hükmü uygulanacaktır. Bu hâlde, yukarıda ifade edilen görüşler, temsil yetkisine ilişkin verilen sürenin sona ermesi hâlinde temsil yetkisinin sona erdiğinin ayrıca tescil edilip edilmemesi gerektiği hususuna da uyarlanabilir. Fikrimizce ticaret siciline tesciline izin verilen kayıtlar yönünden sicilin olumlu fonksiyonunun devreye girmesi ve zaten temsil yetkisinin süresi ile birlikte tescil edilmesi sebebiyle süre bitiminde ayrıca bir tescile lüzum yoktur.

Bahsi geçen konuda önemli bir diğer husus, ticari temsilcinin temsil yetkisi ticaret siciline hiç tescil edilmemiş olsa bile bunun sona ermesi hâlinde tescil edilmesi gerektiğidir³²⁷. Bu durumda, önce ticari temsilcilik yetkisinin verildiği, ardından temsil yetkisinin sona erdiği tescil edilmelidir³²⁸. Aksi durumda, ticaret sicili aslında gerçeği yansıtsa dahi TK 36/4 gereği ticari temsilcinin temsil yetkisinin sona erdiği ancak bunu bilen veya bilmeleri gerektiği ispat edilen üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir³²⁹.

Ticari temsilcilerin temsil yetkilerinin sona erdiğinin tescile tabi olması, BK 42 vd. hükümlerinin ticari temsilciler yönünden uygulanma alanını oldukça kısıtlar³³⁰. Örneğin, dış temsilin gerçekleştiği hâllerde BK 42 uyarınca temsil yetkisinin geri alındığı üçüncü kişilere bildirilmelidir; aksi hâlde temsil olunan ilgili işlemle bağlı olur. İşte ticari temsilcinin temsil yetkisinin sona erdiğinin tescil edilmesi bu bildirimin yerine geçer³³¹. Tescil sayesinde artık üçüncü kişiler iyiniyetli olduklarını iddia edemezler; zira bu kimseler TK 36/3 uyarınca, kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerini ileri süremezler. Ancak temsil yetkisinin sona erdiği tescil edilmemişse BK 42/3'teki kural geçerli olacaktır.

³²⁷ İmregün, **Genel İlkeler**, s. 152. Hatta ticari temsil yetkisi verilmemesine rağmen birisine örtülü temsil verildiğinin ileri sürülme ihtimali varsa bu hâlde de ticaret siciline tescilin yapılması gerektiğinin faydalı olacağı hakkında bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 457.

³²⁸ Teoman, **a.g.m.**, s. 239.

³²⁹ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 455.

³³⁰ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 450.

³³¹ Aynı yönde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 451 dñn. 992.

Keza ticari temsilcinin temsil yetkisinin sona erdiği tescil edilmişse, artık ticari temsilcinin durumdan haberdar olmaması (temsil yetkisinin sona erdiğini bilememesi) hâlinde BK 45 hükmünün uygulanması gündeme gelmeyecektir. BK 45 uyarınca: “*Temsilci, yetkisinin sona ermiş olduğunu bilmediği sürece, temsil olunan veya halefleri, temsilcinin yapmış olduğu hukuki işlemlerin sonuçlarıyla bağlıdırlar. Bu kural, üçüncü kişilerin yetkinin sona ermiş olduğunu bildikleri durumlarda uygulanmaz.*”. Şu hâlde, temsilcinin yetkisinin sona erdiğini bilmeden taciri bağlayıcı işlem yapması ancak üçüncü kişinin de iyiniyetli³³² olması hâlinde mümkündür³³³. Tescilin olumlu fonksiyonu gereği, üçüncü kişilerin ticari temsilcinin temsil yetkisinin sona erdiğini bildikleri kabul edilecektir.

Ticari vekil ve pazarlamacı bakımından böyle bir tescil kural olarak (TK 371/7) söz konusu olmadığı için temsil yetkisinin sona erdiği üçüncü kişilere karşı sirküler, mektup gibi yollarla duyurulmalıdır; aksi hâlde tacir, anılan temsilcilerin kendisi adına yaptıkları bu işlemlerle bağlı olacaktır³³⁴.

Diğer bir hâl yetki belgesinin geri alınmasını düzenleyen BK 44 hükmüdür³³⁵. Buna göre temsilciye bir yetki belgesi verilmişse temsilci bunu iade etmekle

³³² Her ne kadar BK 45/2’de üçüncü kişilerin temsil yetkisinin sona erdiğinin bilmeleri hâlinde bu hükmün uygulanmayacağı ifade edilmişse de BK 47 hükmüyle de uyum sağlaması açısından üçüncü kişinin bu durumu bilmesi gerekmesi (MK 3/2) hâlinde de uygulanmayacağı ifade edilmektedir (Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 247; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 705). Buna karşın Tekinay, madde lafzına bağlı kalmıştır (Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 196). Öte yandan BK 45’in, temsil yetkisinin hem geri alınması durumlarında hem de kendiliğinden sona ermesi hâllerinde uygulanacağı hakkında bkz. Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 322.

³³³ Hükmün iradi ve kanuni olmak üzere tüm sona erme hâlleri bakımından uygulama alanı bulacağı hakkında bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 196; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 712. Aksi görüşte bkz. Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 247.

³³⁴ Arkan, **a.g.e.**, s. 202; Kaya (Ülgen/Helvaci/Nomer Ertan), **Ticari İşletme**, s. 754. Poroy/Yasaman üçüncü kişiler nezdinde oluşturulan güvene son verilmesinin, bu kapsamda ilan yapılmasının ve sirküler gönderilmesinin basiretli tacir olmanın gerekliliği olduğunu ifade etmiştir (Poroy/Yasaman, **a.g.e.**, s. 260). Konuya ilişkin bir husus da, bu bildirimin üçüncü kişinin alanına ulaşmış olmasının yeterli mi olduğu yoksa üçüncü kişinin durumu öğrenmesinin mi aranacağıdır. Bu sorunun cevabı, üçüncü kişinin iyiniyetinin ortadan kalkacağı anın, dolayısıyla yetkisiz temsilin ileri sürülebileceği durumların tespiti bakımından önemlidir. Kocayusufpaşaoğlu, bu hâlde üçüncü kişinin öğrenmesinin aranacağını, ancak buna ilişkin ispat yükünün de yine üçüncü kişide olacağını ifade etmiştir (Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 713). Dolayısıyla tacirin, bildirimin üçüncü kişinin alanına ulaştığını ispat etmesi yeterli olacaktır.

³³⁵ Hükmün *culpa in contrahendo* sorumluluğunu düzenlediği hakkında bkz. von Tuhr, **a.g.e.**, s. 358; Nomer, **a.g.e.**, s. 147.

yükümlü olup BK 44/2 uyarınca “*Temsil olunan veya halefleri, temsilcinin belgeyi geri vermesi için gerekeni yapmazlarsa, bundan dolayı iyiniyetli*³³⁶ *üçüncü kişilerin zararını gidermekle yükümlüdürler.*”. Dolayısıyla temsil edilenin yetki belgesini geri alması için girişimde bulunmamış olması hâlinde dahi yapılan işlem geçerli olmayacaktır³³⁷. Ticari temsilciler bakımından temsil yetkisinin sona erdiği tescil edilmemişse iyiniyetli üçüncü kişiler yönünden bu hükmün uygulama alanı bulmayacağı açıktır. Ticari vekil ve pazarlamacılar içinse şayet bir dış temsil ilişkisi yoksa bu hükmün uygulanması gündeme gelebilir. Ancak bu hükmün adı temsil açısından dahi uygulama alanının çok dar olduğu ifade edilmektedir. Özellikle dış temsile ilişkin BK 42/3 ve temsilcinin de yetkisizliğini bilmediği durumu düzenleyen BK 45 hükümleri buna engel teşkil etmektedir³³⁸.

Özellikle ticari vekil ve pazarlamacı açısından geniş bir uygulama alanı bulacak olan hüküm BK 42/3’tür³³⁹. Buna göre, “*Temsil olunan verdiği yetkiyi üçüncü kişilere açıkça veya dolaylı biçimde bildirmişse, bu yetkiyi tamamen veya kısmen geri aldığını onlara bildirmedeği takdirde, yetkinin geri alındığını iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri süremez.*”. Dikkat edilirse BK 42/3’ün uygulanması için üçüncü kişiye temsil yetkisinin kapsamının bildirilmiş olmasına gerek yoktur; yalnızca temsil olunanın, üçüncü kişiye ilgili kişinin temsilcisi olduğunu bildirilmiş

³³⁶ Söz konusu hükme karşılık gelen eBK 37’de üçüncü kişilerin sadece “bilmelerinden” bahsedilmişse de öğretide bir görüş, hükmün uygulama alanı bulması için üçüncü kişilerin MK 3/2 uyarınca iyiniyetli olmaları gerektiğini ileri sürmüştür; konu hakkında bkz. Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.m.**, s. 212-214.

³³⁷ Bu hâlde iyiniyetli üçüncü kişinin olumsuz zararının veya hakkaniyetin gerektirmesi hâlinde olumlu zararının tazmin edileceği hakkında bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 706 vd. Temsil yetkisinin kısmen geri alınması bu yetkinin sınırlandırılması anlamına geldiği yönünde bkz. Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 245; Eren, **a.g.e.**, s. 503. İyiniyetli üçüncü kişiler bu hüküm uyarınca sınırlı olarak korunmuştur (Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 707).

³³⁸ BK 44/2’nin yetkinin kendiliğinden sona erdiği hâllerde uygulanacağı hakkında bkz. Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 249. Konu hakkında ayrıntılı değerlendirmeler için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.m.**, s. 217 vd.

³³⁹ Temsil yetkisinin kendiliğinden sona erdiği durumlarda iyiniyetli üçüncü kişilerin korunmayacağı yönünde bkz. von Tuhr, **a.g.e.**, s. 357; Reisoğlu, **a.g.e.**, s. 43. Keza BK 44 hükmü saklı kalmak kaydıyla; temsil yetkisi BK 42/3 kapsamında üçüncü kişilere bildirilmiş olsa bile, bu yetkinin sona ermesi durumunda hükmün uygulanmayacağı, diğer bir ifadeyle yetkinin sona erdiği herkese karşı ileri sürülebileceği hakkında bkz. Eren, **a.g.e.**, s. 508; Hatemi/Gökyayla, **a.g.e.**, s. 111; Nomer, **a.g.e.**, s. 146-147.

bulunması yeterlidir³⁴⁰. Ayrıca temsil yetkisinin sona erdiğine dair bildirimin en az yetkilendirme bildirimine kadar açık olması gerektiği de ifade edilmektedir^{341,342}. Bununla birlikte üçüncü kişi, ancak iyiniyetliyse, yani temsil yetkisinin sona erdiğini (geri alındığını) bilmiyor ya da bilmesi gerekmiyorsa bu hükümden yararlanabilecektir³⁴³.

Yetkinin sona ermesinin üçüncü kişilere bildirilmesi hakkında bir mesele öğretide tartışma konusu olmuştur. Buna göre, temsilcinin yetki belgesini üçüncü kişilere ibraz etmesi BK 42/3 anlamında bir bildirim olup, temsil yetkisinin sona ermeye ilişkin bildiriminin de bu bildirimle eşdeğer vasıtalarla yapılması gerekmektedir³⁴⁴. Bu hâlde temsil yetkisini geri alan tacir, söz konusu durumu, kendisine yetki belgesi ibraz edilen tüm kişilere doğrudan bildirmelidir; bunun için ilân yeterli olmamaktadır³⁴⁵. Fakat temsilcinin söz konusu belgeyi kimlere ibraz etmiş olduğu, tacir tarafından her durumda öngörülebilir değildir. Bu hâlde kendisine yetki belgesi ibraz edilen fakat tacirin temsil yetkisinin sona erdiğine dair bildirimde bulunamadığı kişilerin, (yetkisiz) temsilciyle işlem yapması durumunda tacirin sorumlu olup olmayacağı sorunu ortaya çıkmıştır. *Kocayusufpaşaoğlu*'na göre, bu takdirde temsil olunan/tacir ancak kendisine yetki belgesi ibraz edilen kişilerden ancak bildiklerine veya apaçık bilebileceklerine yapacağı bildirimle bahsi geçen

³⁴⁰ Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 711.

³⁴¹ von Tuhr, **a.g.e.**, s. 356; Feyzioğlu, **Borçlar Genel**, s. 429; Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 711. Bu hâlde temsil yetkisi kendisine doğrudan bildirilmiş olan bir kimseye karşı, yetkinin geri alındığının ilân edilmiş olmasının hüküm ifade etmeyeceği; ancak söz konusu kişinin yetkisinin sona erdiğinin fiilen öğrenildiği olgusunun ispat edilmesi durumunda, geri almanın bu kişiye karşı hüküm doğuracağı yönünde bkz. Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.m.**, s. 221-222.

³⁴² *İmregün* temsil yetkisinin sona ermesi durumunda seyyar tüccar memuruna verilen belgenin tacire iade edilmesi/tevdii edilmesi gerektiğini, tacirin bu noktada ihmal göstermesi hâlinde iyiniyetli üçüncü kişilerin zararlarını tazmin etmekle yükümlü olduğunu; ayrıca yetki belgesi sınırları içinde işlem yapıldığı takdirde tacirin bu işlemle BK 42/3 (eBK 34/3) uyarınca bağlı olacağını ifade etmiştir (*İmregün*, **Genel İlkeler**, s. 158).

³⁴³ Üçüncü kişinin iyiniyetli olma şartı BK 42/3'te açıkça ifade edilmiştir. Oysa eBK 34'te hükmün uygulama alanı bulması için üçüncü kişinin iyiniyetli olması gerektiğine ilişkin açık bir düzenleme mevcut değildi. Buna karşın öğretide yine de iyiniyet şartı aranıyordu. Konu hakkında bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 711 dpn. 90; İncoğlu, **a.g.e.**, s. 271. *Tekinay*, üçüncü kişinin bilmesi gerekmesini dahil etmemiş, yalnızca bilmesi hâlinde hükmün uygulama alanı bulmayacağını belirtmiştir (*Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, a.g.e.*, s. 197).

³⁴⁴ Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.m.**, s. 221; Nomer, **a.g.e.**, s. 146.

³⁴⁵ Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.m.**, s. 221.

riskten kurtulacak, artık diğer kişiler yönünden bir bildirim yükümlülüğü altına girmeyecektir³⁴⁶. Şu hâlde, tacir sürekli iş ilişkisi içinde olduğu kişilere ticari vekilin ya da pazarlamacının temsil yetkilerinin sona erdiğini bildirirse, artık temsilcinin önceden vekâletnamesini ibraz etmiş olduğu kişilere karşı muhtemel bir işlemle bağlı olma riskinden kurtulacaktır. Bunun yanında, tacirin bildirimde bulunması gereken kişiler pazarlamacılar yönünden, pazarlamacının sözleşme akdetmiş ya da sözleşme akdetme hazırlığı içinde olduğu bilinen kişiler olarak gösterilebilir.

III. YETKİSİZ TEMSİL

A. Genel Olarak

Bağlı tacir yardımcıları açısından yetkisiz temsil hâlleri özel olarak düzenlenmediğinden, yetkisiz temsil konusunda BK 46 vd. hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Ancak tacir yardımcılarının taciri yetkisiz temsili durumunda adi temsil hükümleri uygulansa da, yetkisiz temsile yol açan nedenler ticari temsil açısından adi temsilden farklılaşmaktadır. Zira ticari temsilde çoğu zaman kanuni temsil yetkisinin kapsamı esas alınacak olup tacirin yetkisizlik iddiasını ileri sürebileceği hâller kısıtlanmaktadır.

Yetkisiz temsil şu üç hâlde meydana gelir: Temsil yetkisinin hiçbir zaman verilmemiş olması, temsil yetkisinin aşılması ve son olarak temsil yetkisinin sona ermesi³⁴⁷. Bu hâllerden birinin gerçekleşmesi durumunda yetkisiz temsil sonucu

³⁴⁶ Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.m.**, s. 222-225; temsil yetkisinin sona ermesinden sonra temsilcinin yetki belgesini üçüncü kişilere ibrazı durumunda BK 41/2 ve BK 44/2'nin uygulanacağı hakkında ayrıca bkz. Kocayusufpaşaoğlu, **a.g.m.**, s. 227.

Bununla birlikte Yargıtay'ın, üçüncü kişinin iyiniyetli olması durumunda, (eski) temsilcinin azle rağmen yetki belgesine dayanarak yaptığı işlemin taciri bağlayacağına karar verdiği, dolayısıyla temsil olunan yönünden ayrıca bir değerlendirme yapılmadığı yönünde bkz. Yargıtay 14. HD'nin 20.02.2008 tarih ve 270/2072 sayılı kararı (Nomer, **a.g.e.**, s. 146).

³⁴⁷ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 199. Yazar temsil yetkisinin kötüye kullanılmasının diğer tarafta bilinmesi durumunda yetkisiz temsil hükümlerinin uygulanacağından hareketle bu hâli de yetki aşımı ile birlikte değerlendirmiştir. Temsilcinin temsil yetkisini kötüye kullanımına ilişkin ne tacir yardımcılarının ne de adi temsilcilerin temsiline ilişkin hükümlerde bir düzenleme mevcut olduğundan, adi temsil yönünden öğretide kabul edilen genel esaslar burada da uygulanır. Buna ilişkin olarak bkz. Ahmet Selçuk Güntin, **Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisi**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018, s. 28-29. Ticari

doğacaktır. Birinci ihtimalde temsil yetkisi hiç verilmediğinden, ticari temsil bakımından da özellikli bir durum söz konusu olmayacaktır³⁴⁸.

İkinci ihtimal temsil yetkisinin sınırlarının belirlenmesi ile ilgilidir. Temsilcinin, temsil yetkisinin kapsamının dışında kalan konulara ilişkin tacir adına yaptığı işlemler yetkisiz temsil hükümlerine tabidir. Temsil yetkisinin kanuni kapsamına veya (iyiniyetli olmayan üçüncü kişiler yönünden) sınırlandırılmış temsil yetkisine aykırı olarak yapılan işlemler bu kapsamdadır.

Üçüncü hâlde ise temsil yetkisinin sona ermesi durumunda artık hiç temsil yetkisi kalmasa da ilk ihtimalden farklı olarak burada önceden bir temsil ilişkisi bulunduğundan üçüncü kişilerin de menfaatlerini koruyucu hükümler ihdas edilmiştir³⁴⁹. Yetkisiz temsil sonucunu doğuran hâllerden ikinci ihtimal temsil yetkisinin kapsamı ve sınırlandırması başlığı³⁵⁰; üçüncü ihtimal ise temsil yetkisinin sona ermesi başlığı³⁵¹ altında incelendiğinden biz bu bahiste yalnızca yetkisiz temsilin sonuçları üzerinde kısaca duracağız³⁵².

Yetkisiz temsil ve sonucu, BK 46/1 hükmünde, “Bir kimse yetkisi olmadığı hâlde temsilci olarak bir hukuki işlem yaparsa, bu işlem ancak onadığı takdirde temsil olunanı bağlar.” ve BK 47/1’de “Temsil olunanın açık veya örtülü olarak

temsilcinin yetkisini kötüye kullanarak kendisiyle işlem yaptığı üçüncü kişi, eğer iyiniyetli ise söz konusu işlemin taciri bağlayacağı yönünde bkz. Arkan, **a.g.e.**, s. 191-192. Öte yandan temsilcinin kendi kendisiyle sözleşme yapması ya da çifte temsil ilişkisinin varlığında öğretide adi temsil yönünden kabul edilen ilkeler burada da uygulanır. Nitekim söz konusu durumda menfaatleri korunması gereken üçüncü bir kişinin varlığı söz konusu değildir. Bu hâllere ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. von Tuhr, **a.g.e.**, s. 348-350; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 240-241.

³⁴⁸ Ancak bu hâlde de özellikle ticari temsil bakımından güven teorisi göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin temsil yetkisini haiz olmayan bir çalışanın temsil yetkisinin olduğu yönünde üçüncü kişide bir güven oluşturulmuşsa, bu hâlde yetkisiz temsil iddiası üçüncü kişiye karşı ileri sürülmeyecektir. Bu konu hakkında bkz. yuk. Birinci Bölüm, II, B, 2. Keza yetkilendirme işleminin geçersiz olarak yapılması ya da sonradan iptal edilmesi hakkında bkz. Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 722.

³⁴⁹ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 199.

³⁵⁰ Bkz. yuk. İkinci Bölüm, I.

³⁵¹ Bkz. yuk. İkinci Bölüm, II.

³⁵² Yetkisiz temsilin sonuçları ayrı bir çalışma konusunu oluşturduğundan bu kapsamda sadece konumuzla ilgili olan hususlar üzerinde durulacaktır. Konu hakkında ayrıntılı inceleme için bkz. Kutlu Sungurbey, **a.g.e.**, b.a.

hukuki işlemi onamaması hâlinde, bu işlemin geçersiz olmasından doğan zararın giderilmesi, yetkisiz temsilciden istenebilir.” şeklinde düzenleme altına alınmıştır. Buna göre, yetkisiz temsilcinin yaptığı işlem askıda hükümsüzdür³⁵³. Temsil edilen/tacir bu işleme icazet³⁵⁴ verdiğini temsilciye veya üçüncü kişiye bildirirse söz konusu işlemle bağlı olacak, işlem baştan itibaren geçerli hâle gelecektir³⁵⁵. Somut olayın şartlarına göre, icazet susma yoluyla da verilebilir³⁵⁶. Buna ilişkin olarak susma yoluyla yetki verilmesi ile yetkisiz işleme icazet verilmesi konusunda karıştırma söz konusu olabilir. Kanaatimizce tacirin işleme (somut duruma göre yapılacak olan bir değerlendirmeye uyarınca) bir veya birkaç kez sessiz kalması, temsil yetkisi verdiği anlamına gelmese de yetkisiz olarak yapılan işlemlere devamlı olarak sessiz kalması durumunda artık ilgili temsilcinin söz konusu işlem bakımından yetkili olduğu sonucuna varılmalıdır³⁵⁷. İcazete ilişkin olarak BK 46/2’deki “Yetkisiz temsilcinin kendisiyle işlem yaptığı diğer taraf, temsil olunandan, uygun bir süre içinde bu hukuki işlemi onayıp onamayacağını bildirmesini isteyebilir. Bu süre içinde işlemin onanmaması durumunda, diğer taraf bu işlemle bağlı olmaktan kurtulur.” hükmü uyarınca üçüncü kişi icazetin verilmesi için uygun bir süre öngörebilir. Yine bu hükümden anlaşıldığına göre, tacir her ne kadar işlemle bağlı olmasa da icazetin verilmediğinin anlaşılmasına kadar üçüncü kişi söz konusu işlemle bağlı kalacaktır. Şayet temsil olunan onay vermezse söz konusu hukuki işlem

³⁵³ Kutlu Sungurbey, **a.g.e.**, s. 44; Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 253; Eren, **a.g.e.**, s. 510.

³⁵⁴ Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı, **a.g.e.**, s. 723. İcazetin hukuki niteliği için bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 201. Örneğin yetkisiz temsilcinin düzenlendiği çeki benimseyen şirketin çekten sorumlu olacağı hakkında bkz. Örneğin bkz. Yargıtay 13.12.2018 tarih ve 2017-54/7931 sayılı kararı [İÜHFTHABD (yay. haz. Kendigelen et.al.), Kararlar 2018, s. 378-379].

³⁵⁵ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 201 vd.

³⁵⁶ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 202. Özellikle dürüstlük kuralının gereği olarak susmanın onama sayılabileceği hakkında bkz. Eren, **a.g.e.**, s. 512.

³⁵⁷ Hesap sahibinin, temsil yetkisini bir başka temsilciyle birlikte kullanması gereken temsilcinin tek başına düzenlemiş olduğu çeklerin muhatap banka tarafından ödenmesine “*defalarca*” sessiz kalması hâlinde, bankaya bu şekilde düzenlenen çeklerin ödenmemesi yönünde bir talimat veremeyeceği hakkında bkz. Murat Gürel, “Ticaret Sicilinin Üçüncü Kişilere Etkisi Bağlamında Kambyo Senetlerinde Yetkisiz Temsile İlişkin Bazı Sorunlar”, **Batider**, Y. 2015, C. XXXI, S. 1, s. 243. Zira yazara göre, burada hukuki görünüme güvene dayalı bir temsil yetkisi mevcuttur; benzer yönde bkz. Cenkeci/Çetinkaya, **a.g.m.**, s. 27.

kesin hükümsüz hâle gelecektir³⁵⁸. Sözleşmenin geçersiz olmasından dolayı üçüncü kişi zararın giderilmesini isteyebilir³⁵⁹.

B. Kambiyo Senetleri Bakımından

Yetkisiz temsilde değinilmesi gereken önemli bir konu, kambiyo taahhütleri bakımından gündeme gelen yetkisizliktir³⁶⁰. Temsilcinin hiç yetkisi olmadan ya da yetkisini aşarak kambiyo taahhüdünde bulunması hâlinde yetkisiz temsilin kambiyo senetlerindeki özel görünümü olan TK 678 hükmü devreye girecektir³⁶¹. Örneğin, birlikte temsil ile yetkilendirilen ticari temsilcilerden sadece birinin düzenlemiş olduğu senetten, senede imza koyan ticari temsilci bizzat sorumlu olacaktır³⁶². Yine bu kapsamda, tacirin izni olmaksızın temsilcinin kambiyo senedini kendi lehine düzenlemesi veya ciro etmesi (imzalaması) hâlinde de TK 678 hükmünün uygulanacağı kabul edilmektedir³⁶³. Tacir BK 46 uyarınca kambiyo taahhüdüne icazet verebilir³⁶⁴. İcazet vermediği takdirde, senet bedelinden sorumlu olan yetkisiz

³⁵⁸ Oğuzman/Öz, **a.g.e.**, s. 255.

³⁵⁹ Üçüncü kişinin yetkisiz temsilciden talep edebileceği zarar hakkında bkz. Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, **a.g.e.**, s. 203; Eren, **a.g.e.**, s. 515.

³⁶⁰ Sahte imzayı atan kişinin de yetkisiz temsil hükümleri uyarınca sorumlu olduğu hakkında bkz. Öztan, **a.g.e.**, s. 413; Poroy/Tekinalp, **a.g.e.**, s. 168; Kendigelen/Kırca, **a.g.e.**, s. 135. Bununla birlikte yetkisiz temsilden farklı olarak kambiyo senedindeki sahte imzaya sonradan icazet verilemeyeceği, ancak oluşturulan hukuki görünüm sebebiyle icazet verenin güven sorumluluğuna göre sorumlu olacağı hakkındaki bir İsviçre Federal Mahkemesi kararı için bkz. Hakan Albayrak, "Bir İsviçre Federal Mahkemesi Kararı Işığında Hukuki Görünüm Sorumluluğu, Güven Sorumluluğu ve Kambiyo Hukuku Sorumluluklarının Karşılaştırılması", **Prof. Dr. Saim Üstündağ'a Armağan**, Ed. Hakan Pekcanitez/Süha Tanrıver/Muhammet Özkes/Murat Atalı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2009, s. 75.

³⁶¹ Karayalçın, **Kambiyo Senetleri**, s. 49; Maddenin uygulanması bakımından yetkisiz temsilcinin düzenleyen, ciranta, muhatap, avalist olması yönünden bir sınırlama olmadığı hakkında bkz. Arıcı, **a.g.m.**, s. 13 dpn. 3. Bununla birlikte yetkisiz temsilin dışında kalan konularda BK 40 vd. hükümlerinin uygulama alanı bulacağı hakkında bkz. Poroy/Tekinalp, **a.g.e.**, s. 167; Ülgen (Helvacı/Kaya/Nomer Ertan), **Kıymetli Evrak**, s. 149; Kendigelen/Kırca, **a.g.e.**, s. 149.

³⁶² Öztan, **a.g.e.**, s. 403; Poroy/Tekinalp, **a.g.e.**, s. 168; Kendigelen/Kırca, **a.g.e.**, s. 135.

³⁶³ Öztan, **a.g.e.**, s. 406; Poroy/Tekinalp, **a.g.e.**, s. 167. Çifte temsil ve temsil yetkisinin kötüye kullanılması durumlarında da bu hükümlerin devreye gireceği yönünde bkz. Kendigelen/Kırca, **a.g.e.**, s. 135.

³⁶⁴ Poroy/Tekinalp, **a.g.e.**, s. 168; Ülgen (Helvacı/Kaya/Nomer Ertan), **Kıymetli Evrak**, s. 149. Tacirin sessiz kalması kural olarak icazet verdiği anlamına gelmese de oluşturduğu hukuki görünüm sebebiyle bazı durumlarda bunun aksinin olacağı hakkında bkz. Öztan, **a.g.e.**, s. 411; Kendigelen/Kırca, **a.g.e.**, s. 137.

temsilci, ödeme yaptığı takdirde temsil olunanın haklarına sahip olacaktır (TK 678)³⁶⁵. Temsilcinin temsil yetkisinin varlığı, senedi imzaladığı an değil, tedavül anlaşmasını yapıp bu senedi devrettiği/tedavüle çıkardığı anda aranmaktadır³⁶⁶.

Öğretide, BK 47/1 hükmünün ikinci cümlesinin burada da uygulama alanı bulup bulmayacağı da tartışılmıştır. Bir görüş, yetkisiz temsilcinin, kendisinin temsil yetkisinin olmadığını, hamilin bildiğini veya ağır kusuru sebebiyle öğrenemediğini ispat ettiği takdirde, senetten bizzat sorumlu olmayacağını ileri sürmüştür³⁶⁷. Ağırlıklı olan görüş uyarınca, TK 678'in özel hüküm olduğu ve burada böyle bir kural öngörülmediği için BK 47/1'in uygulanmayacağı, ancak dürüstlük kuralından yola çıkılarak üçüncü kişinin yetkisizliği bildiği durumlarda yetkisiz temsilcinin sorumluluktan kurtulacağı ifade edilmektedir³⁶⁸. Diğer bir görüşe göre ise temsilcinin bu yönde ileri sürebileceği def'i bir şahsi def'i teşkil edip kambiyo sözleşmesinin tarafları arasında ileri sürülebilir³⁶⁹. Dolayısıyla bu görüş uyarınca yetkisizliği bilmesi veya bilmesi gerekmesine dair def'i kambiyo ilişkisinin tarafına ileri sürülebilecekken senedi bundan sonra devralanlara ise kambiyo senetlerinde def'i sistemi gereğince, TK 687/1'e göre bilerek kendisi zararına hareket etmesi durumunda ileri sürülebilecektir³⁷⁰.

Bununla ilişkili olarak tescilin söz konusu olduğu zamanlar; yani örneğin ticari temsilcinin temsil yetkisinin birlikte temsil ile sınırlandırıldığı durumlarda yetkisiz temsilcinin sorumluluğunun doğup doğmayacağı sorusu da akla gelmektedir³⁷¹.

³⁶⁵ Poroy/Tekinalp, **a.g.e.**, s. 168; Ülgen (Helvacı/Kaya/Nomer Ertan), **Kıymetli Evrak**, s. 147; Kendigelen/Kırca, **a.g.e.**, s. 137. Def'iler açısından bkz. Öztan, **a.g.e.**, s. 410.

³⁶⁶ Kendigelen/Kırca, **a.g.e.**, s. 134.

³⁶⁷ Öztan, **a.g.e.**, s. 409. Keza bunu, tedavül sözleşmesinin geçerliliğine ilişkin bir def'i olarak değerlendirip, temsilcinin anılan def'iyi senedi kötü niyetle iktisap eden veya iktisabında ağır kusur olan hamillere karşı ileri sürebileceği hakkında bkz. Kendigelen/Kırca, **a.g.e.**, s. 136.

³⁶⁸ Poroy/Tekinalp, **a.g.e.**, s. 168; Kutlu Sungurbey, **a.g.e.**, s. 195; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak**, s. 125. Aynı yönde bkz. Yargıtay 19. HD'nin 12.07.2005 tarih ve 2014-13429/7895 sayılı kararı (Gürel, **a.g.m.**, s. 234 dpn. 5).

³⁶⁹ Gürel, **a.g.m.**, s. 235.

³⁷⁰ Gürel, **a.g.m.**, s. 236.

³⁷¹ Anonim şirket yönetim kurulu üyeleri bakımından meydana gelen benzer bir durum hakkındaki bir İsviçre Federal Mahkemesi kararı için bkz. Gürel, **a.g.m.**, s. 237 vd. Mahkeme, üçüncü kişinin tescil dolayısıyla yetkisizliği bildiği varsayılsa bile senedi sonradan iktisap eden hamilin bilerek borçlunun zararına hareket etmiş (TK 687/1) sayılmayacağından yetkisiz temsilcinin bizzat sorumlu olacağına karar vermiştir.

Anılan tartışmada³⁷² benimsenecek görüş doğrultusunda karara varılacaksa da kanaatimizce tescilin olumlu etkisi dolayısıyla bu hâlde hamilin yetkisizliği bildiği veya bilmemesi konusunda ağır ihmalinin bulunduğu kabul edilmelidir.

Bir diğer sorun yetki aşımı bakımından gündeme gelmektedir. Yetki aşımı durumunda temsilcinin senet bedelinin tamamından mı yoksa yetkili olduğu miktarı aşan kısım bakımından mı sorumlu olduğu öğretide tartışma konusu olmuştur. Bununla birlikte böyle bir sorun ancak miktar yönünden yetki aşımında meydana gelebilmektedir³⁷³.

TK 678 hükmünün son cümlesinde “...Yetkisini aşan temsilci için de hüküm böyledir.” denilmiş olup, maddenin lafzından senet bedelinin tamamından temsilcinin sorumlu olacağı ilk olarak akla gelse de söz konusu düzenleme belirsiz kalmaktadır. Öğretide çeşitli yönde görüşler³⁷⁴ ileri sürülmektedir. Bunlardan ilki, temsil yetkisi verilen sınıra kadar temsilcinin ve temsil olunanın müteselsilen, yetkiyi aşan miktar bakımından ise temsilcinin tek başına sorumlu olması gerektiğidir³⁷⁵. Diğer bir görüş TK 678 hükmünün lafzından yola çıkarak temsilcinin senet bedelinden bizzat sorumlu olması gerektiğini ileri sürmüştür³⁷⁶. Son olarak temsil olunan kişinin yetki verdiği miktara kadar kendisinin, bunu aşan miktar bakımından ise temsilcinin sorumlu olması gerektiği savunulmuştur³⁷⁷.

³⁷² Bu konuya ilişkin değerlendirmeler için bkz. Gürel, **a.g.m.**, s. 239 vd.

³⁷³ Bu hususta bkz. Arslanlı, **Ticari Senetler**, s. 65-66.

³⁷⁴ Öğretide ileri sürülmüş olan görüşlerin ayrıntılı değerlendirmeleri için bkz. Arıcı, **a.g.m.**, s. 14 vd.; Acar, **a.g.m.**, 32 vd.

³⁷⁵ Arslanlı, **Ticari Senetler**, s. 66. Yazar aksine bir kabulün kambyo senedinin bölünmesi anlamına geleceğini, bunun da mümkün olmadığını ifade etmiştir. Buna karşılık Arıcı, kambyo senetlerinde kısmi ödemeye izin verildiğini, bu kurala göre kısmi sorumluluğun mümkün olduğunu ileri sürmüştür (Arıcı, **a.g.m.**, s. 24 vd.).

³⁷⁶ Poroy/Tekinalp, **a.g.e.**, s. 168-169; keza bkz. Pulaşlı, **Kıymetli Evrak**, s. 125. Karayalçın, **Kambyo Senetleri**, s. 49; Öztan, **a.g.e.**, s. 408 Anılan yazarlar yetkisiz temsil ile yetki aşımı bakımından bir ayrım yapmamışlardır.

³⁷⁷ Tekinalp, **Kambyo Senetlerinde Temsil**, s. 44-45; Oğuz İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2003, s. 51; Helvacı, **a.g.m.**, s. 675-676; Arıcı, **a.g.m.**, s. 21 vd. Yazar ilgili hükmün istisnai nitelikte olduğunu, geniş yorumlanmaması ve temsile ilişkin kuralların göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmiştir. Aynı zamanda hamilin senedi, temsil olunanın ödeme gücüne güvenerek iktisap ettiğini bu sebeple senetten sadece temsilcinin sorumlu olması hâlinde hamilin korunmuş olmadığını da belirtmiştir (Arıcı, **a.g.m.**, s. 23); benzer yönde bkz. Acar, **a.g.m.**, 33.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANONİM VE LİMİTED ŞİRKETLER DÜZEYİNDE TEMSİL

I. GENEL OLARAK

Bağlı tacir yardımcılarının bir ticaret şirketini temsil etmek üzere atanmaları hâlinde, bu temsilcilerin söz konusu ticaret şirketini temsili aslında iki farklı şekilde ortaya çıkabilmektedir.

Birinci ihtimâlde ticaret şirketi, anılan tacir yardımcılarını işlettiği ticari işletmesine atamaktadır. Şu hâlde bunların temsil yetkisinin kanuni kapsamı, yetkinin sınırlandırılması, sona ermesi ve yetkisiz temsil hâlleri yönünden, kural olarak ikinci bölümde anlatılan hususlar geçerli olacaktır. Zira işletmeye atanan tacir yardımcılarının gerçek veya tüzel kişi tacir tarafından yetkilendirilmesi, çoğu durumda hukuki açıdan fark teşkil etmemektedir. Söz konusu tacir yardımcıları, temsil yetkilerini ticari işletmenin işletilmesine yönelik olarak kullanacaklardır. Belirtilmelidir ki ticaret şirketlerince atanan tacir yardımcılarının birçoğu esasen bu kapsamda görevlendirilmektedir. Örneğin, inşaat işleriyle iştigal eden (İ) İnşaat Anonim Şirketi'nin prefabrik ev ürettiği fabrikasına atamış olduğu bir müdür, bu şekilde görevlendirilmiş bir tacir yardımcısı olacaktır.

İkinci ihtimâl ise bağlı tacir yardımcılarının, şirketin işlettiği bir ticari işletmeye atanmadan, ticaret şirketinin faaliyet konusunu oluşturan işlerde temsili hâlinde söz konusu olabilecektir. Esasen gerek BK 547 gerek BK 551 uyarınca ticari temsilci ve ticari vekil, ticari işletmenin bütününe yönetmek ya da bazı işlerini yürütmek üzere atanmaktadır. Anılan temsilcilerin kanuni tanımları, bir ticari işletme zemininde yapılmıştır. Bununla birlikte gerçek kişi tacirlerden farklı olarak, işlettiği ticari işletmenin/işletmelerin haricinde, ticaret şirketlerinin bizatihi kendisi de bir “organizasyon” teşkil etmektedir¹. Bu organizasyonun (ticaret şirketinin) faaliyetleri

¹ Anonim şirketin bir “ekonomik organizasyon” olduğu yönünde bkz. Ünal Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. bs., İstanbul, Vedat, 2013, s. 11. *Türk*, bu şirket organizasyonunu “ortaklık işletmesi” olarak adlandırmaktadır (Ahmet Türk, “Müdürlerin Temsil ve Yönetim Yetkileri Bakımından Hukukî

kural olarak kanuni organları tarafından sürdürülse de şirketin bazı işlerinin yönetimi ve icrası için yardımcı kişilere ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin, konuyu anonim şirketin temsili yönünden inceleyecek olursak: Şirketi temsil etme yetkisi kural olarak yönetim kurulu üyelerinde olmakla beraber yönetim kurulu üyeleri bu yetkilerini murahhas üye veya müdürlere devredebilmektedir (TK 370). Bahsi geçen yetki devri ile temsil yetkisi bölünebilirse de bu bölünmenin TK 371/3 gereği sadece yer bakımından mümkün olabileceği, üyeler ve murahhaslar arasındaki diğer yetki bölünmelerinin iç ilişkide geçerli olacak bir talimat niteliği taşıdığı ifade edilmektedir². Dolayısıyla bir anonim şirketi, “ticari işletmeye” bağlı olmaksızın temsil edebilen kişiler, esas itibarıyla “organ” sıfatını haiz olan yönetim kurulu üyeleri ve murahhaslardır³.

Öte yandan şirket işletmesinde, yukarıda sayılmış olan temsilcilerin dışında, temsil yetkisini haiz ve kendisine çoğu zaman TK 367’ye göre yönetim yetkisi

Durumu ve Anonim Ortaklığa Ticarî Mümessil Atanıp Atanamayacağı Sorunu”, **Batider**, Y. 2000, C. XX, S. 4, s. 84).

² Arslanlı, **Anonim Şirketler**, s. 131. Yazar, talimatın üçüncü kişilerce biliniyor olması durumunda dahi bunlara karşı talimata aykırılığın ileri sürülemeyeceğini; anılan kimselerin ancak temsilciyle anlaşarak temsilcinin yetkisini kötüye kullanması durumunda şirketin söz konusu işlemle bağlı olmaktan kurtulacağını ileri sürmüştür (Arslanlı, **Anonim Şirketler**, s. 146); adi temsil yönünde bkz. von Tuhr, **a.g.e.**, s. 347; karşı yönde bkz. Çamoğlu, **a.g.e.**, s. 201; İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, s. 222. Anılan yazarlar üçüncü kişinin müspet vukufu olduğu takdirde söz konusu sınırlamaların kendisine karşı ileri sürülebileceğini ifade etmiş; “iyiniyet” kavramını MK 3’e göre yorumlamamıştır (Çamoğlu, **a.g.e.**, s. 201).

Bu talimata aykırı hareket eden yönetim kurulu üyelerinin ortaklığa karşı sorumlu olacağı hakkında bkz. Çamoğlu (Poroy /Tekinalp), **a.g.e.**, s. 385. Aynı yönde temsil yetkisinin kısmen devrinin iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeyeceği, murahhas üyenin veya müdürün temsil yetkisinin tümünü devralmış gibi kabul edileceği hakkında bkz. İsmail Kırca (Feyzan Hayal Şehirali Çelik/Çağlar Manavgat), **Anonim Şirketler Hukuku**, C. 1, Ankara, BTHAE, 2013, s. 629.

³ Organ kavramı için bkz. Bilge Öztan, **Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk**, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1970, s. 9. Organın tespitindeki kıstaslar ve tüzel kişi ile organ arasındaki ilişki hakkında öğretilerdeki görüşlerin incelemesi için bkz. Soykan, **a.g.e.**, s. 9-18.

Temsilci ile organın farklı kavramlar olduğu; farkın esas itibarıyla haksız fiil sorumluluğu yönünden ortaya çıktığı yönünde bkz. Nomer, **a.g.e.**, s. 138; keza tüzel kişinin sorumluluğun tespiti bakımından haksız fiili gerçekleştiren kişinin organ mı yoksa BK 66 ve BK 116 anlamında çalışan ya da yardımcı kişi olup olmadığının belirlenmesi gerektiği hakkında bkz. Mehmet Helvacı, **Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu**, İstanbul, Beta, 1995, s. 4-5. Bununla birlikte hukuki sorumluluk açısından (TK 553/2) öğretilde ticari temsilcinin hatta genel yetkili ticari vekilin de organ niteliğini haiz olduğu kabul edilmektedir. Konu hakkında bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), **a.g.e.**, s. 621 dpn. 631. Limited şirketler yönünden ise genel kurul tarafından atanan ticari temsilci ve ticari vekilin organ sıfatını haiz olduğu kabul edilmektedir (Pulaşlı, **Şerh III**, s. 2867 dpn. 341).

devredilmiş temsilciler de yer almaktadır. Uygulamada genel müdür, grup başkanı, koordinatör gibi adlarla anılan bu kimseler, TK 371’de belirtilen kapsamda olmamakla birlikte, yürüttükleri işlerin gereği olarak bir temsil yetkisini haiz bulunmaktadırlar. İşte TK 370/2 uyarınca kendisine yetki devri yapılmamış, bununla birlikte anonim şirketin bütününü yöneten veya bazı işlerini yürüten ve temsil yetkisini haiz olan kimseler kanaatimizce ticari temsilci ya da ticari vekil olarak nitelendirilecektir⁴. Özetle ticari temsilci ve ticari vekillerin (diğer tacir yardımcılarının ve pazarlamacının şirket işlerinin yürütülmesi için atanmaları, bunların nitelikleri itibarıyla uygun düşmemektedir) bir ticari işletmeden ayrı olarak, doğrudan “*ortaklık işletmesine*” atanmaları mümkündür⁵. Şu hâlde ilgili tacir yardımcılarının temsil yetkisi, somut bir ticari işletme düzeyinde değildir. Söz konusu temsilciler, ticaret şirketinin faaliyetlerini devam ettirebilmesi için gerekli birtakım işlemleri gerçekleştirmek üzere atanmakta ve bu işlerin gerektirdiği temsil yetkisine sahip olmaktadırlar. Bu açıdan, ilgili tacir yardımcılarının temsil yetkileri, ticaret şirketlerini temsile yetkili olan kanuni temsilcilerin temsil yetkisine benzemektedir⁶.

Çalışmamızın bu kısmında anonim ve limited şirketler tarafından atanan tacir yardımcılarının temsil yetkisinin işletme düzeyindeki temsil bakımından ayırt edici

⁴ Anonim şirketin ticari temsilci veya ticari vekiller tarafından da temsil edilebileceği yönünde bkz. Arslanlı, **Anonim Şirketler**, s. 129. eTK 342 hükmünün kaldırılması sonucunda yönetim kurulu üyeleri, Murahhas üyeler veya Murahhas müdürler dışındaki şirketi temsil yetkisini haiz olan kişilerin ticari temsilci, ticari vekil veya somut duruma göre adi temsilci olarak nitelendirileceği yönünde bkz. İsmail Cem Soykan, "Türk Ticaret Kanunu'nda ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili", **LHD**, Y. 2010, S. 91, s. 2406.

⁵ Ticari temsilcinin şirketi veya şirkete ait bir işletmeyi yönetmek üzere atanabileceği ifadesinden hareket aynı yönde bkz. Günay, **a.g.e.**, s. 90. Karşı yönde bkz. Ayhan/Çağlar/Özdamar, **a.g.e.**, s. 446. eTK döneminde konuyu inceleyen *Türk*, ticari temsilcilerin anonim şirketin bütününü için atanabileceği, hatta genel müdürlerin aslında birer ticari temsilci olduğu görüşündedir (Türk, **a.g.m.**, s. 86 vd.); aksi yönde bkz. Ömer Teoman, **Yaşayan Ticaret Hukuku, C. I, Kitap 7, 1995-1996**, İstanbul, Beta, 1997, b.a.; Bedir Karaca, **Anonim Ortaklıkta Müdürler ve Hukuki Sorumlulukları**, Genişletilmiş 2. bs., İstanbul, Vedat, 2010, s. 35-36. Keza “*genel müdürlerin*” Murahhas müdür şeklinde kullanımı için bkz. Hayri Domaniç, **Anonim Şirketler**, İstanbul, Eğitim Yayınları, 1978, s. 425. Öte yandan TK 375/1-(d) anlamındaki müdürlerin ticari temsilci konumunda olduğu hakkında bkz. Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi, C. II**, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2018, s.1570.

⁶ Nitekim ticari temsilcilerin 370 vd. hükümlerinde düzenlenen temsilcilerden tek farkının taşınmazlar bakımından ortaya çıktığını hakkında bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), **a.g.e.**, s. 649. Limited şirketlerde müdürler ile ticari temsilcilerin temsil yetkilerinin karşılaştırılması hakkında bkz. Birsal, **a.g.m.**, s. 5-6.

yönlerini ve bahsi geçen tacir yardımcılarının anonim ve limited şirketler düzeyindeki temsilini inceleyeceğiz. Bu incelemede tacir yardımcılarının temsil yetkisi esas itibarıyla anonim şirket temelinde ele alınacak olup, limited şirketler yönünden sadece farklı olan hususlar üzerinde durulacaktır⁷.

II. TİCARİ TEMSİLCİLER VE TİCARİ VEKİLLER

Anonim ve limited şirketler de tıpkı gerçek kişi tacirler gibi bağlı tacir yardımcılarını atayabilmektedir^{8,9}. Bu tacir yardımcılarının temsil yetkisi, esas itibarıyla organsal temsilin düzenlendiği TK 370 vd. maddelerdeki temsil hükümlerine tabi değildir. Anılan temsilcilerin temsil yetkisi konusunda BK'nın ilgili hükümleri esas alınmakta olup bu yönden gerçek kişi tacirin atadığı tacir yardımcılarının önemli bir farklılık bulunmamaktadır. Bununla beraber söz konusu

⁷ Nitekim bkz. TK 629/1: “Müdürlerin temsil yetkilerinin kapsamına, yetkinin sınırlandırılmasına, imzaya yetkili olanların belirlenmesine, imza şekli ile bunların tescil ve ilanına bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin ilgili hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.”.

⁸ Şirketin ticari temsilci veya ticari vekil ataması hâlinde Özdamar, yönetim kurulunun temsil yetkisini tacir yardımcılara devrettiğini ifade etmiştir (Mehmet Özdamar, “6552 Sayılı Kanun ile TTK’da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili”, **GÜHFD**, Y. 2014, C. XVIII, S. 3-4, s. 149). Ancak yönetim kurulunun anılan tacir yardımcılarını ataması, TK 370/2 anlamında bir devir değildir. Anılan madde uyarınca temsil yetkisinin kısmen devredilmesi mümkün olmadığı gibi yetkisini devreden üyeler artık söz konusu temsil yetkisini haiz bulunmamaktadırlar. Oysa bu hâlde temsil yetkisini haiz yönetim kurulu üyeleri ticari temsilci ve ticari vekile tanınan yetkilerin sahibi olmaya devam etmektedirler; nitekim bkz. Veliye Yanlı/Gül Okutan Nilsson, “Anonim ve Limited Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini”, **Batider**, Y. 2014, C. XXX, S. 4, s. 33; Korkmaz, **a.g.e.**, s. 54, 64. Keza bir temsilci tayini ile yetki devrinin karıştırılmaması gerektiği; şirketi idare ve temsil etme yetkisini haiz bir kimsenin temsilci atayabileceği fakat şirketin bütün işlerini yapma konusunda yetkilendirmesinin yetki devri anlamına geldiği için mümkün olmayacağı yönünde bkz. Reisoğlu, **a.g.e.**, s. 30. Yönetim ve/veya temsil yetkisinin devri (delege edilmesi, bırakılması) ile bölünmesi (paylaşılması) arasında fark hakkında bkz. Nurgün Ceylan, “Anonim Şirketlerde Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devrinin Anlamı, Sonuçları ve TTK m. 371 f.7 İle Karşılaştırılması”, **TNBHD**, Y. 2015, C. 2, S. 1, s. 25. Bu durum TK 375/1-(d)’nin gerekçesinde şu şekilde izah edilmiştir: “...Bu hükümdeki ‘müdürler ile aynı işleve sahip kişiler’ ibaresi kendilerine yönetme görev ve yetkileri tanınmış olan kimseleri ifade eder. Görev ve yetki verilmesi ile kastedilen yönetim hakkının veya genel olarak yönetimin geçirilmesi, diğer bir ifadeyle ‘delegasyon’ değildir. Kastedilen, işlemlerin yürütülmesi aşamasına ilişkin yetkililerdir.” (Arslan Kaya, **Gerekçeli Karşılaştırmalı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun**, İstanbul, Beta, 2016, s. 426).

⁹ Öte yandan ticaret şirketlerinin BK 40 vd. hükümleri uyarınca adi temsilci atamasının da mümkün olduğu hakkında bkz. Abuzer Kendigelen, **Hukuki Mütalaalar**, Cilt VIII: 2006, İstanbul, On İki Levha, 2011, s. 52 vd.; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), **a.g.e.**, s. 631. Yazar adi temsilcinin çoğu zaman somut bir işlem için verilen özel temsil yetkisinin söz konusu olduğu hâllerde tayin edildiğini, diğer durumlarda ticari temsilci veya ticari vekile ilişkin hükümlerin uygulama alanı bulacağını ifade etmiştir.

şirketlerde bu temsilcilerin atanmasına ilişkin birtakım özel hükümler de yer almaktadır (TK 368, 371/7, 631). Bilhassa aşağıda inceleyeceğimiz TK 371/7 hükmü ile birlikte, ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının temsil yetkisinin kapsamı ve diğer bazı hususlar, BK'daki ilkelerden (BK 551, 552) radikal bir şekilde farklılaştırılmıştır.

A. Genel Olarak

Ticari temsilcilerin ve ticari vekillerin bir arada incelenmesinin sebebi, “Yönetim kurulu, ticari mümessil ve ticari vekiller atayabilir.” şeklindeki TK 368 hükmüdür. Temsil yetkileri şube ile sınırlandırılmış ticari temsilciler olan banka şube müdürlerinin durumu ya da anonim şirketin, işletmiş olduğu bir mağazaya atadığı genel müdür bu kapsamda örnek olarak gösterilebilir.

Anılan tacir yardımcılarının atanması için bir esas sözleşme hükmüne veya iç yönergeye ihtiyaç yoktur¹⁰. eTK’da TK 368’e karşılık gelen bir hükmün yer almaması sebebiyle anonim şirketlerin ticari temsilci atayıp atayamayacağı konusu öğretide tartışılmıştır¹¹. TK 368 ile birlikte anılan sorun açıklığa kavuşturulmuştur.

Anonim şirketlerde ticari temsilci ve ticari vekilin atanmasında kimlerin yetkili olduğu hususu, gerek TK 368’in lafzı gerek TK 375/1-(d) hükmü sebebiyle öğretide tartışma konusu olmuştur¹². TK 375/1-(d) uyarınca “Müdürlerin¹³ ve aynı işleve

¹⁰ Veliye Yanlı, “Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından mı Atanabilir?”, **İÜHF**, Y. 2013, C. LXXI, S. 2, s. 448; Özdamar, **a.g.m.**, s. 149. Bununla birlikte atamanın iç yönergede gösterilmesinin, tıpkı 370/2 hükmünde olduğu gibi, TK 553/2 gereği sorumluluk hukuku alanında etkisi olacağı yönünde bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), **a.g.e.**, s. 630.

¹¹ Konu hakkında bkz. Teoman, **a.g.e.**, b.a.; Türk, **a.g.m.**, b.a.; Soykan, **a.g.m.**, s. 2403-2405. eTK’da anonim şirketler bakımından TK 368’e karşılık gelen bir madde olmamakla birlikte limited şirketler yönünden eTK 545’te sözleşmede aksine hüküm olmadıkça ticari temsilciler ile bütün işletmeyi idare etme yetkisini haiz olan ticari vekillerin (genel yetkili ticari vekillerin), ancak genel kurul kararıyla atanabileceğini ifade edilmişti.

Bu hususta eTK 342’de düzenlenen müdürlerin hukuki nitelikleri, bilhassa ticari temsilci olup olmadıkları tartışma konusu olmuştur. Buna ilişkin görüşler için bkz. Karaca, **a.g.e.**, s. 26 vd.

¹² Konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yanlı, **İmza Yetkilileri**, b.a.

¹³ Koç, bahsi geçen “müdürler” kavramını, kendisine bir yetki devri yapılmamış, idari işleri yürüten kimseler olarak tanımlamıştır (Himmet Koç, **Anonim Şirketlerde İç Yönerge ile Yönetim ve Temsil**

sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları... ” yönetim kurulunun devredilemez yetkisidir¹⁴.

Bir görüş, TK 368’in emredici şekilde düzenlendiğini, buna göre ticari temsilcinin ve ticari vekilin ancak yönetim kurulu tarafından atanabileceğini ifade etmiştir¹⁵.

Diğer bir görüş, hükmün lafzına rağmen, söz konusu tacir yardımcılarının her birinin yönetim kurulu tarafından atanmasının uygulama yönünden elverişli olmadığını belirterek, ticari vekillerin üst yöneticiler tarafından atanabileceğini ileri sürmüştür¹⁶.

Bir başka görüşe göre ise ne ticari temsilci ne de ticari vekil TK 375/1-(d) hükmünün kapsamına girmektedir; dolayısıyla her iki tacir yardımcısı da murahhas üye veya müdürlerce atanabilecektir^{17,18}.

Limited şirketlerde de ticari temsilci ve ticari vekil birlikte ve bunları atamaya yetkili olan organ yönünden düzenlenmiştir. Buna ilişkin TK 631/1 uyarınca “*Şirket sözleşmesinde başka şekilde düzenlenmediği takdirde, ticari mümessiller ve ticari vekiller ancak genel kurul kararı ile atanabilirler; yetkileri genel kurul tarafından*

Yetkisinin Devri, Ankara, Adalet Yayınevi, 2018, s. 165). Yazarın bu ifadesinden, eTK 342’de düzenlenmiş olan müdürlerle aynı işlevde olan kimseleri kastettiği anlaşılmaktadır.

¹⁴ Keza Gerekçe’de de bu yetkinin münhasıran yönetim kurulunda olduğu ifade edilmiştir. Buna göre: “Yönetim kurulunun ticari mümessil ve vekil tayin etme yetkisi devredilemez niteliktedir. Bu nitelik 368 inci ve 375 inci maddenin (d) bendi hükmünden anlaşılmaktadır. Yönetimin 367 nci maddeye göre devredilmiş olması, yönetim kurulunun söz konusu yetkisini ortadan kaldırmaz.” (Kaya, **Gerekçeli TTK**, s. 417).

¹⁵ Kendigelen, İlk Tespitler, s. 259; Akdağ Güney, a.g.e., s. 157; Ceylan, a.g.m., s. 30; Yavuz Selim Günay, **Anonim Şirketlerin Temsili**, İstanbul, On İki Levha, 2018, s. 91; Koç, a.g.e., s. 165; Ezgi Korkmaz, **Anonim Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini ve Sorumluluk**, İstanbul, On İki Levha, 2018, s. 20. Yönetim kurulu kararlarının geçerlilik şartının yazılılık olması sebebiyle bu atamaların da yazılı olarak yapılması gerektiği yönünde bkz. Günay, a.g.e., s. 92.

¹⁶ Yanlı, **İmza Yetkilileri**, s. 446 vd.

¹⁷ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), a.g.e., s. 630; benzer yönde bkz. Özdamar, a.g.m., s. 150.

¹⁸ Öte yandan yetkinin devredilmezliğinin esasen sorumluluğun devredilememesi anlamına geldiği; yönetim kurulunun anılan temsilcileri atama yetkisini devrettiğinde dahi kurulun sorumluluğunun bu temsilciler bakımından devam edeceği ifade edilmiştir (Soykan, a.g.m., s. 2385); aynı yönde bkz. Çamoğlu, a.g.e., s. 198.

sınırlandırılabilir.”. Söz konusu hüküm uyarınca anılan temsilcileri atamaya ve temsil yetkilerini sınırlandırmaya yetkili organ kural olarak genel kuruldur^{19,20}.

Görüldüğü üzere anılan hükümlerde, esas itibarıyla ticari temsilcileri ve ticari vekilleri atamaya yetkili organlar düzenlenmiştir. Bunun haricinde yönetim kurulunun veya (limited şirketlerde) genel kurulun atamış olduğu ticari temsilcilerin ve ticari vekillerin (ticari vekiller yönünden TK 371/7 hükmünü istisna tutmak kaydıyla) temsil yetkilerinin kanuni kapsamı, bu yetkilerin sınırlandırılması, temsil yetkilerinin sona ermesi konularında BK 547 vd. ve BK 551 vd. hükümleri uygulanacaktır. Dolayısıyla sayılan bu hususlarda, gerçek kişi tacir tarafından ticari işletmeye atanmış olan ticari temsilci ve ticari vekil yönünden uygulanan kurallar, ticaret şirketlerinin ticari temsilcileri ve ticari vekilleri için de geçerli olacaktır.

Buna göre ticari temsilci, şirketin ticari işletmesinin yönetimi ve temsili için atanmış olması durumunda, ticaret şirketinin ticaret unvanını kullanarak (BK 547), şirket adına işletmenin amacına giren her türlü işlemi yapmaya yetkili olacaktır (BK 548). Keza ticari temsilci, şirket adına kambiyo taahhütlerine girişebilecektir²¹. Ticari temsilci, aynı zamanda en belirleyici özelliği olan “*alter ego*” sayılmasının gereği, işletmeyle ilgili şirketi bağlayıcı şekilde olağan ve olağanüstü işlemler gerçekleştirebilecektir. Örneğin, ticari temsilci, ticari işletmeyle ilgili olarak şirket adına kefalet verme yetkisini haizdir²². Diğer yandan ticari temsilcinin temsil yetkisinin kanuni kapsamını olumsuz açıdan sınırlandırılmasına ilişkin hususlar burada da geçerli olacaktır. Ticari temsilci, açıkça yetkili kılınmadıkça, ticaret

¹⁹ Pulaşlı, **Şerh III**, s. 2867; Oruç Hami Şener, **Limited Ortaklıklar Hukuku**, İstanbul, Seçkin, 2017, s. 673. Bununla birlikte genel kurul kararının iç ilişkiye yönelik olduğu, temsil yetkisinin bu karara dayalı olarak müdürler tarafından verildiği ifade edilmekte ve müdürlerin geçerli bir genel kurul kararına dayanmadan atamış olduğu ticari temsilci ve ticari vekillerin de iyiniyetli üçüncü kişilerle yapacağı işlemler yönünden şirketin bağlandığı kabul edilmektedir (Şener, **Limited Ortaklıklar**, s. 674).

²⁰ Keza genel kurul tarafından atanan ticari temsilci ve ticari vekiller yine genel kurul tarafından azledilmekle birlikte müdürler tarafından her zaman görevden uzaklaştırılabilir (TK 631/2). Görevden uzaklaştırma, müdürlük görevinin sona ermesi anlamına gelmemekle birlikte sicilin olumlu etkisinden faydalanmak için ticari temsilcilerin BK 550 kapsamında tescil edilmeleri gerektiği yönünde bkz. Şener, **Limited Ortaklıklar**, s. 676-677.

²¹ Buna ilişkin hususlar hakkında bkz. yuk. İkinci Bölüm, I, A, 1, (b).

²² Konu hakkında bkz. Veliye Yanlı, Anonim Şirketlerde “İşletme Konusu” Bağlamında Kefalet İşlemleri, **Batider**, Y. 2018, C. 34, S. 4, b.a.

şirketine ait taşınmazları devredemez ya da aynı bir hak ile sınırlandıramaz (BK 548)²³. Ancak ticaret şirketlerinde temel işlemlerin içeriği ticari temsilciler (ve doğal olarak ticari vekiller) açısından belirli bir oranda farklılık arz etmektedir. Bu konu aşağıda ayrıca incelenmiştir.

Ticari temsilcinin temsil yetkisinin sınırlandırılması hususunda ise BK 549 uygulanacaktır. Buna göre, yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisinin sınırlandırılmasına benzer olarak (TK 371/3), ticari temsilcinin temsil yetkisi de kural olarak ancak şube işleri veya birlikte temsil yetkisi²⁴ verilmesi suretiyle sınırlandırılabilir, diğer sınırlandırmalar iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeyecektir (BK 549/4). Keza esas sözleşmede ya da iç yönergede başkaca bir sınırlandırma yazılmışsa; bunlar kural olarak iç ilişkide hüküm ifade edecektir²⁵.

Öte yandan ticari vekil, olağan işlerle sınırlı kalmak kaydıyla, anonim şirketin ticari işletmesinin tümünü yönetmek veya bazı işleri yürütmek için gerekli olan işlemleri şirket adına yapabilecektir (BK 551)²⁶. Ticari vekilin temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin BK'da özel hüküm bulunmamakta, bu bakımdan sınırlamanın üçüncü kişilere bildirilmiş/duyurulmuş olması şartıyla onlara karşı ileri sürülebileceği kabul edilmektedir²⁷. Ancak TK 371/7 hükmü dolayısıyla artık birçok durumda sınırlamalar tescil ve ilan edilecek; dolayısıyla bunlar hakkında ayrıca bir duyuru yapılmasına gerek kalmayacaktır. Fakat ifade edilmelidir ki TK 371/7 hükmü, anonim şirketin TK 368 uyarınca ticari vekil atama yetkisini sınırlandırmamaktadır.

²³ Buna ilişkin istisnalar hakkında bkz. yuk. İkinci Bölüm, I, A, 1, (c).

²⁴ Kırcı, **Birlikte Temsil**, b.a.

²⁵ Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 116. Esas sözleşmede yer alan işletme konusunun şirket temsilcilerine getirilen bir talimat niteliğinde olduğu yönünde bkz. Günay, **a.g.e.**, s. 13-14. Keza şirket temsilcisinin gerçekleştirdiği bir hukuki işlem, genel kurul kararına dayanmasa/aykırı olsa bile temsil yetkisinin kapsamının içinde kaldığı müddetçe şirketi bağlar. Üyeler veya Murahhaslar yönünden bkz. Nomer, **a.g.e.**, s. 137 dpn. 459.

²⁶ Yönetim kurulunun ticari vekil ataması durumunda bu kişilere ancak somut görevler için yetki verebileceği hususunda bkz. Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), **a.g.e.**, s. 386.

²⁷ Bkz. yuk. İkinci Bölüm, I, B, 2.

B. Ticari Temsilci ve Ticari Vekillerin Temsil Yetkisine İlişkin Özellik Arz Eden Meseleler

1. Ticari Temsilci veya Ticari Vekile Yönetim Kurulu Üyesi ile Birlikte Kullanılmak Üzere Temsil Yetkisi Verilmesi

BK 549/2 uyarınca ticari temsilcinin temsil yetkisi birden çok temsilciyle imza atması koşuluyla sınırlandırılabilir²⁸. Temsil olunanın/tacirin bir gerçek kişi olması ihtimalinde, tacirin bizzat kendisiyle imza atmak şartıyla verdiği temsil yetkisinin geçerli olmayacağı (ticaret siciline tescil edilemeyeceği) kanaatindeyiz.

Söz konusu durumla benzerlik gösteren diğer bir hâl, tacirin anonim şirket olması ihtimalinde ticari temsilciye bir veya birkaç yönetim kurulu üyesi ile birlikte kullanılmak üzere bir temsil yetkisi verilmesidir. Anılan temsil yetkisi, ticari temsilci niteliğinde olmayan bir kimseyle birlikte kullanılması şartıyla verildiğinden, karma birlikte temsil yetkisi olarak adlandırılmaktadır²⁹. Bahsi geçen temsil yetkisinin geçerli olup olmadığı, birlikte temsil yetkisi verilecek yönetim kurulu üyesinin organsal temsil yetkisini (TK 370, 371) haiz olup olmaması yönünden yapılacak bir değerlendirmeye göre tespit edilmelidir.

İlk olasılık organsal temsil yetkisini haiz yönetim kurulu üyesi/murahhas üye ile (veya murahhas müdürle) birlikte ticari temsilcilik yetkisi verilmesidir. Bir yönetim kurulu üyesine ticari temsilciyle birlikte kullanmak üzere temsil yetkisi verilebileceği ifade edilmiştir³⁰. Ancak temsil yetkisini haiz yönetim kurulu üyesi ile ticari temsilciye birlikte temsil yetkisinin verilmesi için, yönetim kurulu üyesinin, ticari temsilciden ayrı bir temsil yetkisine sahip olması gerekmektedir³¹. Yani

²⁸ Birlikte temsilcilerin söz konusu hukuki işlemi aynı anda gerçekleştirmeleri şart değildir; bu yönde bkz. Arslanlı, **Anonim Şirketler**, s. 133-134. Keza birlikte temsile yetkili olanların birbirlerine bazı işler için yetki verebilmeleri konusunda bkz. Arslanlı, **Anonim Şirketler**, s. 134.

²⁹ Ulsan, **a.g.m.**, s. 663; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 274.

³⁰ Çamoğlu, **a.g.e.**, s. 203; Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 114-115. Sermaye şirketlerinde ticari temsilci ve temsil yetkisini haiz yönetim kurulu üyelerine birlikte temsil yetkisi verilmesine dair bir esas sözleşme hükmünün TK 340 ve TK 579'a aykırı olması sebebiyle “geçerli” olmadığı yönünde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 276.

³¹ Arslanlı, **Anonim Şirketler**, s. 133; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 279.

organsal temsilcinin şirket adına bir hukuki işlem gerçekleştirebilmesi için ticari temsilcinin işleme katılması şart koşulmamalıdır. Zira ticari temsilcinin temsil yetkisinin kapsamı, yönetim kurulu üyesinin organsal temsil yetkisinin kapsamından (TK 371/1) daha dardır. Bahsi geçen yetkilendirmenin yapılması durumunda, anılan yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisi, kanunen izin verilenin haricinde bir sınırlandırmaya tabi tutulmuş olacaktır. Dolayısıyla organsal temsil yetkisini haiz yönetim kurulu üyesi ile birlikte temsil yetkisi verilebilir.

Fakat anılan yönetim kurulu üyesinin şirketi münferiden temsil yetkisini haiz olmaması gerekmektedir³². Diğer bir ifadeyle, söz konusu üye TK 371 uyarınca şirketi bir başka üye veya Murahhasla birlikte temsil edebilmelidir. Zira şirketi tek başına temsil edebilen yönetim kurulu üyesi şirketin BK anlamında temsilcisi değil, şirketin iradesini ortaya koyan organıdır³³. Tek başına şirketi temsil yetkisini haiz yönetim kurulu üyesinin yapacağı işlem, gerçek kişi tacirin bizzat kendisinin gerçekleştirdiği işlemle aynı şekilde ortaya çıkmaktadır. Nasıl ki gerçek kişi tacirin işleme katılması durumunda BK anlamında bir temsilden bahsedilemeyecekse fikrimizce bu hâlde de aynı durum söz konusu olacaktır.

Öte yandan ticari temsilciye, temsil yetkisini haiz olmayan yönetim kurulu üyesi ile birlikte kullanması öngörülen bir temsil yetkisi verilemez³⁴. Zira anılan yönetim kurulu üyesi temsil yetkisini haiz olmadığından ticari temsilcinin tacir adına gerçekleştirdiği hukuki işleme katılamayacaktır. Keza söz konusu üyenin ticari temsilcilik yetkisinden daha dar yetkiyi haiz bir temsilci olarak atanması durumunda da aynı kaide geçerlidir³⁵. Bir örnekle izah edecek olursak, Murahhas üye (Ü) ile Murahhas Müdürün (M) şirketi çift imza kullanmak suretiyle temsil edeceğini varsayalım (TK 370/2). Bu durumda, ticari temsilcinin temsil yetkisini

³² TK 370/1 gereği şirketin çift imza ile temsil edilebildiği hâller buna örnek olarak gösterilebilir. Bu yönde bkz. Claus-Wilhelm Canaris, Handelsrecht, 24. Auf, München, 2006, 12, No. 26, naklen, Şener, **Ticari Temsilci**, s. 279 dpn. 607; aksi yönde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 279 dpn. 607.

³³ Anonim şirketi temsil yetkisini haiz yönetim kurulu üyelerinin işletme sahibine benzer bir hukuki konumda oldukları yönünde bkz. Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 76.

³⁴ Şener, **Ticari Temsilci**, s. 281.

³⁵ Ticari temsilciye, kendisinden daha dar bir temsil yetkisini haiz bir temsilciyle, dışa karşı hüküm ifade edecek (sicile tescil edilebilecek) şekilde birlikte temsil yetkisi verilemeyeceği hakkında bkz. yuk. İkinci Bölüm, I, A, 2, (a).

kullanabilmesi için (Ü)'nün veya (M)'nin ilgili işleme katılması şart koşulabilir. Şu hâlde ticari temsilci ve (Ü)'nün birlikte yapabileceği işlemler, (Ü)'nün şirketi tek başına temsil yetkisi olmadığı için, BK 548'deki kapsamla sınırlı olacaktır³⁶. Buradan hareketle ticari temsilci bir taşınmazın şirket adına satışını kanuni temsil yetkisine girmediği için yapamayacaktır. (Ü) ise söz konusu işlemi, şirketi tek başına temsil etme yetkisini haiz olmadığı için gerçekleştiremeyecektir³⁷. Öte yandan ticari temsilciye, temsil yetkisini haiz olmayan yönetim kurulu üyesi (Y) ile birlikte kullanmak üzere bir temsil yetkisi verilemeyecektir. Zira (Y) temsil yetkisini TK 370/2 uyarınca devretmiş olup, onun şirket adına hiçbir hukuki işlemi yapma yetkisi bulunmamaktadır.

Birlikte temsil yetkisi verilmesi ticari vekiller bakımından da söz konusu olabilir. Zira ticari vekilin temsil yetkisi çeşitli şekillerde sınırlanabilmektedir. Fakat bu sınırlamalar üçüncü kişilere karşı ancak bunlara bildirildikleri/duyuruldukları takdirde ileri sürülebilecektir; ticari vekil kural olarak ticaret siciline tescil edilmediğinden herkese karşı hüküm ifade edecek olan bir birlikte temsil yetkisinden bahsetmek de mümkün olmayacaktır³⁸. Genel kural böyle olmakla beraber TK 371/7 hükmü ile ticari vekillerin temsil yetkilerine getirilen sınırlamaların ticaret siciline tesciline müsaade edilmektedir. Dolayısıyla maddenin uygulanma alanı bulunduğu hâllerde ticari vekilin gerçekleştireceği işlemlere organsal temsilcilerin ya da ticari temsilcilerin katılımı öngörülebilir.

2. Yönetim Kurulu Üyesinin Ticari Temsilci veya Ticari Vekil Olarak Atanması

Yönetim kurulu üyesinin anonim ortaklığa ticari temsilci veya ticari vekil olarak atanması konusunu yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olup olmaması ihtimalleri yönünden ayrı ayrı incelemek gerekmektedir.

³⁶ Bu yönde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 280.

³⁷ Şayet (Ü)'nün şirketi tek başına temsil yetkisi olduğu kabul edilirse, ticari temsilci işleme katılabilirsin-katılamasın, (Ü) TK 371 ve diğer kanuni sınırlamalar saklı kalmak kaydıyla, söz konusu işlemi tek başına gerçekleştirebilecektir.

³⁸ Ticari vekilin temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin olarak bkz. yuk. İkinci Bölüm, I, B, 2..

Üyenin TK 371 çerçevesinde şirketi tek başına temsil yetkisi olduğu hâllerde ticari temsilci veyahut ticari vekil olarak atanması mümkün değildir³⁹. Zira bahsedildiği üzere ticari temsilcilik yetkisinin kapsamı, yönetim kurulu üyeliğinden kaynaklı olan temsil yetkisinin (TK 371) kapsamından dardır. Böyle bir atamanın söz konusu olduğu durumlarda ilgili üyenin temsil yetkisinin ticari temsilcinin temsil yetkisinin seviyesine düşürülmesi, temsil yetkisinin sınırlandırılması anlamına gelecek olup; söz konusu atama TK 371/3 hükmüne aykırı olacaktır⁴⁰. Ancak kural olarak TK 368 uyarınca ticari temsilci olarak atanması mümkün değilse de, TK 370/2'ye göre temsil yetkisini devretmiş olan yönetim kurulu üyesinin bu şekilde atanmasına kanımızca teorik açıdan bir engel bulunmamaktadır.

Bununla birlikte *Kırca*, TK 370/2 uyarınca temsil yetkisini devretmemiş olsa da şirketi tek başına temsil yetkisini haiz olmayan yönetim kurulu üyesinin de TK 368 uyarınca ticari temsilci olarak atanmasının mümkün olduğunu ifade etmektedir⁴¹. Zira bu hâlde bahsi geçen üye tek başına şirketi bağlayıcı hiçbir işlem yapamayacağı için organsal temsil yetkisinin sınırlandırılması söz konusu olmamaktadır.

Öte yandan bizim de katıldığımız görüş uyarınca, organsal bir temsil yetkisini haiz bulunmayan yönetim kurulu üyesinin ticari temsilci veya ticari vekil olarak atanmasına bir engel bulunmamaktadır⁴². Nitekim TK 371/7 hükmü ile yönetim kurulu üyesinin ticari vekil olarak atanabilme imkânı açıkça düzenleme altına alınmıştır. Bu hâlde yönetim kurulu üyeliğinden kaynaklanan temsil yetkisini TK 370/2 uyarınca bir başkasına devreden üye, yetkisiz bir konuma gelmekte; ardından kendisine ticari temsilcilik veya ticari vekâlet yetkisi verilmiş bulunmaktadır. Anılan

³⁹ Ticari temsilci yönünde bkz. *Kırca*, **Ticari Mümessillik**, s. 80; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 71.

⁴⁰ *Kırca*, **Ticari Mümessillik**, s. 80-81.

⁴¹ *Kırca*, **Ticari Mümessillik**, s. 81. Aynı esasın, yönetim kurulu üyesinin ticari vekil olarak atanması için de geçerli olmasına engel yoktur. Ancak 371/7'nin açık hükmü nedeniyle, şirketi tek başına temsil yetkisi olmasa dahi, temsil yetkisini haiz yönetim kurulu üyesi ticari vekil olarak tescil edilemeyecektir. Buna karşın, birlikte temsil yetkisinin etkisizleşmesi ve söz konusu sınırlamanın dolanılması sebebiyle söz konusu yönetim kurulu üyesinin ticari temsilci olarak atanamayacağı yönünde bkz. Şener, **Ticari Temsilci**, s. 72.

⁴² *Kırca*, **Ticari Mümessillik**, s. 80.

durumda yönetim kurulu üyesi şirketi temsil ederken artık BK hükümleri uyarınca ticari temsilci veya ticari vekil sıfatıyla hareket edecektir.

3. Ticari Temsilcinin ve Ticari Vekilin Anonim Şirketin İdaresi veya Bazı İşlerini Yürütmesi İçin Atanması

Bahsedildiği üzere, organsal temsilcilerin varlığının yanı sıra şirketin bütün veya bazı işlerini yürütmek üzere ticari temsilci veya ticari vekilin atanması da mümkündür⁴³.

Bilhassa temsil yetkilerinin kapsamı, sınırlandırılması ve ticaret siciline tescil edilmelerine yönelik benzerlikler sebebiyle şirkette “genel müdür” veya benzeri pozisyonlara atanan ve şirketin bütününü yöneten ticari temsilciler ile organsal temsil yetkisini haiz yönetim kurulu üyeleri, murahhas üye veya müdürlerin benzer bir hukuki konumda olabileceği düşünebilir. Ancak söz konusu temsilci tipleri arasında temsil yetkilerinin niteliği (murahhas üyenin esas itibarıyla bir temsilci olmaması bakımından), temsil yetkilerinin kapsamı (BK 548, TK 371), atanmaları ve görevden alınmaları yönünden önemli farklar bulunmaktadır⁴⁴. Dolayısıyla her ne kadar bu kimseler uygulamada koordinatör, direktör, genel müdür gibi adlarla görev yapsalar da, anılan adlandırmalar bu kişilerin hukuki niteliklerinin tespiti açısından belirleyici olmamaktadır. Örneğin, bir temsilcinin murahhas müdür mü yoksa ticari temsilci mi olduğu, bu kimseye TK 370/2 temelinde bir yetki devrinin yapıp yapılmadığına göre tespit edilmeli ve temsil yetkisinin kapsamı ile diğer meselelerde buna göre hareket edilmelidir.

Şirketin idaresi için atanmış olan ticari temsilci ve ticari vekiller yönünden gündeme gelecek bir diğer husus, bunların temsil yetkilerinin kapsamının

⁴³ Bkz. yuk. Üçüncü Bölüm, I.

⁴⁴ Örneğin, organ sıfatını haiz bir banka genel müdürünün, bir davada bankayı temsil etmesi aslında bankanın davayı bizzat takip etmesi anlamına gelmektedir; diğer yandan söz konusu kişinin ticari temsilci olduğu düşünülürse bu takdirde genel müdür, BK 548 uyarınca temsilci sıfatıyla davada temsil etme yetkisini haiz olacaktır; genel yetkili ticari vekil olması hâlinde ise bu konuda ayrıca yetkilendirilmesi gerektir (Reisoğlu, **a.g.e.**, s. 32). Murahhas ile ticari temsilci arasındaki farklar için bkz. Soykan, **a.g.m.**, s. 2405.

belirlenmesidir. Aslında bir ticari işletmeyi yönetmek/bazı işleri yürütmek üzere atanan ticari temsilcilerin ve ticari vekillerin temsil yetkisi de işletmenin konusuna/yürütülen işe göre belirlenmektedir (BK 547, 551). Bilhassa ticari temsilcinin kanuni temsil yetkisinin kapsamının tespitinde en önemli kıstas işletmenin amacı/işletmenin konusudur⁴⁵. Buna karşın TK 368 uyarınca, ticari temsilciye şirket işleri düzeyinde bir temsil yetkisi verilmesi durumunda, anılan temsilci, somut bir işletmeye atanmadığı için, onun temsil yetkisinin kanuni kapsamının tespitinde “*ticari işletmenin konusu*” ölçütünün uygulanması da mümkün olmayacaktır. Fikrimizce, ticari işletme özelinde atanmayan bu temsilcilerin kanuni temsil yetkisinin kapsamını belirlerken somut bir ticari işletmenin faaliyeti değil, şirketin işletme konusu esas alınacaktır^{46,47}.

Temsilcinin ticaret şirketi adına kambiyo taahhüdünde bulunmasına ilişkin olarak ise işletme konusunda ifade edilen hususlar kanaatimizce burada da geçerli olacaktır. Buna göre şirket, ticari temsilcinin şirketin işletme konusu dışında bir

⁴⁵ Bkz. yuk. İkinci Bölüm, I, B, 2.

⁴⁶ *Kırca*, ticari temsilcilerin ve ticari vekillerin (ve adi temsilcilerin) de TK 371/2’ye tabi olacağını belirtmiştir [Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), **a.g.e.**, s. 649 ve oradaki dpn. 695]. Anılan hükme ilişkin olarak; öğretilerde üçüncü kişinin bilmesi veya bilmesi gerekmesi daha dar bir biçimde yorumlanmaktadır. Konu hakkında ve bilhassa TK 371/2’nin, müspet vukufun aranması gerektiğine engel teşkil etmeyeceği yönünde bkz. Çamoğlu (Poroy /Tekinalp), **a.g.e.**, s. 385-387; karşı yönde bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), **a.g.e.**, s. 640-641. Hükümün lafzı gereği, üçüncü kişinin işlemin işletme konusu dışında olduğunu “*bilmesi gerektiğinin*” ispatlanması durumunda da şirketin ilgili işlemle sorumlu olmaktan kurtulacağı yönünde bkz. Soykan, **a.g.m.**, s. 2389-2407. Diğer sınırlamalar bakımından TK 371/3 hükmünde yer alan “*iyiniyet*” kavramının MK’ya nazaran daha dar bir biçimde yorumlanması ve sadece “*bilmeyi*” kapsamı gerektiği hakkında bkz. Çamoğlu (Poroy /Tekinalp), **a.g.e.**, s. 389; İsmail Kayar, “Anonim ve Limited Şirketlerin Temsili ve İmza Sirküleri”, **TNBHD**, Y. 2005, S. 127, s. 120; Soykan, **a.g.m.**, s. 2389-2390, 2401. “*Bilmek*” olgusunun yanı sıra üçüncü kişinin ağır ihmalinin de bu kapsamda aranması gerektiği hakkında bkz. Alihan Aydın, “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Sınırları ve Temsil Yetkisinin/Gücünün Kötüye Kullanılması Sorunu”, **Batider**, Y. 2014, C. XXX, S. 1, s. 155-156; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), **a.g.e.**, s. 645-646; ayrıca “*müspet vukuf*” kavramının tanımı için bkz. Tekinalp, **Ortaklıkların Yeni Hukuku**, s. 223-224. Buna karşın TK 371/3’teki (eTK 321/2’deki) sınırlamalar tescil edilmemiş ise veya diğer sınırlamaların, bunları bilen veya bilebilecek durumda olan üçüncü kişilere karşı ileri sürülebileceği yönünde bkz. Domaniç, **Anonim Şirketler**, s. 426-427; diğer sınırlamalar açısından aynı yönde bkz. Pulaşlı, **Şerh II**, s. 1381.

⁴⁷ Ultra vires ilkesi kaldırılmış olsa da ticari temsilcinin kanuni tanımı gereği onun yetkisi şirketin işletme konusuyla sınırlıdır. Bunun dışında yaptığı işlemler yönünden -bunların işletme konusu dışında olduğu üçüncü kişilerce bilinmiyor ya da bilinmesi gerekmiyorsa bile- ticari temsilcinin yetkisiz olduğu üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir. Buradan hareketle ticari temsilci ancak şirketin işletme konusuyla ilgili işlemleri yapabildiğinden, kanımızca bunun dışında yaptığı işlemlerden şirket sorumlu olmayacaktır.

sebepten dolayı kambyo taahhüdünde bulunduğunu, dolayısıyla söz konusu kambyo senediyle bağılı olmadığını kural olarak ileri süremeyecektir. Böyle bir def'i, şahsi def'i teşkil edip ancak üçüncü kişilere karşı kambyo hukuku prensipleri uyarınca hüküm ifade edecektir. Bununla birlikte BK 548 gereği, temel ilişkinin karşı tarafının iyiniyetli olmadığını ispat edilmesi hâlinde, şirket söz konusu def'iyi bu kimseye karşı da ileri sürebilecektir⁴⁸.

4. Temel İşlemler

Anonim şirket tarafından atanmış olan ticari temsilcinin (ve ticari vekilin) kanuni temsil yetkisinin dışında kalan “temel işlem” niteliğindeki işlemler, anonim şirketin yapısından kaynaklı olarak farklılaştığı için bunlara ayrıca değinmekte yarar vardır. Bu işlemlerden bazıları, aynı zamanda organsal temsil yetkisini haiz olan yönetim kurulu üyelerinin de kanuni temsil yetkilerinin kapsamı dışındadır. Şirket, ilgili işlemlerle bağılı olmadığını herkese karşı ileri sürebilecektir⁴⁹.

Söz konusu işlemlerden ilkinde genel kurulun izin veya icazetini gerektiren işlemler örnek olarak gösterilebilir. “Kanuna karşı hile” kenar başlıklı TK 356 hükmüne göre: “Şirketin tescilinden itibaren iki yıl içinde bir işletme veya aynın, sermayenin onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin sözleşmeler, genel kurulca onaylanıp ticaret siciline tescil edilmedikçe geçerli olmaz.”. Örneğin, anonim şirkete atanan bir ticari temsilci BK 548 hükmü uyarınca işletme konusuyla ilgili olmak kaydıyla maddedeki şartları taşıyan bir taşınmazı şirket adına devralabilecek veya kiralayabilecekken; bu hükmün

⁴⁸ *Ultra vires* ilkesinin geçerli olduğu dönemde dahi, temsile yetkili kişilerin (TK 370) giriştikleri kambyo taahhütlerinin ortaklık konusu dışında kaldıklarından bahisle şirketin sorumluluktan kurtulamayacağı; söz konusu def'inin ancak bir şahsi def'i teşkil edeceği yönünde bkz. Çamoğlu, **a.g.e.**, s. 208; benzer yönde kambyo taahhüdünde bulunulmasının her hâlükârda şirketin işletme konusunun kapsamında sayılacağı hakkında bkz. Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 56 dpn. 8; aksi yönde bkz. Acar, **a.g.m.**, s. 38 dpn. 32 ve orada anılan yazarlar.

⁴⁹ Arslanlı, **Anonim Şirketler**, s. 147.

uygulama alanı bulduğu durumlarda artık söz konusu işlemi yapma yetkisini haiz olmayacaktır⁵⁰.

Keza esasen gerçek kişi tacir tarafından atanmış olan ticari temsilciler için de temel işlem olarak nitelendirilip ticari temsilcinin kanuni temsil yetkisinin kapsamı dışında tutulacak bir diğer işlem, ticari işletmenin devamlılığını engelleyecek malvarlığı devirleridir. Bu hususta dikkate alınması gereken bir hüküm de TK 408/2-(f)'dir⁵¹. Hüküm uyarınca, önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı genel kurulun devredilemez yetkileri arasında sayılmıştır. Esasen anılan hüküm ihdas edilmiş olmasaydı bile ticari temsilci önemli miktarda malvarlığı satışı yapamayacaktıysa da söz konusu hüküm, artık muhtemel bir malvarlığı satışının işletmenin devamlılığını engelleyip engellemediği hakkında somut olay bazında değerlendirme yapılmasını çoğu hâlde gereksiz kılmaktadır.

Diğer taraftan şirket sözleşmesinin değiştirilmesi, şirket türünün değiştirilmesi, şirkete yeni ortak veya ortaklar alınması da temel işlem niteliğinde olup, aynı zamanda bunlar hakkında, genel kurulun münhasıran yetkili olmasından dolayı, ticari temsilciler bu işlemler bakımından yetkili değildir⁵².

5. Temsil Yetkisinin ve Ticari Vekillerin Ticaret Siciline Tescil Edilmesi

TK 373/1 uyarınca: “Yönetim kurulu, temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir kararının noterce onaylanmış suretini, tescil ve ilan edilmek üzere ticaret siciline verir.”. Hükümde geçen “*temsile yetkili kişiler*” ibaresinin TK 368

⁵⁰ Yönetim kurulunun temsil yetkisine ilişkin olarak bu ve diğer örnekler için bkz. Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), **a.g.e.**, s. 644; Aydın, **a.g.m.**, s. 160 vd.

⁵¹ Aydın, **a.g.m.**, s. 163 vd. *İmregün*, yönetim kurulu üyelerinin (eTK dönemindeki) temsil yetkisini incelerken şirket malvarlığının toptan satışının ya da bütününün kiralanmasının, yepyeni bir tesis alımının ve yeni yatırıma girişilmesinin ortaklık konusuna girmediğini; bu konuda özel yetkilendirmeye ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir (İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, s. 222). Kanaatimizce, ticari temsilci de sayılan bu işlemleri, temel işlem niteliğinde olmaları dolayısıyla yapamayacaktır. Ancak şirketin işletme konusu ile ilgili olduğu takdirde söz konusu temsilcinin yeni bir tesis alması mümkün olmalıdır.

⁵² Kırca, **Ticari Mümessillik**, s. 127; Şener, **Ticari Temsilci**, s. 207.

uyarınca atanan ticari vekilleri hatta adi temsilcileri de kapsayıp kapsamadığı sorunu ortaya çıkmıştır.

Özellikle, yönetim kurulunun bu şekilde atayacağı ticari temsilci TK 547/2 vd. hükümlerine göre zaten tescil edilecekken ticari vekilin TK 373/1 uyarınca tescilinin gerekip gerekmediği hususunda belirsizlik oluşmuştur. *Kırca'nın* bizim de katıldığımız görüşüne göre ticari vekiller (kural olarak) ticaret siciline tescil edilmedikleri için, bunların TK 373/1 kapsamında değerlendirilmemeleri gerekir⁵³. TK 371/7 hükmünde ticari vekilin ve diğer tacir yardımcılarının ticaret siciline tescili öngörülmüşse de bu düzenleme, tüm ticari vekiller için geçerli olmayıp yalnızca anılan hükümde sayılan kişilerin atanmalarına ilişkin olduğu için istisnai niteliktedir. Dolayısıyla anonim şirket yönetim kurulunun atamış olduğu ticari vekil, tıpkı gerçek kişinin atadığında olduğu gibi, ticaret siciline tescil edilmeyecektir⁵⁴. Keza *Yanlı/Okutan Nilsson* da TK 371/3 gereği, bu kişilerin yetkilerinin kapsamını da göz önünde bulundurarak, murahhas üye ve müdürlerin anlaşılması gerektiğini; bununla birlikte ticari temsilcilerin de temsil yetkilerine ilişkin zaten özel hükümler ihdas edildiği için bu kapsamda yer almadığını ifade etmiştir⁵⁵.

Buna ilişkin değinilmesi gereken bir diğer konu TK 373/2 hükmüdür. TK 373/2'ye göre: *“Temsil yetkisinin ticaret sicilinde tescilinden sonra, ilgili kişilerin seçimine veya atanmalarına ilişkin herhangi bir hukuki sakatlık, şirket tarafından üçüncü kişilere, ancak sakatlığın bunlar tarafından bilindiğinin ispat edilmesi şartıyla ileri sürülebilir.”*. Kanaatimizce, TK 373/2'de *“ilgili kişiler”* denilmek suretiyle esasen hükmün birinci fıkrasının kapsamına giren kişilere atıf yapılmıştır.

⁵³ Yazar, TSY 34/1-(a) hükmünden yola çıkarak bu sonuca ulaşmaktadır, konu hakkında bkz. *Kırca* (Şehirali Çelik/Manavgat), **a.g.e.**, s. 632-633; aynı yönde bkz. *Korkmaz*, **a.g.e.**, s. 72-73. Keza *Koç* da, TK 373/1 kapsamında ticaret siline tescil ve ilan edilmesi gereken kişiler bahsinde ticari temsilci veya ticari vekillere değinmemiş, yalnızca murahhaslardan söz etmiştir (*Koç*, **a.g.e.**, s. 155, 163). Diğer yandan *Günay*, yönetim kurulu üyeleri, murahhas üye ve müdürler ile ticari temsilcilerin tescil edileceğini belirtmiştir (*Günay*, **a.g.e.**, s. 46). Kanaatimizce ticari temsilciler TK 373/1 değil, BK 547/2 uyarınca ticaret siciline tescil edileceklerdir.

⁵⁴ *Kırca*, TK 368 kapsamında atanan tacir yardımcılarının temsil yetkilerinin de iç yönergede yer alabileceğini ifade etmiştir [Buna ilişkin olarak, BK 551'de düzenlenen ticari vekilin yetkisi kapsamında olup da TK 371/7 uyarınca atanacak olan ticari vekilin yapamayacağı işlemlerin sayılması yoluyla bir sınırlandırma getirilebilir (İsmail Kırca, “TTK m. 371.7 Hakkında Bir İnceleme: AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım”, **Batider**, Y. 2014, C. XXX, S. 3, s. 29].

⁵⁵ *Yanlı/Okutan Nilsson*, **a.g.m.**, s. 29; aksi yönde bkz. *Korkmaz*, **a.g.e.**, s. 14.

Fakat hükmün amacı esas alındığında, anonim ve limited şirketlere atanmış olan ticari temsilciler ve TK 371/7 uyarınca ticaret siciline tescil edilebilen sınırlı yetkili temsilciler yönünden de söz konusu hükmün kıyasen uygulama alanı bulması gerekir⁵⁶.

Öte yandan *Akdağ Güney*, bu düzenleme olmasaydı da TK 37 uyarınca aynı sonuca ulaşılabileceğini ifade etmiştir⁵⁷. Fakat kanaatimizce ilgili hüküm ticaret sicilindeki kayıt ile buna ilişkin ilanların farklı olması durumunu ele aldığından, söz konusu hüküm burada uygulama alanı bulmayacaktır.

III. DİĞER TACİR YARDIMCILARI (BK 552) VE PAZARLAMACILAR

Özel yetkili ticari vekil olan ve BK 552’de düzenlenen diğer tacir yardımcıları ile yine özel yetkili ticari vekilin bir türü olarak kabul edilen pazarlamacı da anonim şirket tarafından atanabilecek diğer bağlı tacir yardımcılardır. Anılan temsilcilerin yönetim kurulunca atanmaları şart olmayıp bunları atama yetkisi devredilebilmektedir⁵⁸.

Diğer tacir yardımcıları ve pazarlamacıların, ticari temsilci ve ticari vekilde olduğunun aksine, işletmeyi idare etme görevleri olmayıp; kanuni temsil yetkilerinin kapsamı da oldukça sınırlıdır. Söz konusu temsilciler, mahiyetleri gereği ticari işletmenin dar anlamda işteğal konusu olan işi yapmak için atanmaktadırlar. Bilhassa

⁵⁶ Şener’e göre, TK 373/2 hükmü ticari temsilci bakımından da uygulanacaktır (Şener, **Ticari Temsilci**, s. 31). Hükmün gerekçesi şu şekildedir: “İkinci fıkra yeni olup, temsile yetkili kişilerin seçimlerine ve atanmalarına ilişkin hukukî sakatlıkların üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği, sürülebilmesi için hukukî sakatlığın onlar tarafından bilindiğinin ispatlanması gerektiği kuralını getirerek uygulamadaki tereddütleri ortadan kaldırmaktadır. Hüküm 37 nci madde ile aynı düşünce eksenindedir. Hukukî sakatlık ne kadar ağır olursa olsun bunun üçüncü kişiye karşı ileri sürülebilmesi, üçüncü kişiye izleyemeyeceği, belirleyemeyeceği ve yargılayamayacağı bir yükümlülük yüklenmesini engellemek ve işlem güvenliği ile adaleti sağlamak amaçlarına yöneliktir.” (Kaya, **Gerekçeli TTK**, s. 423). Söz konusu temsilcilerin atanmasına ilişkin kurul kararlarının etkisi hakkındaki Yargıtay kararları için bkz. yuk. Birinci Bölüm, II, A, 2.

⁵⁷ Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 118.

⁵⁸ Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 121, 125. Keza limited ortaklıklarda da bu temsilcilerin müdürler tarafından atanacağı yönünde bkz. Şener, **Limited Ortaklıklar**, s. 680.

diğer tacir yardımcılarına ilişkin BK 552'deki *“Toptan, yarı toptan veya perakende satışlarla uğraşan ticari işletmelerin görevli veya hizmetlileri...”* hükmü de buna işaret etmektedir. Anılan temsilcilerin yetkisi, BK tarafından sınırlı şekilde ve üçüncü kişiler nezdinde oluşturulan hukuki görünümün korunması amacıyla açıkça belirlenmiştir.

Tüm bunlardan hareketle söz konusu temsilcilerin anonim şirket tarafından atanmaları, temsil yetkilerinin kapsamı ve sınırlandırılması bakımından bir değişiklik olmaması gerekmektedir. Fakat TK 371/7 hükmü dolayısıyla bilhassa temsil yetkilerinin sınırlandırılması ve bunların tescil edilebilmesi hususunda önemli farklar doğabilecektir.

IV. SINIRLI YETKİLİ TEMSİLCİLER

Anonim (ve limited) şirketlere belirli hâllerde sınırlı yetkili temsilci atanması imkânı, 6552 Sayılı Kanun'la getirilen TK 371/7'de düzenlenmiştir. Anılan hüküm uyarınca, yönetim kuruluna, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları olarak atama; söz konusu temsilcilerin görev ve yetkilerini sınırlandırma; iç yönergede gösterilen bu sınırlandırmaları ve temsilcileri tescil ettirme olanağı sağlanmıştır.

Bu hükmün kabulündeki amacın, TK'nın yürürlüğe girmesinin ardından sınırlı yetkili temsilcilerin ticaret siciline tescili ve bu yetkileri içeren imza sirkülerlerinin düzenlenmesi konusunda ortaya çıkan sorunların giderilmesi olduğu ifade edilmektedir⁵⁹. Aslında, sınırlı temsil yetkisini içeren imza sirkülerlerine ilişkin kanuna aykırı olan uygulamanın hukuki bir zemine oturtulması amaçlanmıştır⁶⁰.

⁵⁹ Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 8. Eskiden buna ilişkin hukuki bir düzenleme olmasa da sınırlı temsil yetkisini haiz kişilerin ticaret siciline kaydedilebildikleri hakkında bkz. Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 119. Bununla beraber anılan tescilin hukukun bir etkisinin olmadığı yönünde bkz. Kayar, **a.g.m.**, s. 120. Gerekçe'de ise şu şekilde açıklamalar yapılmıştır: *“Şirketler tarafından ticari vekillik görevi verilen kişiler tarafından yapılan hangi işlemlerin yetki kapsamında olduğunun üçüncü kişilerce bilinmesi ve yetkisiz temsil nedeniyle yaşanan mağduriyetlerin önlenmesi amacıyla temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyeleri ile şirkete istihdam ilişkisi ile bağlı olanların ve yetki sınırlarının, bu*

Söz konusu hüküm sadece anonim ve limited şirketler tarafından atanan sınırlı yetkili temsilciler için uygulama alanı bulur. Yoksa gerçek kişi tacirin ya da diğer ticaret şirketlerinin atamış olduğu sınırlı yetkili temsilcilerin (ticari vekiller) ticaret siciline tescili mümkün olmayacaktır⁶¹. Ayrıca bu hüküm, vekâletname ile sınırlı yetkili temsilci atanmasına engel teşkil etmez⁶².

A. Temsilcilerin Atanma Şekli

1. İç Yönergenin Hazırlanması

İç yönerge⁶³, anonim şirketlere ilişkin hükümlerde çeşitli şekillerde düzenleme altına alınmıştır. Bunlardan ilki “*Toplantı başkanlığı ve iç yönerge*” kenar başlıklı TK 419’da yer alan ve genel kurul toplantılarının işleyişi hakkında olan iç yönergedir⁶⁴. İç yönergeye ilişkin diğer bir hüküm, yönetimin devriyle ilgili olan TK 367’dir. Buna göre: “*Yönetim kurulu esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, yönetimi, kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabilir. Bu iç*

kişilerin görev yaptıkları pozisyonlara ilişkin görev tanımı, yetki ve sorumlulukların Türk Ticaret Kanununun 367’nci maddesi uyarınca hazırlanacak iç yönergede açıkça belirtmek şartıyla, ticaret siciline tescil ve ilan edilebilmesine imkân sağlayan hüküm Tasarıya yeni 95 inci madde olarak eklenmiştir.” [Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 4, Sıra Sayısı: 639, s. 382 (<https://www.tbmm.gov.tr>, 02.12.2019)]. Üçüncü kişiler bakımından böyle bir belirsizliğin yaşanmadığı, zira ticari vekillerin temsil yetkisinin kanunen belirlendiği yönünde bkz. Kırca, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 32. Buna karşın, özellikle temsil yetkisinin sona erdiği durumlarda, bunun üçüncü kişilere karşı duyurulması hususunda ortaya çıkan zorlukların tescil sistemiyle bertaraf edilmesi amacı hakkında bkz. Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 8. Öte yandan TK 371/7 hükmüne göre sınırlı yetkileri ticaret siciline tescil edilmiş olan temsilcilere ilişkin imza sirkülerinin hazırlanmasına artık gerek olmadığı yönünde bkz. Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 22.

⁶⁰ Necla Akdağ Güney, “6552 Sayılı Torba Kanun ile TTK md. 371’e Eklenen Yedinci Fıkra İlişkin Değerlendirmeler”, **Arslanlı Bilim Arşivi** (<http://arslanlibilimarsivi.com/>, 20.11.2019), s. 1; Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 119.

⁶¹ Akdağ Güney, **a.g.m.**, s. 20-21; Esra Cenkci, “Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması Sorunsalı”, **Batider**, Y. 2018, C. XXXIV, S. 2, s. 101.

⁶² Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 35-36.

⁶³ İç yönergenin tanımı ve kavram önerileri hakkında bkz. Koç, **a.g.e.**, s. 5 vd.; iç yönergenin hukuki niteliği için bkz. Koç, **a.g.e.**, s. 8.

⁶⁴ Bkz. TK 419/2: “*Anonim şirket yönetim kurulu, genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin kuralları içeren, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından, asgari unsurları belirlenecek olan bir iç yönerge hazırlar ve genel kurulun onayından sonra yürürlüğe koyar. Bu iç yönerge tescil ve ilan edilir.*”; ayrıntılı açıklamalar için bkz. Koç, **a.g.e.**, s. 14 vd.

yönerge şirketin yönetimini düzenler; bunun için gerekli olan görevleri, tanımlar, yerlerini gösterir, özellikle kimin kime bağlı ve bilgi sunmakla yükümlü olduğunu belirler.”. Görüldüğü üzere maddede bahsi geçen iç yönerge aslında şirketin iç işleyişine ilişkin olup, şirket içindeki pozisyonların ve bu pozisyonlara görevlendirilecek kimselerin yönetim yetkilerinin belirlendiği bir belgedir. Bu hüküm uyarınca hazırlanan iç yönergede sadece iç işleyiş düzenlendiğinden, yönergenin dış ilişki bakımından bir etkisi yoktur⁶⁵.

İç yönergeyle ilgili inceleyeceğimiz son düzenleme⁶⁶ ise TK 371/7’dir. Hükmün ilk iki cümlesine göre: *“Yönetim kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları olarak atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367 nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir...”*. Hükümde belirtildiği üzere, anılan kişilerin sınırlı yetkili bir temsilci olarak atanması durumunda, bu kişilerin görev ve yetkileri TK 367’ye göre hazırlanacak olan bir iç yönergeye yazılacaktır⁶⁷. TK

⁶⁵ İç yönergelerin anonim şirketin iç işleyişine ilişkin olduğu ve bunlara dayanarak üçüncü kişilere bir hak tesis edilemeyeceği hakkında bkz. Tekinalp, **Ortaklıkların Yeni Hukuku**, s. 217. TK 367 kapsamında düzenlenen iç yönergenin şirketin hiyerarşik yapısı ve iç işleyişiyle ilgili olduğu için aynı zamanda bir şirket sırrı teşkil ettiğini; bu sebeple tescil ve ilan edilmemesinin isabetli olduğu görüşünde bkz. Koç, **a.g.e.**, s. 13; benzer yönde bkz. Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 128.

⁶⁶ Bu hâller dışında ihtiyari olarak da iç yönerge düzenlenebileceği hakkında bkz. Koç, **a.g.e.**, s. 11. Keza TK 370/2 hükmündeki temsil yetkisinin devrinin de iç yönergeyle yapılması gerektiği hakkında bkz. Tekinalp, **Ortaklıkların Yeni Hukuku**, s. 223. Biz çalışmamızda, iç yönergeyi 371/7 hükmünün zaviyesinden ele alacağız.

⁶⁷ Uygulamada ticaret sicil müdürlüklerinin yetkisi sınırlandırılmamış imza yetkililerinin TK 371/7 uyarınca hazırlanan iç yönergede gösterilmesini kabul etmediği yönünde bkz. Korkmaz, **a.g.e.**, s. 67. Ancak yazar bunların temsil yetkilerinin sınırlandırılmaması kaydıyla iç yönergede gösterilmesinin sağladığı kolaylık sebebiyle daha isabetli olduğu kanaatinde (Korkmaz, **a.g.e.**, s. 67-68); aynı yönde bkz. Günay, **a.g.e.**, s. 117. Diğer taraftan yetkisi sınırlandırılmamış olan temsilcilerin de iç yönergede gösterilebileceği hakkında bkz. Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 34 dpn. 69. Yazarlar, TK 370/2 hükmüne dayalı temsil yetkisinin de TK 371/7’deki usule uyularak devredilmesinde bir engel bulunmadığını ifade etmiştir. Buna göre, iç yönergede sınırsız temsil yetkisi verilmiş bir görev tanımı yapıldıktan sonra, ilgili temsilciler söz konusu pozisyonlara ayrı bir yönetim kurulu kararı ile atanabilirler (Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 34 dpn. 69). Gerçekten de uygulamadaki iç yönergeler incelendiğinde, şirketi temsil yetkisini haiz tüm (yönetici) pozisyonlarının iç yönergede tanımlandığı görülmektedir.

371/7’de düzenlenen iç yönerge, şirket temsilcilerinin temsil yetkilerini içerdiğinden, dış ilişki bakımından etkili olup ticaret siciline tescil edilecektir⁶⁸.

Söz konusu hükümlerde aslında tek bir iç yönergeden mi bahsedildiği yoksa her iki hükme göre ayrı iç yönergelerin mi hazırlanması gerektiği hususu belirsiz kalmıştır. Bir görüşe göre söz konusu hükümlerde esasen tek bir iç yönergeden bahsedilmektedir⁶⁹. Diğer yandan anılan hükümlerde aslında iki ayrı iç yönergeden bahsedildiği; bununla birlikte, gerek TK 367 hükmü gerekse TK 371/7 uyarınca hazırlanacak olan iç yönergelerin, tek bir iç yönerge şeklinde düzenlenmesinde herhangi bir engel olmadığı da ifade edilmektedir⁷⁰. Yani hem yönetim yetkisinin ne şekilde devredildiği hem de sınırlı yetkili temsilcilere ilişkin görev ve yetki tanımları tek bir yönergede yer alabilmektedir.

Her iki yönergenin ayrı ayrı hazırlanabileceği kabul edildiğinde, TK 371/7 hükmünde iç yönergenin düzenlenmesi konusunda TK 367’ye atıf yapıldığından, söz konusu yönergenin düzenlenebilmesi için esas sözleşmede buna ilişkin bir hükmün bulunmasının gerekip gerekmediği konusu gündeme gelmektedir. Bu konuda öğretide görüş birliği olmasa da; sicil müdürlüklerinde söz konusu esas sözleşme kaydının varlığı aranmaktadır^{71,72}. TK 371/7 uyarınca düzenlenen iç yönerge de bir yönetim kurulu kararı alınarak kabul edilecektir⁷³.

⁶⁸ Anılan maddeler uyarınca hazırlanacak olan iç yönergelerin hukuki niteliği için bkz. Korkmaz, **a.g.e.**, s. 47-49.

⁶⁹ Pulaşlı, **Torba Kanun**, s. 43; Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 127; Koç, **a.g.e.**, s. 181-182.

⁷⁰ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), **a.g.e.**, s. 389; Beşir Fatih Doğan, **Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri**, 2. bs., İstanbul, Vedat, 2011, s. 45.

⁷¹ Esas sözleşmede sınırlı yetkili temsilci tayinine ilişkin bir hüküm olması gerektiği yönünde bkz. Akdağ Güney, **a.g.m.**, s. 20; aynı yönde bkz. dpn. 83’te bahsi geçen TOBB duyurusu; aksi yönde bkz. Günay, **a.g.e.**, s. 46; keza burada bir yetki devrinin söz konusu olmaması sebebiyle esas sözleşmede bir hükmün yer almasının gerekmediği hakkında bkz. Korkmaz, **a.g.e.**, s. 52-53. TK 367 yönünden bkz. Kendigelen, **İlk Tespitler**, s. 258. Esas sözleşmede iç yönergeye ilişkin hükmün açık ve anlaşılır olması gerektiği yönünde bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), **a.g.e.**, s. 600.

Öte yandan TK 371/7 uyarınca yapılacak olan atama, TK 370/2 anlamında bir devir olmamakla birlikte temsil yetkisinin TK 370/2’ye göre devredilebilmesi için esas sözleşmede buna ilişkin bir hükmün bulunması gerektiği yönünde bkz. Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), **a.g.e.**, s. 386; Pulaşlı, **Şerh II**, s. 1381; Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 107; Özdamar, **a.g.m.**, s. 141; Koç, **a.g.e.**, s. 149-150; Korkmaz, **a.g.e.**, s. 8; karşı yönde bkz. Günay, **a.g.e.**, s. 73-74. Anılan devre ilişkin esas sözleşmede hüküm bulunmasının gerekmediği; bulunması hâlinde ve devrin iç yönergeye göre yapılması durumunda TK 553/2 bakımından sonuç doğacağı yönünde bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), **a.g.e.**, s. 627.

Bununla birlikte limited şirketler açısından iç yönergenin kabulü ve buna bağlı olarak sınırlı yetkili temsilcinin atanması yönünden hangi organın yetkili olduğu sorusu akla gelmektedir. Zira TK 631/1 hükmü uyarınca “*Şirket sözleşmesinde başka şekilde düzenlenmediği takdirde, ticari mümessiller ve ticari vekiller ancak genel kurul kararı ile atanabilirler; yetkileri genel kurul tarafından sınırlandırılabilir.*”. Buradan yola çıkılarak öğretide, TK 371/7 uyarınca yönetim kurulunun yapmaya yetkili olduğu işlemleri, limited şirketler yönünden sözleşmede aksine bir hükmün bulunmaması durumunda genel kurulun yapabileceği ifade edilmektedir⁷⁴.

Ancak TK 629/3 hükmünde söz konusu temsilcilerin açıkça “*müdürler tarafından*” atanmasından söz edilmektedir. Açık kanun hükmünün varlığı dolayısıyla söz konusu temsilcilerin atanması yönünden en azından *de lege lata* bu müdürlerin yetkili olduğu söylenmelidir⁷⁵. Dolayısıyla yetkisi sınırlandırılmamış genel yetkili ticari vekillerin ve ticari temsilcilerin genel kurul; sınırlı yetkili temsilcilerin ise müdürler tarafından atanması gerektiği sonucu doğacaktır.

Bununla birlikte TK 370/1’de yer alan “*Esas sözleşmede aksi öngörülmemiş*” ibaresinin çift imza kuralına yönelik olduğu; murahhas üye veya müdüre yetki devri imkânının esas sözleşmeyle kaldırılamayacağı yönünde bkz. Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), **a.g.e.**, s. 626.

⁷² Ayrıca bkz. Ticaret Bakanlığının 50035491-431.04 sayılı yazısı: “*Anonim şirketlerde anılan iç yönergenin hazırlanması şirket esas sözleşmesinde bu yönde hüküm bulunması şartına bağlı olduğundan, öncelikle şirket esas sözleşmesine hüküm konulması gerekmektedir. Esas sözleşme değişikliklerine ilişkin genel kurul kararının tescil işlemleri iç yönergenin tescilinden önceki bir tarihte yapılabileceği gibi, iç yönergenin tescili ile birlikte Kanun ve Ticaret Sicili Yönetmeliği düzenlemelerine uygun olarak sırasıyla esas sözleşme değişikliğinin ve ardından iç yönergenin tescili şeklinde eş zamanlı olarak da yapılabilecektir.*” (Kaya, **Notlu TTK**, s. 1314-1315).

⁷³ İç yönerge hazırlama yetkisinin yönetim kurulunun münhasır yetkisi olduğu yönünde bkz. Tekinalp, **Ortaklıkların Yeni Hukuku**, s. 216; benzer yönde TK 367 hükmü uyarınca, iç yönergeyi hazırlama yetkisi ve görevinin açıkça yönetim kuruluna verildiği hakkında bkz. Kendigelen, **İlk Tespitler**, s. 258. Yönetim kurulunun gerek TK 367 uyarınca gerek TK 371/7 icabı iç yönergelerin kabul edilmesi yetkisini genel kurula devredemeyeceği yönünde bkz. Korkmaz, **a.g.e.**, s. 32-33.

⁷⁴ Kırca, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 25; Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 37. Keza şirket sözleşmesinde buna ilişkin bir hüküm varsa bu sınırlı yetkili ticari vekillerin ve her hâlükârda diğer tacir yardımcılarının müdürler tarafından atanacağı yönünde bkz. Şener, **Limited Ortaklıklar**, s. 680.

⁷⁵ TK 371/7’ye yapılan atıf sebebiyle söz konusu temsilcilerin müdürler tarafından atanması gerektiği yönünde bkz. Hasan Pulaşlı, “6552 Sayılı (Torba) Kanunla Türk Ticaret Kanununa Eklenen Yeni Hükümlerin Değerlendirilmesi, **LHD**, Y. 2014, S. 142, s. 46-47; Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku Dersleri**, 6. bs., Bursa, Dora, 2018, s. 461. İç yönergenin anonim ve limited şirketlerde yönetim kurulu veya müdürlerce hazırlanabileceği yönünde bkz. Ayhan/Çağlar/Özdamar, **a.g.e.**, s. 464.

2. İç Yönergenin Tescil Edilmesi

TK 371/7, c. 3 uyarınca, anılan madde kapsamında hazırlanan iç yönergelerin ticaret siciline tescil ve ilanı zorunludur⁷⁶. Tescilin niteliğinin açıklayıcı mı yoksa kurucu mu olduğu konusuna da değinmek gerekmektedir. Tescilin kural olarak açıklayıcı olması sebebiyle⁷⁷, iç yönergenin ticaret siciline tescili de açıklayıcıdır⁷⁸. Aynı şekilde sınırlı yetkili temsilcilerin tescili de açıklayıcı niteliktedir. Dolayısıyla yönetim kurulunun atama kararı ile beraber temsilcinin yapacağı işlemler şirketi bağlayacaktır⁷⁹.

İç yönerge konusunda gündeme gelmiş olan bir diğer mesele, TK 371/7, c. 4'te yer alan *"İç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları atanamaz."* ifadesinin sınırlı yetkiye sahip olan temsilcilerin görev ve yetkilerinin iç yönergeyle belirlenmesi gereğiyle çelişki oluşturup oluşturmadığıdır. Katıldığımız görüş

⁷⁶ İzlenmesi gereken usul hakkında bkz. Korkmaz, **a.g.e.**, s. 49-51. Ayrıca bkz. şirketlerde sınırlı yetkiye ilişkin iç yönerge uygulamasına ilişkin (TTK madde 367-371- 629) İTO duyurusu: *İzlenecek yol aşağıda anlatıldığı gibidir*;

1-) Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararı veya Genel kurul kararı ile Limited Şirketlerde Genel Kurul Kararı ile tarih ve sayısı olan noter onaylı, sınırlı yetki çerçevesini belirleyen bir iç yönerge (karar ekinde) kabul edilerek tescil ve ilan edilecektir.

2-) İç yönergede, sadece imza grupları ve yetki çerçevesi gibi hususlar yer alacak, belirlenen yetkilere atanan kişilerin isimleri kesinlikle yer almayacaktır.

3-) İç yönergeyle belirlenen yetkilere atanacak kişilerin Ad-Soyad ve T.C.Kimlik Numaraları, iç yönergenin tarih ve sayısına atıf yapılmak suretiyle alınacak Yönetim Kurulu Kararı veya Genel Kurul Kararı ile belirtilecektir." (<http://www.ticaretkanunu.net/>, 01.12.2019).

⁷⁷ Bilge, **a.g.e.**, s. 158.

⁷⁸ Kırca, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 32; Günay, **a.g.e.**, s. 118. Tescilin niteliği açıklayıcı olmakla beraber sadece iç yönergenin tescil edildiği hâllerde, pratik sonuç bakımından tescilin niteliğinin önemi olmadığı hakkında bkz. Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 23-24; benzer yönde iç yönergenin tescil edilmesinin, üçüncü kişilerin iyiniyeti konusunda bir etkisinin olmadığı hakkında bkz. Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 128. Ancak kanaatimizce aynı yönetim kurulunda önce iç yönerge kabul edilecek ve sonrasında buna göre temsilci atanacak olursa bu takdirde, iç yönergenin geçerliliğinin tescile bağlı olmaması hususu önem taşımaktadır. Zira eğer tescilin kurucu olduğu kabul edilecek olsaydı, olmayan bir iç yönergeye göre atama yapılamayacağından öncelikle iç yönergenin tescil edilmesi gerekecekti. Bununla birlikte Yanlı/Okutan Nilsson, iç yönergedeki yetkilerin değiştirilmesi hâlinde mevcut temsilcilerin de yetkilerinin buna göre değişmesinin tescile bağlı olmadığını, bu açıdan yönetim kurulu kararının yeterli olduğunu ifade etmiştir (Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 24). Ancak bu hâllerde değişen temsil yetkisi üçüncü kişilere TK 36/4 uyarınca ileri sürülebilecektir. Karşı yönde, tescilin niteliğinin kurucu olduğu hakkında bkz. Pulaşlı, **Torba Kanun**, s. 44. Tescilin kurucu olduğu durumlarda TK 36/4'ün (eTK 39/2'nin) kural olarak uygulanamayacağı yönünde bkz. Bilge, **a.g.e.**, s. 197-198.

⁷⁹ Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 24; Günay, **a.g.e.**, s. 118.

uyarınca, anılan ifadeden kasıt, hazırlanacak olan iç yönergede görev ve yetkilerin soyut olarak belirlenmesi, sonrasında ise yönergedeki yetkilerle donatılmış pozisyonlara yönetim kurulu kararı ile atama yapılmasıdır^{80,81}. Dolayısıyla anılan iç yönergede yalnızca imza grupları ve bu gruplardaki kimselerin temsil yetkilerinin kapsamı yer alacaktır⁸². Gerçekten de bu kişilerin sayıca fazla olması ve özellikle şirkete hizmet akdiyle bağlı olan çalışanlar bakımından temsilcilerin sıkça değişkenlik gösterebilmesi, her seferinde yeni bir iç yönergenin hazırlanmasına ve tescil edilmesine sebep olacağı için aksinin kabulü, pratikte de işlevsiz olacaktır. Değişen ve atanan yeni temsilcilerin tescil edilmesi suretiyle üçüncü kişilere duyurulması hususunda da bir eksiklik yaşanmayacaktır. Zira TK 371/7, c. 5'e göre: *"Bu fıkra uyarınca yetkilendirilen ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları da ticaret siciline tescil ve ilan edilir."* Nitekim söz konusu düzenleme iç yönergede bu kişilerin gösterilmemesi gerektiğine de işaret etmektedir⁸³. Aksi ihtimalde, iç

⁸⁰ Bu ve diğer görüşlerin değerlendirmesi için bkz. Kırca, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 27-28, 32. İç yönergede, sınırlı temsil yetkisi verilecek pozisyonlara ilişkin görev ve yetkilerin tanımlandığı, bundan sonra, ayrıca yetkinin kapsamı açıklanmadan, buraya getirilecek kişilerin ise yönetim kurulu kararı ile belirleneceği hakkında bkz. Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 22. Bununla birlikte her iki işlemin (iç yönergenin kabul edilmesi ve bu yönergeye göre temsilci atanması) aynı yönetim kurulunda yapılmasına engel yoktur; bu hususta bkz. Kırca, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 28; aynı yönde bkz. Özdamar, **a.g.m.**, s. 155. Keza uygulamada da ticaret sicil müdürlüklerinin aynı tarihli fakat farklı karar numaralı yönetim kurulu kararı alınmasını talep ettiği yönünde bkz. Korkmaz, **a.g.e.**, s. 42. Öncelikle iç yönergenin kabulüne ilişkin kararın ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi ve temsilcilerin atanmasıyla ilgili ayrı bir yönetim kurulu kararı alınması gerektiği hususundaki dpn. 76'daki İTO duyurusunun eleştirisi için bkz. Günay, **a.g.e.**, s. 116; Korkmaz, **a.g.e.**, s. 33.

⁸¹ Söz konusu tacir yardımcılarının yönetim kurulu tarafından atanmasının şart olmadığı, bu atamayı Murahhas üye veya Murahhas müdürlerin de gerçekleştirebileceği, ancak 371/7 hükmünün uygulama alanı bulması için sınırlı yetkili temsilcilerin mutlaka yönetim kurulu tarafından atanması gerektiği hakkında bkz. Akdağ Güney, **a.g.m.**, s. 12. Sınırlı yetkili temsilcilerin ancak yönetim kurulu kararıyla atanabilmeleri sebebiyle atanmış olan bu temsilcilerin yetkilerini bir başka kimseye devredemeyeceği yönünde bkz. Korkmaz, **a.g.e.**, s. 21.

⁸² Özdamar, **a.g.m.**, s. 155; Korkmaz, **a.g.e.**, s. 43.

⁸³ Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 22; Günay, **a.g.e.**, s. 114. Ayrıca konu hakkında yapılmış olan 19.09.2014 tarihli TOBB duyurusu şu şekildedir: *"Anonim ve limited şirketlerde, sınırlı yetkiye sahip ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının hazırlanacak (esas sözleşmede hüküm bulunması koşuluyla) iç yönergenin tescil ve ilanını müteakip atanabileceği düzenlenmiştir."* (<http://tobb.org.tr>, 01.12.2019).

yönergenin kendisi de ticaret siciline tescil edileceğinden, bu kimselerin ayrıca tescil edilmelerine gerek kalmayacaktı⁸⁴.

B. TK 371/7 Uyarınca Atanabilecek Yardımcılar

Anonim şirketlerin, temsil yetkileri sicile tescil edilebilen sınırlı yetkili temsilciler atayabilmesi için bu kimselerin ancak TK 371/7, c.1’de sayılan kişilerden olması gerekmektedir. Anılan hükme göre: “*Yönetim kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını atayabilir.*”.

Hükümde “*yukarıda belirtilen temsilciler dışında*” ibaresinin ne anlama geldiği konusunda öğretide çeşitli yönde görüşler ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre, söz konusu ibarenin kullanılması ile TK 370 anlamında temsil yetkisini haiz yönetim kurulu üyeleri maddenin kapsamı dışında bırakılmışken⁸⁵, diğer bir görüş uyarınca anılan ibare, TK 368’de düzenlenmiş olan ticari temsilciler ve vekilleri de kapsamaktadır⁸⁶.

Bahsi geçen ibareden kimlerin kastedilmiş olduğunun anlaşılması, TK 371/7 hükmünün kapsamını tespit etmek açısından önemlidir. Şayet TK 368’de zikredilmiş olan ticari temsilci ve ticari vekiller de “*yukarıda belirtilen temsilcilere*” dahilse, o hâlde ticari temsilcilerin ve ticari vekillerin TK 371/7 uyarınca yetkilerinin sınırlandırılarak ticaret siciline tescil edilemeyeceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

⁸⁴ İç yönergedeki yetkilerde bir değişiklik yapılmak istenirse, bunun için yeni bir yönetim kurulu kararı ile bir başka iç yönerge hazırlanmasının gerektiği, eski iç yönergenin tadil edilemeyeceği yönünde bkz. Korkmaz, **a.g.e.**, s. 42-43.

⁸⁵ Kırca, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 25 dpn. 4; Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 10; Cencki, **a.g.m.**, s. 103; Korkmaz, **a.g.e.**, s. 22.

⁸⁶ Akdağ Güney, **a.g.m.**, s. 13; Koç, **a.g.e.**, s. 172. *Günay* da aynı yönde görüş belirterek, aksinin kabulü hâlinde TK 371/7 kapsamı dışında ticari temsilci veya ticari vekil atanmasının mümkün olmadığını savunmaktadır (Günay, **a.g.e.**, s. 103). Diğer yandan Koç, TK 371/7, c. 1’de yer alan “*dışında*” sözcüğünün aslında “*yanında*” kelimesiyle eş anlamlı olarak kullanıldığını, dolayısıyla bu ibarede sayılanların madde kapsamının dışında bırakılmadığını ifade etmiştir (Koç, **a.g.e.**, s. 172).

Birazdan izah etmeye çalışacağımız üzere, kanaatimizce ticari temsilciler, TK 371/7 uyarınca yetkileri sınırlandırılmak suretiyle tescil edilemeyeceklerdir. Ancak bunun sebebi, anılan temsilcilerin söz konusu ibarenin kapsamına girmelerinden değil, “*sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları*” arasında sayılamayacak olmalarındandır. Bununla birlikte TK 368 uyarınca atanmış olan ticari vekillerin temsil yetkilerine ilişkin sınırlandırmaların TK 371/7 uyarınca ticaret siciline tescil edilmelerine ilişkin bir engel olmadığı kanaatindeyiz. Örneğin, hukuki niteliği TK 368 anlamında bir ticari vekil olan insan kaynakları departmanı sorumlusunun, TK 371/7’ye göre temsil yetkisinin sınırlandırılmasının tescil edilmesi mümkündür⁸⁷. Dolayısıyla kanaatimizce “*yukarıda belirtilen temsilciler*” ibaresi yalnızca TK 370-371 uyarınca temsil yetkisini haiz yönetim kurulu üyelerini ve murahhasları kapsamaktadır.

Sonuç olarak TK 371/7’nin kapsamına temsil yetkisini haiz murahhaslar ve ticari temsilciler girmemektedir. Hükümde “*sınırlı yetkiye sahip ticari vekil*” ibaresi yer aldığı için yetkisi sınırlandırılmamış genel yetkili ticari vekiller de bu kapsamda sayılmamalıdır. TK 371/7’ye konu olan temsilciler, (pazarlamacılar dahil) özel yetkili ticari vekiller ve yetkisi sınırlandırılmış olan genel yetkili ticari vekillerdir.

1. Temsil Yetkisini Haiz Olmayan Yönetim Kurulu Üyeleri

TK 371/7 gereği anonim şirketlerde sınırlı yetkili temsilci olarak atanabilecek kişilerden ilki, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyeleridir. Yönetim kurulu üyeleri, kural olarak organsal temsil yetkisini haizdirler (TK 370/1). Bununla beraber söz konusu üyeler, en az birinin temsil yetkisine sahip olmaya devam etmesi şartıyla, temsil yetkilerini TK 370/2 uyarınca murahhas üye ve/veya murahhas müdürlere devredebilirler. İşte TK 371/7’ye göre kendilerine sınırlı temsil yetkisi verilebilecek yönetim kurulu üyeleri, kanundan doğan temsil yetkilerini bu şekilde devretmiş olan,

⁸⁷ Fakat buna ilişkin bir zorunluluğun bulunmadığını, anılan ticari vekilin temsil yetkisinin tescil edilmesi konusundaki takdir yetkisinin yönetim kurulunda olduğunu da ifade etmeliyiz. Nitekim TK 371/7’de düzenlenmiş olan sınırlı yetkili temsilci tayin etme imkânının sınırlayıcı olmadığı yönünde bkz. Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 35-36; Günay, **a.g.e.**, s. 107.

yani organsal temsil yetkisini haiz olmayan üyelerdir^{88,89}. Söz konusu devrin ardından üyeler, hükümde anıldığı şekilde temsilci olarak tayin edilebileceklerdir. Anılan kişiler artık yönetim kurulu üyesi sıfatı ile değil sınırlı yetkiye sahip ticari vekil sıfatı ile şirketi temsil edebileceklerdir⁹⁰.

Kanaatimizce bu yönetim kurulu üyelerinin TK 368 uyarınca ticari temsilci olarak da atanmamış olmaları gerekmektedir⁹¹. Diğer bir anlatımla yönetim kurulu üyesi olmaktan kaynaklanan ve kanuni kapsamının sınırları TK 371’de çizilmiş olan temsil yetkisini haiz olmayan yönetim kurulu üyesinin, aynı zamanda ticari temsilcilikten doğan ve BK 548 vd. maddelerde düzenlenmiş olan yetkilere de sahip olmaması icap eder⁹².

Konu hakkında akla gelebilecek bir soru, temsil yetkisini devretmemiş olmakla birlikte bu yetkisini bir başka üye ve/veya murahhasla birlikte kullanması gereken yönetim kurulu üyesinin sınırlı yetkili temsilci olarak atanıp atanamamasıdır. Daha önce de bahsedildiği üzere bu durumdaki üyenin ticari temsilci olarak atanması hususunda öğretide görüş birliği mevcut değildir⁹³. Fakat kanaatimizce ilgili üyenin

⁸⁸ Temsil yetkisini haiz olmayan yönetim kurulu üyesinin sınırlı yetkili temsilci olarak atanmasının ticaret siciline tescil edilebilmesi için TK 370/2 uyarınca temsil yetkisinin devredildiğine dair bir yönetim kurulu kararının aranması gerektiği hakkında bkz. Kırca, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 33; Özdamar, **a.g.m.**, s. 158. Diğer bir anlatımla, öncelikle üyeden yönetim kurulu üyesi olmasından kaynaklanan kanuni temsil yetkisi alınmakta, sonrasında ise TK 371/7 uyarınca çeşitli şekillerde sınırlandırılabilen bir temsil yetkisi verilmektedir; konu hakkında bkz. Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 30. Yazar, bu sebeplerle TK 371/7’nin TK 371/3’teki sınırlamaları bir anlamda genişlettiğini ifade etmiştir (Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 30); karşı yönde bkz. Kırca, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 30; TK 371/3 ve BK 549’daki sınırlamaların geçerliliklerini koruduğu yönünde bkz. Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 126.

⁸⁹ En az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şartı sebebiyle (TK 370/2), yönetim kurulu tek kişiden oluşuyorsa söz konusu yönetim kurulu üyesi sınırlı temsil yetkisini haiz temsilci olarak tescil edilemeyecektir (Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 30).

⁹⁰ Kırca, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 34. Temsil yetkisinin ticari vekillik sıfatına dayanılarak kullanılmasının sorumluluk hukuku açısından ayrıca tartışılması gerektiği hakkında bkz. Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 30 dpn. 60. Bir yönetim kurulu üyesinin diğer, örneğin satış mağazasındaki bir görevli olarak atanabilmesine ilişkin bu düzenlemenin isabetsizliği hakkında bkz. Abdullah Sayın, **Ticari Vekil**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016, s. 36.

⁹¹ Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 125. Yazar, yönetim kurulu üyelerinin ticari temsilci olarak atanmamış olmalarına ilişkin gerekliliğin, bu kişilerin TK 371/7’de geçen “*yukarıda belirtilen temsilciler dışında*” ibaresinin kapsamında sayılmalarından doğduğunu ifade etmiştir.

⁹² Konu hakkında bkz. yuk. Üçüncü Bölüm, II, B, 2.

⁹³ Bkz. yuk. Üçüncü Bölüm, II, B, 2.

sınırlı yetkili temsilci şeklinde atanamayacağı konusunda şüphe olmamalıdır. Zira TK 371/7, c. 1’de geçen “*yukarıda belirtilen temsilciler*” hükmü ile yetkisi sınırlandırılmış olup olmadığına bakılmaksızın TK 371 hükmündeki temsil yetkisini haiz olan tüm kişiler ilgili hükmün kapsamı dışında tutulmuştur. Keza hükümde “*temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerinin*” bu şekilde atanabileceği öngörülmüştür, söz konusu üyenin şirketi münhasıran temsil yetkisini haiz olmasına dair bir şart koşulmamıştır.

Limited şirketler yönünden inceleyecek olursak, TK 371/7’nin TK 629/3’ten en önemli farkı, temsil yetkisini haiz olmayan yönetim kurulu üyelerinin de sınırlı yetkili temsilci olarak atanabilmeleridir. Zira TK 629/3 uyarınca: “*Müdürler tarafından şirkete hizmet akdi ile bağlı olanların sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları olarak atanması hususunda 367 nci madde ile 371 inci maddenin yedinci fıkrası kıyasen limited şirketlere de uygulanır.*”. Görüldüğü üzere temsil yetkisini haiz olmayan müdürler, bu madde kapsamında sayılmamıştır. Bunun sebebi, limited şirketlerde TK 370/2 gibi temsil yetkisinin devrine imkân veren açık bir hükmün olmaması olarak gösterilmektedir; bununla birlikte öğretilde, TK 629/1 atfı uyarınca müdürlerin söz konusu yetki devrinde bulunabileceği de kabul edilmektedir⁹⁴. Fakat TK 629/3’ün lafzı gereği temsil yetkisini haiz olmayan müdürlerin anılan hüküm kapsamında yetkilendirilemeyeceği kabul edilmelidir⁹⁵.

2. Şirkete Hizmet Akdi ile Bağlı Olan Kimseler

TK 371/7 uyarınca sınırlı yetkili olarak atanabilecek bir diğer grup, şirkete hizmet akdi ile bağlı olanlardır⁹⁶. Gerekçede bu kimseler “*şirkete istihdam ilişkisi ile*

⁹⁴ Konu hakkında bkz. Kırca, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 38, 37 dpn. 74’te anılan yazarlar.

⁹⁵ Kırca, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 38; İsmail Özgün Karaahmetoğlu, **Limited Şirketin Temsili**, Güncellenmiş 2. bs., Ankara, Seçkin, 2018, s. 368; aksi yönde bkz. Şener, **Limited Ortaklıklar**, s. 680.

⁹⁶ Özdamar düzenlemenin şirkete hizmet akdi ile bağlı olan tüm çalışanlara yetki devri yapılmasına olanak sağlayan bir hüküm niteliğinde olduğunu ifade etmesine karşın (Özdamar, **a.g.m.**, s. 159), Akdağ Güney anılan devre dair bir engelin TK 371/7’nin kabulü öncesinde de olmadığını savunmuştur (Akdağ Güney, **a.g.m.**, s. 2; Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 125). Sınırlı temsil yetkisinin artık herkese ileri sürülmesi bakımından yenilik getirmesi yönünden Özdamar’a katılmaktayız. Bununla birlikte hükümde esasen yetki devri değil, yetki paylaşımı düzenlenmektedir. Söz konusu işlemler

bağlı olanlar” şeklinde ifade edilmiştir⁹⁷. Uygulama alanı oldukça geniş olan bu maddeye dayanılarak, anonim (ve limited) şirketlerde kendisine sınırlı temsil yetkisi verilecek olan tüm çalışanların tescil edilebilmesi mümkündür⁹⁸.

TK 371/7 ile ilgili olarak tartışılan en önemli hususlardan biri, “*şirkete hizmet akdi ile bağlı olmanın*” nasıl yorumlanması gerektiğidir. Diğer bir deyişle, “*hizmet akdi*” ibaresi dar anlamda mı kullanılmıştır; yoksa TK 371/7 diğer sözleşmeler temelinde şirkete bağlı olarak çalışanlar hakkında da uygulama alanı bulacak mıdır? Uygulamada özellikle grup şirketlerinden birinde şirkete hizmet akdi ile bağlı olarak çalışan kimsenin, diğer şirketlerde de aynı/benzer işi görme konusunda yetkilendirilmesi ve bu yetkilendirmenin TK 371/7 uyarınca ticaret siciline tescil edilip edilememesi sorunuyla karşılaşmaktadır⁹⁹.

Akdağ Güney, şirket ile TK 371/7 uyarınca yetkilendirilecek kimse arasında mutlaka bir hizmet sözleşmesinin olması gerektiğini, hatta sicil müdürlerinin sorumlu olmamaları için ticaret siciline tescil edilecek kimselerin şirkete hizmet akdi ile bağlı olup olmadığını kontrol etmeleri gerektiğini ileri sürmüştür¹⁰⁰.

Öte yandan Yanlı/Okutan Nilsson’a göre, hüküm amacı doğrultusunda yorumlanmalıdır; temsil yetkisinin verilmesi yönünden temel ilişki önemli olmayıp, temsilcinin şirket için sürekli nitelikteki bir hizmet görmesi, bu hüküm uyarınca atanması için yeterlidir¹⁰¹. Özdamar da temsil yetkisi verilecek kişinin iş taahhüdünde bulunmasını yeterli görmektedir¹⁰².

bakımından, yetkilendirmeyi yapan kişiler de yetkili olmaya devam etmektedir. Konu hakkında bkz. Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 33-34.

⁹⁷ Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 4, Sıra Sayısı: 639, s. 382 (<https://www.tbmm.gov.tr>, 10.12.2019).

⁹⁸ Hükümün sınırlayıcı olmadığı yönünde bkz. yuk. İkinci Bölüm, I, B, 2..

⁹⁹ Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 12; aynı yönde bkz. Günay, **a.g.e.**, s. 106-107.

¹⁰⁰ Akdağ Güney, **a.g.m.**, s. 17-18; Sayın, **a.g.t.**, s. 38. Buna karşın bkz. Ticaret Bakanlığının 50035491-431.04 sayılı yazısı şu şekildedir: “*Şirkete hizmet akdi ile bağlı olup sınırlı yetkiye sahip temsilci olarak atanmaların tescili için Müdürlüğünüze yapılan başvurularda bu kişilerin iş sözleşmelerinin istenmesine gerek bulunmadığı...*” (Kaya, **Notlu TTK**, s. 1314).

¹⁰¹ Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 13. Anılan yazarlar, grup şirketleri açısından da aynı esasın uygulanması gerektiğini, temsilcinin bir şirketle arasında hizmet akdi bulunmasına karşın diğer

Gerçekten de bağılı tacir yardımcılara ilişkin açıklamalarımızda ifade ettiğimiz üzere bu temsilcilerin temel özellikleri, tacire sürekli şekilde bağımlı olarak çalışmaları, ondan emir ve talimat almalarıdır¹⁰³. Bağılılık ilişkisi olmakla birlikte ticari temsilcinin ya da ticari vekilin tacirle arasında muhakkak bir hizmet sözleşmesinin bulunması şart değildir. Nitekim bu ikisi arasında çok defa bir işgörme sözleşmesi olan vekâlet sözleşmesi de akdedilebilmektedir. Keza BK 554/1 hükmü, ticari vekil ile tacir arasında çeşitli sözleşmeler olabileceğini açıkça ortaya koymaktadır. Anılan hükme göre: “*İşletme sahibi, ticari temsilcilerin, ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkilerini, aralarındaki hizmet, vekâlet, ortaklık ve benzeri sözleşmelerden doğan hakları saklı kalmak koşuluyla, her zaman geri alabilir.*”. Kanaatimizce, kanun koyucu niteliği itibarıyla sınırlı yetkili temsilci (ticari vekil) şeklinde atanmaya elverişli olan kimseleri ifade etmek üzere “*hizmet akdi*” ibaresini kullanmıştır. Dolayısıyla ticari vekil olarak nitelendirilmeye uygun, şirkete bağılı olarak çalışan, şirketle ilgili bir işi sürekli bir sözleşme ilişkisi çerçevesinde gören tüm kişiler TK 371/7 kapsamında değerlendirilmelidir.

Dolayısıyla bağılı tacir yardımcıları bakımından söz konusu olan, yardımcının tacirin emir ve talimatları doğrultusunda sürekli olarak iş görmesi anlamına gelen “*bağılılık*” kavramı, hizmet sözleşmesinin unsuru olan “*bağılılık*” ile ifade edilmeye çalışılmıştır.

Bahsedilen grup şirketi örneğinde, (A) şirketinde hizmet sözleşmesi temelinde görev yapan resmî işler sorumlusu (S), (B) ve (C) şirketlerinde de, bunlarla arasında hizmet sözleşmesi olmadan (örneğin bir vekâlet sözleşmesi uyarınca), sürekli olarak aynı işi görüyorsa, o takdirde (B) ve (C) şirketleri de iç yönergelerinde belirlemiş oldukları bu pozisyona (S)’yi atayıp anılan atamayı ticaret siciline tescil ettirebilirler.

Öte yandan murahhas müdürler ise TK 371’de düzenlenmiş olan organsal temsil yetkisini haiz oldukları için TK 371/7 uyarınca sınırlı yetkili temsilci olarak

şirketler için de sürekli olarak iş görmesi durumunda hükmün uygulama alanı bulacağını ifade etmişlerdir (Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 13).

¹⁰² Özdamar, **a.g.m.**, s. 159; Korkmaz, **a.g.e.**, s. 26.

¹⁰³ Bkz. yuk. Birinci Bölüm, I.

atanamayacaklardır. Bunlara ilişkin yetki sınırlamaları, TK 371/3 hükmü saklı kalmak kaydıyla, kural olarak yalnızca iç ilişkide geçerli olacaktır¹⁰⁴.

C. Sınırlı Yetkili Temsilci Sayılan Tacir Yardımcıları

TK 371/7’de anılan kişilerin temsil yetkilerinin ticaret siciline tescil edilebilmesi için bunların hukuki niteliklerinin “*sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları*” olması gerekmektedir. Bu ifadenin kapsamına girmeyen bir temsilci, TK 371/7 uyarınca ticaret siciline tescil edilemeyecektir. İşte hangi temsilcilerin bu kapsamda, yetkisi sınırlandırılmış bir şekilde tescil edileceği konusu öğretide tartışmalara yol açmıştır. Bununla birlikte, aşağıda açıklayacağımız üzere kanaatimizce hükümde ifade edilen tacir yardımcıları BK 551’de yer alan “ticari vekil”, BK 552’de düzenlenmiş olan “diğer tacir yardımcıları” ve BK 448’de hüküm altına alınmış olan pazarlamacılarıdır.

1. Ticari Vekiller

Hükümde yer alan ilk tacir yardımcısı sınırlı yetkiye sahip ticari vekildir. Gerekeçede yer alan “*ticari vekillik görevi verilen kişiler tarafından yapılan hangi işlemlerin yetki kapsamında olduğunun üçüncü kişilerce bilinmesi*” ifadesinden hükmün ticari vekiller esas alınarak düzenlendiği anlaşılmaktadır¹⁰⁵.

Kırca anılan hükmün esas itibarıyla ticari vekillerin atanmasına ilişkin olduğunu belirtmiştir¹⁰⁶. Yazar, bunların BK 551’de düzenlenen ticari vekiller olduğunu, bununla birlikte bir kimsenin sınırlı yetkiye sahip ticari vekil sayılabilmesi

¹⁰⁴ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), **a.g.e.**, s. 388-389.

¹⁰⁵ Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 4, Sıra Sayısı: 639, s. 382 (<https://www.tbmm.gov.tr>, 02.12.2019).

¹⁰⁶ Kırca, TTK m. 371.7 İnceleme, s. 25.

için genel veya özel yetkili ticari vekil ayrımına bağlı olmaksızın yetkisinin sınırlandırılmış olması gerektiğini ifade etmiştir¹⁰⁷.

Öte yandan *Akdağ Güney*'e göre, genel yetkili ticari vekiller ticaret siciline tescil edilemeyecektir¹⁰⁸. Genel yetkili ticari vekil, işletmenin bütününün yönetiminde yetkili olup (BK 551/1), kural olarak sadece olağan işleri yapabilen ticari vekillerdir. Örneklendirecek olursak; temsil yetkisi belirli bir miktarla sınırlandırılmış olan fakat yürüttüğü iş yönünden iradi bir sınırlamaya tabi olmayan, işletmenin tümünün yönetimini üstlenen genel yetkili ticari vekil niteliğindeki müdürlerin TK 371/7 uyarınca tescil edilmesi *Kırca*'ya göre mümkünken *Akdağ Güney*, söz konusu müdürlerin ticaret siciline tescil edilemeyeceğini savunmaktadır¹⁰⁹.

Buna karşın *Yanlı/Okutan Nilsson*, sınırlı yetkiye sahip ticari vekil ibaresinin özel bir anlam taşımadığını, bunun ister genel yetkili ister özel yetkili olsun, ticari vekilin yetkisinin ticari temsilciye ve TK 370'te yer alan temsilcilere nazaran sınırlandırılmış olmasına işaret ettiğini, kaldı ki özel yetkili ticari vekiller tescil edilebiliyorken genel yetkili ticari vekillerin tescil edilememesinin bir anlamı olmadığını ifade etmiştir¹¹⁰.

Biz de *Kırca*'nın görüşüne katılmaktayız. Genel yetkili ticari vekilin de yetkisi miktar, konu gibi çeşitli şekillerde sınırlamalara tabi tutulabilir¹¹¹. Bunun sonucunda

¹⁰⁷ Kırca, TTK m. 371.7 İnceleme, s. 26.

¹⁰⁸ Akdağ Güney, **a.g.m.**, s. 17; aynı yönde bkz. Şener, **Limited Ortaklıklar**, s. 679; Günay, **a.g.e.**, s. 109. *Günay*, aksi durumun kabul edilmesi hâlinde ise TK 371/7 uyarınca ticaret siciline tescil edilen genel yetkili ticari vekilin, ticari temsilci gibi işlev göreceğini ifade etmiştir (Günay, **a.g.e.**, s. 109).

¹⁰⁹ Genel yetkili ticari vekillere dış ilişkide geçerli olacak şekilde kanundaki sınırlamaların (olağan iş) haricinde bir sınırlama getirilemeyeceği yönünde bkz. Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 126.

¹¹⁰ Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 15-16; aynı yönde bkz. Korkmaz, **a.g.e.**, s. 35. *Yanlı/Okutan Nilsson*, buradan yola çıkarak, yetkisi miktar bakımından sınırlandırılmış olan genel yetkili bir ticari vekilin de bu hüküm uyarınca tescil edilebileceğini belirtmiştir.

¹¹¹ Keza temsil yetkisi birlikte temsil ya da şube işleriyle sınırlandırılmış olan ticari vekil de TK 371/7 kapsamında sınırlı yetkili bir ticari vekil olarak atanabilecektir (Kırca, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 26). Bir örnek üzerinden ifade edersek, şirketin çalışanı, TK 368 uyarınca atanmış olan bir temsilciyle veya temsile yetkili yönetim kurulu üyesi ile birlikte temsil yetkisini haiz bir ticari vekil olarak TK 371/7 hükmüne göre atanabilecektir. Ya da BK 551'de düzenlenen ticari vekilin yetkisi kapsamında olan fakat TK 371/7 uyarınca atanacak olan ticari vekilin yapamayacağı işlemlerin sayılması yoluyla da sınırlama yapılabilir (Kırca, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 29).

genel yetkili vekilin de temsil yetkisi sınırlandırılmış olacağı için anılan temsilci “*sınırlı yetkiye sahip ticari vekil*” ibaresinin kapsamında sayılmalıdır. Kanaatimizce söz konusu ibare, özel/sınırlı yetkili ticari vekil anlamına gelmemektedir¹¹². Hükmün amacının, ticari vekile ilişkin tescil edilemeyen sınırlamaların ticaret siciline tescili ile bunların herkese karşı ileri sürülebilmesini sağlamak olduğu düşünülürse; genel veya özel yetkili vekil ayrımı yapma gerekliliği bulunmamaktadır. Şayet TK 371/7 hükmü olmasaydı gerek genel gerekse özel yetkili ticari vekillere getirilmiş olan sınırlamalar, ancak üçüncü kişilere yapılacak olan bildirimle/duyuruyla onlara karşı ileri sürülebilecekken anılan hüküm ile birlikte artık ilgili sınırlamaların tescil edilmesi mümkün olmaktadır. Buna karşın genel yetkili ticari vekillerin temsil yetkisi bakımından bir sınırlama yapılmamışsa, artık bunların temsil yetkileri ticaret siciline tescil edilmemelidir.

2. Diğer Tacir Yardımcıları

Öğretideki hâkim görüşe göre, diğer tacir yardımcılarından kasıt, BK 552’de düzenlenmiş olan tacir yardımcılarıdır¹¹³. Bununla birlikte, *Kırca* “*sınırlı yetkiye sahip*” ibaresinin diğer tacir yardımcılarını da kapsadığını, dolayısıyla söz konusu kişilerin de hüküm uyarınca iç yönergeye yazılıp tescil edilebilmeleri için yetkilerinin sınırlandırılması gerektiğini ileri sürmüştür¹¹⁴.

Öte yandan BK 551’de düzenlenmiş olan ticari vekillerin aksine diğer tacir yardımcılarının (bir tür özel yetkili ticari vekillerin) temsil yetkilerinin sınırlandırılması, bunun müşterilerin kolaylıkla görebilecekleri bir yerde ve kolayca

¹¹² BK 551 uyarınca genel veya özel yetkili ticari vekil ayrımına tabi olmadan, temsil yetkisine sınırlama getirilen tüm ticari vekillerin “*sınırlı yetkiye sahip ticari vekil*” olduğu yönünde bkz. *Kırca*, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 26. Genel ve özel yetkili vekil ayrımı hakkında bkz. yuk. İkinci Bölüm, I, B.

¹¹³ *Kırca*, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 26; Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 17; Özdamar, **a.g.m.**, s. 156. Bununla birlikte *Yanlı/Okutan Nilsson*, BK 552’de sayılan kimselerin genel yetkili ticari vekil de olabileceğini; örneğin perakende satış yapan mağazanın müdürünün bu kapsamda olduğunu ifade etmiştir (Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 17). Kanaatimizce ilgili maddede düzenlenen temsil yetkisinin kapsamı itibarıyla hükmün uygulama alanına genel yetkili ticari vekiller girmemektedir.

¹¹⁴ *Kırca*, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 26.

okuyabilecekleri bir biçimde, yazıyla duyurulmuş olmasına bağlıdır (BK 552/1)¹¹⁵. Yanlı/Okutan Nilsson'un bizim de katıldığımız görüşüne göre, hukuki görünüşün korunmasıyla ilgili olan bu açık düzenleme (BK 552/1) öncelikli olarak uygulanmalıdır; satışla uğraşan işletmelerdeki görevli ve hizmetlilerin temsil yetkileri anılan hükme uyulmadan kısıtlanamaz; dolayısıyla salt TK 371/7 uyarınca yapılan yetki sınırlandırmasının ticaret siciline tescili, müşterilerin iyiniyetini ortadan kaldırmayacaktır¹¹⁶.

Pazarlamacıların öğretide bağlı tacir yardımcısı sayılmasından bahisle, bunların da “*diğer tacir yardımcıları*” kapsamında tescil edilebilecekleri ileri sürülmüştür¹¹⁷. Kanaatimizce TK 371/7’de, hükmün lafzı göz önünde bulundurulduğunda (madde kenar başlığı dolayısıyla) BK 552’ye atıf yapıldığı anlaşılmaktadır. Madde gerekçesinde de ticari vekillere dikkat çekilmektedir¹¹⁸. Buna karşılık, pazarlamacıların da bağlı tacir yardımcıları arasında sayılmaları ve hatta özel yetkili ticari vekilin bir türü olarak kabul edilmeleri sebebiyle bu şekilde tescil edilmelerine bir engel bulunmamaktadır. Kaldı ki iç yönergelerde gösterilen yetkililer, ticari vekil ya da pazarlamacı şeklinde adlandırılmayıp, yetkileri genelde sayma yoluyla verildiğinden ve söz konusu yetkiler artık BK’da tarif edilen temsil yetkisinin kapsamına uymadığından bahsi geçen kişinin pazarlamacı mı yoksa ticari vekil mi

¹¹⁵ Bu düzenlemenin amacının hukuki görünümünün ve bu suretle işlem güvenliğinin korunması olduğu hakkında bkz. Ülgen, **a.g.e.**, s. 136; Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 27.

¹¹⁶ Aynı yönde bkz. Korkmaz, **a.g.e.**, s. 61-62. Bununla birlikte Yanlı/Okutan Nilsson, ek yetkinin, örneğin işletme dışında satış bedellerini isteyip alma yetkisinin TK 371/7 uyarınca tescil edilmesi suretiyle verilmesinin mümkün olduğunu ifade etmiştir (Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 27-28). Akdağ Güney ise bu yönde görüş ileri sürmemekle birlikte anonim şirket tarafından işletilen bir mağazanın çalışanının yetkisinin kapsamının tespitinde üçüncü kişi nezdinde belirsizlik doğuran bu düzenlemeyi eleştirmiştir (Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 131).

¹¹⁷ Pulaşlı, **Torba Kanun**, s. 47-48; Mehmet Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, Güncellenmiş 13. bs., Beta, İstanbul, 2019, s. 232; Korkmaz, **a.g.e.**, s. 37-38. Her ne kadar yazar Akdağ Güney’in de pazarlamacının BK 552’ye dahil olduğu düşünülerek TK 371/7 kapsamında tescil edileceğini dile getirdiğini ileri sürmüş olsa da Akdağ Güney’in şu ifadelerinden bu kanaatte olmadığı anlaşılmaktadır: “*Bu kavramın ilk etapta ticari vekiller dışında kalan tacir yardımcıları (ticari mümessil, pazarlamacı, mağaza çalışanı) şeklinde anlaşılması da muhtemeldir. O takdirde maddenin farklı yorumlanması da mümkündür. Ancak bu makalede, gerekçede yazmamakla birlikte İstanbul Ticaret Odası ve Bakanlık ile yaptığımız görüşmeler ışığında, kastedilenin TBK md. 552’de üst başlık olarak kullanılan diğer tacir yardımcıları kavramı olduğundan hareket edilmiştir.*” (Akdağ Güney, **a.g.m.**, s. 16 dpn. 42, s. 17). Diğer taraftan Çamoğlu da pazarlamacıları, hükmün kapsamına giren tacir yardımcıları arasında zikretmemiştir [Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), **a.g.e.**, s. 389].

¹¹⁸ Bkz. yuk. Üçüncü Bölüm, IV.

olduğunun tespitinde dahi belirsizlikler yaşanabilecektir. Bu sebeple, fikrimizce ticari temsilciler dışında, temsil yetkisi sınırlandırılmış olan bağlı tacir yardımcılarının tümünün TK 371/7 uyarınca atanabilmesi bu belirsizliğin giderilmesi açısından isabetli olacaktır.

3. Ticari Temsilciler

TK 371/7 hükmünün uygulama alanı ile ilgili son olarak, bağlı tacir yardımcılardan ticari temsilcinin de “*diğer tacir yardımcıları*” arasında sayılıp sayılmadığı hususu öğretilerde tartışma konusu olmuştur. Cenkci, “*diğer tacir yardımcılarının*” BK 552’de düzenlenmiş görevli ve hizmetlilere karşılık gelmediğini, zira anılan kişilerin temsil yetkilerinin ancak BK 552’ye uygun olmak şartıyla sınırlandırılabilceğini, dolayısıyla anılan ibarenin ticari temsilcileri kapsadığını ileri sürmüştür¹¹⁹. Buna karşın hâkim görüşe göre ticari temsilciler, sınırlı yetkili temsilci olmadıklarından dolayı hükmün kapsamına girmezler¹²⁰. Keza TK 371/7’de kullanılan ifadelerde BK’daki kenar başlıklarının esas alındığı; “*sınırlı yetkili*” ibaresinin kullanılması ile ticari temsilcinin kapsam dışı bırakıldığı, ticari temsilcinin zaten tescil edilmesinden hareketle söz konusu temsilcilerin TK 371/7 uyarınca atanamayacakları ifade edilmiştir¹²¹.

Kanaatimizce de bir kimse TK 371/7 uyarınca yetkisi sınırlandırılmış bir ticari temsilci olarak atanamamalı, bu kişinin yetkisinin sınırlandırılması ancak BK 549’a göre mümkün olmalıdır. Zira ticari temsilcilik yetkisinin sınırları BK 548’de kanunen çizilmiştir. Ticari temsilcinin bu yetkisinin kapsamı temel ilişkiden bağımsız olup, dış ilişkide kural olarak ancak BK 549 hükmü uyarınca birlikte temsil ve şube işleriyle sınırlandırılabilir. Eğer TK 371/7’ye dayanılarak ticari temsilcinin temsil yetkisinin dilendiği gibi sınırlandırılabilceği kabul edilirse, ticari temsilcilik yetkisinin kural olarak sınırlandırılmaz oluşuna ilişkin ayırt edici yapısı

¹¹⁹ Yazarın bu yönde ileri sürdüğü gerekçeler hakkında bkz. Cenkci, **a.g.m.**, s. 103 vd. Keza *Akdağ Güney*, emredici bir hüküm olan BK 549’un, TK 371/7 hükmü sebebiyle kısmen emredici hâle geldiğini savunmuştur (Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 131).

¹²⁰ Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 18; Şener, **Limited Ortaklıklar**, s. 679; Günay, **a.g.e.**, s. 107.

¹²¹ Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 18.

anlamını yitirecektir. Nitekim ticari vekillerin ihdas edilmesindeki amaç, ticari temsilciden daha dar yetkileri bulunan, kanuni yetkilerinin kapsamı ticari temsilci kadar geniş olmayan temsilcilere ihtiyaç duyulmasıdır¹²². Dolayısıyla temsil yetkisinin bu derece geniş olması istenmiyorsa ticari temsilci değil, ticari vekil atanmalıdır.

Teorik olarak durum böyle olmakla birlikte iç yönergedeki görev ve yetki tanımlarından ticari vekillerin ve ticari temsilcilerin ayırt edilmesi konusunda belirsizlikler ortaya çıkabilmektedir. Zira ticari vekillerin temsil yetkileri bazı konularda sınırlandırılırken bazı işlemler içinse söz konusu temsilcilere kanuni temsil yetkisini aşan bir yetki verilmesi sonucunda bu temsilcinin temsil yetkisinin kapsamı ticari temsilciye yaklaşmaktadır¹²³.

Uygulamadaki iç yönergeler incelendiğinde, bazı hâllerde temsil yetkisinin sadece miktarla sınırlandırıldığı görülmektedir. Örneğin, (B) Grubu imza yetkililerinin 400.000 TL'ye kadar olan bütün işlemleri yapmaya yetkili olduğu şeklindeki bir düzenlemede, söz konusu temsilcilerin temsil yetkisi belirli bir miktarla sınırlandırılmış genel yetkili ticari vekil mi yoksa ticari temsilci mi olduğu sorusu akla gelecektir. Şayet “*bütün işlemler*” ibaresinin olağanüstü işlemleri de kapsadığı, dolayısıyla ilgili temsilcinin aslında bir ticari temsilci niteliğinde olduğu sonucuna varılırsa, kabul ettiğimiz görüş doğrultusunda temsil yetkisine dair bu sınırlandırmanın ticaret siciline tescil edilmemesi gerekmektedir¹²⁴. Diğer yandan bahsi geçen temsilcinin genel yetkili ticari vekil olarak değerlendirilmesi ve sicile tescil edilebileceğinin kabul edilmesi durumunda ise gerçekten de ticari temsilci ve ticari vekil ayrımı yapmanın önemsizleştiği sonucuna ulaşılabacaktır¹²⁵. Bu hâlde

¹²² Bkz. yuk. İkinci Bölüm, I, B.

¹²³ Keza iç yönergedeki bazı görev tanımlarının “*yetkisi miktar ile sınırlandırılmış ticari temsilci gibi yetkilere*” benzeyebileceği yönünde bkz. Özdamar, **a.g.m.**, s. 156. Bunun yanında yazar, TK 32/1 hükmü uyarınca sicil müdürlerinin ilgili kişilerin ticari vekil olarak atanıp atanmadığını kontrol etmeleri gerektiğini ifade etmiştir (Özdamar, **a.g.m.**, s. 155).

¹²⁴ Yönetim kurulu üyelerinin ticari vekil olarak tescil edilmeleri hâlinde BK 551/1'e göre işletmenin yalnızca olağan işlerini yapmaya yetkili olacakları, olağanüstü işlemler için açık yetkilendirmeye ihtiyaç bulunduğu yönünde bkz. Özdamar, **a.g.m.**, s. 158.

¹²⁵ Yanlı/Okutan Nilsson, uygulamada iç yönergede görev tanımı yapılırken ticari temsilci veya vekil gibi hukuki nitelendirmelerin yapılmadığını, bunların yerine genel müdür, müdür gibi ifadelerin

Yanlı/Okutan Nilsson'un bizim de katıldığımız görüşüne göre, belirsizlik durumunda, bir kimseye sınırlı temsil yetkisi verilmiş ve bu yetki ticaret siciline tescil edilmişse, temsil olunanın iradesi, temsil yetkisini sınırlandırmaya yönelik olduğundan dolayı, temsilcinin ticari vekil olarak kabul edilmesi daha isabetli olacaktır¹²⁶.

D. TK 371/7'nin Uygulanmasının Sonuçları

Ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının tescili ve daha da önemlisi temsil yetkisine ilişkin sınırlandırmaların ticaret siciline tescil edilmek suretiyle iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeleri açısından TK 371/7 hükmü, BK'daki sistemden oldukça uzaklaşmıştır. Bilhassa anonim ve limited şirketlerde, ticari vekil şeklinde atanmaya uygun olan tüm kişilerin temsil yetkilerinin ticaret siciline tescil edilebilme imkânı dolayısıyla hükmün oldukça geniş bir uygulama alanı bulduğunu söyleyebiliriz. Gerek anonim ve limited şirketler tarafından işletilen ticari işletmelerdeki müdürlerin ve benzeri diğer temsilcilerin gerek anılan şirketlerin yöneticilerinin temsil yetkileri çoğu zaman TK 371/7 hükmü uyarınca ticaret siciline tescil edilecektir. Bu sebeplerle TK 371/7, BK'nın ticari vekil ve diğer tacir yardımcılara ilişkin temel ilkelerinin uygulama alanını oldukça daraltmaktadır.

Temsil yetkisinin kapsamı yönünden değerlendirecek olursak, TK 371/7'de ilgili kişilerin her ne kadar yetkisi sınırlandırılmış ticari vekil veya diğer tacir yardımcısı olarak atanacağı ifade edilmişse de; söz konusu temsilcilerin temsil yetkisinin BK 551 vd. hükümlerinde düzenlenmiş olan temsil yetkisinden oldukça uzaklaştığı görülmektedir. Zira ticari temsil yetkisinin en önemli özelliği, üçüncü kişilerin ek bir araştırma yükümlülüğüne girmeden, ilgili hukuki görünüşe dayalı olarak kanuni temsil yetkisini haiz olduğu kabul edilen temsilci ile işlem

kullanıldığını; bu sebeple söz konusu tacir yardımcılarının ayırt edilmesinin zor olduğunu ifade etmiş ve sorunun çözümü için temsilcilere verilen temsil yetkilerine bakılması gerektiğini ifade etmiştir. (Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 19).

¹²⁶ Dolayısıyla yazarlar, TK 371/7 hükmünün uygulanabildiği durumlarda, BK 549/4 hükmünün önemini yitirdiği sonucuna ulaşmıştır; konu hakkında bkz. Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 18-19. Ticari temsilci ve ticari vekilin ayırt edilmesi hakkındaki görüşler için ayrıca bkz. yuk. İkinci Bölüm, I, B.

yapabilmeleridir¹²⁷. Buna karşın TK 371/7 uygulamasında temsil olunan/tacir anılan hükme dayanarak temsilcisinin yetkisini miktar, konu gibi çeşitli sınırlandırmalara tabi tutabilecek ve bunları tüm üçüncü kişilere karşı ileri sürebilecektir¹²⁸. Söz konusu sınırlamaların kanunen sicile tescili öngörüldüğü için, bu sınırlamalar hakkında TK 36 hükmü uygulama alanı bulacaktır¹²⁹. TK 36/3 gereği üçüncü kişiler, kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını, yani temsil yetkisine ilişkin sınırlamaları bilmediklerini iddia edemeyeceklerdir. Özetle üçüncü kişiler, ticari vekilin BK 551/2’de sayılan işlemler saklı kalmak kaydıyla, yürüttüğü işin gereği olan tüm olağan işleri yapabilme yetkisini haiz olduğu kabulünden hareket edemeyecek, tescil yapıldığında artık kanuni karine devreye girmeyecektir¹³⁰. Bu nedenle muhatabın, işlem yaptığı temsilcinin temsil yetkisinin TK 371/7 uyarınca sınırlandırılıp sınırlandırılmadığını da araştırması gerekecektir¹³¹.

Bununla birlikte sicilin olumlu fonksiyonu (TK 36/3) yalnızca TK 371/7 uyarınca hazırlanmış olan iç yönerge ve buna göre atanmış sınırlı yetkili temsilciler için geçerli olacaktır. Bunun dışında, aynı iç yönergede yönetim yetkisi devredilmiş ise (TK 367) ya da organsal temsilcilerin (TK 370) veya ticari temsilcilerin (TK 368) temsil yetkilerine ilişkin bir sınırlama yapılmışsa, bunlar yönünden sicilin olumlu fonksiyonu devreye girmeyecektir¹³².

Örneklendirecek olursak, şirketi temsil yetkisini haiz kişilerin gösterilmiş olduğu iç yönergede kendisine TK 370/2 uyarınca temsil yetkisi devredilmiş olan murahhas müdürün, şirketi borçlandırıcı şekilde 500.000 TL üzerinde işlem

¹²⁷ Şener, **Limited Ortaklıklar**, s. 680-681.

¹²⁸ Nitekim söz konusu temsilcilerin temsil yetkilerinin kişi, konu, miktar ve/veya bölge gibi çeşitli yönlerle sınırlanabileceğine ilişkin bkz. Günay, **a.g.e.**, s. 113; Korkmaz, **a.g.e.**, s. 49; diğer yandan Akdağ Güney, yalnızca konu ve/veya miktar sınırlamalarını zikretmiştir (Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 126).

¹²⁹ Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 126.

¹³⁰ Konu hakkında bkz. yuk. İkinci Bölüm, I, B, 1.

¹³¹ Buna karşın, TK 371/7’ye rağmen anonim veya limited şirketler tarafından işletilen satış mağazalarındaki görevli ve hizmetlilerin temsil yetkilerinin sınırlandırılmasının yine de BK 552/1’e göre yapılması gerektiği hakkında bkz. yuk. Üçüncü Bölüm, IV, C, 2.

¹³² Ticari temsilcinin veya TK 370/2’de sayılanların temsil yetkilerinde kanunen izin verilenler dışında yapılan sınırlandırmaların iç yönergede belirtilmesi hatta bunun sehven tescil edilmesinde bile bunların bir hüküm ifade etmeyeceği yönünde bkz. Kırca, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 30 dpn. 12.

yapamayacağı yönündeki sınırlamanın tescil edilmesi durumunda dahi şirket üçüncü kişinin söz konusu sınırlandırmayı TK 36/3 uyarınca bilmesi gerektiğini ileri süremeyecektir. Ancak söz konusu temsilcinin murahhas müdür değil de, bir ticari vekil olması durumunda ilgili sınırlama üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edecektir.

Yukarıda açıklananlarla bağlantılı olarak, tacirin işlemle bağlı olmadığı iddiası konusunda tarafların ispat yükü açısından da değişiklikler olacaktır. Şayet sınırlı temsil yetkisini haiz ticari vekil ticaret siciline tescil edilmemiş olsaydı, üçüncü kişi temsilcinin ticari vekil olduğunu ispat etmekle yetinecek; buna karşın temsil yetkisinin sınırlandırılmış olduğunu ve bu sınırlamayı ilgili üçüncü kişinin bildiğini (veya bilmesi gerektiğini) ispat yükü tacir üzerinde olacaktı¹³³. Fakat TK 371/7 hükmüne dayanarak sınırlı yetkili temsilcisini ticaret siciline tescil ettirmiş olan anonim veya limited şirket, artık temsil yetkisinin sınırlandırılmasına dair ayrıca bir ispat yükü altında olmayacaktır. Zira üçüncü kişi ticaret siciline tescil edilen sınırlamayı bilmediğini ileri süremeyecektir (TK 36/3).

Sınırlı yetkili temsilcinin temsil yetkisinin sona ermesi durumunda ise söz konusu temsilci ticaret sicilinden terkin edilmelidir (TK 31)¹³⁴. Aksi hâlde, BK 550 hükmüne benzer olarak, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı yetkili kalmaya devam edecektir¹³⁵.

¹³³ Bkz. Korkmaz, **a.g.e.**, s. 13 dpn. 5 ve orada anılan yazarlar. Kanaatimizce bu hâlde üçüncü kişinin bilmesi veya bilmesi gerekmesinin tacir tarafından ispat edilmesi yetkisiz temsil iddialarının dinlenmesi için yeterlidir. Zira temsilcinin sınırlı temsil yetkisini ticaret siciline tescil ettirmesi gerekirken bunu yapmayan tacir yönünden TK 36/4 hükmü uygulanacaktır (Günay, **a.g.e.**, s. 119). Hüküm uyarınca: “*Tescili zorunlu olduğu hâlde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış bir husus, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir.*”. Fikrimizce, kural olarak ticari vekillerin temsil yetkilerinin ticaret siciline tescil edilmesi gerekmediği için TK 36/4 hükmü söz konusu temsilcilerin temsil yetkisi bakımından kendiliğinden uygulanmaz. Burada BK uyarınca temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin kurallar devreye girecektir. Ancak TK 371/7’ye göre bir iç yönergenin düzenlenmesi ya da iç yönergeye göre bir temsilci atanması hâlinde artık bu hususların ticaret siciline tescili zorunlu olacağından TK 36/4 hükmü uygulanacaktır. Teorik olarak böyle bir ayırım yapılabilmesine karşın, bu iki durumun pratik sonuçları bakımından bir fark olmayacaktır. Sınırlı yetkili temsilcilerin temsil yetkisine dair sınırlandırmalar tescil edilmedikçe, üçüncü kişilere karşı ancak bunları bildiklerinin ya da bilmeleri gerektiğinin ispatlanması hâlinde ileri sürülebilecektir.

¹³⁴ Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 25; Günay, **a.g.e.**, s. 119.

¹³⁵ Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 25.

TK 371/7'nin hükmünün önemli bir diğer etkisi, temsil yetkisini haiz olmayan yönetim kurulu üyelerinin sınırlı yetkili temsilci olarak atanabilmesi ve bu sayede TK 371/3 gereği temsil yetkisini haiz yönetim kurulu üyelerinin yetkilerinin ancak birlikte temsil ve şube işleriyle sınırlandırılabilmesine ilişkin hükmün bir anlamda etkisizleşmesidir¹³⁶. Keza *ultra vires* ilkesi kaldırılmışken bir yönetim kurulu üyesine verilmiş olan sınırlı temsil yetkisinin herkese karşı ileri sürülebilmesine imkân getiren bu düzenlemenin kanuni temsil sistemiyle çeliştiği ifade edilmektedir¹³⁷.

Söz konusu durumu TK 371/7 uyarınca hazırlanacak olan bir iç yönerge üzerinden örneklendirmeye çalışalım¹³⁸. Buna göre, yönetim kurulunun (Y1), (Y2) ve (Y3)'ten oluştuğu (Ş) AŞ'de, (Y1)'in temsil yetkisinin kaldırıldığı ve temsil yetkisinin murahhas (M)'ye devredildiği varsayımında, (Y2), (Y3) ve (M) düzenlenecek olan iç yönergede sınırsız yetkili temsilci (organsal temsil yetkisi) olarak gösterilecektir^{139,140}. Bu temsilcilerin şirketi birlikte imza atmak suretiyle temsil edebileceği kararlaştırılabilir¹⁴¹. Bu kapsamda iç yönergede, (A) grubu imza yetkililerinin herhangi ikisinin müştereken imzası ile şirketi sınırsız olarak temsil edebileceği öngörülebilir. Şu hâlde (A) grubu imza yetkilileri olarak (Y2), (Y3) ve (M) atanacaktır. Diğer yandan (Ş) şirketindeki koordinatörler ve direktörler (B) grubu imza yetkilileri olarak düzenlenebilir. Bu kişilere bazı işlemler¹⁴² yönünden (A) grubu imza yetkililerinden biri ile birlikte imza atmak suretiyle temsil yetkisi

¹³⁶ Bu yöndeki eleştiriler için bkz. Kırca, **TTK m. 371.7 İnceleme**, s. 30 vd.; Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 25. Söz konusu düzenleme ile icra yetkisi olmayan yönetim kurulu üyelerine herkese karşı hüküm ifade edecek bazı icrai görevler verilmesinin amaçlandığı hakkında bkz. Pulaşlı, **Torba Kanun**, s. 44-45.

¹³⁷ Akdağ Güney, **a.g.e.**, s. 131.

¹³⁸ Benzer örnekler için bkz. Yanlı/Okutan Nilsson, **a.g.m.**, s. 31, 34; Özdamar, **a.g.m.**, s. 145.

¹³⁹ TK 370 uyarınca yapılacak olan devirde en az bir yönetim kurulu üyesinin tam yetkili olması gerekliliğinden hareketle bu üyenin gerçekleştireceği işlemlere müdürle birlikte hareket etme şartı getirilemeyeceği yönünde bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), **a.g.e.**, s. 629 ve dpn. 646'da anılan yazarlar.

¹⁴⁰ Sınırsız yetkili temsilcilerin yetkilerinin de TK 371/7 uyarınca hazırlanan iç yönergede gösterilebileceği hakkında bkz. yuk. Üçüncü Bölüm, IV, A.

¹⁴¹ Fakat belirtmek gerekir ki böyle bir sınırlandırma yapılmasa dahi esas sözleşmede aksi öngörülmemişse söz konusu kişiler şirketi çift imza kullanmak suretiyle temsil edebileceklerdir (TK 370/1). Keza TK 371/3 uyarınca bu temsilcilerin yetkilerinin şube işleri ile sınırlandırılması da mümkündür.

¹⁴² İç yönergelerde bu işlemler genelde sayma yoluyla gösterilmektedir.

verilebilir. Diğer günlük işlemleri ise (B) grubundaki yetkililerden her birinin tek başına gerçekleştirmeye yetkili olduğu öngörülebilir. Bu durumda söz konusu temsilciler esasen TK 371/7 kapsamında yetkileri sınırlandırılmış ticari vekil olarak değerlendirilecektir. Dolayısıyla (Y1), yönetim kurulu tarafından (B) grubu imza yetkilisi olarak atanabilecektir.

SONUÇ

I. Ticari temsilci, ticari vekil ve pazarlamacıdan oluşan temsil yetkisini haiz bağılı tacir yardımcıları, esasen BK anlamında birer temsilcidir. Söz konusu temsilciler, tacirin emir ve talimatları doğrultusunda, onun ticari işletmesiyle ilgili bir işi sürekli olarak görmektedirler. Anılan temsilciler, taciri ticari işlemler yönünden temsil ettiklerinden bunların temsil yetkisi de ticaret hayatının gereklerine göre düzenlenmiştir. Bağılı tacir yardımcılarının sahip olduğu ticari temsil yetkisinin, adi temsilden en önemli farkı; temsil yetkilerinin kapsamının kural olarak BK tarafından belirlenmiş olmasıdır. Öyle ki adi temsilden farklı olarak, ticari temsilde, üçüncü kişiye temsilcinin temsil yetkisini araştırma külfeti yüklenmez; temsilcinin kanuni temsil yetkisi kapsamında yaptığı hukuki işlem temsil olunanı/taciri bağlar. Tacirin, temsilcisinin gerçekte haiz olduğu temsil yetkisinin -kanunen belirlenmiş olan temsil yetkisinden- daha dar olduğundan bahisle yetkisizlik iddiasında bulunabilmesi, ancak (işlemin karşı tarafı olan) üçüncü kişinin iyiniyetli olmadığına ispatlaması hâlinde mümkündür.

II. Temsil yetkilerinin kapsamına ilişkin hükümler haricinde, pazarlamacı dışındaki bağılı tacir yardımcılar hakkında çok az sayıda özel hüküm bulunmaktadır. Hakkında özel hüküm bulunmayan konularda genel temsil hükümleri (BK 40 vd.), söz konusu tacir yardımcılar yönünden doğrudan ve tamamlayıcı olarak uygulanacaktır. Keza temsil yetkisinin kötüye kullanılması, çifte imza, temsilcinin kendi kendisiyle işlem yapması hususlarında öğretide adi temsil bakımından benimsenen görüşler, bağılı tacir yardımcılar açısından da geçerli olacaktır.

III. 1. Her bir tacir yardımcısı yönünden kanuni temsil yetkisinin sınırı farklılaşmıştır. Bunlardan ticari temsilci, bilhassa temsil yetkisinin genişliği dolayısıyla diğerlerinden ayrılmaktadır. BK 548/2 hükmü saklı kalmak kaydıyla ticari temsilcinin temsil yetkisinin kapsamının belirlenmesinde kullanılan esas kriter, ilgili işlemin ticari işletmenin amacına/konusuna girmesidir. BK 548/1’de yer alan “*işletmenin amacına giren*” ibaresinin geniş yorumlanması; işletmenin konusuyla dolaylı biçimde bağlantılı olan işlemlerin de ticari temsilcinin temsil yetkisine dâhil olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir. Anılan işlemin ticari işletmenin konusuyla

ilgili olup olmadığının tespitinde, objektif bir ölçü esas alınmalıdır. Bununla birlikte BK 548/1’de yer alan “*iyiniyetli üçüncü kişilere karşı*” ibaresi gereği, üçüncü kişilerin sübjektif durumu da göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin bir işlem objektif olarak ticari işletmenin konusuna giriyorsa da tacir, üçüncü kişinin bu işlemin fiilî işletme konusuna dâhil olmadığını bildiğini veya bilmesi gerektiğini ispatlarsa temsilcisinin yaptığı işlemle bağlı olmaktan kurtulmalıdır.

2. Ticari temsilcinin kambiyo taahhüdünde bulunması durumunda, işlemin ticari işletme ile ilgili olması kuralının uygulanması hususunda özellikli bir hâl ortaya çıkmaktadır. Kambiyo senetlerindeki soyutluk ilkesi gereği, temel ilişkideki işlemin ticari işletmenin konusuna girmemesi hâlinde, tacir yetkisizlik def’ini bir mutlak def’i şeklinde ileri süremeyecektir. Anılan def’i, bir şahsi def’i olarak kambiyo hukuku kurallarına göre -TK 687/1 hükmü uyarınca- senedi bilerek tacirin zararına hareket ederek iktisap eden hamile karşı ileri sürülebilecektir. Ancak BK 548/1 gereği tacir, temel ilişkinin karşı tarafına, söz konusu def’iyi onun iyiniyetli olmadığını ispatladığı takdirde ileri sürme imkânına sahip olmalıdır. Keza yetkisi şube işleriyle sınırlandırılmış olan ticari temsilcinin, yetkisi dışında giriştiği kambiyo taahhütleri hakkında da aynı esas uygulanmalı; tacir bu durumu ancak bir şahsi def’i biçiminde ileri sürebilmelidir. Benzer olarak; anonim ve limited şirketleri tarafından atanmış ticari temsilciler için de bu ilke kabul edilmelidir. Buna göre, ticari temsilcinin düzenlediği kambiyo senedinin şirketin işletme konusunun dışında kalan bir sebepten düzenlendiği savunması ancak bir şahsi def’i niteliğinde sayılacaktır.

3. Diğer bağlı tacir yardımcıları olan ticari vekil ve pazarlamacı, kanuni karine gereği (BK 551/2-c.2, 452/2 hükümleri saklı olmak kaydıyla) bir ticari işletmede gördükleri işle ilgili olan tüm olağan işlemleri yapma yetkisini kural olarak haizdirler. Bu temsilciler yürüttükleri görevin gerektirdiği temsil yetkisine sahip sayıldıklarından; kanuni temsil yetkilerinin kapsamının temeli, oluşturulan hukuki görünüşün korunması ilkesine dayanmaktadır. Olağan işin tespitinde ticaret hayatının gerekleri, ticari örf adet, işletmenin boyutu gibi kıstaslar göz önünde bulundurulur. Bu tespit yapılırken; işlemle ilgili (günlük/belirli aralıklarla yapılan işlemlerden olup olmadığı gibi) niteliksel ve (işlemin değerinin/miktarının olağan sayılıp sayılmayacağı yönünden) niceliksel değerlendirme yapılır.

4. Ticari işletmenin yönetimini üstlenen bir kimsenin ticari temsilci mi yoksa ticari vekil mi olduğunun tespitinde, temsilcinin ticaret siciline tescil edilip edilmediğine; vekâletnamede sayılan işlemlerin olağanüstü nitelik taşıyıp taşımadığına bakılması gerekmektedir. Bununla beraber vekâletnamede yazılı yetkiler dışında, temsilcinin özellikle örtülü olarak yetkilendirildiği işlemler de göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca somut işlem yönünden, güven teorisi gereği, tacir tarafından üçüncü kişi nezdinde oluşturulan hukuki görünüm de dikkate alınmalıdır. Bu kapsamda üçüncü kişi temsilcinin ilgili işlem bakımından yetkili olduğunu düşünmekte haklı ise tacir, temsilcisinin bu kişiyle yaptığı işlemle bağlı olacaktır.

IV. 1. Ticari temsilcinin temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin olarak; kanunen izin verilen sınırlamalar (BK 549/1,2) ticaret siciline tescil edildiği takdirde, sicilin olumlu etkisi devreye girecektir. Bu durumda, tacirin, temsil yetkisinin sınırlandırıldığına dair üçüncü kişilere ayrıca bir bildirimde bulunulmasına gerek kalmayacaktır (TK 36/3, BK 42/3). Fakat tacirin bir kimseye imza sirküleri göndermesi ve söz konusu sirkülerde yer almayan bir sınırlamayı sonradan ticaret siciline tescil ettirmesi hâlinde, sicilin olumlu etkisi ilgili sınırlama konusunda mutlak olarak uygulanmamalıdır. Somut olayın şartlarına göre yapılacak olan bir değerlendirmeye göre, anılan sirkülerin gönderimi, üçüncü kişi nezdinde buna riayet etme konusunda haklı bir güven oluşturmuşsa, artık tacirin bu sınırlama konusunda üçüncü kişiye karşı TK 36/3 hükmüne dayanması, hakkın kötüye kullanılması teşkil edecektir.

2. Ticari temsilcilik yetkisiyle ilgili olarak; ticaret siciline tescil edilmesi gerekli olmasına rağmen tescil edilmemiş iradi sınırlamalar ile sicile tescil edilemeyen diğer sınırlamalar, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez (BK 549/3, 4). Bu hâlde üçüncü kişinin iyiniyeti, “*İyiniyet*” kenar başlıklı MK 3 hükmüne göre tespit edilecektir. Anılan hüküm uyarınca üçüncü kişinin iyiniyetli sayılması için, ilgili olguyu bilmemesi yeterli değildir; aynı zamanda durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermesi de aranacaktır (MK 3/2). Diğer bir anlatımla üçüncü kişi, söz konusu sınırlandırmayı “*bilmediği*” ya da “*bilmesi de gerekmediği*” hâllerde iyiniyetli sayılacaktır. Buradan hareketle tacirin anılan sınırlandırmaları üçüncü kişiye karşı ileri sürülebilmesi için bu kişinin

muhakkak müspet vukufunu ispat etmesi gerekmeyecek; durumun şartlarına göre üçüncü kişinin anılan sınırlandırmayı “bilmesi gerekmesi” hususunu ispat etmesi yeterli sayılacaktır.

3. Ticari vekilin ve pazarlamacının temsil yetkisi tacir tarafından istenilen şekilde sınırlandırılabilir; TK 371/7 hükmü hariç olmak üzere, söz konusu sınırlandırmalar ancak iyiniyetli olmayan üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecektir. Bu sınırlamalar ilân, sirküler gönderimi, afiş vs. vasıtası ile yapılabilecekse de burada önemli olan husus, üçüncü kişinin bu sınırlandırmayı bildiğinin ya da bilmesi gerektiğinin tacir tarafından ispat edilmesidir. Şayet temsilcinin temsil yetkisinin kapsamı daha önceden üçüncü kişiye bildirilmişse, söz konusu sınırlandırma bu kimseye artık en az önceki bildirimin seviyesindeki vasıtalarla bildirilmelidir (BK 42/3).

V. 1. Ticari temsilcinin temsil yetkisinin sona ermesi hâlinde -yetkinin iradi olarak mı yoksa kendiliğinden mi sona erdiğine bakılmaksızın- bu husus ticaret siciline tescil edilmelidir (BK 550/2). Söz konusu tescilin yapılması, temsil yetkisinin geri alındığının veya sona erdiğinin üçüncü kişilere ileri sürülebilmesi için şarttır. Aksi hâlde, ticari temsilcilik yetkisinin sona erdiği, ancak bunu bilen veya bilmesi gereken kişilere karşı ileri sürülebilecektir. Şayet ticari temsilcinin temsil yetkisi ticaret siciline hiç tescil edilmemişse; önce ticari temsilcilik yetkisinin verildiği, ardından temsil yetkisinin sona erdiği tescil edilecektir.

2. Eşdeğer yollarla bildirimde bulunma kuralı ticari vekilin ve pazarlamacının temsil yetkisinin geri alınması hâlinde de geçerli olacaktır. Bu doğrultuda, temsilcinin temsil yetkisinin sona erdiği hususu, söz konusu temsilcinin yetkili olduğu esnada yetki belgesini ibraz ettiği üçüncü kişilere doğrudan bildirilmelidir. Ancak tacirin, kendisine yetki belgesi ibraz edilmiş olan kişilerin tümünü öngörebilmesi mümkün değildir. Bu sebeple tacir ancak iş ilişkisi içinde bulunduğu ya da pazarlamacı yönünden, pazarlamacının sözleşme akdettiği ya da sözleşme akdetme hazırlıkları içinde olduğu kimselere bildirimde bulunacaktır. Bunun haricindeki üçüncü kişiler, temsil yetkisi sona eren temsilciyle işlem yapsalar dahi, ilgili işlemler taciri bağlamayacaktır. Bu hâlde tacirin yalnızca BK 44/2 uyarınca sorumluluğu gündeme gelebilecektir.

VI. 1. Anonim ve limited şirketlerde ticari temsilciler ve ticari vekiller yalnızca şirketin işletmekte olduğu somut bir işletme özelinde değil; aynı zamanda bir *organizasyon* olarak söz konusu şirketin yönetimi ve temsili konularında da görevlendirilebilirler. TK 368 uyarınca ticari temsilciye şirket işleri düzeyinde bir temsil yetkisi verilmesi hâlinde, anılan temsilci somut bir işletmeye atanmadığı için temsil yetkisinin kanuni kapsamının tespitinde “*ticari işletmenin konusu*” ölçütünün uygulanması da mümkün olmayacaktır. Bu durumda, ticari temsilcinin temsil yetkisinin kapsamı belirlenirken ticari işletmenin konusu değil; şirketin işletme konusu esas alınacaktır.

2. Gerçek kişi tacir tarafından atanmış olan ticari temsilciye, bu tacirle birlikte kullanmak üzere ve ticaret siciline tescil edilebilen bir temsil yetkisi verilemeyecektir (BK 549/2). Fakat tacirin anonim ve limited şirket olması durumunda bazı yönetim kurulu üyeleriyle birlikte kullanılması öngörülen bir temsil yetkisinin bahşedilmesi mümkündür. Bahsi geçen yönetim kurulu üyesinin organsal temsil yetkisini haiz bulunması gerekmektedir.

3. Anonim ve limited şirketlere atanan temsilcilerden ticaret siciline tescili caiz olanlar hakkında TK 373/2 kıyasen uygulama alanı bulmalıdır. Buna göre, ticari temsilciler ve TK 371/7 uyarınca atanacak sınırlı yetkili temsilcilerin atanmaları bakımından ortaya çıkan hukuki sakatlıklar, ancak bunları bilen üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecektir. Örneğin anılan temsilcilerin atanmasına ilişkin geçerli bir kurul kararının var olmadığı hususu, söz konusu hükmün kapsamında değerlendirilecektir.

VII. 1. TK 371/7 uyarınca, anonim ve limited şirketlerin temsil yetkisi ticaret siciline tescil edilebilen sınırlı yetkili temsilci atama imkânı bulunmaktadır. Anılan hükme göre, sınırlı yetkili temsilci olarak atanabilecekler; temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyeleri ve şirkete hizmet akdi ile bağlı olanlardır. Kanaatimizce hükümde yer alan hizmet akdi ibaresi ile niteliği itibarıyla şirkete ticari vekil olarak atanmaya uygun kimseler ifade edilmektedir. Bir kişinin ticari vekil olarak atanabilmesi bakımından temel ilişkinin belirleyici olmadığı -örneğin ticari vekilin bir vekâlet akdi temelinde de görevlendirilebileceği- göz önünde bulundurularak;

temsilci ile şirket arasında sürekli olarak iş görme ile emir ve talimat ilişkisinin sağlandığı durumlarda TK 371/7 hükmünün uygulama alanı bulması gerekir.

2. Yönetim kurulu üyelerinin TK 371/7 hükmüne göre atanabilmeleri için bunların organsal temsil yetkilerini TK 370/2 uyarınca devretmiş olması gerekmektedir. Bununla beraber limited şirketlere ilişkin hükümde (TK 629/3), temsil yetkisini devretmiş olan müdürlere yönelik bir düzenleme yer almadığından; söz konusu hüküm limited şirketlerde müdürler bakımından uygulanmayacaktır.

3. TK 371/7 uyarınca, iç yönergenin hazırlanması ve sınırlı yetkili temsilci atanması yönetim kuruluna ait bir yetki iken; limited şirketler açısından TK 629/3 hükmü gereği ilgili işlemler müdürler tarafından gerçekleştirilecektir. Buna göre, limited şirketlerde şirket sözleşmesinde aksine bir düzenleme yoksa ticari temsilciler ve genel yetkili ticari vekiller genel kurul kararı ile; yetkisi sınırlandırılmış ticari vekiller ise müdürler tarafından atanacaktır.

4. TK 371/7 hükmüne göre, sınırlı yetkili temsilci sayılan yardımcılar, yetkisi sınırlandırılmış olan ticari vekiller, yetkisi hâlihazırda sınırlı olan diğer tacir yardımcılar ve pazarlamacılarıdır. “*Sınırlı yetkiye sahip ticari vekil*” ibaresi, öğretide kullanıldığı anlamıyla, özel veya sınırlı yetkili ticari vekil olarak anlaşılmamalıdır. Yetkisi miktar veya konu yönünden sınırlandırılmış olan genel yetkili ticari vekillerin temsil yetkisi de anılan hüküm uyarınca ticaret siciline tescil edilebilecektir. Bununla birlikte hüküm sınırlı yetkili temsilcilerin atanmasına ilişkin olduğu için yetkisi kural olarak sınırlandırılmayan ticari temsilciler, anılan hükmün uygulama alanına girmezler. Diğer taraftan BK 552’de düzenlenmiş olan diğer tacir yardımcılar yönünden anılan hüküm, TK 371/7’ye nazaran öncelikli olarak uygulanmalıdır. Dolayısıyla BK 552 kapsamında sayılan görevli ve hizmetlilerin temsil yetkilerinin TK 371/7 uyarınca sınırlandırılması hâlinde, söz konusu sınırlama -BK 552/1’de belirtilen koşullara uyulmadıkça- iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeyecektir.

5. TK 371/7 hükmü uyarınca atanabilecek tacir yardımcılar teorik olarak BK çerçevesinde tasniflendirilse de söz konusu sınırlandırma bir ölçüde sunidir. Zira

bağlı tacir yardımcılarının ayırt edici özellikleri, esasen bunların temsil yetkisinin kapsamının kanunen belirlenmiş olmasıdır. Oysa anılan hükme dayanılarak ilgili sınırlamaların ticaret siciline tescil edilmesi ile TK 36/3 hükmü gereği artık üçüncü kimselerin iyiniyetli olduklarına dair iddiaları dinlenmemektedir. Dolayısıyla üçüncü kişiler yönünden, uygulamada oldukça karmaşık şekillerde düzenlenebilen iç yönergeleri ve imza sirkülerlerini araştırma yükümlülüğü doğmaktadır. Görüldüğü üzere, söz konusu hükümle birlikte bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkisinin özel olarak düzenlenmesini gerektiren prensiplerden uzaklaşmıştır. Bu sebeple anılan hüküm, bağlı tacir yardımcılarının temsil yetkisine ilişkin genel sisteme aykırılık teşkil etmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, Serdar: “Kambiyo Senetlerinde Temsil Yetkisindeki Sakatlıklar ve Sonuçları”, **İİBF**, Y. 2006, C. 1, S. 2, s. 27-42.
- Akdağ Güney, Necla: **Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, Genişletilip Güncelleştirilmiş 2. bs., İstanbul, Vedat, 2016.
- Akdağ Güney, Necla: “6552 Sayılı Torba Kanun ile TTK md. 371’e Eklenen Yedinci Fıkra ile İlişkin Değerlendirmeler”, **Arsanlı Bilim Arşivi** (<http://arslanlibilimarsivi.com/>, 20.11.2019).
- Akdeniz, Umut: Pazarlamacılık Sözleşmesi, **GÜHFD**, Y. 2013, C. XVII, S. 4, s. 1-34.
- Akkanat, Halil: **Türk Medeni Hukukunda İyiniyetin Korunması**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2010.
- Akyazan, Sıtkı: “Ticarî Temsilcilik ve Ticarî Vekillik Banka Şube Müdürlerinin Hukukî Durumları ve Yetkilerini Aşarak Limit Dışı Kredi Tahsisleri”, **Batider**, Y. 1971, C. VI, S. 2, s. 257-281.
- Akyol, Şener: **Türk Medeni Hukukunda Temsil**, İstanbul, Vedat, 2009.
- Albayrak, Hakan: "Bir İsviçre Federal Mahkemesi Kararı İşığı Altında Hukukî Görünüm

Sorumluluğu, Güven Sorumluluğu ve Kambiyo Hukuku Sorumluluklarının Karşılaştırılması", **Prof. Dr. Saim Üstündağ'a Armağan**, Ed. Hakan Pekcanıtez/Süha Tanrıver/Muhammet Özekes/Murat Atalı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2009, s.73-97.

Arıcı, Mehmet Fatih:

Ticari İşletmenin Aktif ve Pasifi ile Devri, İstanbul, Vedat, 2008.

Arıcı, Mehmet Fatih:

"Kambiyo Senetlerinde Temsilcinin Yetkisini Aşarak Kambiyo Taahhüdünde Bulunmasından Doğan Sorumluluk", **Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı**, İstanbul, Beta, 1999, s.11-28.

Arkan, Sabih:

Ticarî İşletme Hukuku, Son Değişikliklere Göre Hazırlanmış ve Genişletilmiş 25. bs., Ankara, BTHAE, 2019.

Arslanlı. Halil:

Anonim Şirketler: II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1960 (Anonim Şirketler).

Arslanlı, Halil:

Kara Ticareti Hukuku Dersleri Umumî Hükümler, 3. bs., İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1960 (Kara Ticareti).

Arslanlı, Halil:

Kollektif ve Komandit Şirketler, 2. bs., İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1960.

Arslanlı, Halil:

Ticari Senetler Dersleri, 3. bs., İstanbul, 1954 (Ticari Senetler).

Aydın, Alihan:

“Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Sınırları ve Temsil Yetkisinin/Gücünün Kötüye Kullanılması Sorunu”, **Batider**, Y. 2014, C. XXX, S. 1, s. 121-188.

Ayhan, Rıza/

Çağlar, Hayrettin/

Özdamar, Mehmet:

Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, Gözden Geçirilmiş Güncellenmiş 12. bs., Ankara, Yetkin, 2019.

Ayoğlu, Tolga:

“Bağlı ve Bağımsız Tacir Yardımcıları Bakımından Getirilen Yenilikler”, **Yeni Türk Ticaret Kanunu’nun Ticari İşletme Alanında Getirdiği Yenilikler 183 Sempozyumu**, 25-26 Kasım 2011, İstanbul, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, 2012.

Bahtiyar, Mehmet:

Ortaklıklar Hukuku, Güncellenmiş 13. bs., İstanbul, Beta, 2019 (Ortaklıklar).

Bahtiyar, Mehmet:

Ticari İşletme Hukuku, Güncellenmiş 20. bs., İstanbul, Beta, 2019 (Ticari İşletme).

Bilge, Mehmet Emin:

Ticaret Sicili, İstanbul, Beta, 1999.

Bilgili, Fatih /

Demirkapı, Ertan:

Şirketler Hukuku Dersleri, 6. bs., Bursa, Dora, 2018.

Birsel, Mahmut T.:

“Ticari Mümessil Tarifinde Şahsi Unsur”, **Batider**, Y. 1963, C. II, S. 1, s. 1-13.

Bozer, Ali /

Göle, Celal:

Ticari İşletme Hukuku, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. bs., Ankara, BTHAE, 2018.

Cenkci, Esra:

“Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması Sorunsalı”, **Batider**, Y. 2018, C. XXXIV, S. 2, s. 93-118.

Cenkci, Esra /

Çetinkaya, Mehmet:

“Ticari Vekilin Kambyo Taahhüdünde Bulunma Yetkisi”, **Terazi Hukuk Dergisi**, Y. 2013, C. 8, S. 86, s. 25-29.

Ceylan, Nurgün:

“Anonim Şirketlerde Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devrinin Anlamı, Sonuçları ve TTK m. 371 f.7 ile Karşılaştırılması”, **TNBHD**, Y. 2015,

C. 2, S. 1, s. 21-38.

Çamoğlu, Ersin:

Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 3. Bs, İstanbul, Vedat, 2010.

Demirkapı, Ertan:

“6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun Ticari Temsilciye İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, **DEÜFHD, Özel Sayı: Prof. Dr. Burhan Ceyhan’a Armağan**, Y. 2010, C. XII, s. 795-872.

Doğan, Beşir Fatih:

Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, 2. bs., İstanbul, Vedat, 2011.

Doğanay, İsmail:

“Temsil ve İmza Yetkisini Haiz Banka Memurlarının, Bu Yetkilerinin Geri Alınması Halinde, Keyfiyetin İlanı Şart Mıdır?”, **Batider**, Y. 1968, C. IV, S. 4, s. 679-684.

Domaniç, Hayri:

Anonim Şirketler, İstanbul, Eğitim Yayınları, 1978 (Anonim Şirketler).

Domaniç, Hayri:

Ticaret Hukukunun Genel Esasları, Genişletilmiş 4. bs., İstanbul, Temel Yayın- Dağıtım, 1988 (Genel Esaslar).

Dural, H. Ali:

“5941 sayılı Çek Kanunu’na Göre Gerçek Kişilerin Temsilci Aracılığıyla Çek Düzenlemesi ve Gerçek Kişi

- Tacirin Ticari Mümessilinin Çek Düzenleme Yetkisi”, **GSÜHFD**, Y. 2010, C. 9, S. 1, s. 667-677.
- Eren, Fikret: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 24. bs., Ankara, Yetkin, 2019.
- Esener, Turhan: **Mukayeseli Hukuk ve Hususiyle Türk-İsviçre Borçlar Hukuku Bakımından Sâlahiyete Müstenit Temsil**, Ankara, Ajans Türk Matbaası, 1961.
- Feyzioğlu, Feyzi Necmeddin: **Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. - I**, Yenilenmiş ve Genişletilmiş 2. bs., İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1980 (Borçlar Genel).
- Feyzioğlu, Feyzi Necmeddin: “Ticari Mümessiller ve Diğer Ticari Vekiller”, **Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı’nın Anısına Armağan**, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1978, s. 407-443 (Ticari Mümessiller).
- Güllüce, Muhammet Ali: **Tacir Yardımcısı Olarak Pazarlamacı**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- Günay, Yavuz Selim: **Anonim Şirketlerin Temsili**, İstanbul, On İki Levha, 2018.
- Güntin, Ahmet Selçuk: **Ticari Temsilcinin Temsil Yetkisi**,

(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi),
İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü, 2018.

Gürel, Murat:

“Ticaret Sicilinin Üçüncü Kişilere
Etkisi Bağlamında Kambyo
Senetlerinde Yetkisiz Temsile İlişkin
Bazı Sorunlar”, **Batider**, Y. 2015, C.
XXXI, S. 1, s. 231-250.

Hatemi, Hüseyin /

Gökyayla, K. Emre:

Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 4. bs.,
İstanbul, Vedat, 2017.

Helvacı, Mehmet:

**Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu
Üyesinin Hukuki Sorumluluğu**,
İstanbul, Beta, 1995.

Helvacı, Mehmet:

“Kambyo Senetlerinde Defiler”, **Prof.
Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan
Birinci Cilt**, İstanbul, Vedat, 2007, s.
647-703.

İmregün, Oğuz:

Anonim Ortaklıklar, Yenilenmiş 4.
bs., İstanbul, Yasa Yayınları, 1989
(Anonim Ortaklıklar).

İmregün, Oğuz:

Kıymetli Evrak Hukuku, İstanbul,
Filiz Kitabevi, 2003 (Kıymetli Evrak).

İmregün, Oğuz:

Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri, 4.
bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2004
(Genel İlkeler).

İnceoğlu, M. Murat:

Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil, İstanbul, On İki Levha, 2009.

Karaahmetoğlu, İsmail Özgün:

Limited Şirketin Temsili, Güncellenmiş 2. bs., Ankara, Seçkin, 2018.

Karaca, Bedir:

Anonim Ortaklıkta Müdürler ve Hukuki Sorumlulukları, Genişletilmiş 2. bs., İstanbul, Vedat, 2010.

Karahan, Sami:

Ticari İşletme Hukuku, 27. bs., Konya, Mimoza, 2015.

Karayağın, Yaşar:

Ticaret Hukuku - I. Giriş - Ticarî İşletme, 3. bs., Ankara, 1968 (Ticari İşletme).

Karayağın, Yaşar:

Ticaret Hukuku – III. Ticarî Senetler (Kambiyo Senetleri), 4. bs., Ankara, Sevinç Matbaası, 1970 (Kambiyo Senetleri).

Kaya, Arslan:

Notlu Türk Ticaret Kanunu, Güncellenmiş 7. bs., İstanbul, Beta, 2018 (Notlu TTK).

Kaya, Arslan:

Türk Ticaret Kanunu Şerhi Birinci Kitap Ticari İşletme Yedinci Kısım Acentelik (TTK m. 102-123), Genişletilmiş 2. bs., İstanbul, Beta, 2016 (Acentelik).

Kaya, Arslan:

Gerekçeli Karşılaştırmalı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret

Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun, İstanbul, Beta, 2016 (Gerekçeli TTK).

Kaya, Emin:

Türk Özel Hukukunda Ticari Vekillik, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Kayar, İsmail:

“Anonim ve Limited Şirketlerin Temsili ve İmza Sirküleri”, **TNBHD**, Y. 2005, S. 127, s. 106-127.

Kayar, İsmail:

Ticari İşletme Hukuku, Güncellenmiş 11. bs., Ankara, Seçkin, 2019.

Kendigelen, Abuzer:

Çek Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Güncelleştirilmiş 5. bs., İstanbul, On İki Levha, 2019 (Çek Hukuku).

Kendigelen, Abuzer:

Hukuki Mütalâalar, Cilt VIII: 2006, İstanbul, On İki Levha, 2011.

Kendigelen, Abuzer:

Hukuki Mütalâalar, Cilt IX: 2007, İstanbul, On İki Levha, 2007.

Kendigelen, Abuzer:

Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, Güncellenmiş 2. Basıdan 3. (Tıpkı) bs., İstanbul, On İki Levha, 2016 (İlk Tespitler).

Kendigelen, Abuzer /

Kırca, İsmail:

Kıymetli Evrak Hukuku, İstanbul, On İki Levha, 2019.

İÜHFTHABD (yay. haz. Abuzer Kendigelen et.al.):

Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanunu'na İlişkin Kararları (2014), İstanbul, On İki Levha, 2018 (Kararlar 2014).

İÜHFTHABD (yay. haz. Abuzer Kendigelen et.al.):

Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları (2018), İstanbul, On İki Levha, 2019 (Kararlar 2018).

Kılıçoğlu, Ahmet M.

Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Genişletilmiş 23. Bs, Ankara, Turhan Kitabevi, 2019.

Kırca, İsmail:

Ticari Mümessillik, Ankara, Yetkin, 1996 (Ticari Mümessillik).

Kırca, İsmail:

“Ticaret Şirketlerinde Birlikte Temsile Yetkili Kişilerin Birbirlerine Tek Başına İşlem Yapma Yetkisi Vermeleri”, **AÜHFD**, Y. 2008, C. 57, S. 3, s. 455-462 (Birlikte Temsil).

Kırca, İsmail:

“Ticaret Şirketlerinde Temsil Yetkisine Getirilen ve Tescili Caiz Olmayan Sınırlandırmaların Üçüncü Kişilere Etkisi”, **Batider**, Y. 1994, C. 17, S. 3,

s. 149-158 (Sınırlandırmalar).

Kırca, İsmail:

“TTK m. 371.7 Hakkında Bir İnceleme: AB’ye Üyelik Yolunda Geri Adım”, **Batider**, Y. 2014, C. XXX, S. 3, s. 23-37 (TTK m. 371.7 İnceleme).

Kırca, İsmail/

Şehirali Çelik, Feyzan Hayal/

Manavgat, Çağlar:

Anonim Şirketler Hukuku, C. 1, Ankara, BTHAE, 2013.

Kocayusufpaşaoğlu, Necip:

“Bir Yetki Belgesi ile Kanıtlanan Temsil Yetkisinin Geri Alınmasında Üçüncü Kişilerin İyiniyetinin Korunması Açısından BK. m. 33/II, 34/III ve 37 Karşısında BK. m. 36/II’nin Uygulama Alanının Belirlenmesi”, **Prof. Dr. Halûk Tandoğan’ın Hâtırasına Armağan**, Ankara, BTHAE, 1990, s. 207-230.

Kocayusufpaşaoğlu, Necip /

Hatemi, Hüseyin /

Serozan, Rona /

Arpacı, Abdülkadir:

Borçlar Hukuku Genel Bölüm, C. I, Yenilenmiş Genişletilmiş Tamamlanmış 4. Basıdan 7. Tıpkı bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2017.

- Koç, Derviş: **Pazarlamacılık Sözleşmesi**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- Koç, Himmet: **Anonim Şirketlerde İç Yönerge ile Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2018.
- Korkmaz, Ezgi: **Anonim Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini ve Sorumluluk**, İstanbul, On İki Levha, 2018.
- Kutlu Sungurbey, Ayfer: **Yetkisiz Temsil**, İstanbul, Yasa Yayınları, 1988.
- Mineliler, Zeynep: “Ticari Vekil”, **Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan, C. II**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2010, s. 1467-1488.
- Nart, Serdar: “TBK m. 40-48”, **İstanbul Şerhi Türk Borçlar Kanunu, Yürürlük Kanunu, Cilt-1 (Madde 1-82)**, 3. bs., Ed. Turgut Öz/Faruk Acar/Emre Gökyayla/H. Murat Develioğlu, İstanbul, Vedat, 2019, s. 595-749.
- Nomer, Halûk N.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş 16. bs., İstanbul, Beta, 2018.
- Oğuzman, M. Kemal /
- Barlas, Nami: **Medeni Hukuk, Giriş - Kaynaklar – Temel Kavramlar**, 25. Bs, İstanbul,

Vedat, 2019.

Oğuzman, M. Kemal /

Öz, M. Turgut:

Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, Güncellenip Genişletilmiş 17. bs., İstanbul, Vedat, 2019.

Oğuzman, M. Kemal /

Seliçi, Özer /

Oktay-Özdemir Saibe:

Eşya Hukuku Kısaltılmış Ders Kitabı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2018.

Özdamar, Mehmet:

“6552 Sayılı Kanun ile TTK’da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili”, **GÜHFD**, Y. 2014, C. XVIII, S. 3-4, s. 137-164.

Öztan, Bilge:

Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1970.

Öztan, Fırat:

Kıymetli Evrak Hukuku, 2. bs., Ankara, Turhan Kitabevi, 1997.

Reisoğlu, Seza:

Bankacılık Yönünden Borçlar Hukuku Kuralları, Ankara, Türkiye Bankalar Birliği, 1960.

Poroy, Reha /

Kıymetli Evrak Hukuku Esasları,

Tekinalp, Ünal:

Gözden Geçirilmiş 23. bs., İstanbul, Vedat, 2019.

Poroy, Reha /

Tekinalp, Ünal /

Çamoğlu, Ersin:

Ortaklıklar Hukuku I, Güncellenmiş, Yeniden Yazılmış 14. bs., İstanbul, Vedat, 2019.

Poroy, Reha /

Yasaman, Hamdi:

Ticari İşletme Hukuku, 18. bs., İstanbul, Vedat, 2019.

Pulaşlı, Hasan:

Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları, Tamamen Gözden Geçirilmiş Güncellenmiş ve Genişletilmiş 7. bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2019 (Kıymetli Evrak).

Pulaşlı, Hasan:

Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, C. III, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. bs., Ankara, Adalet Yayınevi, 2018 (Şerh II, Şerh III).

Pulaşlı, Hasan:

“Şirketler Hukukundaki Temsil ile Borçlar Kanunundaki Ticari Mümessil ve Ticari Vekil Ayırımı”, **Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi**, Y. 2014, C. 1, S. 2, s. 3-22 (Ticari Mümessil)

- Pulaşlı, Hasan: “6552 Sayılı (Torba) Kanunla Türk Ticaret Kanununa Eklenen Yeni Hükümlerin Değerlendirilmesi, **LHD**, Y. 2014, S. 142, s. 39-48 (Torba Kanun).
- Sayın, Abdullah: **Ticari Vekil**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.
- Soykan, İsmail Cem: **Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu**, İstanbul, On İki Levha, 2012.
- Soykan, İsmail Cem: "Türk Ticaret Kanunu'nda ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili", **LHD**, Y. 2010, S. 91, s. 2361-2412.
- Sönmez, Numan Sabit: **Kambiyo Senetlerinde Şahsi Defiler**, İstanbul, On İki Levha, 2019.
- Şener, Oruç Hami: **Limited Ortaklıklar Hukuku**, İstanbul, Seçkin, 2017 (Limited Ortaklıklar).
- Şener, Oruç Hami: **Ticari Temsilci ve Ticari Temsil Yetkisi**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015 (Ticari Temsilci).
- Taşatan, Caner: “Ticari Vekil”, **İstBD**, Y. 2013, C. 87, S. 2, s. 321-340.
- Tekinalp, Ünal: "Kambiyo Senetlerinde Temsile İlişkin Bazı Sorunlar", **Temsil ve Vekalet**

İlişkin Sorunlar Sempozyumu, 14-16 Haziran 1976, İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Enstitüsü Yayınları, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1977, s.35-48 (Kambiyo Senetlerinde Temsil).

Tekinalp, Ünal:

Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. bs., İstanbul, Vedat, 2013 (Ortaklıkların Yeni Hukuku).

Tekinay, Selahattin /

Akman, Sermet/

Burcuoğlu, Haluk/

Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1993.

Tekil, Fahiman:

Ticari İşletme Hukuku, İstanbul, Tekil Yayıncılık, 1990.

Teoman, Ömer:

“Tacir Yardımcıları”, **Doç. Dr. Mehmet Somer’in Anısına Armağan, MÜHF-HAD Armağan Özel Sayısı**, Ed. Murat Yusuf Akın, Y. 2006, C. 12, S. 1-3, s. 221-304.

Teoman, Ömer:

Yaşayan Ticaret Hukuku, C. I, Kitap 7, 1995-1996, İstanbul, Beta, 1997.

Topçuoğlu, Metin:

“Yeni Tacir Yardımcısı Pazarlamacı”,
**Süleyman Demirel Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. I, S. 2, Y.
2011, s.27-70.

Türk, Ahmet:

“Müdürlerin Temsil ve Yönetim
Yetkileri Bakımından Hukukî Durumu
ve Anonim Ortaklığa Ticarî Mümessil
Atanıp Atanamayacağı Sorunu”,
Batider, Y. 2000, C. XX, S. 4, s.75-95.

Ulusan, İlhan:

“İsviçre Hukukuyla Karşılaştırmalı
Olarak Alman Hukukunda Prokurist”,
**Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı’nın
Anısına Armağan**, İstanbul, Fakülteler
Matbaası, 1978, s. 625-675.

Ülgen, Hüseyin:

**Türk Ticaret Hukukunda Hukuki
Görünüş Nazariyesi**, İstanbul, Vedat,
2005.

Ülgen, Hüseyin /

Helvacı, Mehmet /

Kaya, Arslan /

Nomer Ertan, N. Füsun:

Kıymetli Evrak Hukuku, 12. bs.,
İstanbul, Vedat, 2019 (Kıymetli Evrak).

Ülgen, Hüseyin /

Helvacı, Mehmet /

Kaya, Arslan /

Nomer Ertan, N. Füsün:

Ticari İşletme Hukuku, Güncellenmiş ve Kısmen Yeniden Yazılmış 6. bs., İstanbul, Vedat, 2019 (Ticari İşletme).

Ülgen, Hüseyin /

Helvacı, Mehmet /

Kendigelen, Abuzer /

Kaya, Arslan /

Nomer Ertan, N. Füsün:

Ticari İşletme Hukuku, Güncellenmiş 4. Basıdan 5. Tıpkı bs., İstanbul, On İki Levha, 2015.

von Tuhr, Andreas:

Borçlar Hukukunun Umumi Kısım, C. 1, Çev. Cevat Edege, Ankara Yargıtay Yayınları No 15, 1983.

Yanlı, Veliye:

“Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından mı Atanabilir?”, **İÜHFM**, Y. 2013, C. LXXI, S. 2, s. 439-448 (İmza Yetkilileri).

Yanlı, Veliye:

Anonim Şirketlerde “İşletme Konusu” Bağlamında Kefalet İşlemleri, **Batider**, Y. 2018, C. 34, S. 4, s. 5-34.

Yanlı, Veliye /

Okutan Nilsson, Gül:

“Anonim ve Limited Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini”, **Batider**, Y. 2014, C. XXX, S. 4, s. 5-42.

Yavuz, Cevdet:

Türk-İsviçre ve Fransız Medeni Hukuklarında Dolaylı Temsil, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1983.

Yavuz, Cevdet /

Acar, Faruk /

Özen Burak:

Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), Güncellenmiş ve Yenilenmiş 14. Bs, İstanbul, Beta, 2016.

Zengin, İbrahim Çağrı:

Pazarlamacılık Sözleşmesi, İstanbul, On İki Levha, 2013.

(çevrimiçi) <http://tobb.org.tr/>

(çevrimiçi) <https://www.tbmm.gov.tr>

(çevrimiçi) <https://karararama.yargitay.gov.tr>

(çevrimiçi) <https://www.lexpera.com.tr>